drumul ascuns

SCRIITORI DESPRE „BIBLIOTECA PENTRU TOŢI". RĂSPUNSURI LA O ANCHETĂ ORGANIZATĂ ÎN ANUL 1935 DE VASILE DEMETRIUS

ion Agârbiceanu:

„«Biblioteca pentru toţi»... a fost, de la înfiinţarea ei şi pînă azi, pîine bună şi ieftină pentru toţi iubitorii de cultură. Cred că majoritatea cititorilor noştri au ajuns în contact şi cu buna noastră literatură, şi cu cea străină, mai întîi prin mijlocirea «Bibliotecii pentru toţi». Ea a rămas superioară tuturor bibliotecilor de popularizare de mai tîrziu prin alegerea lucrărilor pe care a crezut că e bine să le înfăţişeze cititorului român... Personal mă gîndesc cu adevărată evlavie la cărticelele pătrate, cu coperta portocalie, pentru cari îmi păstram, de prin clasa a treia a liceului, gologanii, pentru a avea fiecare număr nou apărut."

Tudor Arghezi:

„În editura românească «Biblioteca pentru toţi», apărută acum 40 de ani şi imitată fără nici un succes de încercările nenumărate ale decepţionaţilor experienţei, reprezintă singurul efort continuu şi constant, ceea ce este enorm. Dar mai mult, toate iniţiativele instituţiilor de cultură... au dat greş radical, în timp ce «Biblioteca pentru toţi» merge înainte, fără să se fi oprit niciodată şi nicidecum."

G. Bacovia:

„Ieftinătatea acestei publicaţii poate să înnobileze cele mai multe suflete cu resurse modeste."

M. Cruceanu:

„Biblioteca e o loterie atrăgătoare în care toate numerele sînt cîştigătoare. Cu cît joci mai mult, cu atît cîştigi mai mult."

Sergiu Dan:

„«Biblioteca pentru toţi» poate fi socotită drept cea mai eficace operă culturală înfăptuită la noi de-un editor."

Vol.I-II Lei 10

editura pentru literatură

350

h. papadat-bengescu

h. papadat-bengescu

drumul ascuns

Ilustrația copertei: *MICU VENIAMIN*

hortensia papadat-bengescu

drumul ascuns

ROMANE, II

EDIȚIE ÎNGRIJITĂ DE
GHEORGHE RADU

1966

EDITURA PENTRU LITERATURĂ

DRUMUL ASCUNS

PARTEA ÎNTÎI

Căsătoria doctorului Walter și prezența Lenorei, soția lui, nu adusese nici o tulburare sanatoriului Walter. Totul funcționa în ordinea desăvîrșită de mai înainte. Privit de aproape, mai ales, sanatoriul Walter era o instituție măreață. Corpul de casă, vizibil de pe șosea, la stînga rondului întîi ce leagă Calea Victoriei cu aleea de plimbare a păduricii bucureștene, clădire cu aspect de castel bavarez, era numai centrala instituției ; trei pavilioane impunătoare și noi erau simetric repartizate înapoi în mijlocul parcului și legate de corpul principal prin lungi coridoare : pavilionul de chirurgie, cel de boli interne și cel de boli nervoase ; în fund, izolat sub ocrotirea brazilor și a teilor, se afla un al patrulea pentru contagioase, cu stil de adevărat pavilion de vînătoare.

De fapt, castelul bavarez și pavilionul tirolez fusese clădite de prințul Barodin, însurat cu o prințesă Basarab. Cumpărat de bătrîna Efraim, cunoscuta bancherească, atunci cînd Barodin lichidase pentru a se retrage definitiv la Paris, palatul fusese strecurat drept dar de Crăciun în pantoful de lac al tînărului doctor Walter. Era o poveste veche și

acum aproape uitată că văduva Efraim plătise scump amorul tînărului Walter. Cîţiva bucureşteni îşi aminteau să fi văzut înaintea războiului, înapoia ferestrelor caselor vechi din Calea Victoriei, pe bancheresa Efraim, grasă, cu tîmple supărător de negre, încadrînd obrajii cu trei rînduri de guşi, separate de trei rînduri de smaragde, pe care părea că le poartă şi noaptea, încarnate fiind acolo în dungile gîtului, o sculă de sultană, căzută cine ştie cînd şi cum micului Efraim, temutul stăpîn al marii finanţe neoficiale. Micul Efraim, marele bancher, nu murise încă la apariţia frumosului Walter şi-l înscrisese cu înţelepciune la rubrica cheltuielilor necesare. Palatul Barodin îi fusese dăruit însă lui Walter abia după moartea soţului ei. Salema Efraim avusese scrupule conjugale şi un respect relativ faţă de Efraim, aşa că îşi îngăduise unele lucruri, şi pe altele, nu. Efraim avusese şi el îngăduinţele lui cu igiena uriaşei sale soţii şi unele scrupule negustoreşti faţă de dînsa. La origina averii sale se afla zestrea Salemei, adică o dugheană de fructe din Pireu, unde Efraim purtase de mult, atîrnată cu un şnur de gît, o tablă cu smochine, stafide şi alte fructe de Orient. Primele cîştiguri Efraim le dase pe din două : jumătate lui şi jumătate Salemei — şi tot aşa mai pe urmă ; în felul ăsta, la vîrsta de 50 de ani, cînd fidelitatea Salemei încetase, capitalul ei propriu era însemnat. Mai uimitor fusese gestul testamentar al lui Efraim, ce mai lăsase Salemei parte bună din avere, dovedind că douăzeci de ani de credinţă la tinereţe însemnau pentru el mai mult că cei zece ani de părăsire la vîrsta periculoasă ; restul averii mersese la familie şi la unele instituţii susţinute de Efraim care, fără a fi filantrop, vroia totuşi să-şi supravieţuiască. N-aveau copii. Un băieţel murise de mult, născut şi acela prea curînd după căsătorie.

Văduva Efraim lăsase tot avutul ei doctorului Walter. E drept că murise la 70 de ani cu o sută douăzeci de chile şi cu titlul de amantă a lui, sacrificiu vrednic de răsplată, mai ales că nu fusese vorba de o sinecură. Închipuirea se întoarce pudică de la cercetarea unei astfel de legături ; refuză să cerceteze întunecimile sufletului şi obscurele vedenii trupeşti. Doctorul Walter părea, de altfel, a fi dorit puternic reabilitarea pe căile ce-i erau cu putinţă ; avea o mare pasiune pentru tot ce era obiect de artă : pictură, bibelou, mobilă, tapiserie, pasiune ce-l apropiase mult de bancherul Efraim, colecţionar el însuşi, şi care anume lăsase Salemei obiectele lui de preţ, ştiind că astfel vor fi stăpînite cu dragoste de către Walter. Pentru Efraim obiectele de artă reprezentau satisfacţia de a plasa totuşi capitalul în chip sigur, deşi fără de dobîndă. Lui Walter rafinarea delicată a obiectelor îi da o compensaţie prin stări pur contemplative către făpturi neînsufleţite. Încă de la început tînărul Walter se arătase dispreţuitor cu banii astfel cîştigaţi ; era cheltuitor, neprevăzător cu ziua de mîine, în stare să se îndatoreze pentru o cupă rară sau un sipet cizelat. Bătrîna Efraim plătea totul cu mare bucurie. O mulţumea risipa tînărului estet, după lunga trudă de agonisire a zarafului Efraim, iar lista orgiilor amantului ei o mulţumea prin enumerarea ei liniştitoare : 25.000, pocalul Lalique ; 18.000, caseta veneţiană ; 125.000, un Van Beers autentic... Femeile ar fi costat poate mai puţin, dar ar fi trezit gelozia uriaşei voluptuoase. Intrau, oare, totuşi în colecţia de artă a lui Walter şi femei frumoase ? Foarte puţine şi trecător. Walter căpătase pentru femei un dezgust din cauza Salemei, dezgust pe care-l are către cea mai fină gustare cineva nevoit să suporte mereu un banchet.

Intern în clinica particulară a marelui chirurg Proda, Walter muncea ca un rob cînd Salema Efraim, atunci în vîrstă de 50 de ani, suferise o operaţie. Walter pe atunci era un tînăr zvelt, cu o bărbiţă castanie în jurul unui obraz de Crist de ivoriu, cu ochi albaştri, deschişi extatic şi prelung spre tîmplele transparente, cu buze roşii ca de vopsea şi cu părul castaniu-roşiatic, ondulat uşor în jurul unei frunţi mate, fizic fără de nici un raport cu moralul uscat al tînărului ambiţios, fizic de care nu-şi dăduse pînă atunci seama, deoarece în preocuparea lui ambiţioasă îndepărtase, fără aproape să le observe, avansurile studentelor amorezate.

Salema Efraim, de cum se putuse rezema între perine, după operaţie, îi propusese afacerea în cifre clare: zece ani de medicină robotnică şi norocoasă nu i-ar fi putut aduce de atunci încolo un sfert măcar din ce-i oferea banchereasa. Walter primise; avusese însă precauţiunea să pună condiţia că nu-şi va părăsi cariera. El năzuise şi se trudise pînă atunci pentru gloria ştiinţifică; acum, cînd se vindea, vrea cel puţin să cumpere firma aparentă a gloriei, reputaţia. Era primul dezgust de el şi prima înşelăciune de sine. Salema n-avea nici un interes deosebit în privinţa asta. Atunci cînd Walter primise tîrgul nu-şi dase seama deodată de ceea ce a primit, decît cel mult în cifre; abia pe urmă avea să înţeleagă ce reprezentau cifrele reci. Salema Efraim avea despre iubire o concepţie potrivită cu originile ei levantine şi cu făptura ei; lenea ei orientală avea nevoie de plăcere drept orice activitate, iar viţiul la dînsa, vechi cu mult dinainte de Efraim, se întindea acum pe suprafeţe mari. Cei douăzeci de ani de fidelitate erau iluzia lui Efraim, deşi Salema pînă atunci nu avusese decît aventuri obscure, al căror josnic pomelnic ea singură îl cunoştea.

După ce Walter aflase ce tîrg a primit, rămăsese tot de fildeş şi cu ochii de topază, dar îşi dase seama de frumuseţea sa în aceeaşi clipă în care se şi dezgusta de ea.

Salema Efraim avusese un program ordonat ca un registru de bancă. În afară de rolul lui de amant, Walter mai fusese angajat medic cu anul al băncii, cum şi al familiei Efraim. La recepţiile de miercurea, el era nevoit să şeadă trei ore în şir pe un scaun *empire*, la o apropiată distanţă de fotoliul vast al patroanei. Tot Bucureştiul financiar şi monden defilase astfel pe dinaintea figurii lui impasibile de martir frumos. Anume bărbaţi care cunoşteau scaunul, din scurte treceri pe la budoarul şi banca Efraim, stabilise de la început situaţia — de altfel, cu totul neascunsă — a tînărului, tot atît de rigid ca şi stilul *empire*. Nimeni însă nu prevăzuse că Walter avea să fie suprema patimă a lacomei Salema.

Cifra, pe care medicul Walter o cheltuia cu un fel de disperare rece n-o cunoştea decît Salema. Meticulos în cheltuieli mici din deprinderea sărăciei ordonate, Walter licita un obiect de preţ prin intermediari, pe toate pieţele mezatului european, iar uneori se deplasa el singur pentru cumpărătură. Cînd apartamentul lui nu mai încăpuse achiziţiile preţioase, Salema îl mustrase de formă şi îi dăruise casa Barodin, ce se vindea de ocazie cu opt milioane, cu întreg parcul de două hectare. O adevărată afacere şi o bună prevedere, căci Walter, care nu capitaliza, ar fi riscat să rămînă pe drumuri cu felul lui de a cheltui, ce da Salemei iluzia de a fi iubită fără interes. Salema însăşi destinase casa unui sanatoriu Walter, aşa încît darul era nu numai nimerit, ci şi poetic, dat fiind că perechea se cunoscuse într-un sanatoriu. Colecţia lui Walter avea acum un cadru demn de ea. Pentru Salema colecţia era numai o

grămădire de troace şi de ţoale, preţioase prin costul lor, dar mai ales reprezintau amorul ei concretizat şi garanţia fidelităţii amantului.

Pentru Walter posedarea unui sanatoriu propriu era o măgulire şi o compensaţie, era totodată şi o asigurare împotriva ruinei. Cînd, trei ani după moartea bătrînei Efraim, doctorul Walter se însurase cu Lenora Hallipa, era un om cu o frumoasă situaţie bănească, datorită în mare parte sanatoriului prosper, fără a fi şi multimilionarul ce ar fi putut fi. Cheltuise şi cheltuia încă mult şi cu patima cuiva care vrea parcă să scape de bani; era felul lui de a fi cinstit. Un ciur cu ochiuri largi prin care se scurgea aurul impur părea mîna pală a martirului, condamnat de el singur la un amor venal şi odios. Cheltuielile nu însumau de fel binefaceri. Înăsprit de lipsurile primei tinereţi, Walter nu înţelegea să îndulcească traiul altora. Săracii, Walter îi cunoştea printr-însul: trebuiau să rabde sau să reuşească.

Sanatoriul, în schimb, înghiţea toate dărniciile lui. Cînd Salema i-l făcuse dar, Walter aproape crezuse că o iubeşte, îşi închipuise aproape că el sau ea aveau şi suflet. Palatul devenise astfel un sanatoriu şi un muzeu totodată. Birourile, chiar de administraţie, din corpul principal, nu numai apartamentele particulare, erau încărcate de covoare de preţ, ornate cu bronzuri, împovărate de tablouri; o dată avuţia lui aşezată, doctorul Walter mai colecţionase, dar mult mai rar. Frenezia lui de risipă era acum dedicată sanatoriului propriu-zis. După activitatea construirii pavilioanelor, venise aceea a amenajării lor. Walter comanda, refuza, alegea din nou, făcea acum călătorii anume pentru a-şi procura aparatele, era cel mai bun client al tuturor noutăţilor în materie de mobilier medical, dorea adesea imposibilul şi adesea era pă-

călit; urmărea însă o instalaţie unică şi reuşise aproape să-şi satisfacă ambiţia.

Sanatoriul Walter avea totuşi reputaţia de a fi foarte costisitor. În adevăr, păsuirea bănească nu se practica acolo. Era un sanatoriu pentru oameni bogaţi, care trebuiau să plătească scump un tratament de lux, să plătească scump ambiţia în sfîrşit izbăvită a doctorului Walter. Cel care plătise mai scump acel lăcaş rămînea însă mereu tot el.

În sanatoriul Walter pentru fiecare serviciu se afla un practician reputat. Walter personal nu făcea nici chirurgie şi nici boli interne; era şeful: ceva mai mare ca toţi, dar şi mai mic, de aceea chiar îşi rezervase domeniul vast şi necontrolabil al bolilor nervoase. Nu însă fără drepturi; citise mult în această direcţie şi acum putea experimenta. Avusese unele rezultate bune şi cum clientela de lux e şi clientela de reclamă, reputaţia lui depăşise zidurile sanatoriului şi devenise chiar un fel de celebritate pe care el o purta cu desfătare subt aere nepăsătoare. Nu mai avea faţa de Crist, cum nu mai avea de la moartea Salemei nici cununa de spini. În război — pe care-l făcuse corect la un spital de etapă — îşi răsese barba mică ce-i încadra paloarea şi tenul i se bronzase; albastrul ochilor se oţelise, iar figura, fără semne vizibile, luase ceva matur şi sever. Popasul acesta al războiului ce-i schimbase preocupările îi convenise; nimeni nu mai sta să se gîndească atunci la Salema Efraim, nici chiar dînsul. În armată Walter nu dase de bănuit; de origină germană, dar născut şi crescut în ţară, n-avea pasiunea naţionalităţii şi se însumase cetăţeniei fără şovăire. Norocul îl repartizase la etapă şi nu la oraş; veştile din Rusia, unde se refugiase Salema, nu ajungeau pînă la dînsul, şi nici nu porneau de la dînsul într-acolo, stare de lucruri ce-i convenea ca un repaus nou şi minunat, pe lîngă care

greutăţile campamentului păreau nimicuri. Asprimea noii sale vieţi era pentru dînsul o refacere trupească.

Abia tîrziu, la Bîrlad, aflase de moartea Salemei întîmplată la Odesa; la Bîrlad, garnizoana compusă din rezervişti provinciali nu-i cunoştea povestea. Făcut încă de mult şi cunoscut de Walter, deoarece banchereasa ţinuse să-şi exploateze sentimental încă din viaţă dărnicia postumă, Walter n-avea nici o grijă cu privire la testamentul Salemei. Se simţea acum liber, dar fără avînt pentru a se bucura de libertate; căuta să elimine toxinele lungii sale existenţe ruşinoase, nu să le înlocuiască cu altele; greutatea femeii grase ridicată, nu i se ridicase şi greutatea trecutului. Doctorul Walter era un om lucid; cunoştea valoarea exactă a faptelor şi a moralităţii lor: din confruntarea moralei cu ambiţiile lui, îi rezultase atitudinea rece şi hotărîtă, compromis între dezgusturile de sine şi gusturile sale.

La Bucureşti, comandamentul statului-major german instalase în casa Barodin o anexă, cum şi un spital în pavilioanele sanatoriului. Crezuse însă de cuviinţă să cruţe operele de artă cît şi instalaţiile, hotărîre la care ajutase şi origina germană a numelui. Totul deci fusese folosit, nimic stricat. Întoarcerea lui Walter se făcuse, astfel, în condiţii satisfăcătoare. După regimul campaniei îşi regăsise tezaurele cu o mulţumire şi mai mare; regăsise şi sanatoriul cu dorinţe noi de transformări şi de perfecţionări — era singurul domeniu în care reuşea să se încălzească.

Sanatoriul cunoscuse după război o epocă de mare prosperitate, deodată cu valul de lux ce copleşea totul. Clientela noilor îmbogăţiţi găsea în el confortul dorit; numele lui Walter creştea tot mai mult în opinia publică, iar sforţările lui reale în domeniul neurologiei aveau acum cîmp larg de cercetare în neurastenia generaţiei. Atenţia femeilor pentru

Walter — medicul la modă — ca şi cea a studentelor de odinioară, era nevoită să se resemneze.

În chip sincer Walter nu mai era capabil să simtă farmecul feminin; sănătos, bogat şi liber, femeia era totuşi un sex desfiinţat de o experienţă necruţătoare. Continua astfel să-i fie credincios Salemei după moarte, rezultat pe care o femeie iubită şi iubitoare poate nu l-ar fi dobîndit. Doctorul Walter nu credea de cuviinţă nici să se însoare; printr-un scrupul desigur absurd nu cuteza să-şi ofere reputaţia şi averea; cu tot echilibrul la care ajunsese cu timpul, i se întipărise, pesemne, sentimentul decăderii lui, mai puternic ca în opinia celorlalţi.

În faţa primului cadavru, în sala de autopsie, studentul Walter simţise slăbiciunea ce precede leşinul, dar nu-şi astupase nările, nu dase un pas înapoi, nu se clătinase; tot aşa cu Salema Efraim; prin acest eroism se deosebise de toţi cei ce ar fi putut fi în locul lui; din acea energie devenise acum atît de scrupulos, şi din delicateţa unei conştiinţe încărcate nu cuteza să se însoare, deşi căsătoria îi sta la îndemînă; orice femeie ar fi fost gata să-l reabiliteze; numai el nu vroia să se reabiliteze. Toate avansurile matrimoniale se descurajau deci. Doctorul Walter vrea să rămînă celibatar — ziceau femeile — probabil pentru că sanatoriul îi mistuia tot amorul şi pentru că doctorul călătorea prea mult în Italia şi la Paris. În realitate, Salema istovise gustul lui Walter pentru voluptate, iar de suflet acum nu putea fi vorba, aşa că femeile care totuşi vor fi trecut prin viaţa lui Walter erau neînsemnate şi rămîneau necunoscute. Avea sau nu legături cu vreo clientă sau infirmieră? cu vreo curtezană sau vreo vînzătoare de tablouri? Probabil că nu, deoarece nici una dintr-însele nu se lăuda sau nu trăda. Curiozitatea, care are destul timp de pierdut, căutase zadarnic amante

ascunse la mahala. Lipsit de sentimente şi cu dezgustul viţiului, doctorul Walter trăia acum biologic, animal superior conştient de igiena ce-i pria ; fără cerinţi sufleteşti, îşi trata totuşi moralul cu îngrijiri rafinate de purificare.

Personagiu atît de cunoscut, ducea un trai foarte retras şi era discret în apucături ; pe vremea Salemei apărea în salonul ei fiindcă nu putea face altfel ; în clinica Proda nu fraterniza nici atunci cu nimeni. Tot pe vremea Salemei intimii îl puteau vedea zilnic într-o cămăruţă, simplu mobilată, a casei Efraim privind răbdător cum Salema şi Efraim jucau o partidă de panţă. Cărţile erau cam sleioase în mîinile curmate de cărnuri ale Salemei, dar zburau îndemînatec ; ceştile de cafea neagră erau mari ca filigene şi se reînnoiau ; ţigările aveau un miros tare ce îneca : tabieturi orientale păstrate neschimbat, aşa cum va fi fost şi fondul real al firii lor. Din acea cămăruţă doctorul Walter nu pleca la cluburi şi cafenele ; nu cunoscuse, ocolise deci glumele ce-l priveau. Ridicolul de a schimba cu un tip obraznic cărţi de vizită în chestii de onoare pentru Salema Efraim nu-l ispitise. Amintiri de iatac levantin îl ţineau şi acum departe de reuniunile mondene, de mişcare şi de lume. Magazinele de artă sunt locuri puţin umblate ; automobilul îi era, vara ca şi iarna, închis ; înapoia geamurilor, bîrfeala trecea prin reflexul refractar al cristalului. Doctorul Walter ura ostentaţia. De cînd nu mai avea duşmani, el singur îşi rămăsese duşman. Părînd că se interesează în cel mai înalt grad de opinia publică, ea nu-l interesa decît în raport cu propria lui opinie de sine ; hotărît să împingă cinismul pînă la capăt, se trudea totuşi să îmblînzească judecata oamenilor, cărora le făcea acuma concesiile pe care nu le făcuse la timp virtuţii ; lesne satisfăcuţi în curiozitate şi lesne obosiţi de calomnie, oamenii

l-ar fi lăsat în pace dacă el n-ar fi iscodit mereu pricini de a se ruşina şi de a ispăşi.

Îşi încercase puterile pentru rău, dar se dispreţuia ; semne ale unei sensibilităţi maladive, trecută însă prin acelaşi frigorifer unde totul îşi pierdea culoarea, căldura, savoarea. Din sîrguinţele studentului ambiţios de altădată îi rămăsese gustul de a citi mult ; acum, cînd ambiţia îşi atinsese scopul, lectura preferată a acestui om atît de clar cu sine, atît de hotărît şi de rece, atît de potrivit pentru chirurgie, era psihoterapia, adică partea cea mai puţin pozitivă a medicinii. Devenit psihiatru pentru a se studia pe sine, doctorul Walter vindeca acum pe alţii ; aşa cunoscuse şi îngrijise pe soţia neurastenică a moşierului Hallipa şi apoi se căsătorise cu ea.

II

Căsătoria doctorului Walter fusese deci un eveniment neaşteptat şi socotit drept absurd. După ce se arătase a fi un celibatar hotărît, după ce refuzase orice propuneri şi uneori propuneri atît de avantajoase, Walter se însurase cu o femeie care nu justifica prin nimic decizia aceasta excepţională. Dacă ar fi fost vorba de vreun amor nou sau de vreo legătură veche, lucrul şi-ar fi putut găsi o explicare. Nu era însă nici amor, nici legătură : Walter cunoscuse abia de cîteva luni acea văduvă, în calitate de clientă şi fără ca miracolul de a se înamora să se producă. Mirarea opiniei publice era deci bine motivată.

Lenora Hallipa, în dezastrul boalei ei de nervi şi al văduviei, se azvîrlise de gîtul lui Walter, fie printr-un gest instinctiv de apărare împotriva boalei şi a văduviei, fie printr-un elan al temperamentului ei voluptuos. Nu premeditase. Era felul ei de a-şi lecui saţiul ca şi nevoia de bărbaţi, tot printr-unul din ei. Aşa se aruncase de gîtul ofiţerului, primul ei bărbat, tot aşa de al moşierului Hallipa; instinctul o îndruma mereu cu simplitate spre vocaţia ei. Era din acele femei care se mărită şi gestul de capturare a treia oară cercat avea s-o ducă la a treia căsătorie.

Cînd Lenora se azvîrlise de gîtul lui Walter, negreşit nu era prima clientă care făcea asemenea încercare. Walter însă se salva din astfel de agresiuni destul de lesne: păstra atitudinea unui medic care nu ia nici în nume de rău, nici în nume de bine, feluritele emoţii ale bolnavilor şi ale femeilor; atitudinea cuiva care nu înţelege şi înţelege totodată. Nu-i trebuia încurcătură, nu vroia servitute, amintirea Salemei plana încă asupră-i.

Gestul Lenorei îl luase însă prin surprindere şi, probabil, într-un moment cînd armura lui era vulnerabilă. În acel moment de uitare de sine nu apucase a refuza, ba chiar pronunţase cuvinte de angajament. Duşmanul conştiinţei dormea cînd Lenora îl atacase; dormea întîmplător sau poate că dinadins. Walter profitase pentru a-şi pune conştiinţa în faţa unui fapt împlinit; era o victorie asupra acelei conştiinţe sau poate era tot opera ei subterană. Cît despre servitute, în acel accident care-l lega, Walter avusese impresia de servitute a femeii, impresie justă şi totuşi era aservit el însuşi.

La confortul supei cotidiane nu aspirase, deoarece sanatoriul lui era mai bine organizat ca cel mai bun menaj; nostalgia unei prezenţe feminine n-o avea, fiind un egoist fără slăbiciune, nici tandreţă,

care cultiva încă singurătatea ca pe o purificare; se afla însă la o anumită fază din evoluţia acelui proces de conştiinţă; îşi da acum seama că refuză căsătoria pentru anumite motive penibile, ştia clar acum că dacă nu vroia o femeie aproape de el era din pricina toleranţelor lui trecute; dovedise deci care îi erau scrupulele şi ar fi dorit ca ele să dispară. Se considera nedemn şi se vroia demn. Pînă atunci acele motive stăruise numai în adînc, lucrase acolo surd, mut; acum privea motivele în faţă, le confrunta, le înfrunta. Aspiraţia lui spre o reabilitare prin căsătorie se dospea deci încă neformulată cînd gestul Lenorei îi dase decizia.

O dată căsătoria făcută, opinia publică se arătase indulgentă şi resemnată. Pentru mediul social ce se ocupa de doctorul Walter, Lenora era o necunoscută, o cîtime neutră, care nu alimenta invidia şi comentariul. Ca şi opinia publică, Walter era mulţumit de neutralitatea nevestei lui — destul de frumoasă pentru a-i satisface simţul estetic, nu era frumoasă într-atît încît să stîrnească oroarea lui de frumos prin amintirea Salemei Efraim. Trupul uşor împovărat al Lenorei era zvelt faţă de al Salemei, fără însă a contrasta violent cu povara celeilalte. Lenora nu era nici destul de cinstită, nici destul de mîndră, nici destul de săracă pentru ca prezenţa ei să constituie un reproş concesiilor de odinioară. Văzîndu-i alături, lumea nu putea avea porniri spre comparaţii supărătoare. Faţă de Walter, ca şi faţă de lume, Lenora îndeplinea deci condiţiile cerute şi ocupa un loc care cerea a fi ocupat.

Ultimele luni ale divorţului Lenorei de Hallipa fusese timpul logodnei celei noi. Walter se reculesese lesne din momentul de uitare de sine pe care Lenora ştiuse să-i provoace şi se alesese cu beneficiul de a se fi decis la căsătorie. Trata acum iarăşi

pe Lenora ca pe o convalescentă şi, cînd sosea ca logodnic, vizitele lui semănau cu cele medicale, cu diferenţa unei sărutări distrate şi convenţionale. Perfect lămurit cu sine, Walter îşi da acum seama că vroia să treacă în rîndul celor ce au un trai familial şi că Lenora era partenera trebuitoare.

Lenora însă, care nu putea şti acel scop, avea inegalităţi, încercări neizbutite de alintare amoroasă, o nedumerire care, încîlcindu-se cu ultimele reziduri ale neurasteniei, o buimăcea. Altfel cunoscuse ea pe bărbaţi decît era Walter şi totuşi el o luase de nevastă. Simţea însă că partenerul ei de acum se deosebea de ceilalţi şi asta o făcea să ia o atitudine de bolnavă pe care medicul cît şi omul o aserveşte şi o intimidează.

Tupeul ei de altădată neapucînd a se valorifica, nu-şi regăsea firea obraznică de mai înainte ; părea că boala ei fusese o eclipsă din care se salvase cu un chip sufletesc transformat, pus în masca de gips a unui tipar nevoit.

Căsătoria fusese făcută pe la sfîrşit de noiembrie, la Predeal, cu singura asistenţă a celor întîrziaţi încă în localitate. O căsătorie simplă, discretă, aproape clandestină ; nici rude, nici prieteni, din familie numai Coca-Aimée, fata a doua a Lenorei — pe care, încă din timpul boalei, Walter o chemase de la Viena, unde studia — ca un derivat pentru neurastenia mamei ei.

Prezenţa fetei motivase şi înlesnise eticheta dintre Walter şi Lenora.

În chiar seara căsătoriei, Lenora pornise cu soţul ei să-şi ia locul în palatul Barodin. Walter ducea acolo o femeie dezorientată, o sclavă căreia nici cel puţin nu-i cerea să fie amantă, ceea ce lua Lenorei singurele arme de egalitate, o paraliza total.

E drept că Lenora reuşise să-şi refacă viaţa ; avea conştiinţa primejdiilor prin care trecuse divorţînd, avea respect pentru condiţia ei nouă, mai presus de tot însă avea o nelămurire, o constrîngere care o înmărmureau.

Însănătoşită, iată că intrase într-un sanatoriu de lux al cărui stăpîn era şi stăpînul ei ; era un fel de boală nouă. De la început nu putuse socoti sanatoriul Walter ca pe o casă proprie, cum nici pe doctor ca pe un soţ.

Altădată, din fundul casei perceptorului din Mizil, se trezise ca de cînd lumea moşiereasă şi domnise prin capriciu asupra tuturor ; aci era strînsă în chingile unei stînjeniri permanente : „De ce m-a luat ?... Ce e cu mine ?..." erau întrebări care circulau în ea nelămurit fără a se cristaliza.

De şi le-ar fi pus limpede, ar fi fost un fel de a se lămuri, i-ar fi dat o atitudine. Ea însă, nici sănătoasă, nici bolnavă, circula liber într-un sanatoriu, locuia cu strîmtoare un palat ca pe un adăpost străin, provizoriu.

Firea ei fără şleau şi neruşinarea amoroasă — calităţile ei unice — erau nimicite de atitudinea rece a lui Walter şi speriate de decorul palatului aceluia plin de forme ostile de artă, de forme de trup şi de amor care o umileau, pentru că nu le înţelegea şi nu-i semănau. Iar dincolo de muzeu erau sălile cu paturi albe, cu instrumente ciudate şi miros antiseptic, localul de suferinţă şi datorie, asupra căruia veghea pasiunea glacială a lui Walter. Cînd Lenora cercase a se aventura pe acolo, Walter îi făcuse un semn vag de politeţă sau de concediere, absorbit de alte preocupări. Trecea acum din ce în ce mai rar pe coridoarele lungi cu preşuri imaculate, prin holurile cu rogojini sau linoleum ornate cu plante a căror frunze erau reci şi lustruite

şi unde pe scaune de trestie se odihnea vreun convalescent, care, îmbrăcat cu halatul dungat al casei, o impresiona ca un ocnaş.

În apartamentul particular, cu camere mari şi zadarnice şi cu mobile fără de întrebuinţare, Lenora rătăcea fără rost şi se adăpostea în camera ei, unde, deşi nu cutezase nici o schimbare, numai prin felul de a o locui reuşise să imprime o atmosferă mai personală, deci mai prielnică. Un lucru de nimic, zimţii adaptării lipseau resortului ei.

I se ura cumplit; nu citea, nu lucra, nu gîndea, era singură, nu mai avea distracţia de a fi bolnavă. Ce făcuse oare atîţia ani înapoi? Ceva de care nu-şi mai amintea bine ce se dizolvase în neurastenia ei. Acum nici resursa neurasteniei n-o mai avea. Walter hotărîse că e vindecată şi prezenţa lui era pentru nervii ei totodată spaimă şi antiseptic.

Raporturile dintre cei doi soţi erau monotone. Walter dorise o tovarăşă neutră, avea una calpă. Cu cît treceau zilele, cu atît Lenora era mai stînjenită. Chema pe bărbatul ei cu un glas scăzut: „Walter" — ea care altădată alintase cu tot felul de diminutive pe locotenent şi pe moşierul Hallipa. Doctorul Walter avea ca fiecare un nume de botez, îl chema Marcel; nimeni însă nu mai pronunţase acel nume din timpul depărtat al copilăriei şi lui însuşi i-ar fi părut străin. Salema îi spunea tot Walter, pe vremuri, cu glasul ei gutural şi stăpînitor. Acel „Walter" decolorat acum pe buzele Lenorei se adapta bine neutralităţii noului menaj.

Urîtul traiului Lenorei era întretăiat de mesele luate în comun cu internii sanatoriului, în sufrageria din pavilionul de boli interne. Era o cameră mare, dreptunghiulară, cu o lumină implacabilă, venită prin geamurile largi, fără perdele; o singură masă

mare de nuc în mijloc, iar serviciul făcut de personalul de refectoriu al sanatoriului.

Aceste mese erau foarte neplăcute Lenorei. Adesea doctorii îşi păstrau halatele de lucru şi conversaţiile lor profesionale la care nu se putea asocia o lăsau în părăsire. Conversaţii ce-i erau nu numai antipatice, dar se şi temea la orice moment de „gafele" ce ar fi făcut de ar fi fost silită să ia parte la ele.

Strînsă în corset încă de dimineaţă, Lenora îşi stăpînea respiraţia cam anevoioasă; refuza unele mîncări vegetariene, predilecte lui Walter, oprită de el de la altele mai suculente; sfîrşitul meselor era o uşurare. Singur medicul secund, doctorul Pejan, mai jovial şi prietenos, îi era simpatic. În camera ei avea destulă linişte restul zilei, căci Walter intra rar la ea şi numai un moment.

Un salonaş mic despărţea camera ei de culcare de a lui şi chiar pasul i-l auzea apropiindu-se cu un fel de stînjenire. Regimul camerelor separate fusese pentru ea extraordinar şi contribuise mult la atitudinea ei constrînsă; nu şi-ar [fi] putut însă închipui un pat comun cu Walter.

Era o stare de lucruri a cărei soluţie nu se putea prevede, aşa cum se uita Lenora de lung la bazinul din fundul parcului. Din indolenţă, n-ar fi ajuns totuşi să se plimbe pînă la dînsul şi nici la ideea unei sinucideri n-ar fi ajuns niciodată, dar toropirea ei sporea mereu.

De altfel, în fiecare zi la ora 6, Lenora şi Walter ieşeau împreună în automobilul închis. Prin geamuri, noua situaţie a lui Walter se străvedea fără ostentaţie; tot aşa de puţin supărătoare era noua situaţie şi înapoia geamurilor. Walter, care se odihnea de muncă, sta scufundat în vreo meditare tot de ordin profesional, Lenora era chinuită de ideea că poate ar fi trebuit să spună ceva şi, în căutarea zadarnică

a unui subiect, termina plimbarea tot în tăcere. Pe timpuri, era vorbăreaţă şi vorbăria ei prelungită încă de tonul alintat provoca pe atunci dezbateri în cari sopranul ei se ascuţea învingător. Vorbe şi glas ce nu se mai potriveau acum ; ton ce nu apucase a-l lua faţă de Walter, iar tonul luat de el înlătura astfel de zădărnicii.

Aceste plimbări monotone aveau un itinerariu neschimbat : Calea Victoriei în tot lungul, cu oprire la magazine de ortopedie şi la diverse laboratorii, apoi prin cele două bulevarde viteză liberă pînă spre aerodrom cu întoarcere înceată spre sanatoriu.

Zilnic, Lenora urmărea descreşterea luminii : „Azi s-a întunecat mai devreme“, gîndea şi uneori chiar spunea. Walter aproba şi adăuga cîte un cuvînt banal provocat de aspectele uliţii. Tăcerea Lenorei îi convenea şi o socotea drept „tact“ ; numai la ora meselor în comun ar fi dorit de la ea bunul-simţ care întreţine cordialitatea.

O credea proastă, dar primea lucrul prin contract, fără vreo obiecţie cu sine şi fără s-o jignească vreodată. Era mulţumit de căsătoria lui ; lipsa de personalitate a Lenorei nu aducea schimbări de care se temuse. Avea impresia că totul e neclintit, că păstrează Salemei o absurdă fidelitate, dar totodată că Lenora l-a ajutat să scuture lanţuri pe cari — deşi dezlegate prin moarte — nu cuteza să le rupă. Se simţea, deci, obligatul soţiei sale inofensive.

De cînd era însurat i se întîmpla să se gîndească fără ezitare la bătrîna banchereasă. Portretul ei, pus în salonul cel mare, la locul de onoare, ca o ispăşire, Walter îl privea acum aproape liniştit, fără ca prezenţa lui să-i mai întunece strălucirea celorlalte obiecte. I se dezvoltase un sentiment nou şi prielnic : îngăduinţa de sine care îi da o dezinvoltură pînă deunăzi cu neputinţă. Era opera neînsemnatei sale

tovarăşe, de aceea Walter, alături de Lenora, dar fără de raport cu fiinţa ei, se simţea fericit ; teren defrişat de buruieni, capabil poate cu timpul să primească o plantaţie nouă.

Lenora, în schimb, n-ar fi putut prevede sfîrşitul înşiruirii de zile monotone dacă nu s-ar fi împlinit o lună de la căsătorie.

Foarte exact la ziua de aniversare, florile fusese împrospătate în vase prin grija lui Walter, care, după dejun, venise anume în camera Lenorei pentru a-i spune că puteau acum aduce pe Coca-Aimée.

Coca-Aimée ! Scumpa ei Coca-Aimée ! Da ! Aimée trebuia să vină ! O uitase ! Cum de putuse uita ? ! Pe ce lume fusese ? Se trezea ca din somn !

Lenora, care acum întrevedea o salvare, se repezise spre Walter cu braţele întinse. Walter îi oprise elanul luîndu-i mîinile şi bătîndu-le protector. În faţa expansiunii, doctorul îşi închipuise că Lenora dorise tot acel timp pe Aimée şi-i fusese îndatorat că a păstrat totuşi o tăcere răbdătoare. Plină de curaj, Lenora îl chiar rugase să aducă el însuşi pe Aimée de la Predeal. Deşi o lipsă de două zile din sanatoriu îl nemulţumea în acel moment, nu crezuse că se poate sustrage de la obligaţia familială.

Acum, Lenora nu-şi mai lua gîndul de la Aimée. Fără a-şi da seama bine de starea de prostraţie în care fusese, nu contenea a se uimi că o putuse uita. Îi scrisese de două ori în aceeaşi zi, ea care nu era prietenă cu scrisul şi o aştepta, deşi abia sîmbătă Walter pleca s-o aducă.

Lenora începuse chiar a prinde ceva grai, şi la masă întrerupea discuţiile celorlalţi cu vreun proiect de instalare pentru musafiră :

Unde avea să fie locul lui Aimée la masă ?... Ce cameră îi va fi pregătită ?... La ce oră pleca şi sosea trenul de Predeal ?...

Acele întreruperi stîngace îi dau totuşi o mai mare prezenţă ca tăcerile stîngace şi mai ales evocau perspectiva unei alte prezenţe.

Numai o prea mare descumpănire şi dezrădăcinare putuse face ca Lenora să uite întoarcerea fetei. Fusese doar convenit că Aimée nu se va mai înapoia la pension după nunta lor, ci va mai rămîne o lună în aceeaşi pensiune din Predeal, după care timp va veni să locuiască cu ei.

Walter era destul de mulţumit că indiferenţa Lenorei pentru ceilalţi copii ai ei îl scutea de neplăceri şi nu uitase în socotelile lui pe fata vitregă. Conform acelei hotărîri bine cumpănite o rechema acum cu exactitate. Realitatea însă a unei prezenţe suplimentare abia acum i se clarifica ; nu era alarmat, dimpotrivă, mulţumirea arătată de Lenora îl satisfăcea, îi uşura unele scrupule de soţ corect, dar indiferent.

La Predeal, Coca-Aimée nici ea nu se alarmase de tăcerea lungă a Lenorei şi aşteptase cu răbdare veşti care, într-un fel sau altul, trebuiau să sosească ; ca nu scrisese.

În adevăr, după o lună primise scrisoarea mamei ei, plină de ţipete de dragoste şi urmată de alta cu ceva date asupra plecării spre Bucureşti. Walter găsise deci la Predeal o domnişoară gata la punct pentru călătorie, o domnişoară care nu-i pusese întrebări de prisos şi nu-l incomodase cu nimic, cruţîndu-i chiar unele osteneli prevăzute. O domnişoară care sta confortabil pe locul ei în vagonul Pulmann, cu o experienţă a călătoriei şi autonomie datorite probabil educaţiei căpătate în şcolile din străinătate. Fata vitregă părea tot atît de descurcată cît era mama ei de încîlcită, tot aşa de calmă pe cît de intemperată era Lenora. Walter s-ar fi bucurat de calităţile musafirei dacă nu le-ar fi însoţit o încredere de sine şi o îngîmfare care ar fi fost insolente de nu erau glaciale.

Trufia lui Aimée venea în cea mai mare parte de la convingerea că era frumoasă, convingere statornicită în faţa oglinzii şi întreţinută de admiraţia camaradelor de pension ; cu rădăcini, de altfel, mai adînci încă, prinse din copilărie.

Decepţiile n-avusese timp să-i clatine convingerea, mai ales că Aimée, închisă ermetic în autoidolatrie, nu da prilej experienţelor care decepţionează. Prea frumoasă şi prea mîndră pentru a-şi apleca privirea asupra simplilor muritori, ei n-o puteau mîhni cu nimic ; admiraţia lor era o datorie, iar cei ce se abţineau de la admiraţie, nu existau pentru ea.

Înfumurarea fetei silise pe Walter la constatarea frumuseţii ce-i da atîta orgoliu. În vizitele sale medicale ca şi în cele de logodnic o văzuse puţin şi o privise distrat. În răgazul călătoriei însă, avînd-o în faţă, o examina cu ochiul expert şi lucid al diletantului : piele albă abia rozată, ca de porţelan, gura colorată palid cu un roz de majolică ; ochi mari ca pe portrete litografice, albaştri ca unele faianţe ; sprincene blonde, trase subţire ca din pensulă pe o frunte dreaptă ; oval admirabil. O păpuşă fără de caracter, nici expresie în frumuseţe, dar perfectă şi mai ales deosebită prin materialul întrebuinţat de natură : mătase, culoare, totul de prima calitate, nici un defect de ţesătură.

Corpul proporţionat ca înălţime şi ca dezvoltare n-avea nici voluptate a formelor, nici nubilitate — o statuetă pe care ochiul se oprea fără impresii, numai cu singura însufleţire a enervării provocată de imobilitatea unei fiinţe totuşi vii.

Walter conchise că Lenora era mult mai simpatică şi chiar mai frumoasă prin pateticul expresiei şi că, slava Domnului, nu era înfumurată.

Deşi nu cunoştea situaţia exactă a lui Walter, Coca-Aimée socotise căsătoria Lenorei ca o soluţie satisfăcătoare. A fi fata unei văduve, mai ales divorţate, nu i-ar fi fost pe plac. Pentru ea Walter era deci „domnul“ care se însurase cu mama ei. Mama ei era un personaj însemnat, deoarece adora pe Coca-Aimée; bărbatul datora mamei ei cea mai mare atenţie, iar lui Coca-Aimée, fireşte, o atenţie necondiţionată. În ce privea frumuseţea ei, doctorul, ca toată lumea, întrucît avea ochi, nu putea decît să o constate, lucru subînţeles şi fără de importanţă.

Cu astfel de idei fata nu-şi da osteneală a se face plăcută tatălui vitreg şi intra sub tutela lui fără grijă, ca şi fără cordialitate. Îngăduise Lenorei a se căsători, pe Walter îl socotea totuşi ca pe un soi de soţ morganatic.

N-avea idei precise despre vreo nobleţă a familiei Hallipa, dar se trezise pe moşia Prundeni ca o mică prinţesă latifundiară şi tot astfel fusese socotită la pensionul vienez unde o trimisese de mică vanitatea maternă. Ştia că latifundiile erau oarecît compromise, nu însă cu precizie, de aceea n-o impresiona averea şi renumele lui Walter; de altfel, nu le cunoştea destul de exact.

Prundenii fusese un fief plin de abundenţă, pensionul, un local de lux. Aimée socotea, deci, averea ca ceva normal şi nici nu putea închipui alt fel de viaţă. Ar fi mirat-o cine i-ar fi spus că situaţia lui Walter era ceva excepţional şi că mama ei se căsătorise norocos, cît şi oportun. Îi părea firesc ca tot ce privea pe Lenora ca şi pe ea să fie frumos şi bun. Avea chiar un sentiment pronunţat de grabă spre „mai bine, mai frumos încă“, fără preciziune însă. Ideile despre aristocraţie şi democraţie erau încă cele din şcoală, la fel cu ale camaradelor şi adoptate din romanele nemţeşti la preţ în pension; romane în care contese fugeau cu lăutari şi şoferi se sinucideau pentru fete nobile, totul într-un tempo nici deplin realist, nici cu totul romantic; idei destul de inofensive despre compromisuri sociale, experimentate tot destul de inofensiv asupra portarului şcolii şi profesorului de gimnastică.

În ce privea „viitorul“, deci căsătoria, pensionarele erau adevărate burgheze moderne, concepeau trei feluri de candidaţi: camaradul de tenis, fabricantul miliardar şi nobilul scăpătat. Există pentru ele o singură supremaţie neîndoioasă, aceea a frumuseţii feminine, în virtutea căreia toate admirau pe Aimée. Convinsă de frumuseţea ei, de nobleţa familiei Hallipa, convinsă că era simplu şi normal a fi fata vitregă a doctorului Walter şi a locui în palatul Barodin, Coca-Aimée sta înfumurată în faţa lui Walter, vorbindu-i din politeţă despre luxul şi eleganţa pensionului de la Viena, cu a cărui experienţă se pregătea calm şi prielnic să înfrunte noua ei existenţă.

În ce privea inteligenţa, Aimée avea mediocritatea cerută de un fizic care nu trebuia alterat de multe gînduri: ideile ei primite gata erau conforme cu gusturile ei, ceea ce le da oarecare consistenţă şi le valorifica. Frumuseţea nu-i îngăduia frivolitate, ci o silea să fie gravă ca un idol. Arăta mai mare ca cei 20 de ani, dar avea norocul ca multă vreme să-şi păstreze aparenţa de păpuşă. Nu-şi tăiase părul şi purta bucle aurii ce-i încadrau faţa de icoană; era un port care avea acum noutate. În ce privea hainele, credea că simplicitatea e meschină şi-i plăcea să fie îmbrăcată în mătasă cît mai mult.

Doctorul Walter aducea, deci, cu el o creatură de porţelan şi de mătasă, bibelou totodată mai fragil şi mai rezistent ca cele ale paltului Barodin; obiect

de artă pe care nu-l puteai molesta și care te ținea în respect.

Musafira avea însă o educație îngrijită, o instrucție superficială dar suficientă și exercițiul vieții de salon. Apropiindu-se de casă, Walter își zicea că fata vitregă se prezintă destul de satisfăcător și că tutela ca și căsătoria se arătau inofensive.

III

Activitatea Lenorei cu privire la sosirea lui Coca-Aimée se redusese la puțin lucru. Pregătirile rămăsese pe seama intendentului.

— Nu trebuie să te ostenești cu nimic! îi spusese Walter care n-avea încredere în priceperea ei.

Intendentul și cu infirmiera-șef așezase, deci, după instrucții date de Walter, camera largă și luminoasă, cu vedere pe parcul din față, mobilată în stil de artă modernă. Împreună cu cabinetul de toaletă și cu un mic salonaș forma un apartament juvenil, pe care Lenora, încîntată, îl vizita de zece ori pe zi. Restul zilei umbla neastîmpărată prin camera ei, părîndu-i timpul lung, dar fără a mai privi pe fereastră la bazinul din parc.

Lenora ar fi mers la gară, dar atît de mult se gîndise și se răzgîndise, că se apropiase ora sosirii fără să se fi decis. La 10 seara, cu pas sigur, Coca-Aimée coborîse în brațele materne deschise patetic.

Pînă atunci prezența Lenorei fusese puțin resimțită și nu schimbase cu un singur tact mișcarea de orologiu a sanatoriului; de la sosirea lui Aimée însă,

începuse a se observa că erau acolo două noi cîtimi de care să se țină seamă.

Felul cum era organizat serviciul casei, adică un același personal de serviciu pentru familie ca și pentru sanatoriu, nemulțumise pe Lenora, care în fața servitoarei în costum de infirmieră uita ce avea de spus; nu cuteza totuși să pretindă nici o schimbare. Coca-Aimée avea asupra acestui capitol unele idei precise ce o făcuse să observe defectul de la prima vedere. De a doua zi chiar spuse Lenorei în fața lui Walter:

— Am să te rog, mamile, să dai ordin ca fata din casă care mă servește să poarte rochie neagră, șorț mic și bonetă de flanelă.

Tăcerea celor doi nu păruse a o impresiona de fel. Lenora își căuta încă răspunsul cînd Walter sunase cerînd să vie intendentul pentru a lua de la domnișoara unele ordine cu privire la apartamentul particular.

— Ce bine îmi pare! declarase naiv Lenora.

Walter ținuse să satisfacă prima cerere a musafirei, dar era jignit că serviciul păruse imperfect „domnișoarei"; incidentul mai pusese în relief faptul că Lenora, fără să-și fi arătat dorința, era de aceeași părere cu fata, lucru care iarăși îl nemulțumea. Ținea să fie un soț corect, ținea să aibă o viață de familie, era iritat contra Lenorei care n-avea nici un fel de inițiativă, era stînjenit de propria lui stîngăcie, în schimb, siguranța calmă a pretențiilor Aiméei, îl impresionase; o socotea foarte competinte, cu un fel de considerație ostilă. Acele nimicuri erau ca niște mingii mici care însă se așezau în cercuri mult mai mari, decît ar fi fost nevoie, ale preocupărilor lui Walter.

Coca-Aimée crezuse sau voise să creadă că procura dată de doctor intendentului era generală și perma-

nentă şi urmase a i se adresa pentru orice nevoi. Avea de cerut foarte multe lucruri, dar nu se observa prea mult din pricina aerului ei indiferent, a vocii egale, a politeţii reci.

Intendentul socotise şi el că cererile domnişoarei erau autorizate şi le satisfăcea. Se întîmpla totuşi, uneori, ca vreuna din dorinţele fetei să fie în contradicţie vădită cu vreun ordin precedent al doctorului ; atunci, prudent, intendentul cerea avizul. Walter, după o scurtă ezitare, aproba ; între două perturbări i se părea mai mare aceea a unui refuz ; nu suferea discutarea voinţei lui, fie chiar pentru a şi-o confirma. Intervenirea fetei în autoritatea lui, pînă atunci arbitrară, îl irita, adîncea oarecare dungă între sprîncene, pricinuită de o încruntare a gîndului. Făcea apel la raţiune. Se însurase cu o femeie foarte docilă care adusese în căsătorie o fată ! Situaţia trebuia primită ca atare ! Era satisfăcut de raţionament, şi în cute ascunse ale conştiinţei lui, chiar neplăcerile întîmpinate dau naştere la o satisfacţie specială, venită de la planul acum schimbat al existenţei, de la perspectivele înnoite ce-l depărtau de un anumit trecut.

O mare parte din cererile fetei priveau pe Lenora. Observase situaţia ei inferioară în noul menaj şi, din afecţiune, din ambiţie mai ales, cît şi din interesul lor comun, dorea să-i ridice prestigiul. De aci veneau dese ciocniri cu tatăl vitreg, căruia nu-i plăcea să i se dovedească că nevasta lui nu fusese pînă atunci destul de bine menajată. Ciocniri fără gest, fără sunet, netraduse nici în cuvinte, nici în atitudini, un fel de *şah la rege* plin de diplomaţie, întreprins de Aimée care găsea că domnul consorte e prea autoritar ; un mic război de precădere, protocolar şi precaut, în care fata se substituia Lenorei, ceea ce-i constituia o distracţie şi un exerciţiu.

Pe de altă parte, Aimée arăta o mare admiraţie — deşi tot glacială — pentru sanatoriu cît şi pentru saloanele pline de opere de artă. Prin contrast cu Lenora, fata circulase în tot sanatoriul, luînd cunoştinţă de el ca de un teren sportiv, ceea ce măgulise pe Walter. În ce privea muzeul casei Walter, Aimée îl preţuia din vanitate şi snobism.

Sanatoriul şi muzeul îi păruse a fi titluri de mare originalitate, cît şi de bogăţie neaşteptată, a noii căsnicii materne. Pentru motive personale era deci de acord cu cele două pasiuni ale stăpînului şi pe astfel de subiecte Aimée era de o părere cu Walter, dar cu aceeaşi răceală. În schimb, Lenora, chiar atunci cînd era dezaprobată de fetiţa ei, primea de la Aimée dezmierdări menite să sublinieze acordul lor sentimental. Se realiza o coaliţie feminină în care Lenora aducea prestigiul titlului de soţie, iar Aimée o activitate bine dozată.

Aimée, care nu putea suferi ştofele de culori închise şi clarobscurul, era foarte mulţumită de camera ei. Lacul şi cretonul, mătasea şi cristalul, lumina şi confortul îi plăceau şi formau un cadru net şi strălucitor, potrivit cu frumuseţea ei pe care o contempla îndelung în toate oglinzile, în toate pozele. Un număr mare de fotografii fusese singurul adaos personal.

Aimée nu-şi manifesta însă mulţumirea acolo în casă ; avea un alt debuşeu : erau camaradele de pension, de pe cele două continente care primeau o dare de seamă, poate chiar exagerată, a instalării luxoase.

Pe unele din schimbările făcute în casa lui, Walter le găsea totuşi bune. Cînd întîlnea acum silueta de cinematograf a cameristei noi, recunoştea că unificarea de altădată a serviciului fusese o greşeală. Chema pe Aimeé în glumă — atît cît ştia el glumi — *ministrul palatului*. Aceeaşi denumire i-o dăruia

cu ton mai acid atunci cînd vreo inovaţie îi displăcea, cum de pildă fusese schimbarea grădinarului, un bătrîn tipicar a rondurilor de frunze colorate, înlocuit de Aimée cu un june horticultor plin de fantezii costisitoare. Pe tema grădinarului avusese chiar loc ceea ce — mai ales la oameni aşa de moderaţi — se putea chema o altercaţie. Walter, cu ceva oţel în glas şi privire, spuse Lenorei :

— Domnişoara ministru îşi depăşeşte atribuţiile ; pune acum şi diagnoze. A dovedit că bătrînul Franz e beţiv, ceea ce eu nu ştiam. Ţin să spui că figura de cabaret a protejatului dumneaei nu-mi convine.

Lenora, emoţionată, se uitase cu disperare la Aimée care era de faţă. Protejatul fusese găsit în adevăr de Aimée prin „mica publicitate" şi ales tocmai pentru figura lui de cabaret. Enervarea lui Walter era vădită şi Aimée nu vrea totuşi să abdice. Se aşezase la dejun ca şi cum n-ar fi auzit şi deschisese Lenorei un subiect despre croitoreasă. Walter nu ştia dacă fata a cedat, sau dacă e ofensată, dacă n-a răspuns nimic din supunere, sau poate din jignire. Chestia rămăsese nelimpezită şi horticultorul, *fesch* [1], cum scria Aimée unei prietene la Viena, păstrase postul, pe cînd bătrînul Franz primise o pensiune şi locuinţă după o ultimă decizie a lui Walter.

— De nu-şi face datoria puteţi schimba oricînd grădinarul, spusese Aimée într-o zi, colectiv, soţilor Walter, fără a se putea şti dacă se solidarizează sau se leapădă de el.

Walter ridicase din umeri şi Lenora cercase a intimida pe Aimée cu priviri rugătoare.

Lenora era nevinovată pentru acele inovări. Aimée se slujea de numele ei, fără măcar s-o pună la curent, ştiind-o fricoasă. Cînd se iscau conflicte, Lenora

[1] Simpatic (germ.).

avea o atitudine de victimă, gata totodată la toate renunţările. Era ca unul căruia i s-a strecurat contrabandă şi care se predă fără rezistenţă.

De starea de asediu din jurul lui, Walter nu-şi da seama ; era însă silit să constate că prezenţa fetei nu era o sinecură, ceva ca boala agresivă a unui client, faţă de care trebuie să stai mereu în defensivă, să te ocupi deci mereu de el. În acel duel, Walter era mereu învins, silit a capitula tocmai din pricină că nu putea admite ca voinţa lui să fie cumva pusă în chestie.

Cea mai mare concesie obţinută de Aimée fusese schimbarea meselor, la cari, de cînd Aimée sta ţeapănă alături de mama ei, servindu-se şi mîncînd, fără o privire sau un cuvînt pentru ceilalţi, conversaţia între doctori îşi rupsese cu totul legătura. Lenora se arătase cu dînşii stîngace, Aimée le era făţiş ostilă.

Walter era deosebit de nemulţumit, fireşte, dar nu apucase a lua măsuri cînd Aimée, luîndu-i înainte, declarase că astfel de mese sunt cu totul nepotrivite cu un trai familial :

— Nu ne simţim la noi acasă !... Avem oaspeţi cu sau fără de voie ?... Sau atunci ce sunt ?...

Întrebări pe care Aimée le adresase Lenorei, adică neantului, dar în prezenţa lui Walter. Faţă de cutezanţa fetei, Lenora ieşise din neant izbucnind într-un plîns nervos, apoi, de teamă că plînsul e neoportun, îl schimbase într-o mică criză de nervi.

Culcată pe un divan în camera ei, Lenora ţinea ochii închişi, pe cînd Aimée se străduia în jurul ei ca pentru o catastrofă.

Toate gesturile fetei proclamau : mama mea suferă ! Walter venise acolo după ele nu prea ştia bine de ce, crezînd poate că aşa era obligat să facă. Toată scena îl irita nespus şi totodată îi părea un fel de

teatru ce-l făcea curios. Situaţia era nouă şi-i amintea că aparţine acum unui regim nou, cel conjugal; totodată era enervat că prin prostia descleştării de nervi fusese pus în rolul de tiran.

A doua zi, venise în camera Lenorei cînd femeile luau ceaiul de dimineaţă şi spusese nevestei lui că are a-i vorbi. Aimée se mutase cu ceaşca de ceai la o măsuţă ceva mai departe, ceea ce silise pe Walter să vorbească în faţa ei. Cam ce dorea Lenora în privinţa meselor? Să-şi arate pretenţiile.

Propunerea era binevoitoare, dar tonul uscat.

— Nu vreau să-ţi schimbi obiceiurile! suspinase oportun Lenora.

Răspunsul silise pe Walter să-i afirme cu oarecare nervozitate că se căsătorise pentru a-şi schimba obiceiurile. Surîsul ironic al lui Aimée se risipise deasupra ceştii de ceai. Walter nu amesteca de fel pe Aimée, ca şi cum fata ar fi exprimat numai o dorinţă a Lenorei, dovadă chiar criza de nervi a vinovatei; versiunea îi convenea pentru ca concesia lui să poată privi tot numai pe Lenora. Cum însă nu putuse scoate nici un alt răspuns de la nevastă-sa şi cum Aimée tăcea ostentativ, Walter, după ce fumase două ţigări, plecase spunînd că va trimite intendentul să ia noile dispoziţii. După plecarea lui, Lenora cercase a mustra pe Aimée, care nu luase în seamă, preocupată acum de schimbările ce se pregăteau.

Cînd aruncase cuvîntul de provocare, Aimée avea gata în minte planul renovării apartamentului de sus; ştia anume ce cameră de bibliotecă — erau trei biblioteci — ar fi fost bună pentru sufragerie şi cu ce anume modificări. Răsturnări la care Walter nu se gîndea; prevăzuse că mesele aveau să fie de acum servite sus, pentru ei, separat; atrăsese Lenorei atenţia că el va rămîne să cineze în sanatoriu oricînd va crede şi va fi nevoie — ca un blam.

Înainte deci ca Walter să fi prins de veste, Aimée pornise grăbit reparaţiile; i se deschiseseră o mulţime de gusturi arhitectonice, nu lipsite de oarecare pricepere.

Deocamdată, mesele erau servite în anticamera dormitorului Lenorei. În faţa cameristei gătită ca de operetă şi a profuziunii de cristale, porţelanuri şi dantele, Walter surîsese batjocoritor; treptat se lăsase ademenit de un lux nou.

Prima lovitură de ciocan îi picase însă din senin, iar prelungirea lucrărilor de reparaţie îl înfuriase. Diferendul fiind prea important, lupta se da încă în dosul tranşeelor. Aimée inspecta şi da ordine dimineaţa cînd Walter era prins la sanatoriu, după-amiază sosea doctorul la faţa locului, unde protesta şi dezaproba, fără însă a acuza pe nimeni, nici a decomanda nimic, deoarece era presupus, şi trebuia să rămînă socotit, că totul acolo se făcea din ordinul sau cu asentimentul lui.

Se întîmpla uneori ca Aimée şi Walter să se întîlnească pe terenul luptei. Aimée, venită să pună în aplicare vreo nouă idee, Walter, să-şi mai alimenteze nemulţumirea.

Într-una din zile, Aimée — care în capriciul ei arăta vădit pricepere — venise să măsoare pentru a treia oară panourile ce-i păreau inegale. Walter picase şi el neaşteptat, dar fata nu păruse îngrijată, nici surprinsă; îi ceruse numai avizul. În adevăr, panoul din dreapta era ceva mai mic.

În chimono japonez, verde, brodat cu papagali de fir, Aimée părea tot atît de gătită ca în rochie de oraş; felul ei de frumuseţe nu sugera intimitate; nudul ei, probabil, ar fi fost tot atît de corect. Avea însă din instinct priceperea de a specula o situaţie.

— Mă scuzi! zisese strîngîndu-şi în jur chimonoul. Walter se simţise încurcat; scuza lui Aimée îi

atrăsese atenția asupra ținutei ei. Era un cerebral care lua impresii din sugestia cuvintelor, nu din senzații. Nu mai crezuse de cuviință să rămînă acolo, nici să discute ceva. Aimée avusese sentimentul unei victorii prea lesnicioase.

„Monotonie! Monotonie între zidurile unui palat! Sunt o mică regină căreia i se fac toate voile. Am venit și am învins! Dar n-am destul de lucru! Am totuși ceva de lucru pentru mama mea frumoasă, care e prea idealistă...“ scria Aimée prietenei Hilda la Viena, prezintînd totul în cea mai prielnică lumină pentru ea, cu sinceritate de altfel, deoarece ea însăși nu privea totul decît în raport cu măgulirea ce-i putea aduce.

După acel incident, doctorul Walter se depărtase cu o impresie nelămurită, care nu privea reparațiile sufrageriei, ci forma cu aspecte mereu noi a vieții familiale. Făcuse sau nu făcuse o indiscreție?... Se aflase sau nu, într-o situație delicată?... În pete nedeslușite, în silabe răzlețe, sufrageria, chimonoul, cuviința, neprevăzutul se compuneau și se descompuneau, iar litigiul grav al uzurpării camerei de bibliotecă și al reparațiilor arbitrare era abandonat.

Luptele acelea se dau în interior; de îndată ce era vorba să apară în public, Aimée își relua atitudinea decorativă. Obișnuitele plimbări cu automobilul se făceau acum în trei, dar tot în tăcere. Vorba, gesturile, strică linia frumuseții. Buclele ei trebuiau să rămînă neclintite la o aceeași distanță a profilului... Plimbarea era numai o exhibiție, și Buickul prelung forma o minunată vitrină. Aimée stăruise pentru a sta pe strapontin; strălucea astfel între cristale, pe cînd cei doi stăteau retrași în penumbră.

Fata avea un fel cam portretistic de a se îmbrăca, care atrăgea atenția, o atenție ce l-ar fi stînjenit pe Walter de ar fi fost adresată direct lui și Lenorei;

venită pe cale indirectă, îl mulțumea; își ascundea voit luxul, dar era bucuros să-l poată pune fără riscuri subt ochii oamenilor. O dată ce persoana lui se afla la adăpostul maliției, curiozitatea și invidia lumii îl satisfăceau.

Deviat asupra fetei și în chip măgulitor, interesul semenilor îi era plăcut. Sentiment nou care precumpănea favorabil nemulțumirile ce-i da Aimée și ținea deci pe Walter într-un tempo de simțiri contradictorii, într-un fel de echilibru și totodată într-o ruptură de echilibru.

În loc de a staționa în fața laboratoriilor, Buickul era acum adesea oprit în fața cofetăriei la modă. Walter, corect, ajuta pe Aimée să coboare. Se șoptea respectuos numele marelui neurolog, pe cînd Aimée intra să-și facă comanda, urmărită de priviri admirative.

Impasibil, Walter se urca alături de Lenora pentru o așteptare adeseori lungă și plictisitoare, dar cu sentimentul de a fi alt om, pe un alt continent: femeia de lîngă el, fata străină care atrăgea privirile, atmosferă de prețuire mai ales, căreia Walter i se încorpora prin toți zimții!... Impresii ce-l așezau pe un plan cam fabulos, fără ca totuși să piardă controlul realității.

— Nu întîrzie cam mult domnișoara Aimée? întreba pe Lenora cu ceva nerăbdare.

Lenora își lipea atunci fața de geamul automobilului, ca și cum putea astfel grăbi sosirea fetei.

„Domnișoara Aimée“, cu ton glumeț sau ironic, după împrejurări, era termenul ce găsise Walter pentru a o numi într-un fel, el fiind — ca și Aimée, de altfel — cu totul lipsit de genul simplicității.

Aimée se întorcea fără de grabă atunci cînd termina. De băga cumva de seamă că Lenora și doctorul au un cap lungit, nu arăta cu nimic. Spunea cu-

vinte fără însemnătate, însoţite de surîsul perpetuu, necesar exhibiţiei : un surîs mic, estompat aşa fel ca să nu devieze gura de la tiparul ei perfect, sau un alt surîs cu buzele întredeschise egal în sus şi în jos pe dinţii mici. Surîsul nu era în legătură cu nimic din ce vorbeau sau gîndeau cei trei, ci numai cu exigenţele probabile ale publicului privitor. Deşi studiat în oglindă, surîsul, printr-o intuiţie a cochetăriii, reuşea să fie graţios şi nesilit.

În plimbările lor, Aimée, pe cînd sta ca o poză, reflecta serios la programul vieţii de societate al familiei Walter, program pe care trebuia să-l realizeze în întregime ea singură, cei doi arătîndu-se refractari. Deoarece acolo fusese destinat ca Aimée să trăiască, trebuia deci acolo să se desfăşoare destinul ei — fără îndoială, strălucit.

Locul era destul de bun, rămînea să se folosească bine de el. Ar fi avut nevoie de un ajutor şi nu vedea altul cu putinţă decît al sorii ei mai mari, Elena Drăgănescu. La un concert în casa sorii ei îşi dase seama de rolul însemnat pe care Elena îl avea în societate. O admirase şi se simţea capabilă s-o imite ; credea că se vor putea lesne înţelege : sora ei era brună, cu tip clasic — ea, blondă, rafaelică. Elena avea pasiunea muzicii — Aimée avea un mic surîs despre această pasiune. Ea va alege altceva ca specialitate, va servi de model angelic pictorilor şi de amfitrioană muzeului Walter.

Planurile erau deocamdată zădărnicite de lipsa de raporturi dintre Walter şi Drăgăneşti. La concert, e drept, Elena se arătase foarte drăguţă cu ea ; va începe să o cultive, se va duce la dînsa într-o dimineaţă, cu familiaritate, va proceda totodată cu precauţiune, purtînd grijă să nu turbure şedinţele muzicale. Deocamdată sălbăticia Lenorei o dispera ;

trebuia s-o deprindă a trăi cu oamenii. Ce va zice însă Walter de proiectele ei ?

— Cred, mamile, că ar fi bine să invităm la masă pe foştii noştri camarazi de refectoriu — pe domnii doctori — corectase, văzînd că Walter s-a încruntat la cuvîntul refectoriu.

Lenora se uitase la ea, speriată ca de un accident.

— Îi vom invita, de pildă, o dată pentru totdeauna joia fiecărei săptămîni ! urmase Aimée neturburată.

Walter aprobase printr-un :

— Foarte frumos !

„Fata asta are idei, dar n-are destul tact !" gîndise.

Lenora încă era nedumerită cînd Aimée venise în seara aceea în camera ei cu un mic carneţel :

— Aş vrea să ştiu dacă avem ceva *al nostru* ?... Vreo avere ?... Şi cît ?... Pe mine cu ce mă întreţii ?... Nu-mi convine să mă îmbrace intendentul !

Lenora pusese mîna pe frunte ca pentru o salvare prin migrenă, dar Aimée nu clintise.

— Ai ceva de la tatăl tău !... Eu nu ştiu nimic... avocatul ! suspinase Lenora.

— Nu sunt încă majoră ! Trebuie deci să am un tutore. Vom vorbi cu doctorul Walter. El este acum cel mai indicat să-mi fie tutore !

Durerea de cap cuprinsese de-a binelea pe Lenora.

— Nu uita, mamile, să spui intendentului că în fiecare joi avem la dejun pe doctori... şi doctorului Walter să-i spui că are a se ocupa de tutela mea... Banchereasa Efraim avea destule parale !

La această replică trăsnitoare Lenora se roşise. Ştia romanul lui Walter. Îl va fi găsit supărător sau poate o speria numai cutezanţa lui Aimée.

— Pomenesc de banchereasa Efraim fiindcă e vorba de socoteli pe care tu nu eşti în stare să le faci ! limpezise Aimée fără nici o emoţie.

Gazda pensiunii din Predeal o informase despre antecedentele lui Walter.

Lenora se culcase pe canapea, erau discuţii peste puterile ei. Aimée, de altfel, nici nu se bizuia pe ea. Seara, la desert, fata întrerupsese cu glas limpede tăcerea. Lenora îngălbenise dinainte.

— Te rog, mamile, să-mi dai ceva bani de buzunar!

Walter se uitase fulgerător la nevastă-sa. În casa lui era, aşadar, cineva în lipsa banilor de buzunar?!

Aimée socotise chestia bănească rezolvată în principiu. Doctorul Walter luase astfel în primire o tutelă fictivă, care pentru Aimée era fructuoasă.

Nici Walter, nici Aimée, mai puţin încă Lenora, n-aveau intenţia să descurce succesiunea Hallipa. Cum zicea bine fata: „Banchereasa Efraim avusese destule parale!"

Identificată repede cu noua ei existenţă, Aimée începuse a se plictisi cu programul ei prea limitat. Se distra făcînd neobosit planuri. Nu pierdea din vedere că mariajul Lenorei, care pusese aşa de bun sfîrşit vieţii ei de pension, trebuia bine speculat. Lenora nu se arăta capabilă.

În adevăr, voinţa lipsită de expresie a lui Walter nimicise pe a Lenorei. Deprinsă să dicteze prin simţuri şi lipsită cu totul de alte mijloace, pentru ea Walter rămăsese o problemă fără dezlegare... Răceala lui pentru „amor" şi „femeie", pe înţelesul ei, o mira şi o ţinea în respect. Altădată pretenţioasă cu bărbaţii în vederea ofrandei amoroase, aci unde ofranda ei n-avea preţ, nu mai cuteza să pretindă nimic. Se întreba mereu de ce va fi luat-o Walter de nevastă şi nu putea să dovedească motivul simplu şi complicat totodată, că moştenitorul Salemei avusese nevoie de faţada onorabilă a căsniciei.

Aimée constata cu nemulţumire anihilarea mamei ei. Păstra Lenorei o afecţiune din obicinuinţă şi mai ales din solidaritate, dar o şi dispreţuia puţin şi o excludea de la confidenţa planurilor ei de viitor.

Avînd oarecum cont deschis la banca Walter — cum numea averea noului său tată — Aimée se folosea cît mai mult: rochii, pălării, bibelouri... Nu era însă de ajuns, îi trebuia pentru ambiţia ei un scop mai mare.

Unul din obiectele ambiţiei ei era negreşit supunerea doctorului Walter. Graţie acelor mici exerciţii de cochetărie pe care le făcea mai mult pentru a-şi dezvolta şi cîntări puterea seducţiei, rezultatele începeau a se simţi mulţumitoare. Faptul că întîmpina unele obstacole era şi el satisfăcător — nu i-ar fi plăcut un adversar prea lesne de supus. De reuşită, orgoliul ei nu-i permitea să se îndoiască: Ea! Aimée... nu putea să nu reuşească.

Supunerea lui Walter era însă numai un capitol — însemnat, desigur — al unui proiect mai larg, elaborat de imaginaţia ei încă copilărească, dar şi foarte prevăzătoare. Prin căsătoria cu Walter, Lenora făcuse un sfîrşit de carieră glorioasă, ea însă abia îşi începea cariera şi, desigur, era vorba mai ales de ea. Ideea de „viitor" chema şi ideea de „lume"; Aimée credea că familia Walter, aşa cum era acum constituită, trebuia să-şi facă loc în „lume" — adică în cercul celor două-trei sute de persoane care formează societatea cea mai aleasă... Nu admitea izolarea în care stau deocamdată, decît ca provizorie.

Înapoia cristalelor strălucitoare ale Buickului, albă, diafană, cu bucle aurii, Aimée cerceta neobosit putinţele de a se introduce în lumea de snobi care pentru ea era „lumea". Calcula atuurile: lumea artelor se putea cîştiga prin muzeul casei Walter, lumea ştiinţei era la îndemînă prin sanatoriu, finan-

ţelor prin bani, dar era vorba de acei cîţiva din toate aceste categorii şi din altele, care formau o anumită echipă mondenă, mai anevoie de mobilizat.

Aimée se gîndea atunci iarăşi cu invidie şi admiraţie la succesul sorei ei, Elena Drăgănescu, care stăpînea acea lume. Fata cu tîmple castanii, simplă şi tăcută, pe care şi-o amintea de acasă, dicta acum întregului Bucureşti. Casa ei era un tabernacol modern, bărbatul ei ministeriabil şi amantul ei celebru. Coca-Aimée, curată ca porţelanul, primea fără sfială, de-a gata, unele noţiuni necurate şi anticipa liniştit asupra sentimentelor aşa de stilizate dintre Elena Drăgănescu şi violonistul Marcian.

...Şi cine era Drăgănescu ? Un om de rînd, parvenit şi fără calităţi — după părerea ei. Marcian era celebru, deci nu suferea discuţie, cît despre Elena, nu i se puteau contesta meritele, dar cu cît ea, Aimée, era mai frumoasă şi mai demnă de idolatrie ! Cucerirea Bucureştiului apărea obligatorie, dar şi anevoioasă, de aceea, în calculul ei, Walter era socotit personaj foarte însemnat.

În timp ce făcea astfel de calcule, surîsul diafan pe faţa transparentă şi ochii limpezi nu oglindeau nimic din preocupările ei.

În faţa acelei seninătăţi permanente, un fel de impacienţă cuprindea pe Walter ; i se părea că are mereu dinainte o păpuşă. Hotărît, prefera faţa mai răvăşită a Lenorei, credea totuşi că amîndouă seamănă. Îl agasa oarecît acel dublu exemplar care-l însoţea acum pretutindeni, totuşi n-ar mai fi conceput să fie singur în cutia de cristal a Buickului. Uneori scruta chipul de păpuşă al fetei pentru a-l diferenţia de celălalt, cu ochiul perspicace şi impasibil al expertului de artă. Subt privirea lui cercetătoare, Aimée, deprinsă cu menirea ei de portret, nu

se turbura. Explicaţia pe care i-o da era cea pe care o da tuturor privirilor : „Mă admiră !"

I se părea firesc, dar nu-i era indiferent, dat fiind că admiratorul era un *as*, compliment ce se adresa mai puţin lui Walter — cunoscător de artă, decît lui Walter — bancher şi mare doctor. Cînd, întrerupîndu-şi tăcerea, Aimée deschidea buzele cu desen perfect, în loc de fraze serafice pronunţa cuvinte simple despre lucruri pline de bun-simţ comun :

— Şoferul frînează prea brusc !... Provizia de cafea, cacao şi ciocolată, făcută în cantitate prea mare, nu era destul de proaspătă.

Aimée se adresa Lenorei care nu se ocupa de nimic din toate acelea. Nulitatea nevestei lui enerva pe Walter, făcîndu-l să creadă că poate el nu i-a dat în menaj locul cuvenit — căci avea pe tema asta o susceptibilitate mereu gata să freamăte. Totodată era mulţumit că Aimée pune lucrurile la punct şi mirat de spiritul practic al acelui „înger".

În opinia lui, Aimée sta pe un talger care oscila mereu între cer şi pămînt. Cît despre Lenora, de cîte ori se deschidea vreo „chestie", avea o palpitaţie nervoasă din grijă că nu e destul de destoinică şi găsea salvarea şi refugiul numai în Aimée.

Fata îşi da seama bine de tot, şi scria prietenei Hilda, la Sals am Thale, printre altele :

„...Nu fi îngrijată de situaţia mea delicată — cum zici tu, preadelicata mea Hilda — într-un menaj nou. De la teorie la practică e mare distanţă, scumpă idealistă. Sunt indispensabilă noului menaj. Mica mea mamă şi-ar uita fără mine toate atribuţiile, nu mai puţin şi «Herr Profesor» — cum îl chemi tu cam comic — Hilda teure[1]*. De altfel, sper că vei veni curînd să te convingi la faţa locului*

[1] Scumpă (germ.).

de tot ce-ți spun. Te vei recrea puțin de atîtea griji de acasă. Regret că ați fost silite să vă mutați din Viena. E așa de umilitor să fii provincial.

Sals am Thale, cu castelul lui medieval, podul cu acoperiș și seminaristul tău nu mă consolează că nu mai ești vieneză. E preferabil un loc mic pe o scenă mare, dar Hilda mea e prea virtuoasă, prea poetică și prea puțin ambițioasă.

Ocupă-te harnic de voiajul tău încoace. Restul mă privește. N-am încă destule fonduri secrete pentru a te dispensa de cheltuiala drumului, dar Frau Gert are totdeauna ceva deoparte. Sper că nu va fi egoistă. Spune-i multă dragoste din parte-mi. N-am mai întîlnit pe nimeni să cînte la fel de frumos ca ea din Grieg, nici să facă așa delicioase gogoși cu ciocolată"...

La Sals am Thale, Hilda citea cu amestec de bucurie și mîndrie scrisorile. Se bucura de dragostea ce-i arăta Aimée și se mîhnea de disprețul ei pentru noua lor reședință. În sentimentele Hildei, Aimée stase totdeauna pe un tron și avea deci dreptul s-o privească de la înălțime. Hilda socotea pe Aimée ca pe o superioară, încă de pe cînd risipea banii moșierului Hallipa ; acum îi apărea ca o prințesă. La respectul ce se da la Viena unui șef de clinică ca Walter, se adăogase legenda palatului și muzeului, în mintea ei se clădise un *Burg* fabulos la a cărui edificare ajuta imaginația ei lirică și modestia traiului propriu. La pension, unde era ținută cu preț redus fiindcă tatăl ei fusese efor, Hilda era considerată superioară celorlalte eleve prin cultură, ea însă nu se credea social egala lor. Tocmai pentru acea superioritate și acea inferioritate, Aimée, vanitoasă, o alesese ca cea mai intimă prietenă.

Doamna Gert, fostă cîntăreață de operetă, era acum o văduvă pensionară și Hilda se identifica cu acel trai inferior, fără umilință, dar și fără confuzii. Mîhnirea ei pentru disprețul manifestat de Aimée modestului orășel era pur sentimentală. Invitația lui Aimée o ademenea. Era pentru ea un ideal să-și revadă prietena în cadrul acelei povești. Frau Gert ar fi vrut să-i satisfacă dorința, mai ales fiindcă o călătorie de experiment stase în programul de educație al răposatului consilier tehnic Gert. Era tocmai prilejul.

În răspunsurile ei, Hilda comunica lui Aimée combinațiile ce se făceau cu privire la venirea ei în România, cît și iluziile despre feeria casei Walter. Aimée întreținea mereu pe Hilda în căldura unui stil epistolar fără de echivalență cu starea ei sufletească. Hilda reprezinta pentru Aimée publicul spectator, bunul public care se entuziasmează și care aplaudă.

— Salută, mami !

O enervare în glasul lui Aimée. Lenora se întorsese stîngaci și căutase pe cine trebuie să salute. Pentru a-și corecta asprimea de adineauri, Aimée rîsese ca un *baby*.

— Cine vrei să ne salute din partea ceea, mami ?

În loc de a privi spre automobile, Lenora, în adevăr, se uitase spre aleea pietonilor.

— Am răspuns eu ! Era Vidianu, ministrul, cu doamna ! spusese Walter.

Cum Aimée păruse interesată, explicase :

— Doamna Vidianu e cea mai elegantă clientă a mea ! Născută prințesă Xanti... din cei domnitori. „*Par les veines et les artères capitales !*[1]" cum spunea ea.

[1] Prin vinele și arterele principale (fr.).

Atentă, Aimée se aplecase ușor înainte.

— De altfel nu e vanitoasă. Ceea ce o interesează mai mult în această transmisie de sînge, sunt anume particularități : unele vicii congenitale.

La cuvîntul „vicii", Lenora vroise parcă să întrebe ceva, pe cînd ochii albaștri ai lui Aimée se acoperise cu pleoapele mari. Se întorsese spre geamul autoului cu nepăsare. N-avea interes să familiarizeze pe Walter cu unele subiecte care sunt mai rentabile cînd rămîn subînțelese.

Walter fusese nedumerit ; el nu vroise să spună nimic necuviincios.

Pe Calea Victoriei șoferul oprise în fața unui optician. Cum Walter se uitase întrebător :

— Lornionul tău, mami ! Era pe lista curselor de azi !

Walter surîsese. Îl amuza îngerul cu calități de secretar.

— Lornionul tău ! repetase Aimée cu puțină supărare, ca și cum surîsul lui Walter ar fi tachinat-o.

— Nu răspunzi ? zisese sever Walter Lenorei.

— Iar ne coborîm ? se văitase Lenora.

Deși nu se îngrășase, timpul din urmă era foarte leneșă și orice mișcare îi era neplăcută.

— Cobor eu ! Știu ce vrea mami mea ! spusese Aimée, dulce și alintat ca și cum dorea să dea Lenorei o compensație pentru asprimea doctorului, deși asprimea lui venise din zel către dînsa.

Walter se roșise puțin. Era o deprindere nouă în circulația sîngelui pe care Aimée știa să i-o provoace prin micile lecții ce-i da. Nedeprins a roși, simțea o jenă senzuală, iar sentimentul de afront dispărea, risipit de înfățișarea fragilă a inimicului ; rămînea numai voluptatea efortului sanguin.

Fata nu pricepea mecanismul, dar trăgea concluzii precise :

„...Mă întrebi ce mai face Patronul ? Te interesează cam mult, Hilda mea cuminte și romantică. Patronul se poartă bine. S-a domesticit. Nu mai e nici insolent, nici pedant, nici flegmatic. Îi dau emoții..."

Hilda traducea acele informații în sensul lor cel mai bun. Așadar, tatăl vitreg începea să aibă pentru scumpa ei Aimée sentimentele frumoase ce se cuveneau. Stilul lui Aimée o scandaliza simpatic.

Aimée era un înger — așa cum se și vedea. A iubi pe Aimée nu era pentru nimeni un păcat — credea Hilda — căci era un privilegiu al ei a se face iubită. Jocul de cochetărie, pe care Aimée nu i-l ascundea, îl socotea ca pe o distracție copilărească, fără nici o atingere cu morala, ceea ce nu era prea greșit, căci Aimée avea o grijă sinceră pentru buna căsnicie a Lenorei ; nu permitea însă doctorului Walter, cum nu permitea nimănui, să n-o admire. O dată acea obligație stabilită, mai credea că poate folosi admirația pentru interesele comune ale ei și Lenorei. În aceste socoteli precise, nici un substrat, nimic îndoios, nimic turbure.

Aimée coborîse la optician. Pe cînd alegea lentile arătîndu-se ca de obicei pretențioasă, două mîini mici îi astupase ochii. Cine-și putea îngădui ?

Era Minetta Persu, o colegă din anul întîi de pension la Viena. Deși cam schimbată, Aimée, care avea bună memorie, și-o amintise.

Minetta părea încîntată de întîlnire. Cum Aimée întrebase amabil de sora ei mai mică, Minetta intrase în sute de amănunte ; făcuse apoi proiecte și invitații stăruitoare, care coincideau cu dorința de sociabilitate a lui Aimée.

Timpul păruse foarte lung celor doi din auto și Walter coborîse. Minetta îl cunoștea : „Așadar, Aimée era fiica doamnei Walter !" Cît se bucura de mult !

Doctorul se arătase corect, dar rece, ceea ce nemulţumise pe Aimée. Intrarea doamnei Vidianu în magazinul de optică adusese o diversiune.

Se apropiase de grupul lor; ochii ei japonezi şi gura lată surîdeau lui Walter. Era de o slăbiciune celebră. Nasul, caracteristic al neamului Xanti, îi slujea de blazon. Doamna Vidianu întinsese familiar mîna Minettei, aşteptînd ca Aimée să-i fie prezintată. Deşi încîntată de împrejurarea cunoştinţei, Aimée, prin atitudinea ei impasibilă, păruse doamnei Vidianu foarte distinsă.

Se vorbise de căderea probabilă a ministerului, pe care ca totdeauna o provoca Vidianu după voia lui. Se vorbise apoi de alegerile de la Huşi, unde doamna Vidianu avea moşii de zestre.

— Candidase şi consortele prinţesei Ada, dar mai căzuse o dată! ironizase doamna Vidianu.

— E fratele nevestei mele, unchiul domnişoarei! complectase flegmatic Walter.

— *Charmant!* Dar n-are încă experienţă politică! corectase doamna Vidianu, luînd întîlnire cu Minetta la Sport Club pe a doua zi...

Aimée găsea pe doamna Vidianu foarte interesantă şi Walter îi păruse a fi avut o bună atitudine în incidentul cu unchiul ei.

După plecarea doamnei Vidianu, Minetta reîncepuse a se mira de coincidenţe:

— Aşadar, Aimée era...

Dorise să salute pe doamna Walter. Lenora fusese măgulită.

În drum spre casă, Aimée vorbise cu plăcere de colega regăsită. Walter, care avea de făcut rezerve asupra acestei camaraderii, îşi îndulcise pe cît posibil aprecierea:

— Domnişoarele Persu aveau reputaţia de a fi prea mondene. Nu se potriveau în gusturi cu Aimée. În viaţă lucrurile nu rămîn ca în şcoală.

Se simţea pătruns de rolul lui de pedagog. Aimée pricepuse. Observase, de altfel, ea însăşi ceva cam lăibărat în vorba şi ţinuta Minettei. Cumpănea însă; fetele Persu erau, după cum se vedea, în lumea cea mai bună, deci n-o puteau compromite şi, dimpotrivă, o puteau ajuta.

În ce privea influenţa lor rea asupra ei, era ceva care cel mult putea preocupa pe doctorul Walter, ea nu se credea influenţabilă. Se îngrijora numai, nu cumva doctorul din prea mult zel să se opună amiciţiei.

— Fiecare rămîne cu firea şi gusturile sale! zisese suav.

Walter, de altfel, credea şi el că porţelanul din care era făcută Aimée nu se putea mînji.

— Aş fi mulţumită să văd din cînd în cînd fete de vîrsta mea! A venit aşa de drăguţ spre tine, mami! Le datorez o vizită!

Lenora aprobase şi Walter tăcuse. Se simţea parcă bătrîn şi vinovat. Nu avea drepturi asupra fetei.

Aimée credea că în acea zi şi-a asigurat portiţa de intrare în lumea snob pe care era ferm decisă s-o aducă cîndva în saloanele palatului Barodin.

Acasă, Aimée declarase Lenorei, care se întinsese pe un divan, obosită ca şi cum ar fi urcat munţi, că are nevoie de rochii noi pentru vizite. De cîte ori era vorba de cerut bani lui Walter, Lenora trecea prin friguri.

Aimée, care întrevedea cheltuieli mari în viitor, nu se putea bizui pe Lenora şi o liniştise: se va ocupa ea singură!

îi venise ideea că ar putea la nevoie uza de numele Walter pentru a face datorii. Un credit larg, ce se va acoperi mai apoi. Era mulţumită, i se deschisese mult de lucru... Aşadar, avea şi un unchi deputat sau ca şi deputat. Ea nu şi-l amintea pe unchiul Lică de fel. Luase Lenorei interogatoriul asupra lui. Lenora vorbea fără plăcere de fratele ei ; îl maltratase toată viaţa şi acum, cînd apele îl ridicase deasupra, se simţea stînjenită. De altfel, nici nu se vedeau.

Aimée fusese contrariată şi-i făcuse un discurs asupra obligaţiilor de familie, deşi ea era cea care, de obicei, o împiedica să-şi cerceteze „neamurile".

Intervenirea lui Walter în favoarea unchiului necunoscut îi deşteptase ideea că ele două singure nu erau poate de ajuns, că le trebuia un contingent de întărire în lupta de cucerire a domeniului Efraim. Se gîndise iar la Elena. În seara aceea doctorul Walter primise o revărsare neobicinuită de graţii naive şi un asalt de capricii juvenile. Aimée dorise să vadă aspectul de seară al muzeului. Se făcuse pentru „efect" lumină în toate saloanele, perdelele lunecase pe inele, storurile deschisese pleoape pe vitraliuri.

— Sublim, dar rece ! declarase Aimée cu un fior pe umerii goi subt voalul rochiei. Îmi dai voie să aşez flori şi plante ?

Walter o secundă rămăsese nedumerit că acea domnişoară elegantă îi cere o permisiune. Cum Aimée aştepta cam încordată un răspuns, îi mulţumise ca pentru o favoare.

În faţa portretului uriaş al Salemei Efraim, care ocupa centrul unui perete, fusese un moment de tragi-comedie. Walter îşi pierduse cumpătul, ceea ce nu păruse însă a fi observat. Cu paşi fluturaţi

Aimée se apropia, se depărta, contempla îndelung, pe cînd Walter avea un zbîrnîit în creier şi urechi.

— Admirabilă carnaţia ! Ce pictor ? zisese fata fără sfială.

Walter îngăimase un nume.

— Mare colorist ! apoi, ca şi cum rezolvase abia partea artistică a problemei, Aimée întîrziase, cu mîinile graţios împreunate într-o poză de contemplaţie : Donatoarea ! zisese, destul de cristalin ca să arate lipsa oricărei jene şi totuşi cu un văl uşor de pietate pe voce.

Apoi, luptînd cu o portieră, trecuse cu inspecţia alături, în realitate pentru a face socoteala calităţilor şi defectelor apartamentului, în vederea recepţiilor viitoare. Luminatul era insuficient, însă cadrul, deşi cam demodat, apărea somptuos.

„Seamănă cu Schönbrunn !" gîndise cu îngîmfare.

Walter rămăsese pe loc încă nelimpezit, atîta de brusc trecutul întreg fusese scos la suprafaţă, confruntat cu prezentul şi aşezat la loc. Era mulţumit că un subiect anevoios a fost lămurit satisfăcător. Calificativul lui Aimée, „donatoarea", pusese totul la punct. Walter avusese chiar o umbră de surîs pentru naivitatea fetei. Admirase totodată tactul ei inconştient. Luase el însuşi atitudinea ce-i fusese sugerată : respectul către donatoare ! Lumina care invada camerele acum nu-l mai supăra ; i se ridicase de pe conştiinţă o cortină grea, pe cînd se elabora în subconştient un travaliu de recunoştinţă către Aimée.

A fi împăcat cu sine era tot ce putea fi mai prielnic doctorului Walter.

Arivistul Walter provocase cîndva, fără riscuri, codul moral pentru scopurile lui ; avusese a se socoti numai cu conştiinţa lui pe care o biruise. Dispreţuise oamenii şi codul lor, dar înfruntarea îi

era voluptate. După luptă şi victorie rămăsese sterp. Acum însă, de un timp, de cînd Molohul ispitei murise, toată lupta lui se reducea la uitare: să fie uitat trecutul de ceilalţi şi de el!

În seara aceea se iscase prin surprindere un conflict nou, îl invadase deodată teama şi uşurarea. Aşadar, nu trebuia uitare!... De ce uitare?... Donatoarea!

Prin stepa lui sufletească circulase o înviorare. Privise ca pe ceva nou un panou cu arhangheli. Avea pe creier un abur uşor de sînge. Din treacăt dezmierdase forma şerpuitoare a unei baiadere de onix, apoi îşi privise mîinile subţiri, lungi, cu piele netedă şi dură ca de şarpe şi le lăsase în jos de-a lungul vestonului cenuşiu, inerte ca pe instrumente de fericire şi ruşine.

Aimée se întorsese din inspecţia făcută; Walter se uitase la ea cu o privire piezişă şi ceţoasă, ca a cuiva abia ieşit pe uşa unui local de opium. Pe colţul unei mese masive cu incrustaţii de bronz, Aimée, liniştită, scria pe un carnet mic. Walter fusese mirat de ocupaţia şi de calmul ei în acele momente. Îşi strunise glasul pentru a-şi găsi diapazonul normal.

— Ce scrii? întrebase.

— Notez tablourile şi obiectele cele mai frumoase pentru a le descrie amicei mele Hilda pe care o iubesc mult şi care are pasiune pentru lucruri de artă!

Răspunsul acela îi venise în grabă şi oportun.

— De ce nu inviţi pe amica dumitale la noi? spusese Walter oarecît la întîmplare, apoi culesese din drum ideea, ca foarte salutară, pentru ca fetele Persu să fie înlocuite.

— Ce fericită sunt! Ce fericită are să fie Hilda!

Cu un sunet mic, Aimée îşi bătuse palmele una de alta, copilăros, fals de copilăros, dezarmonic cu înfăţişarea şi caracterul ei. Dar Walter nu observase.

„Ce copil!" îşi zisese, cu indulgenţă pentru ea, pentru mai cine. Pentru omul cu opium şi cu mîini de ruşine, poate...

Adunînd carnetul pe care-şi însemnase numărul şi locul becurilor electrice de adăogat, Aimée trecuse pe lîngă Walter cu un „mersi" grăbit, pornind către un scop necunoscut şi de aceea enigmatic.

— Se duce să scrie nemţoaicei! vorbise, în sfîrşit, Lenora.

— A, da! Ce copil! zisese Walter, surprins de prezenţa nevestei lui.

„Ce copil!" repetase în gînd, cu severitate acum, către ceva sau cineva neprecis. O impresie nelimpezită oscila în el ca o mişcare de leagăn între două noţiuni: puerilitate şi pubertate.

Fixa în covorul imens un singur punct de lînă multicoloră, care avea forma bizară a unui proteu.

„Ce copil!" cugeta matur despre preocupări minore. El, Walter, nu se putea ocupa decît de cauze majore, sau care deveneau majore, deodată ce se ocupa de ele.

Lenora şi intendentul aşteptau deoparte pe un acelaşi plan al timidităţii. Walter se uitase spre ei cu o subită nemulţumire, ceea ce-i speriase în parte pe fiecare, dar deopotrivă. Doctorul făcuse un gest de concediere, apoi, politicos, spusese Lenorei:

— Ai obosit! Vedem restul altă dată.

Cei doi plecaseră, intendentul conducînd respectuos pe Lenora. Walter aştepta acum să-şi poată regăsi echilibrul perfect. Temperamentul lui cerebral suporta anevoie intervenţiile rare ale senzaţiei,

care erau pentru el un *malaise* [1]. Invazia senzației în armătura ideilor era ca o ciocnire, ca un circuit. Aimée reușise, prin neprevăzutul acelei scene, să-i dea o comoție din cele mari.

Treptat își relua liniștea, mulțumit că o recîștigă, mulțumit că o pierduse. Repeta cuvîntul „donatoarea", în minte, cu emfază. Hotărî că totul e bine: recunoștința către Salema era un statut care convenea. Salema înceta a mai fi păcatul amplu, pierdea calitatea ei clandestină. Lenora era și ea nevasta care-i convenea și, o dată astfel clasată, o trecea deoparte. De pe fruntea perfect netedă [a] lui Walter se ridica o placă metalică, purtătoare a unor clișee cîndva obsedante, acum înlăturate, pe cînd fire metalice subțiri așezau altă placă netedă. Totul era bine. Walter stinsese singur luminile, închisese una după alta ușile, trecuse în biroul lui de lucru.

Acolo rămăsese o jumătate de ceas, un ceas, poate mai mult, neocupat, fără vreun gînd precis, ca într-un tipar nou a cărui formă trebuia să se consolideze. În tîmplă, în artere, cînd și cînd, subsista o zvîcnire. I se lămurea treptat o infatuare pentru acea sensibilitate. Statornicit în voința lui sceptică, poseda, așadar, și celălalt material, cel din care oamenii slabi fac atîta pricină. Era uimit de luxul persoanei lui, își drămuia cu îngîmfare sensibilitatea; simțirea lui puțină era mult mai valoroasă ca a celor care o vîntură din belșug: doctorul Walter era capabil de emoție. Lucrul avea o însemnătate deosebită. În seceta lui admirabilă, confundînd senzația cu simțirea, Walter se contempla în picătura acelei emoții, ca un calif al Saharei într-un miraj de lacuri.

---

[1] Alean (fr.).

Aimée trecuse mai tîrziu prin camera Lenorei, o sărutase distrat pe frunte și-i spusese sumar că saloanele, în curînd, vor suferi îmbunătățiri mari și, în curînd, va veni Hilda, ca și cum Lenora nu fusese de față. Lenora, buimăcită de atîta îndrăzneală, nu obiectase.

Aimée scrisese apoi cîteva rînduri numai Hildei, dar imperative, prin care îi fixa chiar data plecării cum și termenul de trei săptămîni al invitației. Totul dezbătut și hotărît de ea în raport cu feluritele considerațiuni. Timpul scrisorilor lungi cu basme era trecut.

IV

Doctorul Walter observase, ultimul timp, absența lui Aimée din camera Lenorei la orele cînd alteori o găsea acolo. Vroise să întrebe, dar mereu ezitase, pînă cînd, într-o zi, aprinzîndu-și țigara, făcuse observația. Lenora se văetase că Aimée s-a făcut o ingrată și de cîte ori trimite s-o cheme spune că are de scris. Despre Aimée, Lenora reușea să vorbească mai abundent.

Doctorul nu ascultase vorbăria nevestei, ocupat a se întreba care putea fi cauza lipsei lui Aimée, ca și cum ar fi avut de dezlegat o enigmă. Spiritul lui avea, în genere, gustul șaradelor și fata vitregă da aliment acelui gust. Ieșind de la Lenora întîlnise la ușă pe Aimée cu pălăria pe cap și cu o scrisoare în mînă. Crezuse că scrisoarea era cheia enigmei și, printr-un gest necontrolat, arătase cu severitate spre

plicul ţinut în mîna fin mănuşată. Aimée întinsese scrisoarea.

Walter, coreotîndu-şi mişcarea de curiozitate, refuzase, după ce însă dintr-o privire citise pe plic adresa Hildei Gert.

— Credeam că e vreo scrisoare pentru mine! se scuzase.

Duplicitatea la care fusese silit îi da însă o perturbare. Conştiinţa lui era un domeniu plin de variaţii de teren, unde se cultivau felurite sporturi şi se înregistrau accidente mai mici sau mai mari.

Subt imboldul totuşi al aceleiaşi curiozităţi, spusese lui Aimée:

— Lenora tocmai se mira că n-ai venit!

Calmă pe chestia scrisorii, Aimée păruse acum deodată foarte încurcată:

— Nu ştiam dacă mama e singură!... Veneam tocmai să-i dau bună ziua!

Walter adîncise mica dungă între sprîncene ca cineva care nu înţelege bine:

— Dar nu e nevoie cred să fie singură ca să-i dai bună ziua, spusese cu susceptibilitate.

— Ai dreptate să-mi atragi atenţia! Pînă acum am fost prea indiscretă... Nu mi-am dat seama! Eram deprinsă ca mama să fie numai a mea!... Nu vreau să-i strîmtorez fericirea...

Glasul fetei era pripit. Se întorsese brusc şi plecase în oraş. De vreo zece zile Aimée făcea curse numeroase prin magazine, unde conturile se adunau.

Walter îşi trecuse mîna subţire peste bărbie, cu un gest pe care-l avea altădată, pe cînd purta o barbă mică, roşiatică. Acoperise astfel o muşcătură a buzei de jos, apoi un surîs.

„Auzi! Auzi!... Ce idei avea înapoia frunţii virginale domnişoara Aimée? !... La ce se gîndea madona, subt bereta ei de catifea? !... Ce griji

purta? !... Aşadar, de aceea lipsea!... Ce copilărie!... Ce copilărie îndrăzneaţă!... Se credea indiscretă!...

O secundă Walter înrăise ochii pali:

„Să se fi plîns cumva Lenora?... Nu! Era exclus! O idee cu totul personală a domnişoarei Aimée, printre altele!..."

Walter trecuse în biroul de consultaţii cu un surîs încă frămîntat în colţul gurii.

A doua zi dimineaţa, urcînd de pe coridorul camerelor de bolnavi spre apartament, doctorul se oprise în faţa odăii de lenjerie, unde auzise conversaţie, ceea ce era riguros interzis. Patronul nu glumea cu disciplina. Regulamentul era aplicat, chiar dacă abaterea avea cele mai serioase scuze. Cu un surîs răutăcios, Walter pregătea în minte pedeapsa ce va aplica doamnei Bidu, de care era de altfel foarte mulţumit. Era sever, cu un fel de voluptate, în amintirea rigorilor primilor lui ani de tinereţe, cei dinaintea Salemei Efraim.

Vocea doamnei Bidu tăcuse şi se auzise sopranul cristalin al lui Coca-Aimée. Walter rămăsese pe loc mirat, ascultînd ceva despre ace de gămălie şi dantele Valenciennes. Aşadar, domnişoara ministru îi demoralizează personalul...

„O copilă în fond!... gîndise, izbit de timbrul uniform al glasului fetei, glas cu sonorităţi de coarde vocale, dar fără nici o inflexiune de arcuşuri!... O copilă!"

Intrase în biroul de sus cu o impresie de mulţumire. Totul era bine! Ca şi cum purtase grijă că totul nu e destul de bine! Aşadar, voinţa şi capriciul domnişoarei Aimée, cu care avea de lucru, erau numai copilării. Walter surîse condescendent, ca cineva care constată că pata de pe manşetă e numai un fulg care se poate scutura cu o suflare.

Aşezat la birou, doctorul avusese un moment de ezitare: „Ce va face cu doamna Bidu şi cu pedeapsa ei?“ Apucase apoi telefonul cu un gest precis, care închisese ferm mîna pe receptor. Degetele alăturate şi încordate în perfecta lor netezime desenase o mînă de ceară la care se uita cu satisfacţie.

— A se aplica amenda minimă doamnei Bidu pentru contravenire!

Nu vroise să cedeze. Avea o mulţumire jumătate glumeaţă, jumătate răutăcioasă, ca şi cum amenda ar fi fost aplicată chiar lui Aimée. Luînd o revistă medicală trecuse în camera Lenorei, care răvăşea o cutie cu panglici şi dantele. Lenora rămăsese surprinsă.

— Ce tot cauţi acolo? o întrebase Walter glumeţ şi cu familiaritate neobicinuită.

Ca şi cum i s-ar fi pus diapazonul, Lenora regăsise vocea ei cam guturală de vampă, voce care odinioară plăcea bărbaţilor.

— Bricheta! răspunsese cu un mic rîs în gîtlej, rîsul ei de porumbea.

Walter îşi amintise scena din ajun cu Aimée: pretenţia fetei de a nu fi indiscretă în menajul mamă-si. Întinsese Lenorei bricheta lui, care, cu un gest îndemînatec, deschisese cutia cu ţigări, apucase una între două degete albe, o dusese la gură, întinzînd spre mîna bărbatului buzele umezite...

Walter consultase pendula de marmoră de pe etajeră şi văzuse că mai are şapte minute libere. Se aşezase într-un fotoliu dînd la o parte un jupon de tul.

— Domnişoara Coca! zisese rupînd tacticos banda unei reviste şi privindu-şi unghia migdalată, cu teama să nu se fi rupt. Domnişoara Coca are nu ştiu ce necazuri de dantele şi în loc să ţi le spună, le

discută cu doamna Bidu, în sanatoriu, ceea ce e interzis.

Glasul lui Walter era mereu glumeţ şi Lenora, încă răsturnată pe divan, pufăia altă ţigară, surîzînd din ochii jumătate închişi care luceau subt rotocoalele de fum.

— Smaranda Bidu a căpătat amendă şi domnişoara Coca nu va avea prăjitură la prînz.

Lenora rîsese, un rîs suspect, care şerpuise cum şerpuie coapsa unei dansatoare sub fîşiile desprinse ale unui costum de music-hol.

V

Coca-Aimée către Hilda Gert, la Sals am Thale:

„Despre prietenele de care te temi atît, Hilda liebe, îţi amintesc cîte înţelesuri are cuvîntul «prietenă»!... Tu eşti şi rămîi singura prietenă adevărată. Fetele Persu sunt foste colege ale noastre. Nu ştiu de-ţi mai aminteşti pe Cora şi Minette din clasele mici, sau poate tu încă nu veniseşi la pension pe atunci; amîndouă sunt, pare-se, cît se poate de «moderne». Eu rămîn la perceptul meu: frumuseţe şi neînduplecare. Nu abdic decît pentru un tron. Tronul încă nu mi s-a oferit. Nu vorbesc de cel pe care mi-l pune la dispoziţie tatăl meu vitreg în faimosul său palat. Nu înţelege cine ştie ce, scumpă Hilda. Doctorul Walter se poartă cu mine cu tot respectul cuvenit. De altfel, ilustrul doctor e un om cu principii austere. Mama mea frumoasă pare chiar puţin melancolică din pricina asta. Ea e din femeile care dau multă importanţă unora lucruri.

Noi suntem din altă generație. În tot cazul eu mă silesc să-i ameliorez regimul. Nu te scandaliza, Hilda liebe*: pune tonul. Tu știi cum cînt eu astfel de romanțe : «din cap». Am și planuri mai importante ; păcat că nu ți le pot scrie. «*Scripta manet*»* [1]*, cum avea mania să zică Frau Gördius. Cînd vei veni, vei cunoaște planurile mele în toată mărimea lor.*

*Altfel, nimic nou. Junele Paul «*va bene*»* [2]*. E tot nostim și tot la favoare în rolul lui secundar de «grădinar înamorat». Primele roluri sunt vacante.*

Despre virtutea doctorului Walter !... Se spune că provine din unele cauze puțin virtuoase. E un întreg roman... Despre cei de aproape e bine să te informezi de departe. Și asta rămîne tot pe cînd vii. Cît despre «Arzterei», personalul tot de aci face acum sluj frumos în fața mea, ca Pik al lui Frau Rektorin.

Lucruri de bagatelă, lucruri cu igliță. Îți vom arăta, Hilda liebe, *și măiestrii mai mari. Vino cît mai repede lîngă*

Aimée a ta".

Această atmosferă nu durase mult. O scurtă furtună se iscase aducînd unele schimbări.

Aimée vizita des sera unde se înțelegea bine cu Paul, horticultorul *fesch*, cu privire la luxul decorativ al florilor. Grădinarul se arăta așa de iscusit și devotat, că Aimée nu întîrziase a-l întrebuința și în afară de resortul lui. Vedea în el un om de încredere al ei, personal. Credea, firește, că admirația pentru frumusețea ei e lanțul acestui Ruy-Blas, pe care-l trata cu condescendență. Paul credea la rîndul lui că favoarea domnișoarei e provenită din simpatie și din afinități binevenite. Inteligent, nu înfrunta cu nimic orgoliul fetei, dar îl specula cu abilitate.

---

[1] Scrisul rămîne (lat.).
[2] O duce bine (it.).

După multe ocoluri o rugase a-i permite să iasă cu șoferul pentru a învăța să conducă. Avea o patimă pentru volan și la nevoie putea fi de ajutor. Firește, lucrul nu se putea pune în practică decît atunci cînd ieșea Aimée. De aceea se putea vedea adesea însoțind-o în cursele ei acest aghiotant de șofer. Paul arăta aptitudini de care protectoarea lui era vanitoasă.

Doctorul Pejan întorsese adesea capul după automobil. Deși Aimée îl socotea cam spion, nu se alarmase. Lucrurile ar fi putut merge înainte, dacă nu intervenea abuzul. Aimée, privind un altoi nou de trandafir care-i purta numele, se lăsase amăgită de nevoia confidenței și vorbise lui Paul despre petrecerile ce se vor da în palatul Walter. Cum într-una din zile fata din casă se tăiase adînc la un deget și se plîngea că nu poate servi, Paul oferise cu modestie și fervoare să servească în locul ei. Aimée găsise că e un semn de adorație, oficiul de fecior fiind subaltern acelui de horticultor. Primise însă dovada de idolatrie, calculînd că Paul ar putea fi pentru mai tîrziu un foarte chipeș *maître d'hôtel*. Același calcul îl făcea probabil și Paul, dacă nu vreunul mai ambițios.

Abia pe la mijlocul dejunului — după ce fata servise cum putuse cu mîna stîngă — gătit cu smoc, ras fresc, cu cărarea perfectă și urme de fier în părul brun, Paul apăruse cu vinul dulce. O secundă, Walter se întrebase cine e băiatul acela frumos ; fusese tocmai ceea ce descleștase furtuna. Recunoscînd grădinarul, pe care abia îl tolera acolo la serviciul lui, Walter izbucnise :

— Ce înseamnă ?... Cum îndrăznește ?...

Un vîrtej neașteptat care nu mai îngăduise explicări.

Paul, în loc să dispară de la primul cuvînt, răspunse cutezător :

— Servesc din ordinul domnişoarei !

Urmase un :

— Ieşi ! care nu mai îngăduise întîrziere.

Apoi Lenora primise o scutură de reproşuri şi de ordine, de pomină şi nemaipomenită. Aimée, drept orice manifestaţie, se retrăsese.

A doua zi, degetul servitoarei părea ca prin farmec vindecat. Dejunul trecuse în linişte macabră. Intendentul însă ceruse audienţă pentru a întreba ce se face cu sera, deoarece Paul predase serviciul, plecînd grabnic din ordinul domnişoarei. Aşadar, domnişoara da încă ordine — de rîndul acesta însă satisfăcătoare. Walter întorsese jumătate capul spre Aimée, fără o atitudine precisă.

— Am crezut că astfel de obrăznicie cerea pedeapsă imediată !

Pedeapsă nu exista, Paul primind leafa pe toată luna şi o recomandaţie către Bubi Panu de la Sport, care conducea un garaj.

Fără a examina de ce natură era sacrificiul, Walter credea că Aimée a făcut un sacrificiu pentru el şi nările subţiri se dilatase în gestul lor de satisfacţie.

Aimée şi Paul socoteau la un fel — deşi separat — că doctorul Walter făcuse în ajun o scenă de gelozie, fără a examina de ce natură.

VI

Aimée nu întîrziase prea mult, nici nu se grăbise prea tare cu vizita promisă Minettei Persu. Găsise pe fete singure acasă, reparîndu-şi rochiile de seară. Tonul intim fusese lesne de luat.

Aimée se arătase cu atît mai amabilă cu cît totul îi amintea situaţia ei favorizată de soartă. Ipolit Persu, membru în numeroase comisii ştiinţifice, autor al unor însemnate lucrări de erudiţie, ocupa cu doamna Persu un apartament modest de trei camere, la al treilea etaj al unei case, pe o stradă depărtată. Mobilierul era şi el foarte modest : ceva mai îngrijit în biroul ilustrului, unde mirosea a vernis proaspăt ; în holul mic lipsurile se ascundeau anevoie subt covoare roase ; în camera fetelor însă, domnea făţiş sărăcia şi dezordinea. Ele nu păreau de fel stînjenite de cadru ; ca şi cum n-aveau a se îngriji de ambianţă. E drept că locul luxului îl ţinea conversaţia : fusese vorba de ceaiul din ajun la doamna Mavromati, nevasta unui fost preşedinte de consiliu, care avea cea mai frumoasă casă din Bucureşti ; de dineul de la doamna de onoare Vardali ; apoi de partida de tenis cu englezii de la legaţie ; în fine, de o întîlnire cu doamna Vidianu, ratată din cauza Lidiei, fata unui ministru plenipotenţiar, care venise să facă o scenă de gelozie Corei Persu pentru că o aşteptase în ajun zadarnic şi nu dormise toată noaptea.

O ceartă mică se iscase între Minette şi Cora pe tema aceasta. Minette credea că rău a făcut Cora că a lăsat pe amica ei s-o aştepte zadarnic :

— Nu te durea nimic să-i dai un telefon !

Cora pretindea că Minette nu înţelege niciodată *rien de rien* [1].

Mică, delicată, cu figura cam şifonată, cu părul scurt, ondulat şi oxigenat, Minette era lipsită de autoritate, deşi cerca să ia un ton de superioritate a

[1] Absolut nimic (fr.).

vîrstei, fiind aproape cu cinci ani mai mare decît Cora.

Înaltă, cu forme zvelte, dar desenate ferm, cu un oval superb, masculinizată prin ţinuta rigidă şi costumul taior, cît şi prin tunsoarea băieţească, Cora părea a fi din ele două cea mare. Glasul era şi el imperativ cu timbru de alto. Răspundea Minettei cu nepăsare şi impertinenţă.

— Pînă la urmă te priveşte! cedase Minette, care era din fire molatecă.

Deşi nu cunoştea nici persoanele, nici moravurile, Aimée avea totuşi o intuiţie justă a lucrurilor auzite. Fetele puseseră apoi lui Aimée numeroase întrebări asupra interiorului casei Walter despre care auzise minuni. Aimée fusese sobră în descriere, dar stăruise ca fetele să-şi fixeze vizita pentru a controla prin ele singure minunile. Minette şi Cora se arătară grăbite şi curioase; deşi contrastau între ele amîndouă, erau deopotrivă sociabile, cu o simplitate şi o îndemînare care surprindea pe Aimée. În afară chiar de interesul ce avea de ele, le găsea nespus de plăcute.

Cîteva bomboane vechi, rămase într-o cutie, fusese puse la mijloc. După oarecari demersuri, Minette declară că nu se poate fierbe ceai, nefiind nici foc, nici spirt, şi servitoarea fiind iar plecată. Fusese o nouă altercaţie pe un diapazon destul de înalt, care părea a fi însă cel obicinuit. Cora opiniase sever că servitoarea, o beţivă şi o haimana, clevetea pe socoteala lor şi merita să fie gonită. Minette, mai tolerantă şi mai gospodină, explicase că e dusă după un sac cu cartofi la doamna Sabetay a bancherului. Servitoarea avea defecte, dar era greu de înlocuit, deoarece gătea bucate, spăla, călca, cosea, scutura de bine, de rău, în plus mofturile lui Ticuşor, răutăţile mamaiei şi capriciile domnişoarei Cora, care trimetea bilete în cele patru colţuri ale oraşului şi i-ar fi trebuit un curier special. Cora spusese tăios: că unii sunt făcuţi să comande şi alţii să slugărească. Minette ridicase din umeri şi sfătuise pe Cora să mai frîneze cu flirturile *cucoanelor şi domnişoarelor*, fiindcă la 19 ani era *cam prea de tot* şi Ticuşor avea dreptate cînd se lua de gînduri. Violentă, Cora bătuse cu pumnul în divanul din care praful ţîşnise subţire.

— Ajunge, că ne asfixiem! se ruga Minette şi, micuţă cum era, cerca să ajungă geamul şi să-l deschidă.

— Nu ştii că e desprins şi cade! spusese Cora acum calm.

Efortul Minettei speriase numai din colţul ferestrei o pînză de paienjen care, destrămată, zburase în largul odăii.

Deprinsă cu acurateţă, Aimée se gîndise la camera ei cu o desfătare împrospătată.

— Şi logodna? întrebase pentru a schimba cursul ideilor, amintindu-şi că Minette, la optician, îi vorbise de logodna sorei ei.

Fetele rîsese cu poftă.

— Logodna e o satisfacţie pe care a trebuit s-o dau lui Ticuşor, explicase Cora.

Logodnicul era un tînăr doctor în chimie plecat la Paris pentru studii mai departe.

— De altfel nimeni n-o ia în serios, nici chiar el! Sunt prea tînără ca să mă mărit.

Minette, rozînd ultima bomboană cu dinţii ei de şoricel, rîsese în cascade mici.

— Prea tînără ca să se mărite, dar pentru altele nu e prea tînără!

Cora ridicase cu mîndrie capul, ceea ce-i umflase grumazul neted.

— Ar trebui să mai slăbesc două kilograme! zisese sculîndu-se şi privindu-se în unica oglindă a şifonierului.

Era subţire, fără crupă, fără şolduri, fără bust, dar desenată desluşit ca în piatră, subt taiorul precis de caşa negru.

— Negreşit că trebuie să mai slăbeşti ca să fii băiat! Ca fată însă, nu! rîsese Minette.

— Nu mai iau de acum nici dejunul zece zile! hotărîse Cora.

Minette păruse deodată desperată.

— Ba ai să mănînci!... ai să mănînci! repeta cu vocea ei mică care cerca să fie autoritară.

— Îţi convine! Tu ai genul tău, *mignonette*. Eu trebuie să-mi îngrijesc stilul.

— Ai să dejunezi! insistase Minette cu glas lăcrămat.

— Bine! Am să dejunez! Cine se poate înţelege cu tine?! cedase Cora.

Era evident că surorile se iubeau în felul lor. În ce privea chestia stilului, Aimée credea că cele două fete Persu aveau fiecare în felul ei destul stil, dar că ceea ce lipsea cu totul casei şi oamenilor din ea laolaltă era tocmai stilul. Se sculase să plece.

— Ssssst! Nu putem ieşi acum! Ticuşor dejunează! zise Minette.

Era 5 şi un sfert. Cora explicase că tatăl lor intra adesea foarte tîrziu de la laboratoriu şi mai de obicei uita să dejuneze. Aimée ştia doar bine cum sunt oamenii de ştiinţă.

Aimée se gîndise la punctualitatea lui Walter. Dar unde va fi fost sufrageria? Poate după perdeaua aceea din fundul holului. Şi ce dejun putea fi acela? Fără foc, fără servitori! Îşi închipuia pe domnul Ipolit Persu, al cărui cap de artist cu buole negre îi era cunoscut de prin ziare unde avea reclamă

frecventă, luîndu-şi singur, din dulapul de curînd ripolinat, o aripă de pui rece cu salată veştejită. Casa Walter îi părea măreaţă prin ordine şi bogăţie: „La noi! La noi!“ gîndea cu satisfacţie despre palatul Barodin.

Trebuise să respecte dejunul ilustrului. Pentru a o distra, fetele începură o recenzie a tot ce compunea actualitatea mondenă a Bucureştiului. Fusese un defileu de oameni şi de fapte mărunte, un anuar de aventuri. Minette povestea totul cu inconştienţă şi simplicitate; mai inteligentă şi mai ironică, Cora comenta faptele. De altfel, ea dispreţuia toate acele intrigi amoroase şi socotea cu mult superior stilul pe care şi-l alesese.

Din acea abundenţă de informaţii, Aimée reţinuse nume şi întîmplări, dar mai ales îşi formase o impresie de ansamblu. Cu spiritul ei ordonat, pusese la punct, înlăturase, păstrase totul în vederea recepţiilor viitoare, fără vreun alt scrupul.

Frecventarea fetelor Persu se arăta necesară, ele aparţinînd acelei lumi pe care Aimée vrea s-o cucerească, indiferent de planul pe care se aflau. Deocamdată erau chiar cheia de introducere. Decisese deci că va reveni în casa Persu cu toate defectele ei.

Infiltrarea fetelor însă în casa Walter trebuia făcută cu precauţiune, dar mai aveau pentru a se întîlni şi terenul neutru al plimbărilor în comun.

Cînd Cora, întinzînd urechea, anunţase că Ticuşor a terminat, Aimée se sculase pentru plecare şi fetele propusese chiar pe a doua zi o întîlnire la Sport Club, unde se ţine un meci de box pentru amatori.

— Înţelegi bine că noi în timpul meciului dansăm sus.

Aimée nu era încă membră la Sport. Se va înscrie a doua zi, recomandată de fetele Persu.

— O simplă formalitate. Domnişoara Walter nu putea fi decît binevenită.

Aimée nu corectase greşeala de nume; primea confuzia, dacă-i putea aduce beneficii: fata lui Walter! Atît eticheta cît şi jocul dintre ei, erau departe de forma părintească. Strînsese apoi uşor sprincenele; nu-i convenea totuşi să treacă drept fata lui Walter. Va face rectificarea după ce însă se va fi înscris în toate cluburile elegante.

Fusese decis că Aimée va veni a doua zi la 4 cu automobilul să ia fetele. Minette arătase o bucurie naivă; era un amănunt penibil al existenţei lor faptul că adesea, în toaletă elegantă, erau silite să ia tramvaiul.

Aimée era pentru ele o achiziţie de preţ, avea reputaţia intactă şi averea Walter. Împrietenindu-se, amîndouă părţile aveau de cîştigat.

VII

Aimée era acum în plină activitate. Mai întîi trebuise să modifice programul plimbărilor. Începuse prin a refuza să însoţească pe Lenora şi Walter, subt pretexte felurite. Amîndoi au rămas surprinşi şi nemulţmiţi, dar n-au făcut obiecţii.

Lenora, stînjenită de cînd nu mai avea pe Aimée între ea şi Walter, preferase să renunţe asemeni. Jignit în bunele lui intenţii familiale de defecţia lor, Walter decisese că îi e indiferent, ba chiar mai comod astfel. În el totuşi opera o decepţie pe care n-o admitea, nici n-o controla şi de aceea tocmai n-o putea suprima.

Un timp, Aimée mai ieşise cu Lenora după tîrguieli, ceea ce însă plictisea pe mama ei, care prefera să i se aducă totul de-a gata şi ceruse graţiere.

Totdeauna Lenora fusese indolentă, acum avea permanent o croitoreasă în casă care îi da destulă ocupaţie. Vechea ei pasiune de rochii de casă elegante se putea satisface cu prisos; între sertarele cu dantele şi camera unde lucra uvriera, drumul era destul de lung pentru inerţia ei. Restul timpului citea foiletoane. Temîndu-se de dezaprobarea lui Walter şi a lui Aimée, Lenora avea tresăriri cînd intra cineva pe neaşteptate şi ascunzători care-i dau impresia că trăia complicat. Secretul ei fusese dovedit de Aimée, ce găsise teancul misterios al *Fantomei negre* pe care-l repusese la loc — viţiul matern părîndu-i inofensiv.

După pregătirile preliminare ale unei libertăţi de acţiune, Aimée începuse programul ei monden prin Clubul Sport. Era un program care cerea frecvenţă; orice membru, mai ales nou, ce neglija reuniunile devenea celorlalţi suspect. Trebuia ca aderenţii să-şi facă stagiul conştiincios; abia după ce căpătau încrederea puteau să-şi organizeze timpul aşa cum le place. De altfel, orele fixe de sport presupuneau înainte şi după ele alte ore de libertate, iar zilele fixe de întîlniri şi festivităţi lesne deveneau alibiuri. O reţea bine organizată înlesnea încrucişările şi prevenea accidentele. Telefonul funcţiona la nevoie de la etaj la etaj, salvator. Ceea ce mai ales făcea tăria Clubului Sport şi alibiul lui era faptul că se fundase ca anexă a unei puternice şi valoroase societăţi de asistenţă publică, excrescenţă a unui pom sănătos, şi pe altă parte cultiva cu seriozitate sporturile propriu-zise.

La Clubul Sport impersonalitatea lui Aimée făcuse impresie bună, luase locul vacant de „icoană". Ca-

racterizată prin frumuseţe, nu i se ceruse deocamdată nici un fel de alte dovezi. Fără nici un flirt oficial, primea un tribut de admiraţie colectivă, îngăduit de celelalte. Cum toată lumea era împerecheată o dată sau de mai multe ori, fiecare tînăr avea unul sau mai mulţi tirani feminini care vegheau asupră-i cu gelozie. Aimée inspirase însă tuturor femeilor aceeaşi idee şi anume: a distrage amanţii lor de la alte ispite printr-un flirt platonic cu *păpuşă.* Aimée primise acel rol pasiv care convenea ambiţiei ca şi indiferenţei ei:

— *Le petit chose vous adore* [1], îi spunea zilnic vreuna din noile prietene, despre titularul ei.

Un surîs de doi milimetri era răspunsul condescendent al lui Aimée.

Trecuse o lună de cînd Aimée întîlnea regulat pe fetele Persu fie la ele acasă, fie la Club, şi de cîteva ori venise ele s-o vadă; atunci abia Aimée crezuse că e timpul să vorbească ceva de acele vizite. Walter tăcuse; nu aproba contactul cu fetele Persu despre care avea opinie statornicită: ştia că Minette recursese la doctorul Pejan care era prieten cu „tipul" ei şi că cea mică avea apucături excentrice; nu le putea însă blama făţiş, deoarece cu Persu avea raporturi de stimă reciprocă, raporturi ce datau din timpuri critice pentru Walter, cînd nu-l stimau mulţi. Fiecare din ei credea de celălalt că e *cineva,* apoi mai aveau şi unele afinităţi: erau amîndoi luptători ai aceluiaşi război de arivism. Walter luase de gît convenţiile sociale şi le sugrumase reuşind să triumfe; Persu parvenise prin mijloace oneste, dar se clătina, subminat acum de concesii felurite. Îi solidariza o invidie şi o înduioşare reciprocă.

[1] Micuţul vă adoră (fr.).

De aceea Walter tăcuse; avea, de altfel, încredere în Aimée; fără a cunoaşte nimic din gîndurile ei, moralul îi părea a fi curat ca şi porţelanul din care era făcută. Aprecierea lui nu era greşită, abia dacă era puţin exagerată. Aimée avea, în adevăr, idei precise ce înlăturau aventura ca fiind neoportună şi fără agrement şi se ferea de murdărie ca de ceva care alterează frumuseţea; erau garanţii, dacă nu de ordin superior, dar îndestulătoare.

Lenora era, fireşte, la curent cu amiciţia fetelor Persu; păstra însă secretul, atît din dragoste pentru Aimée cît şi din lipsă de confidenţă faţă de Walter; apoi fetele Persu, care o măguleau, îi erau simpatice.

Se întîmplase de cîteva ori chiar ca o bandă întreagă de la Sport să ia ceaiul la Aimée. Lucrul trecuse neobservat. Aimée le spusese dinainte că sunt musafirii ei personali, deoarece părinţii ei nu şi-au început încă primirile. Erau toţi oameni care înţelegeau şi care nu se simţeau jigniţi să intre deocamdată clandestin în acel palat, care mai pe urmă avea să-i primească pe scara grandioasă a oaspeţilor oficiali.

Pentru mai bună siguranţă, *lunch-ul* se servea în salonaşul lui Aimée. Blazaţi de alte distracţii, aceste partide inocente, cu mîncare şi băutură fină, le plăceau. Cunoşteau toţi legenda averii Walter şi le inspira un respect pervers, purificat de tînăra gazdă.

O singură dată Bubi Panu, în căutare de chibrituri, se aventurase în hol. Tocmai trecea doctorul Walter. Unul şi altul se înclinară uşor. Un moment Walter se oprise la uşă privind inchizitor pe Bubi, care, intimidat, se întorsese în salonaşul fetei, fără a pomeni de acea întîlnire. Aimée fusese deci surprinsă cînd Walter o întrebase:

— ...Un tînăr?

— A !... Trebuie să fi fost fratele fetelor Persu. Le conduce uneori şi n-a ştiut pe unde să iasă.

Graţie lipsei de nervozitate, minciuna sunase firesc ; teama se vădise numai în improvizare. Aimée însă nu era amatoare de minciună, preferînd să-şi impună capriciul. Întrebuinţa minciuna numai la mare nevoie, dar atunci cu hotărîre.

— Fetele Persu au un frate ? insistase Walter.

— Da ! Chiar doi fraţi ! informase scurt Aimée.

Cu atît mai scurt cu cît dezvoltările ar fi stînjenit-o. Era, de altfel, acoperită ; familia Persu număra, în adevăr, şi doi băieţi : unul, fugit de mic de acasă, fără urmă, sau cu urme de vagabondaj care-l făceau ca şi mort pentru ai săi, şi altul cam tîmp, care nu se vedea.

Walter se rezumase, de altfel, la acea întrebare ; nu era în firea lui să descoase, nici să discute. Avea îndoieli, dar simţea că Aimée e gata să-şi apere afirmaţia şi nu dorea dovada că l-a minţit ; decisese deci că Aimée a spus adevărul. Aimée însă decisese că e timpul să înceapă a face în casa Walter ceea ce crede bun.

În mijlocul acelui nou program, Aimée primise de la Hilda o scrisoare prin care-şi anunţa vizita ; entuziasmul ei faţă de sosirea Hildei era însă acum scăzut. Ce era să facă la Sport cu nemţoicuţa ei de prietenă ? Dacă ar fi trebuit din cauza ei să renunţe, ar fi fost foarte nemulţumită, iar dacă trebuia s-o însoţească, se temea ca Hilda să nu fie intrusă. Aimée era încă prea proaspătă membră a clubului pentru a aduce cu ea o invitată, apoi nici nu credea că mediul ar fi convenit Hildei.

Decisese că va sta cu Hilda tot timpul pe care i-l vor lăsa liber celelalte ocupaţii, iar pentru rest o va lăsa în tovărăşia Lenorei. Soluţia o liniştise ; se bucura totuşi să revadă pe mica ei Hilda şi s-o uimească cu atîtea şi atîtea lucruri ; din ce în ce vizita apropiată relua aspecte plăcute. Aimée făcea acum socoteala că prezenţa Hildei era bun prilej de a-şi justifica ieşirile dese, ce nu puteau mai departe trece neobservate, cît şi pentru a obţine ca Walter şi Lenora să dea vreun *dîner*. Nu-i convenea să ducă mai departe rolul de fată care petrece numai în cercul tineretului. Făcuse, desigur, un pas mare înainte, dar întronarea familiei Walter în miezul, ba chiar în fruntea societăţii, era încă departe. Lenora era aşa de sălbatecă, şi Walter sobru peste măsură ; banii, palatul Barodin şi muzeul de artă erau, desigur, atuuri mari, trebuia însă mult tact pentru a nu face de la început vreun fiasco care ar fi fost hotărîtor.

Capul de păpuşă al lui Aimée lucra neobosit. În aşteptare făcea un triaj în cercul actualilor cunoscuţi ; încă de la început sugerase fetelor Persu pe cine anume să aducă la ea ; exclusese unele perechi depreciate chiar la club, cît şi pe cei care n-aveau nici un fel de valoare socială. E drept că Minette era ea însăşi din cele mai compromise printr-un fel de naivitate care o făcea să nu salveze aparenţele.

— N-are şansă ! spunea Cora, care încă îşi păstra tot prestigiul.

Cora nu iubea bărbaţii, iar admiraţia pentru femei deocamdată îi da numai stil. Apoi era şi logodită şi logodnicul apărea din cînd în cînd. Aşa cum erau, fetele Persu nu puteau fi însă omise, fie din interes, fie din simpatie. În orice fel, Aimée îşi luase munca în serios.

Aimée ajunsese la ziua sosirii Hildei fără să bage de seamă. Îşi amintise exact cincisprezece minute înainte de sosirea trenului, consultînd carnetul cu însemnări săptămînale. Fusese totuşi la gară la timp pentru a îmbrăţişa pe prietena ei cu efuziune. Era un

gen de mult adoptat de Aimée, acel de a se arăta foarte expansivă cu Hilda, prin contrast cu răceala şi înfumurarea ei obicinuite. Slujea drept dovadă că are suflet tandru, acelor ce s-ar fi îndoit, şi punea mai mult în evidenţă distanţa la care ţinea pe alţii.

Aimée îmbrăţişase pe Hilda cu atît mai multă plăcere cu cît amica ei se înfăţişa foarte bine. Într-un costum de voiaj corect, cu geamantan şi geantă de mînă de piele noi-nouţe, Hilda coborîse din *vagon-lits* ca o musafiră demnă de casa Walter. Înapoia acelor aparenţe se ascundea o mică dramă : economiile, pe care doamna Gert le agonisise prin privaţiuni pentru alte destinaţii, fusese sacrificate, iar Hilda lucrase zi şi noapte pentru a-şi confecţiona rochiile după tipare comandate chiar la Paris (ingratitudine către scumpa Vienă), din consideraţie pentru luxul deosebit al lui Aimée.

Două rochiţe de mătase — una de ziuă şi una de seară — şi un taior elegant însoţeau costumul de voiaj, şi împreună cu două pălării, blana de gît, poşeta... istovise prin cheltuială şi muncă pe cele două. Cîteva bijuterii vechi fusese scoase din caseta fostei primadone pentru a împodobi pe Hilda ; erau, din fericire, de modă, tocmai prin vechime.

Cele două geamantane însă fuseseră închiriate de la prietenii Fall, care aveau magazin de articole de piele ; orice avarie era, deci, funestă şi Hilda le ocrotea ca şi cum ar fi conţinut o comoară.

În poşeta cu iniţiale de argint erau banii număraţi ai cheltuielilor prevăzute şi foarte puţin prisos pentru neprevăzut. Sacrificiul făcut pentru călătoria în România era pus de doamna Gert la dobînzi : Hilda putea găsi acolo un bărbat bun şi bogat. Numai vărul tradiţional, seminaristul, nu fusese mulţumit de călătorie. Doamna Gert păstra seminaristul ca pe o rezervă onorabilă pentru cazul cînd nu s-ar fi ivit alt

pretendent. Fără a fi o partidă ideală, un pastor era o însoţire de elită. Mediul din care purcedeau cele două prietene era, deci, foarte deosebit, iar acel în care se întîlneau acum era străin Hildei cu totul, ea avea însă acea sumă de noţiuni ale educaţiei şi instrucţiei care unifică şi netezeşte.

Din primul moment Aimée observase cu plăcere, dar şi cu ceva îngrijorare, că Hilda era foarte frumuşică. Nu-i plăceau comparaţiile şi competiţia. *Hors-concours* era formula ei. Se liniştise însă în automobil, unde oglinda reflectase amîndouă chipurile alăturate : ovalul prelung şi graţios al Hildei, tenul ei mat, ochii verzi-cenuşii cam miopi, totul se stingea alături de strălucirea blondă a lui Aimée. Amica ei era aşa fel, încît oricine să poată spune : „Ce drăguţă şi distinsă e domnişoara Gert !" ceea ce se impunea, dar totodată modestia întregii ei înfăţişări să pună pe Aimée într-o admirabilă evidenţă.

Sărutase din nou pe Hilda, ceea ce inspirase şoferului consideraţie pentru musafiră.

Se orînduise ca Hilda să ocupe salonaşul alături de camera lui Aimée ; e drept că la pension aveau o cameră comună, acum însă Aimée căpătase gustul de a fi absolut stăpînă pe sine.

Înaintea dejunului, Hilda făcuse cunoştinţa Lenorei, care îi păruse bună şi amabilă. Aimée îi vorbise totdeauna de mama ei ca de o frumuseţe. Hilda o găsea destul de frumoasă încă, dar cu un aer suferind. Pentru a face plăcere lui Aimée, pe care o socotea o fiică înamorată, îşi arătase admiraţia, cu sinceritatea ei obicinuită ; făcuse însă şi remarca acelui aer de suferinţă.

— Dar e foarte sănătoasă ! Cine ştie ce mînă obosită va fi avut azi ! zisese Aimée surprinsă.

În sala de mîncare erau sosiţi dinainte şi stăteau de vorbă : doctorul Walter ; Pejan, secundul ; Vrana,

asistentul şi domnişoara Leonescu, laboranta. Aimée combinase în grabă un dejun intim, dar nu exclusiv de familie ; dacă cumva nu se producea afinitate, erau acolo astfel factori de amortizare. Prezintările fusese simple ; Walter, ca de obicei sobru, spusese Hildei în franţuzeşte un bun venit. Nu luase mult seama la ea, avînd despre nemţoicuţa lui Aimée o idee preconcepută căreia prezenţa Hildei nu-i aducea nici o perturbare.

Hilda vorbea corect franţuzeşte şi se conversase atît cît trebuia ; între ele, fetele, aşezate alături, vorbeau nemţeşte. Lenora, care nu cunoştea limbile străine, surîdea plăcut Hildei din timp în timp. Era bucuroasă că Aimée va avea o tovarăşă ce o va reţine mai mult acasă.

— Acum o să staţi toată ziua de vorbă ! spusese pe limba ei românească, convinsă că trebuie să fie înţeleasă.

Hilda, de altfel, în contact cu camaradele românce, şi mai ales în prietenia ei cu Aimée, deprinsese pe timpuri binişor româneşte ; acum avea numai a-şi împrospăta.

Prin schimbarea locurilor, Aimée, care se găsea aşezată la masă în faţa Lenorei, recunoscuse că avea în adevăr *petite mine* [1] şi făcuse mamei ei o mică scenă de alintare :

— Mama ei mică vrea s-o ţină acasă şi s-o îngraşe ca pe un *baby*... Mai bine însă ar fi îngrijit de propria-i anemie !

Walter tresărise nemulţumit. Starea de prosperitate a nevestei lui îl privea, cu atît mai mult cu cît îl interesa mai puţin, apoi mai era şi doctor. Socotise observaţia lui Aimée maliţioasă ; se uitase fix la Lenora care roşise, ceea ce-i dase o mină mai bună, cu care

[1] O privire galeşă (fr.).

însă nu putea amăgi pe Walter. Acum cînd o vedea — căci de obicei se uita la ea fără s-o vadă — observa şi el că exista, în adevăr, o debilitate.

— Mama dumitale e certată cu medicina ! replicase totodată ca o scuză şi ca un reproş.

Hilda fusese mirată de acel „mama dumitale".

În general însă, acel prim dejun decursese bine. Walter întrebase pe Hilda despre Viena, oraş care-i plăcea ; Hilda cunoştea din nume pe marii clinicieni vienezi şi cu profesorul Wilding aveau raporturi de prietenie.

În voiaj, Walter se servea de limba germană ; acum nu cuteza însă să ducă o conversaţie ; ciripitul celor două fete îi da totuşi reminiscenţe ciudate. Pe mama lui româncă, o Dumitrescu, o pierduse la 16 ani, de tatăl lui era orfan de la 9 ani şi-l uitase aproape cu totul. Acei nouă ani existau însă acolo în trecut, şi asonanţele limbii auzite acum îi aminteau acea copilărie, născîndu-i şi unele imagini : figura uitată a tatălui. Probabil tatăl lui, născut în România, dar de origină austriacă, vorbea uneori în casă nemţeşte, în orice caz Walter făcea deducţia că există o muncă ciudată a celulelor memoriei, care foloseşte anumite fire bune conducătoare în anumite împrejurări. Niciodată încă pînă atunci acele asonanţe nu i se iscaseră în melodia memoriei şi încă ilustrate cu imagini respective.

Pejan, care era vesel şi dezgheţat, tachinase apoi pe domnişoara Leonescu şi pe Vrana, împerechere neprevăzută şi nefundată, ce uluise pe cei doi nevinovaţi şi înveselise conmesenii — chiar şi pe Walter. Pejan tradusese totodată glumele Hildei în cea mai bizară nemţească, ceea ce accelerase veselia. La sfîrşitul mesei, Walter sfătuise pe Aimée să arate musafirei cît mai curînd frumuseţile Bucureştiului. Aimée profitase pentru a face amicei sale o manifestaţie de tandreţă. Pe-

jan, totdeauna cam sceptic cu farmecul domnișoarei Hallipa, zîmbise ironic ; era un intuitiv și un muzical și sunetul nu se oprea pentru auzul lui la un anumit nivel, ci la rezonanțe mai profunde. Dimpotrivă, Walter era un cerebral și un vizual ; primea cuvîntul și imaginea așa cum i se ofereau și le transforma în valori reale. Aimée, din lipsă de expresie, oferea vorbe și atitudini drept valori sensibile.

Walter era, deci, convins că asistă la o scenă de tandrețä, așa cum îi fusese sugerată. Îi păruse că are în față un grup al grației amicale. Pe cît îl nemulțumea camaraderia fetelor Persu, pe atît îl mulțumea aceea a Hildei Gert, de aceea se arăta cordial cît știa el să fie.

Aimée îi observase buna dispoziție și decisese că va cere în numele Hildei cît mai multe avantaje. Mai întîi Rollsul, pe care Walter îl cruța subt pretext că șoferul nu știe să-l conducă, în realitate din oarecare conservatism.

A doua zi chiar, gătită în ansamblu de cașa alb cu polo alb pe capul de păpușă, Aimée, după un ciocănit ușor, intrase în biroul lui Walter și debitase grăbit :

— Putem lua azi Rollsul ?... Hilda n-a rulat cu un Rolls niciodată !...

Dintr-o permisiune excepțională făcuse apoi obicei. Întotdeauna însă reușea să surprindă pe Walter cu procedările ei : la început cu îngîmfarea, pe urmă cu ostilitățile și acum cu o grațiozitate pe care Walter o atribuia prezenței Hildei. Într-un fel sau altul, prezența lui Aimée îi da o comoție, un fel de bătaie de aripă interioară, o emoție artificială care împodobea firea lui aridă. Deși își explica schimbarea fetei prin prezența Hildei, Walter era totuși descumpănit de transformarea ei. Complicație care rezulta din socoteli foarte simple ale lui Aimée :

„Voi profita de prezența Hildei pentru a cere tot felul de lucruri. Voi fi grațioasă pentru că Hilda mă admiră și nu vreau s-o decepționez. Totul va folosi scopurilor mele."

Foarte adesea, cererile amabile ale fetei aveau de obiect lucruri neplăcute lui Walter. Nu le refuza însă și nici nu făcea pe Hilda răspunzătoare. Era destul de bun observator pentru a prețui caracterul cuviincios al musafirei ; nu făcea însă răspunzătoare nici pe Aimée ; își amortiza nemulțumirea socotind că avantajele erau mai mari ca pagubele. Nu manifestase oare Aimée nevoia unei tovărășii căutînd-o la fetele Persu ? Walter nu putea suferi ca cineva sau ceva din apropierea lui să aibă un defect de funcționare. Cu toate precauțiunile luate, un ecou al mediului zgomotos în care Aimée intrase ajunsese pînă la el. Nu-și crezuse dreptul să intervină și nu-i plăcea să fie cenzor, spera însă ca prezența Hildei să remedieze totul.

La început, Aimée avusese zile de *tête-à-tête* cu amica ei, pe care o pusese la curent cu totul. Hilda cunoscuse astfel viața familiei Walter în amănunt, cît și secretele clubului — totul, negreșit, în versiunea lui Aimée. Oarecari nedumeriri pricinuite de confidențe Hilda le tăcuse ; știa că și la Viena există o clasă selectă de același fel, numai că aci avea prin Aimée un contact mai direct.

Aimée nu putuse ocoli de a duce pe Hilda o dată la club și Hilda nu putuse refuza. Făcuse o descindere scurtă între două plimbări. Toată banda făcuse fetei ovații și reproșuri de dezertare. Bubi Panu, funambul ca de obicei, îi căzuse la genunchi conjurînd-o să nu-l mai părăsească ; Oreste Mihail, care pentru originalitate purta barbă, simulase sinucidere prin otravă, cu bomboane acidulate. Aimée primise omagiile, surîzătoare și superbă. În jurul rochiei ei de tafta se făcuse apoi cerc de doamne.

Fetele Persu, drăguţe, se ocupau de Hilda : *„les amis de nos amis...* [1]" Ele vorbeau nemţeşte bine şi făcuse Hildei impresie plăcută. În genere nu se simţise prea descumpănită, pregătită fiind de tabloul făcut de Aimée, pe care chiar îl găsea puţin exagerat. Totuşi fusese încîntată cînd Aimée, salvîndu-şi rochia din mîinile idolatrilor, care ameninţau să rupă volanele drept fetişe, plecase spre casă. Hilda spusese că toată lumea i-a părut foarte drăguţă, şi Aimée, satisfăcută, îi dase latitudine :

— Eu am obligaţii, dar tu mă însoţeşti numai cînd ai plăcere, spre marea uşurare a Hildei.

Timpul de *tête-à-tête* fusese astfel încheiat şi Aimée îşi reluase obiceiurile. Ieşea încă uneori cu Hilda, dar în drum se separau, luînd ora de întîlnire pentru întoarcere ; cum însă se întîmpla ca Hilda să aştepte cam mult, decisese să se înapoieze singură de la micile ei curse şi să trimită lui Aimée maşina.

— Poate eu întîrzii puţin ! Treci tu la mamile şi spune-i că sunt intactă !... Nu poate sta o oră fără mine !

Lenora era bucuroasă de prezenţa Hildei şi o confisca cît mai mult ; se înţelegeau destul de bine în româneasca stricată a Hildei, tot aşa de bine fără vorbă.

Aimée le găsea mai adesea împreună. Ea intra acasă totdeauna întîrziată, dar ca cineva care a dat peste cap ca să se grăbească.

— Am lăsat acolo toată lumea încă ! zicea.

Mulţumită că le vede înţelese şi voioase, începea a povesti noutăţile. Totul lua în tonul ei de vorbire nespusă importanţă : ceaiul doamnei Mavromati, conferinţa doamnei Caligari...

[1] Prietenii prietenilor noştri... (fr.). (Maxima este : Prietenii prietenilor noştri sînt prietenii noştri.)

Aimée nu neglija pe Hilda fără de motive serioase ; începuse a-şi extinde relaţiile. De la întîlnirile de dans, în loc să treacă la cele clandestine, trecuse la invitaţiile de familie. Din acel grup de tineri, puţini erau pe marginea societăţii, cei mai mulţi aveau o familie bine situată. Aimée cultiva acum cu deosebire pe părinţii lor. Pregătea momentul cînd va spune lui Walter :

„S-ar cuveni să dăm o serbare în cinstea Hildei !"

Pentru a pune lui Walter o astfel de chestiune aştepta numai să găsească felul de a stabili raporturi între noii ei cunoscuţi şi Walteri. Ea singură parvenise a pătrunde în casele Caligari, Dexeanu, Mavromati ; cum însă să-i aducă pe ei toţi în palatul Barodin ? Micul cap al fetei avea mult de socotit.

În căutarea formulei care să deschidă casa Walter vizitatorilor, Aimée iarăşi se gîndea la sora ei Elena Drăgănescu. Ar fi fost firesc ca Elena să-i împrumute publicul ales, întîlnit la concertul ei ; ar fi trebuit pentru asta ca cele două surori să fie foarte legate. Intimitatea lor însă nu exista. Elena Drăgănescu nu aprobase divorţul mamei ei şi judeca cu severitate trecutul doctorului Walter. În ce privea pe Aimée, făcea o excepţie ; în copilărie iubise păpuşa asta blondă :

— Mi-ar face plăcere să te mai văd ! spusese lui Aimée afectuos ; nu dase mai departe nici un semn.

Aimée decisese că va face ea primele demersuri. Paralel cu lumea de la Sport, vrea să cultive şi cercul mai sobru al Elenei. Hilda era, fireşte, la curent, uşa dintre camerele fetelor fiind permanent deschisă, ceea ce îngăduia lui Aimée să fie comunicativă după voie. Hilda sprijinea mult ideea unei apropieri de Elena şi de lumea ce o înconjura. Atunci, pentru a apăra celălalt front, Aimée ironiza pe sora ei şi pasiunea ei muzicală, reprezintată de violonistul Marcian. Pînă la urmă însă declara că n-are preferinţe. Ea plutea dea-

supra şi aspira numai la o viaţă cît mai înaltă. Liniştită de astfel de principii, Hilda surîdea amicei ei ambiţioase.

După trecerea celor trei săptămîni a invitaţiei, Hilda vorbise de plecare ; Aimée însă hotărîse că va rămîne cel puţin două luni şi încă cu drept de prelungire. Experienţa dovedise că prezenţa prietenei era folositoare.

Doamna Gert primise deci o solicitare imperativă, care fiind contrasemnată de Hilda, fusese aprobată.

Hilda rămăsese bucuros, dar ceruse schimbare de regim : nu mai era musafira care trebuia distrată, îi trebuia de lucru. Va supraveghea brodeza căreia Aimée îi dase o comandă mare ; va îngriji de seră — florile fiind pasiunea ei ; va ţine de urît doamnei Lenora şi se va plimba numai cînd va vrea.

Aimée de mult neglija pe Lenora, comanda broderii mai bucuros decît le controla şi părăsise sera de cînd cu noul grădinar, un sas morocănos. Cedase deci, cu anevoinţă numai aparentă, acelor pretenţii ale Hildei, găsind în forul ei că prietena da dovadă de tact. Se stabilise astfel libertate reciprocă de acţiune.

Aimée căuta cu punctualitate pe Hilda la plecare, iar la întoarcere, cu pălăria încă pe cap, o căuta iar. O găsea, de obicei, la Lenora, care uza şi chiar abuza de tovărăşia fetei. Numeroase panglici, tuluri, dantele, prin îndemînarea Hildei fusese scoase din sertarele Lenorei şi transformate în păpuşi, abajururi şi alte frivolităţi.

În odaia astfel pestriţată de cîrpe şi culori, Lenora regăsea ceva din existenţa ei trecută şi din personalitatea nimicită. Hilda se ostenea să-i capete încrederea şi în privinţa sănătăţii, căci adesea Lenora gemea fără a vroi să spună de ce. Figura ei arăta suferinţă, dar tăgăduinţa ei descumpănea pe Hilda ; surprinsese şedinţe lungi în camera de baie cu concursul uneia din

femeile de servici, dar îşi închipuise că acele îngrijiri sunt prescrise de Walter pentru cine ştie ce accidente de sănătate de ordin intim.

Hilda acum se deprinsese cu ciudata etichetă dintre soţi. Walter era meticulos cu unele obligaţii ce-şi impusese : la ora 5 venea cu punctualitate în camera Lenorei pentru ceai. Era o pauză de o jumătate de oră în activitatea lui profesională. La început, Hilda cercase să se retragă, dar stăruise cu atîta sinceritate să rămînă, încît pricepuse că sunt bucuroşi să aibă între ei o terţă persoană. Cruţaţi de monotonia de a fi singuri, se osteneau amîndoi să fie veseli şi amabili în prezenţa Hildei.

Walter îşi confirmase prima lui impresie despre Hilda şi anume că e un preţios termen neutru. Observa lipsa lui Aimée, dar nu întreba ; adesea Hilda, din proprie iniţiativă, da o explicare. Uneori Walter îşi închipuia că Aimée lipsea dinadins pentru a nu-l întîlni ; circula atunci în el un gust de ofensă ca o revărsare de bilă. Gentileţea fetei, cînd se aflau împreună, dizolva acea amărăciune.

Pentru a rămîne acum mereu graţioasă, Aimée făcea o sforţare cerută de interese. Era nevoie de diplomaţie ; altfel şicanele pe care le făcea înainte lui Walter o distrau mai mult ca politeţa. Se întîmpla şi acum ca armonia să fie turburată. Aimée îşi începuse campania de propagandă prin conversaţii dese la ora dejunului despre noile ei cunoştinţe. Era un subiect asupra căruia se iscau lesne ciocniri între ea şi Walter, ciocniri neplăcute, pentru că pe o parte Aimée simţea că e necesar să cedeze, iar pe altă parte nu-i plăcea să se aşeze între ei obiceiul concesiei.

Prezenţa Hildei se arătase şi aci salutară, acţiunea ei conciliantă adesea salvînd situaţia. De îndată ce spiritele se iritau, Hilda se intercala ca izolator.

— Domnişoara Gert e o stovaină perfecţionată ! rîdea Pejan.

Despre prietenii de la Sport, Aimée şi Walter aveau de-a dreptul păreri opuse. De obicei sobru în aprecieri, asupra acelora însă doctorul se pronunţa categoric defavorabil. Adesea nesocotea şi persoane pe care Aimée le preţuia. Frecventînd mult comitetele diverselor societăţi, Aimée spunea de pildă cu emfază şi competinţă :

— Frumoasă iniţiativă a luat ministerul să subvenţioneze atelierele particulare.

Era vorba de atelierele de broderie organizate de doamnele Mavromati sau Caligari.

— Nu e de fel părerea mea ! tăia Walter.

Aimée pălea de contrarietate. Repede, Hilda pornea o lungă descriere a felului cum sunt organizate acele ateliere în Austria. Pe la mijloc, pentru înlesnire, începea a vorbi nemţeşte. Pejan — „impertinentul", cum îl califica Aimée — cu un metru imaginar lua măsura frazelor Hildei. Totul se sfîrşea în glumă.

Cînd avea prilej, Aimée nu cruţa nici ea pe Walter şi adesea săgeata era veninoasă. Walter şi Pejan discutau asupra declarării de „persoană morală" a sanatoriilor particulare, discuţie iscată cu prilejul unui proces dintre un client şi directorul unui sanatoriu.

— Rău a fost citat directorul, pretindea specios advocatul. Direcţia trebuia citată.

— Aşadar, vom fi „persoană morală", punctase Walter cu ceva infatuare.

— Eu cred că sanatoriul Walter le-a sugerat ideea asta ! strecurase Aimée, cu un aer cît mai candid.

Walter se roşise ca un om atacat brusc. Atunci Hilda întrebase ce înseamnă „deputaţi majoritari" şi doctorul Pejan îi explicase într-o nemţească de tot hazul, în care timp roşeaţa lui Walter se resorbise, aşa

de tare însă, că rămăsese prea palid. Totuşi Walter nu era absolut sigur dacă lovitura fusese sau nu intenţionată.

Retrase în camera lor, Hilda făcuse mustrări lui Aimée, care, nepăsătoare, se interesa numai dacă Walter a fost mult impresionat. Era bucuroasă să-l fi ofensat cît de tare, dar se temea de vreo sancţiune împotriva fetelor Persu. Minette făcuse de curînd un mic scandal ca şi public : la 2 noaptea, în auto cu amicul ei, tipul — beat fiind — bătuse şoferul, care de la Herăstrău îi oprise drept la Prefectura de Poliţie. Proces-verbal şi publicitate subt iniţiale transparente.

Aimée luase parte activă la discuţiile din casa Persu, suspendase însă reuniunile la ea subt pretext că Hilda e indispusă. Acum era împărţită între plăcerea de a fi pus ceva usturime în raporturile ei cu Walter — prea banale de un timp — şi între ceva grijă. Spera totuşi că lucrul va trece fără consecinţe, Walter nevroind, în genere, a se arăta răzbunător. Începuse a-l cunoaşte foarte bine.

Walter, după astfel de agresiuni, rămînea cu pulsaţia dezordonată, îi părea că a suferit o violenţă fizică nu lipsită de un element de plăcere. Raţionamentul îi arăta că a fost atacat de un infirm, deci de un iresponsabil. Sfîrşea printr-o indulgenţă dispreţuitoare pentru păpuşa insolentă cu care îl gratificase căsătoria şi se întorcea asupra Lenorei cu o trecătoare înrăire.

Contrastul dintre acele ciocniri şi manierele mai adesea acum blînde ale fetei, îl lăsa însă pe doctorul Walter într-o nesiguranţă care se traducea printr-o impresie absurdă de primejdie. Calmul acum statornicit, al existenţei lui, avea astfel o nouă vîlvă : averea, numele, cinstea lui îi păreau din nou a fi precare. Era o ciudată deviere care-i da un interes mai viu pentru tot ce-l privea, o recrudescenţă a energiilor înmărmu-

rite în egoismul pe care agresiunile fetei îl înfrunta, îl biciuia iarăşi.

Meritul cumpenei îl trecea inconştient asupra lui Aimée ; incidentul însuşi se ştergea şi rămîneau numai un fel de stări complimentare de la el la ea. Apoi urma ca de obicei faza în care totul era subjugat orgoliului. Atunci Walter se admira iarăşi pentru controlul, stăpînirea de sine, se desfăta de jocul de floretă al vrăjmăşiei şi de cavalerismul lui şi îşi lepăda armura numai pentru a face observarea că Hilda e în adevăr o fată bună şi dacă ar fi avut ceva bani s-ar fi putut mărita cu Pejan, excelent băiat.

Spiritul ei de împăciuire, Hilda avea uneori a-l întrebuinţa între Lenora şi Aimée. Aimée stabilise o dată pentru totdeauna că ea şi mama ei se adoră ; era subînţeles că Lenora nu putea avea altă voinţă ca a ei. Aşa chiar se şi petrecea de obicei ; se întîmpla totuşi, uneori, ca Lenora să se încăpăţîneze în vreun mic capriciu. De pildă acum stăruia în dorinţa să vadă pe o vară a ei, doctoriţa Lina Rim, şi pe Nory Baldovin, o prietenă a fetei ei, Elena Drăgănescu. Aimée nu aproba şi Hilda cerca s-o convingă.

— Nu-mi plac ţaţele ! obiecta Aimée despre mătuşa ei Rim. Şi nu pot suferi femeile sufragete ca Nory Baldovin. Nu ştiu ce i-a abătut mamei !

Cuvîntul „abătut" era şi el o abatere de la distincţia supremă a fetei. Cum însă Lenorei îi abătuse cu adevărat, Hilda se silea să înduplece pe Aimée. Supunerea Lenorei îi părea mişcătoare şi găsea că Aimée e prea dîrză. Chiar i-o spusese :

— Te găsesc prea aspră cu mama ta !

Argumentul slujise bine. Aimée nu vroia să scadă în preţuirea Hildei.

— Fiindcă nu cunoşti bine cazul şi nu înţelegi că apăr chiar interesul mamei, fie ! Cedez acum ca tot-

deauna. Mama e adorabilă, dar prea capricioasă ; să i se facă şi acum capriciul !

Hilda rămăsese perplexă. Cuvintele lui Aimée păreau însăşi înţelepciunea. Dusese totuşi rezultatul bun Lenorei care o sărutase de bucurie. Hilda începuse a prinde afecţie de femeia ceea inofensivă. Nu cunoscuse pe Lenora subt alte aspecte şi nu şi-ar fi putut-o închipui altfel.

Aimée, văzînd că va invada familia, hotărîse să meargă neîntîrziat la sora ei, Drăgănescu ; de acolo, cel puţin, putea veni folos. O întîmpinase însă feciorul cu informaţia că : „Doamna e plecată în străinătate pe mai mult timp."

Decepţionată, avusese un moment de slăbiciune. O trecuse lăcrimile, se simţise nefericită : nimic nu-i reuşea !

Abia pe urmă regretase că n-a cerut cel puţin adresa Elenei. O corespondenţă putea fi un bun început de intimitate. În ziua aceea Hilda fusese obiectul unor mari expansiuni : numai pe ea o mai avea Aimée, şi pe mami ! Dar mamile era un copil alintat !

Hilda ar fi vroit tocmai să atragă atenţia lui Aimée asupra sănătăţii Lenorei care gemuse toată după-amiaza ; ardoarea cu care amica ei vorbea de proiectele ei, compromise prin lipsa Elenei, îi înturnase atenţia. Nu mai cutezase să adaoge la necazurile ei.

În acea seară chiar era o întrunire şi Aimée vroise ca Hilda s-o însoţească : Se simţea aşa de singură ! Apoi îşi schimbase părerea : Nu ! Hilda să rămînă cu Lenora, ea se va întoarce lîngă ele peste cel mult un ceas !

La sediul societăţii „Stupul" întrunirea fusese numeroasă şi Aimée îşi regăsise buna dispoziţie. Se începuse prin citire de raporturi, apoi se pusese chestiunea unei mari serbări. Discuţia lungă nu dusese la nici un rezultat. Doamna Calomfir refuzase pe rînd ideea unui

bal, a vînzării unei flori — ca fiind banale sau compromise. Decizia se amînase și tineretul fusese rugat să iscodească ceva rentabil și frumos. Doamnele din comitet plecase și cîțiva rămăsese încă pentru dans. Aimée refuzase să danseze și sta deoparte cu Cora Persu. Conversația Corei era totdeauna interesantă ; discutase unele aliniate ale statutului societății, ca și cum ar fi cunoscut dreptul, apoi făcuse o teorie a dansului : Ea personal dansa rar, fiindcă nu-i plăcea să aibă un partener, ci numai o parteneră, ceea ce era anevoie atît de găsit, cît și pentru că părea încă ceva singular, deși aceea era adevărată armonie dublă a mișcărilor și similare și dedublate.

Aimée găsea tot ce spune Cora admirabil, cu toate că nu înțelesese bine nici chestia juridică, nici pe cea armonică. Își zicea totodată că unele șoapte despre ceea ce Cora chema „stilul" ei erau confirmate de ea cu liniște ; dar șoaptele acelea, neplăcute în gura altora, îndată ce le confruntai cu persoana și cu ideile Corei deveneau acceptabile. Aimée nu se gîndea însă de fel că partenera ideală de armonii descompuse și recompuse ar fi putut — în intenția Corei Persu — fi ea însăși.

„Și Hilda o găsește bine ! conchise Aimée în favoarea și uneia și celeilalte prietene. Păcat numai că Minette e o zăpăcită !"

La întoarcerea ei întîrziată povestise Hildei, care era culcată, că doamnele n-au putut cădea de acord asupra serbării. Reluase un ton plîngător și decepționat de victimă a nu știu căror nenorociri, și Hilda adormise subt impresia lamentării. Se deșteptase în mijlocul nopții, insomnie din care se alesese cu o idee ce-i păruse minunată. Nu putuse aștepta ziua ; aprinsese și trecuse în camera lui Aimée, care se dezmeticea anevoie din somnul ei perfect și era gata să se supere. Fusese repede consolată : ideea găsită de Hilda era

chiar minunată : serbarea mare a societății „Stupul" trebuia să fie un *garden-party*, sau o licitație de binefacere în interiorul palatului Barodin, după cum va îngădui timpul. Astfel comitetul, deci inima acelei societăți alese la care aspira Aimée, se va afla permanent în casa Walter pentru a organiza serbarea. Relațiile vor fi înnodate, ba încă subt forma de obligații, către Walteri. Hilda fusese, în adevăr, genială. Aprobarea „Stupului" Aimée o credea sigură, iar aceea a lui Walter se încumeta s-o obțină.

Entuziasmată de acea idee, a doua zi chiar, cînd Walter abia trecuse după dejun în biroul lui, Aimée, fără să mai stea la gînd, îl urmase. În picioare încă în fața biroului, doctorul tăia cu atenție vîrful unei havane ; intrarea neașteptată a fetei îl surprinsese și mica comoție în fibre se produsese.

Aimée era așa de pătrunsă de importanța cererii, că nu-și avea calmul obicinuit. Fața îi era mai îmbujorată, ochii mai puțin limpezi, gesturile mai vii, vorba mai spontană. Înainte ca Walter să fi avut timp s-o întrebe ce vrea, își formulase grăbit cererea.

— Am o rugăminte mare ! fusese introducția scurtă, dar neobicinuită.

Surprins, Walter aprobase, fără aproape a fi înțeles :

— Desigur ! Desigur !

— Ești foarte drăguț ! mulțumise Aimée, tot neobicinuit.

— Zici dar o chermesă ?... cercase doctorul să se lămurească despre ceea ce consimțise.

Aimée îl pusese la curent cu esențialul : societatea „Stupul" ruga pe doctorul Walter să cedeze frumosul parc al sanatoriului pentru serbarea ei anuală.

Deși oarecît emoționată, Aimée avusese prudența a vorbi deocamdată numai de parcul sanatoriului și se grăbise să plece pentru a nu fi nevoie de explicații.

Totuşi mai deschisese o dată uşa, aruncînd încă un neprevăzut :

— Mulţumesc frumos ! care speriase pe Walter prin noi vibrări din stupefacţia plăcută pe care o savura. Bătaie uşoară în piept, un fel de zumzet prin fibre, în palme o zvîcnire, un moment de anestezie a creierului. Luase acum deprinderea ca acea voluptate fizică să şi-o prelungească prin exerciţii. Cauza iniţială atunci dispărea, rămînea numai senzaţia. Treptat apoi, memoria se înapoia proiectîndu-se cu o lumină prielnică asupra lui Aimée, provocătoarea. În ultimă instanţă venea iarăşi judecata, clasificînd totul în chip favorabil egoismului.

În fond, această cerere a lui Aimée era rezonabilă şi nu s-ar fi putut refuza nimănui !... Era chiar binevenit pentru sanatoriul Walter faptul de a da concurs unei bine cunoscute societăţi de binefacere... Aimée îşi exagerase mulţumirile !...

Acea exagerare nu-l nemulţumea. Observa că fata a făcut progrese în ce privea caracterul. În societate era de netăgăduit că ştia să se poarte admirabil. Împlinea astfel lipsurile Lenorei. Concluzii care toate erau avantajoase pentru buna lui dispoziţie faţă de ea. Îi plăcea să aibă argumente care să-i justifice orice atitudine. Totodată şi avocat, şi procuror zelos al conştiinţei lui, aduna dovezi pro şi contra, le confrunta, le revizuia şi, prin abilităţi nemărturisite, îşi stabilea dreptatea *oricînd* şi dreptul la *orice*.

Negreşit că o casă, o avere şi un nume ca ale lui trebuiau să aibă o cît mai largă expansiune. Acum din nou nu mai era în el nici o urmă de nesiguranţă pentru proprietatea casei, pentru valoarea numelui. Consultase ceasul : mai erau zece minute de repaos. De obicei, după ţigara de foi, pe care îi plăcea s-o fumeze singur, trecea prin camera Lenorei înainte de a-şi relua ocupaţiile. De la venirea Hildei, aceste vizite erau

înveselite de prezenţa celor două fete. Probabil în ziua aceea ciripitul trebuie să fi fost mai vioi ca de obicei din pricina consimţămîntului său. Avea un simţămînt protector care-l satisfăcea ; cu tot aerul său indiferent, rolul de binefăcător îi plăcea.

Totuşi rămăsese în birou. Sosirea lui ar fi întrerupt conversaţiile frivole. Îi plăcea mai bine să guste deoparte agrementul incidentului... Aşadar, Aimée căutase a-l găsi singur pentru rugămintea ei... Chermesa va face reclamă sanatoriului... Hotărît, căsătoria lui fusese un act reuşit, deoarece, departe de a-l înturna de la interesele profesionale, dimpotrivă, le seconda...

Pentru a fi pe placul conştiinţei, Walter nu separa de fel pe Aimée de Lenora în socoteli, mariajul forma astfel un tot satisfăcător.

O chemare la telefon întrerupsese bilanţul. Era casa Drăgănescu :

— Feciorul avea onoarea să salute respectuos pe domnul profesor... Nu vroia să supere pe domnul profesor... „Domnişoara“ căutase pe „doamna“ şi domnul Drăgănescu dorea să dea domnişoarei adresa doamnei :*Vevey Suisse, Hôtel du Lac*... Domnul Drăgănescu mai dorea să ştie orele de consultaţii particulare ale domnului profesor... Aşadar, 5-6... şi pentru domnul Drăgănescu la orice oră !... Avea onoarea să mulţumească respectuos domnului profesor...

Ce va fi voit Drăgănescu ? Nu-l ştia bolnav ! Walter îşi notă cererea pe carnet, aşa cum obicinuia. Bolnavul nu-i stîrnea prea mare interes. Se oprise cu atenţia mai mult asupra felului de a se exprima al feciorului. Îl găsea mai deosebit. Plin de protocol... cam comic, poate... totuşi de fel ridicol... Ar fi vrut să vadă ce mutră are... Căuta a şi-l închipui... cu livrea sau fără ?... Stăruia în distracţia asta, cu un fel de capriciu pe care mecanismul cugetării lui îl avea adesea pentru lucruri secundare... Un bătrîn... un bă-

trîn de casă... corect în ţinută... cam demodat în vorbire...

O stînjenire îl străbătu din amintirea lui Paul, acela modern, prea modern... pe care Aimée îl concediase energic... Stînjenirea se risipi la amintirea pedepsei.

Severitatea aspectului casei Drăgănescu, aşa cum o constatase la concert, îi revenea în minte. Elena Drăgănescu i se păruse orgolioasă. N-o asocia de fel în minte cu rudenia ce exista între ei. Walter nu ajunsese încă cu deprinderea familială pînă la progresul „cumetriei". Compara totuşi pe doamna Drăgănescu cu Aimée, în favoarea fetei. Faptul că Aimée se dusese la Drăgănescu şi dorea adresa Elenei nu-i atrăgea atenţia. În raporturile lui cu Aimée se produsese o destindere simţitoare. Bunăvoinţa lui, pînă atunci ţinută în suspensie de capriciile fetei vitregi, se putea acum satisface. Walter nu putea suferi situaţiile precare, deşi avea totodată pasiunea lor. Se instala acum cu o grabă arbitrară în acea armonie. Totul era bine!

VIII

Aimée aflase de la Pavel, feciorul, exactul adevăr. Sora ei Elena era, în adevăr, plecată de trei luni în Elveţia cu copilul şi guvernanta.

O lună după concertul din Bach, ce avusese loc în casa Drăgănescu, Elena intrase într-o dimineaţă în biuroul bărbatului ei. Deşi nu era ceva neobicinuit, deşi avea ţinuta şi vocea ei de totdeauna — adică din timpul de acum din urmă — Drăgănescu fusese cuprins de panică. Se turburase, bîlbîise, o întrebase speriat ce s-a întîmplat, aşa fel că trebuise întîi să-l liniştească. Îi spusese apoi că are a-i vorbi ceva cu totul personal. Era tocmai ceea ce-l putea speria mai mult.

— Faci aşa cum crezi! De ce să mă întrebi? Faci ce vrei, ca totdeauna, şi e bine făcut!

Elena cercase să-l convingă că era vorba de lucruri care trebuiau neapărat înţelese între ei doi.

De ce să discute, din moment ce el aproba tot!

Nu fusese cu putinţă să-l scoată din acel refren. Elena se nemulţumise; cînd avea ceva de vorbit îi plăcea să fie ascultată. Spusese totuşi ceva despre căsătorie, despre unele răscruci, despre libertatea fiecăruia, despre bună înţelegere reciprocă.

Părea că bărbatul ei n-o aude bine şi că se simte rău. În faţa indispoziţiei lui vădite, nu mai stăruise şi amînase explicarea, contrariată, nedînd totuşi o atenţie deosebită indispoziţiei.

Din spusele ei, Drăgănescu păruse a reţine numai că era vorba de plecare în străinătate şi de copil. Pe punctele acestea, în orice caz, voise memoria lui să se oprească. Ocolise cu grijă orice prilej de discuţie şi numai atunci cînd Elena păruse decisă să reia vorba, îi luase înainte :

— M-am ocupat de tot cu privire la plecare : de schimb, de paşaport !... Cît mai repede, mai bine. Te simţi obosită, slăbită. Faci foarte bine că iei şi copilul. Vei putea sta fără grijă şi va profita şi el de aer. De mine să nu te îngrijeşti. Sunt sănătos şi am mult de lucru.

Consimţind astfel la tot, Drăgănescu înlătura motivul adevărat al plecării, da la o parte cu încăpăţînare ceea ce era mai principal.

De cum Elena dovedise că ceea ce simţea pentru violonistul Marcian era iubire, crezuse că e bine să limpezească situaţia. Firea ei nu suferea concesii : nimeni nu e legat decît prin voinţa lui. A ei era categorică. După multă chibzuire venise deci decisă a spune bărbatului ei că nu mai are pentru el sentimentele necesare unei bune căsnicii şi crede că e bine să se despartă.

Prin procedarea lui supusă şi zeloasă, Drăgănescu se pusese la adăpost de adevărul pe care Elena ţinea să i-l spună. Buna lui sănătate, de care pomenise, amintise Elenei indispoziţia de deunăzi. Caracterul ei ferm se împiedecase de slăbiciunea lui bine înarmată.

...După plecarea ei, Drăgănescu luase atitudinea unui om care are, în fine, timp liber pentru unele ocupaţii pe care obligaţiile căsniciei nu i le îngăduiau înainte. Sănătatea nevestei şi a copilului cerînd ca ei să plece

în străinătate, putea, în sfîrşit, pune la cale unele proiecte de clădiri şi reparaţii pe care le întîrziase. Nu numai altora, ci sieşi cerca a-şi da această convingere. Începuse chiar o construcţie mare la Prundeni pentru o rafinărie de alcool, şi la Dînga făcuse o cărămidărie pentru a avea material bun. Alerga de la un loc la altul în adevăr foarte ocupat.

La început urca adesea pe schele, dar o dată rămăsese la jumătate fără suflare, cu un cîrcel mare la inimă ; de atunci mai încetinise. În oraş se întorcea numai seara ; îşi găsea corespondenţa şi se culca citind ziare. Elena îi scria o dată pe săptămînă ; un scurt buletin despre sănătatea copilului şi despre deplasările ei felurite. Cunoştea deci ceea ce un soţ trebuie neapărat să cunoască.

La acele scrisori sumare, Drăgănescu răspundea prin întrebări pline de interes despre sănătatea ei, prin sfaturi de îngrijire şi odihnă şi prin detalii asupra afacerilor, ca şi cum Elena s-ar fi interesat de afaceri acum ca şi altădată.

Cum într-una din scrisorile Elenei sta scris că violonistul Marcian se găseşte în Elveţia, Drăgănescu îi trimitea acum regulat salutul lui, deşi Elveţia nu însemna numaidecît însăşi localitatea unde se afla Elena. Era chiar nedumerit de n-ar trebui să scrie lui Marcian pentru a-l ruga să stea la dispoziţia Elenei cînd ar avea cumva vreo dificultate acolo între străini. Nu ştia totuşi dacă Elena n-ar fi fost nemulţumită de o astfel de scrisoare, de aceea renunţase. Atitudinea ce lua către Marcian era a unor bune relaţii amicale, celelalte aspecte ale chestiunii le rezolva cu simplicitate : o admiraţie artistică ! Un capriciu pentru muzică ! Femeile sunt făpturi delicate şi ciudate ! Elena însă era cea mai cinstită femeie din lume !

La Vevey, unde se instalase după o cură la Bex, Elena, primind scrisorile în care Drăgănescu nu uita

cuvîntul amical pentru Marcian, se nemulţumise nespus. Ce însemna oare? Era prea prost sau se prefăcea? Şi una şi alta o jigneau. Sau poate cumva era ironic? Asta nu era de crezut. Din bun-simţ sau din delicateţă ar fi trebuit să evite numele lui Marcian sau să-i pună desluşit chestiunea. Ea îi scrisese că Marcian e în Elveţia pentru a fi corectă, cît şi pentru a-l face tocmai să se convingă de unele intenţii ce nu putuse fi explicate între ei înaintea plecării. Sperase chiar că Drăgănescu va obiecta ceva cu privire la Marcian, dîndu-i prilej să se explice. La o astfel de concepţie a lui Drăgănescu nu se gîndise. Se lovea acum de ea ca de un obstacol neprevăzut. Omul pe care se ostenise să-l stimeze se manifesta într-un fel de neînţeles care o irita. Ce vroia?... Să tolereze?... Să fie victimă?... Să o întoarcă de la planurile ei? Oricare din ipoteze o indigna. Ce prilejuri îi dase pentru astfel de procedări? Îl iubise vreodată? Îl amăgise vreodată asupra sentimentelor ei?

Elena îşi amintea că pentru a o lua în căsătorie, Drăgănescu avusese o tactică la fel, iar după ce o luase păruse a nu-şi mai aminti niciodată refuzul ei, deşi fără a-i pretinde alte sentimente decît cele pe care i le da. Spera poate să reuşească acum ca şi atunci prin aceeaşi tactică, care putea fi numai servitute, dar putea fi tiranie şi laşitate. Plecase din ţară fără o explicaţie între ei, de nevoie, dar decisă a-i scrie de acolo hotărîrea ei. Erau de atunci trei luni şi Drăgănescu reuşise să prevină şi să amîne orice lămurire chiar prin scris. Probabil spera astfel s-o constrîngă. De acolo, de la distanţă, Drăgănescu se înfăţişa Elenei ca un bărbat capabil de urîciuni pentru a-şi păstra o nevastă dobîndită tot prin manopere; bunele lui procedări semănau mult a metode piezişe de silnicire.

În ţară, înainte de plecare, nu vorbise lui Marcian nimic de intenţiile ei. Deocamdată se dezbătea procesul ei moral cu ea însăşi şi cu mariajul. Contractase cîndva o căsătorie fără dragoste; o respectase şi se devotase intereselor comune: nu iubise pe Drăgănescu, dar nici pe un altul; acum însă nu mai era la fel şi vrea să rupă contractul. Legea i-o permitea; era convinsă că e şi dreptul şi datoria ei.

Cînd decisese plecarea în Elveţia, unde ştia că va regăsi pe Marcian, credea că va sosi acolo cu libertatea asigurată. Văzînd însă că nu şi-a putut încă pune la punct situaţia, se gîndise să evite deocamdată prezenţa lui Marcian. Faţă însă de atitudinea arbitrară în care persevera bărbatul ei, atitudinea cu scop de constrîngere, Elena nu se mai opusese ca Marcian, pentru a lucra la simfonia lui, *Sezoanele*, să se instaleze la Territet, deci la zece minute de Vevey. Totuşi nu-i vorbise încă nimic de proiectele ei, de divorţ şi de opunerea pasivă a bărbatului ei.

Se simţea umilită să facă astfel de mărturisire. Raporturile cu Marcian le reluase în tonul amical, cel dinainte de criza lor sentimentală. Aşa credea că e bine. Se vedeau în prezenţa guvernantei şi a copilului; erau conversaţii, muzică, plimbări cu martori. Pe cît posibil, Elena evita să rămînă singuri, iar cînd rămîneau evita subiectul primejdios.

Deşi o socotea venită acolo pentru el, Marcian, nedumerit, credea că Elena nu vrea să-şi strice căsnicia; nu provoca însă nici o explicaţie, temîndu-se să nu-i fie în defavoare şi se mulţumea cu ce-i era îngăduit. Din acele rezerve, din tocmai subiectul pe care-l ocoleau, raporturile lor aveau ceva echivoc. Între cele două faze — cea de la început şi cea de acum — sta amintirea momentului pasionat al concertului Bach.

Elena îşi amintea permanent motivele şi speranţele care o adusese acolo, cum şi obstacolele pe

care le ascundea lui Marcian. Existenţa lor, în aparenţă calmă, avea şi un substrat mai turbure. Deşi mulţumit cu ceea ce i se acorda, Marcian nu putea nici el uita mărturisirea de dragoste şi zilele de tandreţe ce-i urmase la epoca concertului Bach. Amîndoi prevăzuse aceeaşi soluţie şi amîndoi sufereau de întîrzierea ei.

Marcian nu-şi credea totuşi dreptul a cere lămuriri, mai ales că-i era teamă de ele. Elena socotea că i le datoreşte şi era nemulţumită că e nevoită a i le ascunde. Îşi dase termen încă o lună, după care se va reîntoarce şi, indiferent de obstacole, va aviza. Ceea ce-i da răbdare era, fireşte, prezenţa lui Marcian. Cu toate nemulţumirile, starea de lucruri avea destul farmec şi destule avantaje, dacă nu chiar pe cele dorite.

IX

Cînd Drăgănescu coborîse acasă în Lascăr Catargiu, în acea vineri, intrase, ca de obicei de cînd era singur, pe o uşă laterală în holul întunecos din cauza obloanelor toate închise. Feciorul Pavel îi dase cu glas domol relaţie despre vizita domnişoarei de la doctor Walter, sora doamnei.

Vestea asta neînsemnată prilejuise lui Drăgănescu un acces la inimă. Se sufocase, făcuse semn să-i aducă apă şi, aşa îmbrăcat încă cu pardesiul cum intrase, se proptise cu amîndoi pumnii pe o măsuţă, în aşteptare să se calmeze. Pavel adusese apa zaharată, fără a face vreo legătură între ceea ce spusese stăpînului despre Aimée şi acel rău.

Fie că boala se afirmase, fie că altă dată prezenţa Elenei îl făcea să se stăpînească, de la plecarea ei Drăgănescu avea crize mai dese. Le constata fără a lua vreo măsură mai serioasă, îi lipsea iniţiativa cît şi curajul de a se informa.

Mai nainte credea că bătăile ce-i astupau pieptul erau pricinuite fie de timiditatea lui, fie de emoţie faţă de nevastă-sa. Se mustra pentru astfel de slăbiciune, dar nu se îngrijora. Acum încă acele stări erau tot legate de Elena, dar nu le mai putea lua drept emoţii; îşi da seama că răul ce simte e o boală.

În ziua aceea, dunga unui junghi în latul spatelui şi pieptului era aşa de tăioasă, că la început nu simţise palpitaţiile, iar sufocarea aşa de mare, că îi pusese broboane de sudoare pe fruntea rece. Mîinile erau moi şi picioarele ţepene; abia după ce se aşezase pe scaunul de la biurou îşi reluase puţin respiraţia şi începuse a simţi bătăile de inimă; i se părea că tăcăie acolo o pendulă şi în urechi avea un pocnet.

Feciorul rămăsese lîngă uşă îngrijat; Drăgănescu, amintindu-şi ce i-a spus Pavel, se gîndise că ar putea consulta pe doctorul Walter. Nu ştia însă dacă rudenia lui cu Elena era sau nu o piedică. Avizul ei îi lipsea; cerca să-şi adune voinţa, să se deprindă a decide singur; poruncise feciorului să comunice la sanatoriu adresa Elenei şi totodată să ceară orele de consultaţie. Băuse apoi ceaşca cu lapte cu care înlocuia de cele mai multe ori prînzul de seară. Căuta să nu se turbure, dar nu se putea împiedica a fi preocupat de vizita cumnatei lui: Ce va fi fost?... Poate că avea să mai vină?... Ce avea el de făcut dacă mai venea?... Ce ar fi dorit Elena ca el să facă?... Avea vreo obligaţie?... Şi ce să spună dacă cumva îl va întreba de lipsa Elenei?

Iată mai ales ce-l rodea. Luase un creion în mînă, pe care încă o simţea grea, pe cînd prin picioare îi trecea un fluierat parcă de vînt, şi cu creionul făcuse cîteva cifre pe o sugativă.

Erau trei luni de cînd Elena plecase şi pînă atunci nu se pusese problema de a da cuiva explicaţii. Cele trei luni: iulie, august, septembrie, fusese luni de absenţă şi de vilegiatură pentru toată lumea. El nu vedea pe nimeni din cunoştinţele lor; de altfel, stase mai mult la ţară, iar la oraş se mărginea la ocupaţiile lui industriale; treburile politice erau suspendate şi ele.

Vizita fetei părea a inaugura pentru el demersul unei curiozităţi publice faţă de care era nepregătit... Ce să spună? Ar fi vroit să răspundă foarte limpede, foarte hotărît, ceva însă bun, prielnic; şi de altfel el singur nu ştia nimic desluşit.

Îl irita ideea că cineva s-ar fi putut mira de lipsa Elenei; i se părea că o armată de curioşi vine asupra-i şi ar fi vrut să-i doboare. Căuta explicaţia care l-ar fi putut mai bine sluji şi care totodată să fi fost mai aproape de adevăr. I-ar fi fost penibil să mintă, să invente şi nici Elena n-ar fi suferit. Ce ar fi vrut oare Elena ca el să spună în astfel de cazuri?... Se culcase, dar nu putuse dormi. Probabil că Aimée, după ce obţinea adresa Elenei, avea să-i scrie. Ce va răspunde Elena? Cum să coincidă el în spusele lui către curioşi cu acel răspuns pe care nu putea, pe care nici nu vrea a-l şti?

Trei luni stase în singurătate şi monotonie, dar liniştit; evitase lămurirea cu sine, cum evitase lămurirea cu Elena; nu discutase nimic cu nimeni, nici cu el singur. Lăsase lucrurile să fie; ştia că orice cercetare nu-l putea duce la rezultat bun; totuşi ceea ce evita exista undeva la adîncul preocupării lui, şi îşi aducea mereu aminte de ceea ce refuza să-şi amintească.

Elena fusese totdeauna prea devotată casei şi nu-şi îngrijise destul sănătatea, apoi ea avea nevoie să călătorească şi el nu vrea s-o împiedice de la ce-i place, de la ce-i e necesar sănătăţii! Era sincer cu sine, sau căta să se amăgească?... Sau poate un amestec din amîndouă?

Numai atunci cînd avea bătăile acelea dezordonate în piept, atunci se dezordonau şi ideile lui despre tot, şi toate împrejurările din urmă se loveau unele de altele într-un joc de nelinişte, la fel cu neliniştea din organism. Apoi cădea într-o toropeală morală, deodată cu o amorţeală a trupului; criza trecea însă repede şi accesele, cu care se deprinsese acum, erau ca un fel de tovărăşie: „A venit... Pe urmă trece!..."

După vizita lui Aimée, rămăsese cu preocuparea de ce crede lumea şi de ce trebuie el să spună lumii. Cel mai simplu lucru era să spună adevărul; acel adevăr însă cînd vrea să-l afirme nu-i mai părea aşa de simplu: simţea că e nevoie să-l măsluiască şi era neîndemînatic în alcătuiri. Un lucru aşa de lesne — o minciună convenţională — îl punea în încurcătură.

Va cere doctorului Walter o întrevedere. Se ducea la el pentru sănătate, sau pentru a afla ce vroia cumnata lui? Nici el nu ştia bine. În orice fel era un demers care ieşea din drumurile bătătorite, ceva ca un şanţ de sărit. Despre boala lui el nu credea nici rău, nici bine. Trăia cu ea laolaltă; se temea acum nu atît de boală, cît nu cumva doctorul să-i strice cu ceva planul. Planul lui era să convingă pe Elena a-şi prelungi cît mai mult şederea acolo unde îi pria. Motivele pentru care credea că-i prieşte în Elveţia nu le-ar fi putut explica bine şi nici apre-

hensiunea ce avea de întoarcerea ei : Ce să facă la București ? El tocmai vroia să înceapă reparații la casa din oraș ! Pe Elena ar fi obosit-o, fiindcă desigur ar fi vroit să le supravegheze singură ! Își exagera zelul ei pentru casă, cît și datoria lui s-o cruțe pe ea. Fără a ști ce gîndește acolo Elena despre el, căuta a pune mereu obstacol nou dorinței ei de lămurire — adică tocmai de ce se temea și de ce îl acuza Elena. Niciodată cei doi soți nu avusese așa de mult de-a face unul cu altul ca acum de la distanță, de cînd femeia vrea o despărțenie pe care bărbatul o refuza.

În stagnarea lui, pe care o credea și a lucrurilor, intervenirea lui Aimée fusese pentru Drăgănescu o mare alarmă. Nevoia unui sprijin îl dusese la sora lui, Tana. Bătrîna Tana, mai mare cu zece ani ca el, văduvă, singura rămasă din ai lui, locuia o aripă de casă, în curtea fostului depozit din Apolodor. Drăgănescu rămăsese surprins cînd îi deschisese ușa Mika-Lé, cea de a doua soră a Elenei — cea mai mică și numai de mamă — fata Lenorei cu un altul, nu cu bărbatul ei, Hallipa. Copil de pripas și de prisos. Se uitase la ea ca la o stafie, uitase că el chiar îi orînduise să locuiască la Tana ; o scotea greu la iveală din memorie, ca și cum o îngropase adînc subt cine știe ce surpare de gînduri :

— Ești aici ! Unde e țața Tana ? zise fetei nedumerit și parcă și plictisit că o vede.

Mika-Lé fugise să anunțe Tanei pe vizitator cu graba cuiva care anunță că a sosit poliția ; era de fel sperioasă, ca toți cei care trăiesc clandestin în sufletul lor și cărora orice mișcare dinafară pare a le deschide ivărul unei conștiințe mereu turburi. Mika-Lé nu uitase că a cercat cîndva să facă o intrigă între sora ei și Drăgănescu și că de aceea a fost

depărtată din casa lor, acolo la bătrîna Tana. Elena — dușmana ei, cum o socotea — era plecată, dar ce mai vroia oare și cumnatul ?

Bătrîna Tana se grăbise a veni înaintea fratelui. Cu rochia ei de alpaga cafenie, țesută de maici, lungă și croită în clin, legată la cap cu o basma tot cafenie, Tana era mică, uscată, dar voinică și vioaie încă.

Ca și cum ar fi ghicit că fratele are ceva să-i spună, zisese lui Mika-Lé :

— Du-te, fată !

Trăsese apoi un scaun de partea cealaltă a mesei rotunde și așteptase cu mîinile împăluite, rezemate pe genunchi.

Drăgănescu însă nu-i spusese alt nimic decît povestea cu zidarii, dulgherii, cărămidarii, epopeea unui clădit de casă.

— Nu rămîi să mănînci ? propusese Tana la urmă.

— Dar fata ? întrebase Drăgănescu ca de un obstacol.

— Fata a plecat în oraș după ale ei.

Drăgănescu rămăsese la masă.

— Mai vino, Ghiță !

Numele ăsta, pe care nimeni nu i-l mai spunea, îi schimba parcă drumul ideilor, teama de Walter, de Aimée, de lume. Pentru toți aceia, el era Iorgu sau George, nu era Ghiță din Apolodor.

Revenise des la Tana, fără a mai întîlni pe Mika-Lé, ca și cum bătrîna o dosea dinadins. Tana ținea acolo fata ceea doar pentru că așa rînduise fratele, pentru că era — de bine, de rău — sora cumnatei Elena ! Știa că pe acolo, pe la curte — cum chema ea casa Drăgănescu — iscoada mică nu se purtase pe placul „boierilor“, așa numea ea către slugi și prieteni pe cei din Lascăr Catargiu, cu un respect

simplu pentru superioritatea lor. Tana mai ştia că cumnata lipseşte de mult în străinătate pentru sănătate. Era un lucru aşa cum era el, bun şi frumos deoarece îl socoteau ei frumos şi bine ; ea trăise altfel în casa ei, dar asta era iarăşi altceva. Pe vremile de acum oameni mai buni ca fratele şi cumnata nu erau alţii !

Mika-Lé ea însăşi, iscoada mică, nu găsise nici o crăpătură prin care să strecoare îndoială în piatra tare a acelei credinţe. Cînd venea Drăgănescu, Mika-Lé sta deoparte, de teamă ca nu cumva, fiind în divorţ cu sora ei, s-o dea afară şi de acolo. Se găsea bine la Tana ; avea gazdă şi libertate.

Drăgănescu nu se gîndea la ea, avea propriile lui griji ce-l copleşeau şi de care totuşi nu vorbea Tanei. Nici criza lui casnică, nici boala nu erau cristalizate în convingerea lui pentru a le exprima Tanei cu simplicitatea cuvenită : Elena plecase acum din Vevey la Montreux, unde era clima mai dulce ; băiatul începuse a citi pe abecedar francez ; guvernanta îşi scrîntise piciorul la o excursie, dar nu era nimic serios ; el avea să consulte pe doctorul Walter ; Aimée, sora Elenei a doua, era o fată foarte distinsă care vroia şi ea să meargă în Elveţia, deducţie pe care îi plăcuse lui s-o tragă din cercetările lui Aimée despre Elena.

— Prea bine face, hotărîse Tana despre plecare în Elveţia. Da ce, cumva dumneata nu te simţi bine ? întrebase despre doctor.

Drăgănescu nu răspunsese şi Tana, cu mîinile împăluite, tăcuse cu el laolaltă.

Deşi nu răspunsese Tanei, Drăgănescu luase hotărîrea să se ducă la Walter. Nu se simţea mai rău,

nici mai bine ; mai mult, vroia să se apropie de rudele Elenei ca de o confirmare a căsătoriei lui ; mai dorea încă să afle exact ce însemnau demersurile lui Aimée.

Neliniştit pînă acum că nu se dusese la Walter, acum era neliniştit că se duce, ceea ce venea din timiditate şi din faptul că făcea demersul fără ştirea şi voia Elenei.

Cum nu se anunţase în chip special, intrase în sala de aşteptare, unde mai erau vreo trei persoane. Perspectiva aşteptării îi da sufocaţie şi se strunea să respire pentru a nu se înfăţişa doctorului în stare rea. Era enervat şi nu mai ştia bine ce caută acolo.

Deschizînd uşa cabinetului, Walter îl zărise şi trimise asistentul să-l invite, discret, pe altă intrare. Drăgănescu, care începuse a se pregăti pentru aşteptare lungă, luat prin surprindere, se emoţionase încă mai mult.

Walter, îl primise cu deferenţă de rudă, dar şi cu seriozitate de medic. Ifosul pe care odinioară studentul medicinist Walter îl cultivase, devenise acum o prestanţă profesională reală.

După prima cercetare, Walter avusese gestul cuiva care a găsit de lucru mai mult decît se aştepta. Începuse un nou examen amănunţit, ajutat de felurite aparate care impresionau pe Drăgănescu. Sta acum acolo nimicit, ca un inculpat în faţa judecăţii, doborît de dovezi neprevăzute.

După examinare, doctorul, aşezat în scaunul lui, păruse a fi uitat pe Drăgănescu care, privind cu teamă figura aceea imperativă de medalie, îşi zicea că Walter e un om mai însemnat decît îşi închipuise.

Cu glas grav, dar cordial şi firesc, Walter îi spusese că efectiv are o boală de inimă destul de veche al cărei început putea să se urce la opt, nouă

ani. Îl întrebase dacă nu-şi aminteşte de vreo criză iniţială. Drăgănescu cercase să-şi aducă aminte, fără să reuşească, şi bîlbîise fără siguranţă un „da“, apoi un „nu“.

— Ca toate boalele de inimă, şi a lui îi va fi tovarăş pe toată viaţa — explica Walter — un tovarăş care cerea cruţare de oboseli şi un tratament auxiliar pe care i-l va prescrie în amănunt, trimiţîndu-l a doua zi prin asistentul care-i va da şi orice lămuriri în raport cu tratamentul.

Walter îl mai invitase stăruitor să vină din lună în lună pentru control şi să-l cheme, fără ezitare, la orice nevoie.

Amabil, doctorul îl condusese pînă la uşa vestibulului. Trecînd cu el prin sala de aşteptare, unde ceilalţi stau răbdători, Drăgănescu se uitase la ei cu simpatia cuiva pentru nişte tovarăşi de lanţ, îşi crease din ei camarazi, socotindu-i ca şi el bolnavi de inimă.

Se simţea mai obosit ca după o zi trecută pe schele şi coborîse scările ca unul care s-ar fi aflat subt sentinţa de amînare a unei pricini grave şi oculte. Avea în trup un tremur ca după un lung interogatoriu de culpabilitate; uitase complect că judecătorul era tatăl vitreg al Elenei şi că venise acolo şi după unele informaţii; uitase să întrebe de Lenora şi de Aimée.

Drăgănescu, ieşind pe poarta sanatoriului să-şi regăsească birja, cu capul în jos şi umerii grebănaţi, birjarul dintru întîi nu-l recunoscuse. În aceeaşi birjă cu care se dusese la Walter, mai mult subt pretextul de boală, se întorcea acum cu un moral deprimat, de bolnav. Boala lui, aceeaşi dinainte, ba încă ameliorată de îngrijirile ce-şi asi-

gurase — pentru că acum luase cunoştinţă de ea — i se afirma abia cu dezastrul ei fizic şi moral.

Nu-şi da bine seama de gravitatea boalei, îi lipseau cunoştinţele medicale care să-l fi putut alarma, era dintr-o bucată, simplu, tăiat din lemn ca vanele din Dealul Spirii; ştia însă acuma că e un bolnav, un om care nu mai e bun de nimic.

Cuvîntul *miocardită* nu-i lămurise nimic, ignora că la vîrsta maturităţii — la a lui, deci — boala era mai gravă decît la bătrîneţe, mai activă, mai primejdioasă; ştia mereu numai atît: că e bolnav. Noţiune simplă pe care cu un ceas înainte n-o avusese şi care-i punea o îngroşare pe minte, parcă ar fi fost închis într-un budan.

Îi revenise simţul altor realităţi, zărind pe birou o scrisoare a Elenei. Era scrisoarea de explicaţii. Feciorul, care venise să întrebe cît trebuie plătită birja, îl găsise într-o criză: ochii bolboşaţi, pieptul astupat, mîinile îngheţate şi amorţite. Îl frecase, adusese apă şi eter.

— Mi-a trecut! spusese Drăgănescu, cu cearcăne vinete, trase ca un şanţ, subt ochi.

Strînsese scrisoarea Elenei în casa de bani.

A doua zi, asistentul sosise cu exactitate, aducînd prescrierea amănunţită şi complectînd-o cu explicările necesare. Drăgănescu îl ascultase fără obiecţie, fără aprobare. Îl rugase numai a transmite doctorului Walter mulţumiri pe care în ajun nu i le spusese îndestul. Fără a avea uzul cabinetelor medicale, pricepuse că Walter s-a purtat cu el excepţional.

Se dusese la Tana ca de obicei şi nu spusese nimic nici despre boală, nici despre scrisoarea Elenei. Numai cu el însuşi îşi făcuse o socoteală: Era un om bolnav... bolnav încă de opt ani... Elena se măritase cu un om bolnav!...

X

În Elveţia, Elena aştepta răspunsul — fireşte, aprobativ — al bărbatului ei pentru a începe demersurile judecătoreşti care să-i limpezească situaţia. Cu ea însăşi era deplin limpezită; atitudinea din urmă a lui Drăgănescu îi întărea tot mai mult hotărîrea.

Îi era neplăcut să fie socotită acolo, în ţară, drept o femeie care şi-a părăsit căminul, iar aci să pară a duce o viaţă suspectabilă, ea care ţinea tocmai să respecte convenţiile: să se desfacă făţiş de Drăgănescu, ca să se poată căsători cu Marcian. În afară de motive precise, mai erau şi celelalte nedefinite care îi dau nerăbdare pentru acel răspuns: ar fi dorit să poată vedea pe Marcian fără constrîngere. Nu se îndoia de el, dar i se părea că rezervele pe care ea i le impune îl pot jigni. Alături de judecata ei calmă avea şi ceva nerăbdare. Negreşit, pasiunea ei era filtrată la rece de o fire gră̆duită după tot felul de calcule ale virtuţii şi ale cuviinţei, dar era totuşi pasiune.

Marcian fusese nevoit să plece pe un timp la Geneva pentru a-şi rîndui cu impresarul ciclul de concerte. Telefona des, sau trimitea cîte un cuvînt scris de reamintire privitoare la mersul tratativelor muzicale. Corespondenţa sentimentală îi era interzisă de atitudinea Elenei, care, nemulţumită de acele rigori pe care totuşi le credea obligatorii, aştepta cu nerăbdare răspunsul lui Drăgănescu, ce nu venea însă.

În adevăr, Drăgănescu lăsase scrisoarea Elenei închisă în casa de bani unde apucase a o pune şi tot aşa de ermetic o închisese în mintea lui. O dorea şi o socotea neavenită. Elena, timpul din urmă, se arătase cam nervoasă... Nevoită să lipsească mai mult de acasă şi mîndră cum era, nu vroia să pară în neregulă... Credea poate că el e nemulţumit... Avea scrupule pe care el era dator să i le risipească... De altfel, ea nu ştia că e bolnav, căci s-ar fi întors numaidecît.

Va lăsa să treacă faza de enervare, apoi îi va scrie pentru a-i da autorizaţia lui să-şi prelungească absenţa fără de grijă. Nu-i va spune că e bolnav. Era stînjenit de boală.

Drăgănescu ocolea astfel adevărul şi amîna mereu un răspuns care nici nu era aşa de lesnicios. Nu se oprea însă de fel la dreptul Elenei de a divorţa sau la motivul acelui divorţ şi nici la datoria lui faţă de acel drept sau de acele motive.

La Vevey tăcerea lui era socotită ca o necuviinţă; pe zi ce trecea, Elena se irita mai mult şi caracterul lui i se denatura. Îi retrăgea stima care constituise singura lor legătură; devenea un om care stăruie cu orice preţ — fie cu cel al cuviinţei şi demnităţii — într-o căsătorie avantajoasă. Ce fel de procedare era aceea? Tăcerea lui faţă de o scrisoare ca a ei era nepermisă! Atît era de revoltată, încît începea a căuta şi a găsi în el pe omul de la mahala şi nu numai la moral, ci şi la fizic.

Se credea acum speculată într-o căsnicie umilitoare. În lumina şi interpretarea aceea, şi de la distanţă, Drăgănescu devenea un personaj odios.

Elena privea pe băieţel cu mai multă severitate. Avea în principiu, despre educaţia băieţilor, idei spartane. Acum făcea copilului şi alte reproşuri: îşi amintea de tiradele feministe ale prietenei ei, Nory Baldovin, cu privire la „selectarea tatălui".

„Eu n-aş consimţi să mă mărit decît dacă logodnicul ar trece cu succes cîteva examene, dar nu de drept, ci de ereditate !"

Elena îşi însuşea acum paradoxele amicei Nory, gîndind că e o crimă să dai naştere unui copil care să poarte în el vulgaritatea şi şiretenia paternă, căci socotea pe Drăgănescu vulgar şi şiret. Nu era îngăduit ca cineva să nu răspundă într-o chestie atît de serioasă !

Se vedea deschizînd procesul de divorţ din iniţiativă proprie, fără bun acord, şicanată luni, poate ani de Drăgănescu. Iată care erau urmările unui mariaj de complezenţă ! Se măritase de hatîrul tatălui ei, care şi el o decepţionase. Rezultatele se puteau vedea !

În astfel de dispoziţii, prezenţa copilului o indispunea ; devenea mereu mai aspră cu băieţelul palid, cu cap mare, care nu satisfăcea nici exigenţele ei estetice. Se ocupa însă cu atît mai amănunţit de sănătatea şi de educaţia lui, cu cît îl socotea mai ameninţat de degradări fizice şi morale. În starea asta de spirit, se lăsase împinsă de nevoia confidenţei şi scrisese lui Marcian o scrisoare lungă, în care îşi spunea nemulţumirile.

Marcian aflase acum abia, şi cu mulţumire, că Elena dorea divorţul. Se bucurase totodată că raporturile lor sunt astfel repuse pe o temă sentimentală.

Deşi el nu socotea pe Drăgănescu nici ofensiv, nici perfid, indignarea Elenei împotriva lui nu-i displăcea. În răspunsul lui îşi arătase împărtăşirea pentru toate necazurile ei, cercase o slabă scuzare a lui Drăgănescu şi lăsase să se străvadă speranţe de viitor. Urmase el însuşi de aproape scrisoarea, lăsînd pe impresariu şi concertele în suspensie şi alergînd înapoi la Vevey-Montreux.

Elena, încîntată de zelul lui Marcian, pentru a nu fi mai prejos de aceste sacrificii, decisese să-şi schimbe reşedinţa la Geneva. De altfel, guvernanta era mereu bolnavă şi se vedea nevoită să caute alta, dacă nu chiar să instaleze băieţelul într-una din acele instituţii pentru cei mici. Chiar aşa şi făcuse. Institutul situat la marginea Genevei, într-un parc minunat, era prevăzut cu tot confortul şi nu se putea face nici un reproş acelei instalări, care coincidea totuşi aşa de bine cu noua fază a raporturilor Elenei cu Marcian.

De trei ori pe săptămînă Elena vizita pe copil la *Parc aux Peupliers* şi de două ori joia şi duminica îl lua după-amiază cu ea la Geneva, unde închiriase un mic apartament. Mereu la pînda datoriei, Elena ar fi reluat acasă băieţelul dacă ar fi dat vreun semn de jinduire ; dimpotrivă însă, micuţul era încîntat de noua lui reşedinţă : dezmorţise parcă limba şi picioarele şi se înţelegea cu micii lui camarazi şi cu îngrijitorii lui, mai bine decît cu *maman* şi cu *mademoiselle*.

Faţă de Marcian, Elena trecuse acum de la preceptul rezervei la acel al unei mari confidenţe, ca şi cum numai de răspunsul sau de tăcerea lui Drăgănescu depinsese dezlegarea. Intrat în consiliul de familie, Marcian aprobase internarea băieţelului, nu chiar din calcul egoist, ci socotind că Elena va avea drumuri de făcut pentru afacerile ei, şi copilul ar fi încurcat-o.

Deprinsă din copilărie a decide despre tot singură, Elena dovedea acum bucuria nouă de a primi sfaturi. Le controla încă, dar ele se arătau fără greşeală.

Nemaistingherită de prezenţa copilului, uşurată de scrupule, în oraşul mare şi străin, Elena îngăduise lui Marcian intrare liberă. Prînzeau fie la Elena,

fie în oraş, ieşeau împreună la teatre, concerte, plimbări, afişau o intimitate mai mare decît era în realitate. Nici unul, nici altul nu găsise încă prilejul expansiunilor de tandreţe; îşi împodobeau stîngăcia cu pretexte rafinate şi se consolau cu ideea că deoarece se vor căsători, nimic nu grăbea.

La Vevey, pus la index, Marcian fusese un fel de amant în surdină, şi plimbările pe lac semănau a romanţe fără de cuvinte; acum se instalase un fel de logodnă în surdină între doi logodnici cuminţi care aşteptau răbdători îndeplinirile legale — nu însă fără de unele imponderabile ale dorinţei.

Elena, la curent cu amănuntele turneului de concerte, slujea adesea de secretară lui Marcian, care nu era amator de scris şi prefera să piardă un angajament pentru a se scuti de o epistolă. Turneul prevedea douăzeci mari concerte în curs de patru luni: în Germania, Elveţia, Olanda şi Danemarca. O altă ofertă, deşi însemnată, rămînea suspensă. Elena n-o punea în evidenţă şi Marcian o socotea nerealizabilă, cel puţin deocamdată: era faimosul turneu în America, scop al tuturor marilor artişti, fie că sunt avizi de bani şi de glorie, fie că vor numai o consacrare mai mult, cum era cazul lui Marcian.

În unele accese de conştiinciozitate, Elena căutase a-l sfătui să primească; Marcian se apărase glumind:

— În America! Pentru nimic în lume! Americanii n-au timpan! Dovadă jazul! Afară numai dacă ne îmbarcăm împreună!

Elena surîdea:

— Mai tîrziu!... poate!...

Perspectiva acelui „mai tîrziu" îi lăsa melancolici, amestec de bucurii viitoare şi de obstacole prezente. Marcian se simţea ceva mai nerăbdător şi Elena mai

nervoasă ceva. Păstrau totuşi pudoare asupra acelor fericiri viitoare. Elena, din rezerva firească; Marcian, discret şi păsuitor.

După vreo patru săptămîni de la trimiterea scrisorii fără răspuns, pe cînd Marcian intrase în campania de studiu, care prevedea şase-şapte ore de exerciţiu intensiv pe zi, cu suprimarea chiar a lucrului de compoziţie, Elena decisese să plece în ţară pentru a vedea ce se petrece şi se urzeşte acolo împotriva ei. Primise tocmai atunci o scrisoare cu un conţinut neaşteptat, pricină de noi neajunsuri.

Drăgănescu, pe două pagini, vorbea cu complezenţă de boala lui; arăta că doctorul Walter l-a găsit atins la inimă, ceea ce de altfel el credea a fi o exageraţie doctoricească. Pe alte două pagini stăruia, ba chiar pretindea, ca nu cumva Elena să se întoarcă din pricina lui, ceea ce l-ar fi supărat. Pe o pagină de apendice sta un referat de toate afacerile în curs, cu stadiul lor satisfăcător: construcţii, moşie etc. Despre cele cuprinse în scrisoarea Elenei sau cel puţin de primirea ei, nici un cuvînt.

Cu toată firea ei cumpătată, Elena avusese o criză de nervi. Nu se oprise la boala pe care de altfel singur Drăgănescu o lua cu uşurinţă; constatase numai intervenirea acelui nou obstacol, faţă de care plecarea ei era amînată şi deci toate planurile împiedicate. Se întorcea în ţară să reguleze un divorţ, nu să audă pretexte de boală!

Nu avusese răbdarea să aştepte pînă la amiază cînd venea Marcian şi decisese la 10 dimineaţa să se ducă întîia oară la el acasă.

Madame Baudet, gazda, nu ştiuse ce are de făcut. Consemnul era strict: A nu primi pe nimeni! Dar aspectul Elenei îi convenea; apoi dacă era mulţumită că nu vin femei la chiriaşul ei, lipsa

lor totală o stingherea în cine știe ce păreri. Ca rezultat al acelor socoteli, lăsase pe Elena să urce, apoi alergase pe scări în urma ei. La bătaia și vocea Elenei, ușa se deschisese cu repeziciune. Maman Baudet rămăsese în vîrful scării, uimită întîi, apoi felicitîndu-se.

În graba surprinderii, Marcian luase mîinile Elenei și le sărutase, apoi îi luase capul în mîini și o sărutase, după care moment de spontaneitate, rămăsese un moment zăpăcit. Elena întinsese scrisoarea în tăcere ; îi tremura ușor mîna și colțul gurii. Acea turburare predispusese pe Marcian rău cu privire la scrisoare și o citise cu enervare. Rămăsese mut ca și Elena. Amîndoi dospeau o aceeași decepție și indignare, amîndoi vedeau în cele scrise acolo numai manevra unui om care se dosește pe timp nelimitat la adăpostul pretextului constrîngător al unei boale.

Strîngînd dinții, Marcian își amintea statura masivă și trainică a lui Drăgănescu. Așadar, recursese la un certificat de boală de la o rudă complezantă și veroasă — astfel clasifica necruțător Marcian pe doctorul Walter.

Elena nu-și amintea să fi auzit mai înainte pe Drăgănescu plîngîndu-se de ceva. Acea indispoziție, care o silise a pleca fără explicațiile dorite, o atribuia aceluiași plan de constrîngere și prefăcătorie. Iritarea ei culmina la ideea că se adresase tocmai lui Walter, bărbatul ponosit al unei mame nechibzuite ; i se părea că au amestecat-o într-un complot repulsiv.

Omul cu boala lui de comandă le apărea amîndoura înjosit, iar piedica cu atît mai supărătoare cu cît mai valabilă : soția plimbîndu-se în străinătate cînd soțul era bolnav ! Erau aparențele ! Iar soția denaturată era tocmai Elena, așa de scrupuloasă cu canoanele sociale.

O revoltă uscată ardea ochii plînși ai Elenei ; Marcian își uita toată simpatia de odinioară, cît și toată rezerva către Drăgănescu. Îl vedea ca pe un mocofan care recurge la trucuri pentru a păstra giuvaerul posedat nemeritat. Un negustor și un politician care nu se da în lături de la tocmeală și minciună ! Abia se oprea de a-l califica tare în fața Elenei. Pe Elena, rușinea că e soția aceluia o oprea de a spune ce gîndește de el. Trecuse deci amîndoi de-a dreptul la discutarea consecințelor scrisorii, ca și cum procedarea era o dată pentru totdeauna înfierată. Amîndoi se simțeau cu totul liberați de prejudecăți.

— Nu mai pleci, deocamdată ! decisese Marcian cu autoritate.

Elena făcuse semn că, desigur, nu va mai pleca. Era deprimată ; pentru întîia oară împrejurările se arătau mai tari ca voința ei. Văzînd-o abătută, Marcian avusese o idee. Elena va veni să asiste la concertele care nu erau prea depărtate ca localitate ; va cunoaște astfel orașe noi și se va distra. Cînd nu va vroi să se deplaseze, va alerga el la Geneva. Era entuziasmat de ideea lui și Elena se mai înviorase. Cercetau planul concertelor pentru a stabili posibilitățile ; Marcian lua note ca pentru ceva sigur, Elena, cu oarecare îndoieli nemărturisite. Deplasările reclamau sume importante de bani care trebuiau cerute în țară. Erau banii ei, manipulați însă de Drăgănescu. Îi va trimite sigur, dar va vedea o aprobare tacită a raporturilor mai departe dintre ei. Se gîndea de nu era bine să dea unui advocat sarcina de a porni totuși acțiunea de divorț. Îi trebuia un motiv. O dată ce lucrul nu era prin buna înțelegere, așa cum sperase, care motiv ? Bolnav, cum Drăgănescu se pretindea, și ea fiind lipsă de acasă, se găsea mai mult în situația de vi-

novată. La ideea acestei inversiuni de roluri, necazul i se mărea.

Marcian era mai optimist. Nu ghicea preocupările de bani şi de amor-propriu ale Elenei şi credea că, din moment ce sunt perfect înţeleşi, nu se poate să nu găsească curînd mijlocul de a spulbera obstacolele.

Aveau deocamdată perspectiva concertelor. Cînd intra în ciclul concertelor, arta punea stăpînire precumpănitoare pe Marcian. Se adăogase acum şi preocuparea amorului. Pentru a le salva de orice conflicte trebuiau strîns asociate.

Pregătirea concertelor era o epocă de tensiune şi de convergenţă care excludea diversiunile. De aceea Marcian simţea nevoie să înlăture pentru moment grijile celelalte. Credea că, fiind împreunaţi în acel itinerariu muzical şi gravitînd în jurul aceleiaşi axe, problema era deocamdată rezolvată. El nu putea atunci depăşi cu nici o altă aspiraţie termenul sacru al concertelor, iar la marginea lor îi plăcea să-şi închipuie că iubirea lor va putea fi înfăptuită. Grijilor Elenei le opunea buna lui dispoziţie, atît pentru a o converti la optimism cît şi pentru nevoia lui artistică egoistă.

De altfel, Elena căuta şi ea să nu-l turbure, pentru a nu-i compromite cumva concertele. În felul acesta, ea însăşi se înturna de la necazurile ei casnice către grijile muzicale, înfăptuind unisonul dorit de Marcian.

Mai nainte arta şi succesele lui Marcian erau pentru Elena ceva firesc şi necontestat, primit de-a gata ; acum însă, cînd participa la elaborarea lor, avea emoţii mai conştiente ca cele de pe timpul concertului Bach şi mai avea şi emulaţia unei asociate.

Stăpîn pe sine şi deprins cu fluctuaţiile publicului, Marcian era mai calm. Exigenţa cît şi discordia le avea cu sine însuşi. Acel scrupul era, probabil, motivul pentru care îşi asigurase preţuirea tuturor şi acea dezinteresare a oricărei vanităţi îl ajuta a domina publicul şi a cîştiga favoarea unanimă a presei.

Viaţa lui artistică avea două faze alternative : compoziţia şi execuţia. Atunci cînd compunea se simţea stăpîn absolut pe averea ca şi pe risipa inspiraţiei ; lucra liber, arbitrar, fără grija opiniei, fără grija răspunderii, fără scopuri determinate şi fără termen. Cînd era vorba de execuţie, îşi crea scrupule absurde, tindea spre scopuri de perfecţie aproape imposibile, simţea nevoia unui control şi de aceea opinia îl interesa enorm. Căuta cu aviditate în cronicile muzicale indicii despre propriile lui îndoieli, soluţii cu privire la sensul unui text, valorificarea vreunui procedeu tehnic. Era decepţionat cînd nu găsea decît lauda sau blamul superficial, care nu-l satisfăceau şi nu erau echivalente cu munca ce le oferea. Îngăduia oricui o observaţie, spera chiar de la oricine o apreciere folositoare, de aceea teama şi agitaţia Elenei cu privire la un succes în accepţia simplă a cuvîntului îl măguleau fără a-l contamina. Acele succese îi erau de mult asigurate.

Marcian rugase pe Elena să vie cît mai des să-l asculte studiind. Îl găsea la orice oră, în pijama de catifea, cu vioara în mîini. În camera totdeauna bine ordonată nimic n-o jena în pudoarea, nici în gusturile ei. Ca om, Marcian era aproape antiartistic, atîta de lipsit de spiritul „boem", ceea ce nu putea decît conveni unui temperament puritan şi burghez ca al Elenei.

În zelul ei, Elena nu consimţea la nici o recreaţie, totuşi Marcian, pentru a o distra, lăsa uneori deoparte vioara şi se aşeza la pian, ştiind că e una din marile ei plăceri. În adevăr, la pian Marcian părea un copil-minune ; un tuşeu delicat, feminin, alterna cu virtuozităţi, aproape cu acrobaţii ; interpretarea îi era originală pînă la fantezie, cu latitudini pe care disciplina nu i le permitea dincoace, la vioară. În acel joc, uneori absurd, se evidenţia admirabil ce bogată imaginaţie era, strunită în rigorile artei, atunci cînd avea răspunderi. La pian, orice temă era transfigurată de variaţii şi de variante aproape neverosimile, sau redusă la o ingenuitate care atingea perfecţia expresiei simple.

Elena, încîntată, îl certa totuşi că părăseşte studiul, şi pentru a o convinge îi spunea că el însuşi are nevoie să-şi dozeze antrenamentul. Subt acelaşi pretext al odihnei reuşea să obţină vreo mică plimbare şi uneori chiar vreun pelerinaj sentimental pe lacul de Geneva. Duminecă Marcian nu vroise cu nici un preţ să cedeze rolul de guvernantă a micului Ghighi ; ştia că băieţelul se simte mai bine cînd e acolo şi *grand ami Vic*. Timpul trecea şi Marcian găsea că e cea mai frumoasă epocă a concertelor ce-şi aminteşte a fi petrecut.

Elena nu răspunsese scrisorii lui Drăgănescu, deoarece credea că astfel de scrisoare n-are răspuns. Se ostenea să uite scrisoarea, iar pe om îl îngropa destul de lesne, în memorie, în formă de şantajist. Ca pe pînza unui film, casa din Lascăr Catargiu se depărta, micşorîndu-se pînă la dispariţie, pe cînd tot ce o împresura laolaltă cu Marcian îi captiva mereu mai mult interesul.

Progresele manifestărilor sentimentale erau însă mai puţin repezi. Marcian păstrase, e drept, deprinderea de a săruta pe Elena cînd venea la el, nu însă şi cînd se ducea el la ea ; de aci un scurt moment de ezitare şi la unul şi la altul, fiecare observînd numai ezitarea celuilalt. Gînduri amoroase mai cutezătoare li se strecurau acum, cu ipocrizie încă şi fără termen ; ele frîngeau însă linia dreaptă a atitudinii lor, care căpăta un fel de nesiguranţă. Existenţa lor, aşa de bine ordonată, avea un plan subconştient mult mai dezordonat. Pînă deunăzi proiectele de viitor aveau un termen prevăzut ; al divorţului ; după scrisoarea lui Drăgănescu, termenul era strămutat în impreciziune, ceea ce le zdruncina răbdarea, deci seninătatea, înlocuindu-le cu o enervare care cuprindea şi simţurile.

Elena se întreba ce va fi crezut Marcian de acea prelungire fără termen ; îl admira că o primeşte aşa de voios, dar îi părea că ar fi putut fi mai impresionat. Marcian îşi zicea că acum, cînd termenul e depărtat fără precizie, legătura dintre ei ar putea să se precizeze.

Timpul, de altfel, le era foarte lung şi foarte scurt ; sosise fără aproape să bage de seamă data concertelor. Deşi Elena se arăta un cenzor neînduplecat, amintind lui Marcian datele, ideea plecării lui îi da o langoare, cum şi lui o încetinire a veseliei.

Dintr-un rest de prejudecată, Elena nu se amestecase la facerea valizelor, dar recapitulase lista obiectelor pe care avea a le rîndui Maman Baudet. Acele pregătiri aşa de intime dădeau Elenei ceva febrilitate. Marcian îşi privea valizele cu nădejdea că peste cîteva zile Elena va veni la Zürich să-l asculte ; pentru prima oară în noua lor situaţie, îl va auzi executînd în public ; era un fel de iniţiere care turbura în adîncimi alte gînduri de iniţiere.

În gară, la 8 seara, pe o ploaie măruntă, Marcian, după ce sărutase tandru amîndouă mîinile Elenei, îi sărutase — deşi în public — şi obrazul rece. Ea îi făcuse mult timp semn cu mănuşa, avea lacrimi în ochi, se simţea singură.

Marcian, în vagonul lui, se mustra tardiv că a părăsit-o, fie chiar pe puţin timp. Erau fericiţi şi necăjiţi.

La Zürich, fusese deci prima iniţiere a Elenei cu viaţa de ilustru vagabond a lui Marcian. Nimeni în acea sală imensă şi străină, aglomerată de un public meloman, nu observa pe Elena, modest aşezată în fotoliul ei, sobru îmbrăcată şi a cărei frumuseţe nu se remarca decît de aproape.

Ea era turburată de înstrăinare, de aşteptare, de grijă. Succesul foarte accentuat şi mereu crescînd, aplauzele, rechemările, ovaţiile slujise de pretext nervilor pentru a-şi urca diapazonul la cele mai mari măsuri, cele necesare unei confuzii totale, de loc, timp, împrejurări.

Cînd ultimii admiratori, critici muzicali, confraţi, se depărtase, Marcian şi Elena rămăsese, în sfîrşit, singuri. Mai rămăsese cu ei supraexcitarea acelei seri care învinsese protocolul şi stîngăcia. În micul hotel Kron, fusese amanţi.

XI

Sezonul serbărilor începuse la Walteri de timpuriu. Aimée îşi ajunsese scopul. Chermesa de binefacere dată în parcul palatului Barodin rezolvase problema. Comitetul se simţise obligat către familia

Walter şi numeroase cărţi de vizită fusese depuse. Lenora şi doctorul Walter depusese pe ale lor ; urmase numeroase invitaţii. Lenora speriată se agăţase de pretextul sănătăţii pentru a le refuza ; repeta neobosit că e anemică şi nu poate merge nicăieri. Walter se văzuse nevoit să conducă singur pe Coca-Aimée la unele recepţii, care, după părerea ei, „nu se puteau refuza". Se făcuse astfel o deprindere de care Lenora era foarte mulţumită.

În Rollsul de gală, alături cu Aimée, care în lame argintiu strălucea ca o stea de film, Walter simţea o ciudată impresie de irealitate, impresia pe care o poate da unui spirit lucid o feerie. Sclipirea de fir, de perle şi strasuri, în umbra albăstrie a Rollsului, ilumina ca un peisaj polar, dînd ochiului un fel de hipnoză care se comunica imaginaţiei. Walter luneca pe un teren de fantasmagorie.

Feerie care era un nou capitol al operei întreprinse cîndva de obscurul student Walter ; strălucirea mantalei de seară a fetei era un punct de reper pe drumul ambiţiei lui victorioase ; o dovadă — şi de rîndul [a]cesta o dovadă neprihănită — a încă unei partide cîştigate.

O dată ajuns acolo, la serbări, Walter nu simţea nici o mulţumire ; a fi un invitat printre alţii nu-l putea satisface ; locul, oamenii, serbarea nu erau dedicate ambiţiei lui, pe cînd sanatoriul îl închidea permanent în citadela propriei lui opere magnanime. Sta deoparte fără interes, legînd o scurtă discuţie cu vreun cunoscut şi nu rămînea decît timpul de a face act de prezenţă. La ceasul 1 cel mai tîrziu, se apropia de Aimée spunîndu-i că i-a lăsat la dispoziţie maşina şi dispărea. Nici ea nu va întîrzia prea mult, îi asigura Aimée, care, însoţită de prieteni, se întorcea spre dimineaţă.

Walter trăise prea intensiv în izolarea cerută de existenţa lui trecută, pentru a mai putea să se încorporeze unui trai convenţional. Aimée, dimpotrivă, îşi făcea noviciatul monden cu o satisfacţie neobosită ; era fericită atît cît ştia ea să fie. De la începutul la sfîrşitul serbării figura în rolul de „frumuseţe inaccesibilă", pe care şi-l alesese. Prin toate fazele petrecerii, în monotonia cuviincioasă a începutului ca şi în pierderea echilibrului de la sfîrşit, rămînea aceeaşi, adică de porţelan alb şi rece. În această atitudine era cu atît mai apreciată de femei cu cît mai puţin imitată ; părea că-i sunt recunoscătoare că a luat asupră-şi rolul ingrat.

Bărbaţii îi făceau pe rînd curte, de probă şi cu un sentiment de uşurare că proba nu merge mai departe, deci fără rancună.

Un timp trecuse astfel pentru Aimée, cu mulţumirea de a purta rochii frumoase şi de a fi primită şi admirată de lumea cea mai aleasă ; aspira acum ca ea să primească la rîndul ei lumea aceea în mod cît mai strălucit ; îşi punea astfel vanitatea în slujba unui precept de viaţă.

Dorinţa ei nu mai era anevoie de realizat, toţi aceia, blazaţi cu distracţiile obicinuite, nu cereau decît să capete altele noi. Aimée n-avea însă de gînd să le ofere desfătări noi ; se preocupa numai să găsească o formulă a casei Walter pe care s-o impună musafirilor. În programul ei casa Barodin avea un rol de templu şi ea de idol. Snobismul şi autoidolatria ei se amalgamau cu unele infatuări de artă sugerate de bogăţiile muzeului Efraim. De la început visul ei fusese să primească toate notabilităţile artistice, ştiinţifice, politice şi mondene. Vroia ca asistenţa să fie la înălţimea decorului şi gazdelor : ambiţie destul de nobilă. În criteriul ei de alegere nu ţinea totuşi seama decît de valoarea exterioară a

oamenilor ; aleşii erau acei care ocupau un loc de seamă şi, cum cei care reuşesc mai adesea sunt cei care nu şi-au ales „mijloacele", publicul pe care Aimée îl pregătea palatului Efraim era cam de aceeaşi esenţă cu locul şi cu stăpînul locului. Aveau să se adune învingătorii în templul Victoriei.

Pentru a putea împăca pe Lenora cu ideea acelor recepţii, Aimée o asigurase că era vorba de viitorul ei, că n-o privea nici o pregătire, mai mult chiar, că atunci cînd se va simţi indispusă se va putea abţine ; argumente care avusese darul să convingă pe Lenora ; de altfel, nici n-ar fi putut rezista voinţei fetei.

În ce privea pe Walter, de cînd întrebuinţase metoda rugăminţii graţioase, Aimée îl conducea după voia ei, totuşi cu mari precauţiuni. Avea ideea că Walter are un caracter despotic şi bizar, de care se temea cu oarecare admiraţie. Fiecare din ei doi preţuia în celălalt un duşman rebel pe care-l putuse înfrînge.

Aimée începuse prin a refuza acum la rînd invitaţiile primite. În naivitatea ei, Lenora stăruia ca Aimée să se distreze sau să spună ce nemulţumire are. Doctorul Walter se ocupa şi el de acele refuzuri cu o curiozitate ce-ar fi părut demnă de cauze mai însemnate. Aimée stăruia însă şi în refuz, şi în tăcere.

Abia după un timp se decisese a-şi dezvălui secretul şi Walter simţise un fel de dezlegare. Învîrtind în mînă una din acele invitaţii refuzate, Aimée spusese cu o deziluzie în glas :

— Nu credeţi că ar trebui să dăm o revanşă acestor persoane ?... Mai ales să avem o casă care pretinde şi care merită să fie pusă în evidenţă. Oriunde merg nu aud decît : „Dac-am avea un palat ca al doctorului Walter !"

Walter se roşise brusc, reflex care străvezea subt paloarea lui obicinuită ca un incendiu văzut prin geamuri. Se roşise de plăcerea de a fi stăpînul invidiat al unui astfel de domiciliu, cît şi de stînjenirea de a nu fi fost la curent cu îndatoririle ce avea către societate. Vexat şi măgulit, reproşase Lenorei :

— E de resortul dumitale !

Aimée venise în ajutorul nevinovatei :

— Nu era nevoie să ne grăbim ! Abia acum începem a fi datori !... Ea refuzase pentru că în realitate îi plăcea mai bine să primească decît să se ducă. Avea pasiunea *home* [1]-ului !

Ca de obicei, Hilda o secondase :

— Aşa erai tu şi la pension ! Ne adunai pe toate în camera ta !

Într-un elan de tandreţe, Aimée o îmbrăţişase :

— Ce păcat că pleci tocmai acum !

Hilda, în adevăr, se pregătea de plecare. În fiecare scrisoare doamna Gert stăruia să se întoarcă. O lăsase cam mult singură şi avea nevoie de „cancelarul“ ei. Acelei chemări Hilda nu-i opunea refuz. Avea impresia de a se fi învechit ca musafiră şi de a fi într-o situaţie oarecum inferioară, deşi nimeni n-o ofensa. Aimée lipsind mult, Lenora nu se putea lipsi de tovărăşia ei. Caracterul ei îndatoritor şi priceperea ei făcea ca toată lumea, începînd de la Lenora şi sfîrşind cu personalul de serviciu, să o consulte. Era, desigur, o suplinire a lui Aimée, dar era şi un sub-rol ; modestă, dar mîndră, Hilda se simţea un fel de damă de companie şi nu era mulţumită. Nimeni nu era de vină, decît poate caracterul ei şi împrejurările, dar ambiţia îi era umilită. Poate că şi amiciţia mare dintre Aimée şi Cora Persu o durea fără să-şi mărturisească.

[1] Cămin (engl.).

Aimée o reţinea totuşi cu argumente tiranice şi drăgăstoase :

— Credeam că vei sta mereu cu mine !... Cui mă laşi ?... Mama e un copil mare şi frumos şi doctorul Walter e totuşi un străin pentru mine !... Tu eşti familia mea !...

Erau declaraţii nu tocmai conforme cu faptele, dar care înfrumuseţau momentele despărţirii. Hilda putea astfel regreta pe cei de acolo : pe Aimée ca pe o prietenă încă tot perfectă, pe doctorul Walter mereu mai cordial şi cu deosebire pe Lenora, de care se afecţionase şi care o interesa prin izolare. O credea şi bolnavă. E drept că nu se plîngea de nimic, dar sta mereu culcată, ceea ce nu era normal.

Cînd cerca s-o cerceteze, Lenora spunea că o dor picioarele din pricina pantofilor şi de aceea nu poate umbla. În adevăr, după ce sta zece minute în sus, se trîntea iar pe divan. Din confidenţele ce-i făcuse Lenora asupra trecutului, Hilda ar fi putut deduce că acel trai oriental era propriu firii ei, totuşi masca lividă care răzbătea de subt fard şi adesea o schemă de durere, acelea ce puteau însemna ? Pe de altă parte, de ce Lenora n-ar fi spus bărbatului ei ? Părea, dimpotrivă, a se arăta cît mai voinică în prezenţa lui, totodată evitînd cît mai mult a rămîne singură cu el.

Hilda se gîndise iar să atragă atenţia prietenei sale, dar n-avusese curajul. Aimée se străduia doar aşa de mult să înlocuiască pe mama ei în îndatoririle mondene ! Acele zădărnicii mondene păreau Hildei, care era o mică burgheză, datorii sacre, şi credea sincer că luîndu-şi asupră corvezile, Aimée, într-un fel, se sacrifica. În ochii Hildei, Aimée era încă admirabilă.

Plecarea Hildei se făcuse cu solemnitate. Aimée îi dăruise o zi întreagă de tovărăşie şi o condusese la gară împreună cu Walter şi Lenora.

Lacrimile le furnizase Lenora care, printr-un plîns exploziv neaşteptat, emoţionase pe toţi. În faţa acelei demonstraţii, Walter stăruise ca Hilda să revină cît mai curînd :

— O să te măritām aci la noi ca să te păstrăm ! zisese.

Hilda decisese că în ultimul moment va spune doctorului Walter ceva despre sănătatea Lenorei ; cînd venise momentul, nu mai îndrăznise : ar fi fost ridicol şi absurd să atragă ea atenţia lui Walter. Profitase numai de expansiunea Lenorei pentru a-i şopti :

— Mă întorc curînd dacă-mi promiţi că te vei îngriji.

Acele cuvinte pricinuise Lenorei o nouă criză de plîns. Walter, impresionat de starea nervoasă a nevestei lui, îi căuta pricina. Avea mai demult bănuiala că Lenora a intrat în criza menopauzei. Scena asta îi confirma presupunerea şi hotărîse să ia forţat un interogatoriu Lenorei, pentru a o putea supune unui tratament raţional al epocii critice. Luată pe neaşteptate, Lenora răspunsese evaziv, aruncînd la întîmplare un „da" sau un „nu", cu singura idee de a minţi. Walter nu putuse afla nimic precis, dar nu stăruise mai mult, fiindcă, pe o parte, stîngăcia Lenorei îl enerva, pe de alta starea ei de panică îi făcea un fel de milă. Nu se credea însă achitat şi decisese să delege pe Aimée să afle de la mama ei adevărul.

Aimée deschisese ochi care nu înţelegeau şi întrebase cu teamă :

— Nu e nimic grav ? în toată sinceritatea.

Deprins să trateze chestiunea medical, Walter, în faţa ignoranţei, simţise iarăşi acea izbitură interioară, acel moment de surprindere şi emoţie pe care Aimée reuşea a i-l da. Se socotise stîngaci şi grosolan şi cuprinsese laolaltă un sentiment de pudoare şi idee că a fost impudic.

Odinioară viţiul nu-i turbura luciditatea, ci dimpotrivă, i-o ascuţea. Practicase viţiul ca un chirurg care operează calm şi conştient asupra sa ; el singur prepara cuţitul şi urmărea tăişul lamei ; o anestezie totală îi oprea atunci toată vitalitatea ; n-avea nici o urmă de beţie sau desfătare, ceea ce era scuza lui.

Dimpotrivă, acum contactul cu virtutea îi da o neorînduială în simţiri, un amestec de plăcere şi remuşcare.

Aimée, ce e drept, nu era la curent cu chestia menopauzei ; decisese însă să se informeze, căci ţinea să fie pusă la punct în orice privinţă. Discuţia începută la Sport cu Cora Persu devenise generală. Fetele tachinase pe Aimée pentru ignoranţa ei, ea însă căuta cu gravitate a se instrui. Conchise că nu putea fi vorba de aşa ceva pentru mama ei mică, dar că e bine încă să prevezi totul. În forul ei era convinsă că de acolo vin toate indispoziţiile Lenorei şi era bucuroasă că nu e vorba de nimic serios, tocmai cînd erau atîtea lucruri însemnate în curs. Se felicitase că a consimţit ca Lenora să reia raporturi cu doctoriţa Rim şi cu Nory Baldovin, ce-i puteau fi de folos. E drept că doctoriţa nu se arăta de fel şi nici Nory chiar nu se grăbea prea mult, cum şi-ar fi închipuit. Acum ele erau necesare, căci doctorul Walter îi mai atrăsese o dată atenţia asupra mamei ei. Negreşit, Walter o făcea din egoism pentru a o împiedeca de la distracţiile ei. Cum n-avea gînd să se supună nici tiraniei lui, nici capriciilor Lenorei, frecventarea rudelor ar fi fost binevenită. Cît despre neplăcerea de a le vedea, o putea lesne evita. Deplin satisfăcută, Aimée gîndise cu alintare : „Mămica mea !"

Aimée era, în adevăr, mai mult ca oricînd satisfăcută. Tot ce lucrase rodea ; muncise mult, dar era muncă care-i plăcea şi care-i da beneficii. Casa Walter devenise punctul de atracţie al lumii *şic* şi ea

era stăpîna adevărată a casei Walter. Spiritul ei organizator era recunoscut şi preţuit de toţi. Aimée, care era sincer uimită de palatul Walter, ţinuse ca asistenţa să nu fie prin nimic distrată de la admiraţia pentru tezaurele ce conţinea şi decisese curajos ca recepţiile să fie solemne şi monotone, astfel ca lumea să fie nevoită a-şi dedica atenţia „templului". Nu se va dansa ca pretutindeni şi nu vor fi deschise decît apartamentele de primire, unde nu putea fi organizată intimitatea şi izolarea. O bucată de muzică clasică cu executanţi de primul rang, o prelegere cu subiect grav ţinută de vreo *vedetă*, slujeau de *intermezzo* obligaţiei de a se plictisi respectuos şi în toaletă de mare gală.

— Se dansează peste tot şi, afară de asta, tatăl meu vitreg ar crede că e un sacrilegiu ! explica Aimée prietenelor.

Îi plăcea în public să ridice prestigiul lui Walter şi al întregului aşezămînt. În adevăr, lumea se plictisea acolo, dar cu convingerea măgulitoare că face un act de snobism.

Invitaţiile în casa Walter erau socotite ca o favoare şi ca un brevet de cinste. Cel însă care simţea la cea mai mare măsură farmecul *cinstei* era doctorul Walter.

La început, avea la acele recepţii o teamă ascunsă sieşi şi ascunsă altora subt masca lui glacială. Pe pragul saloanelor sta încordat, iar lumina şi zgomotul îl izbeau în faţă ca o hulă ; apoi, în atmosfera prielnică a oaspeţilor măgulitori, se destindea. Se refugia în vreun colţ, mai totdeauna acelaşi, şi, rezemat de un piedestal de marmoră roz pe care sta bustul cei mai reuşit al lui Aimée, discuta cu vreun confrate, pe cînd în el curgea un şuvoi de căldură la fel cu cele care răzbat printre banchize.

Fără a-şi întrerupe convorbirea, Walter vedea poligonul unei muchi de salon vecin, cu tapete bronzate şi grupuri ale invitaţilor care evoluau în hainele lor de mare aparat. Un aflux de sînge la creier îi împăienjenea vederea cu congestia voluptuoasă a triumfului. Toată viaţa fusese pătimaş de armonie şi cuviinţă, ca de lucruri inaccesibile.

Adesea silueta fetei apărea şi dispărea în pervazul acelei privelişti : gazda mică era la postul ei şi întărea realitatea lucrurilor, alimentînd totodată feeria existenţei.

Croitoreasa lui Aimée hotărîse că silueta ei cam rigidă şi cu mişcări măsurate trebuia seara la bal să poarte rochii de brocarturi, de fir, croite după forme de stil, lungi pînă în pămînt, şi că părul ei de un blond ca şi artificial cerea diademe de cinematograf. Astfel, unele modele greu de lansat găsise în ea manechin şi cumpărătoare. În căutare de originalitate, Aimée purta curajos faldurile a zece metri de stofe scumpe.

La prima apariţie rochia fetei alimentase discuţiile serii. Cu glasul ei de contralto, Cora Persu explicase chelului Filodor că misterul feminin nu rezidă, nici nu dispare cu faldurile rochiilor — acel mister se refugiază, oriunde, fie în valul transparent al lui Dafne, fie numai în cingătoarea metalică a baiaderei goale. Cora lăsa pe alţii să gîndească sau să simtă că acel mister poate fi şi în jiletca masculină a unui costum prea sobru de femeie. La acele baluri Cora purta o rochie strîmtă, neagră, de catifea, mai mult lungă, decoltată larg, pe un bust perfect, dar fără nici o viaţă.

Mai departe ceva, Pangali, deputatul cu reputaţie de inteligenţă, demonstra că misterul feminin nu e în funcţie de modă şi nici chiar de femeie, deoarece el e numai una din fazele dorinţei masculine. Orişi-

care port ca şi oricare femeie pot satisface acel moment: fie rochiile lungi şi largi care ascund femeia, deci obiectul dorinţei, şi care rătăcesc cercetarea dînd astfel aspiraţiei termen şi nerăbdare, fie cele scurte care, înfăţişînd pericolul, provoacă un maximum de elan ascendent al dorinţei.

Pe astfel de subiecte neserioase, musafirii se exercitau cu seriozitate, pe cînd de-a lungul saloanelor cu pereţi de moar şi de oglinzi, rochia de stil a fetei circula în sus şi în jos, alăturată mai totdeauna de fracul celui mai însemnat personaj al adunării.

Deşi Aimée făcea caz mare de artă şi ştiinţă, avea o preferinţă pentru măririle oficiale. Cel mai asiduu ministru în casa Walter era Anestin, privilegiat printr-o înfloritoare caricatură şi prin injuriile neobosite şi disperate ale ziarelor.

Chipul lui de panoptic şi hainele exagerat de ajustate pe trupul lemnos slujeau de minune caricatura, păreau însă a dezminţi, prin acel ridicol, defăimările aduse cinstei lui. Părea astfel onest cînd îl confruntai cu reputaţia ce avea şi părea frumos cînd îl opuneai caricaturii lui scabroase.

Răbdătoare, Aimée asculta pentru a nu ştiu cîta oară povestea circuitului mondial făcut în *sleeping* şi vagoane de lux de domnul ministru pentru studii tehnice. Avea un glas nazal, strîmtorat încă de dantura rău angrenată în maxilele fugare. Vorba lui îţi da impresia de trotuar rulant, care te aduce mereu înapoi la locul de unde ai plecat pentru a proiecta din nou la distanţă.

Devotată slujbei sacre de gazdă, Aimée repet neobosit că adoră călătoriile lungi, şi Amedeu Anestin, cu un vîjîit de suspin printre caninii agresivi, se declara gata să-i slujească de respectuoasă călăuză.

La momentul acelei ipoteze, o grijă separată şi simultană îi făcea să se separe. Lui Amedeu, care avea undeva, la moşii, o nevastă foarte vulgară, ideea de a fi însoţit de o rochie aşa de somptuoasă îi da o panică, fie chiar pentru un voiaj imaginar. Atunci, timp de o secundă, faţa şi sunetul unei silabe arătau o urîţenie rea de bestie, care realiza asemănarea reputaţiei şi caricaturii totodată.

Aimée nu observa această secundă, speriată dinainte de acele perspective călătoare, dintr-o repulsie pentru dinţii de porţelan, care culmina. Atunci, de lîngă Amedeu, Aimée pleca spre noi îndatoriri. Nu uita pe mama ei, căutînd să-i asigure tovărăşia necesară pentru a nu fi izolată. Lenora, de altfel, subt pretext de oboseală, se retrăgea devreme.

Aimée observa şi pe Walter, căruia atitudinea aceea rezervată îi asigura prestigiu şi distincţiune. De obicei, recepţiile nu durau mai tîrziu de ora 2. Mai mult ar fi fost plictisitor, şi mai puţin blamabil pentru reuşita serii. Toată lumea se felicita că s-a retras la ora cuviincioasă, fiecare zicînd că la el acasă se petrece pînă la ziuă.

Nimeni nu tăgăduia însă un fel de superioritate recepţiilor din casa Barodin, din pricina cadrului unic cît şi disciplinei arbitrare. Cînd ora 2 era ajunsă, Amedeu Anestin, somnoros, într-o supremă mişcare de galanterie, săltînd cu un gest elegant manşeta fină, se apropia de Aimée şi, sărutîndu-i îna, îi oferea să o conducă în Congo. Obosită, r intactă, Aimée, cu glasul vag, îşi arăta regretul viaţa e atît de strîmtă. Era semnalul plecării generale.

Aimée privea defileul cu satisfacţie. Se gîndea cu necaz că sora ei Elena nu era acolo ca să vadă cum şi-a ajuns scopul fără de ajutorul ei.

După ce totul era sfîrşit, Aimée simţea o mulţumire nespusă că rămîne pe loc; nu numai că nu pleacă cu Amedeu în Congo, dar nici chiar pe o altă stradă, la o altă casă.

Osteneala i se risipea cu totul, înlocuită de satisfacţia de a-şi fi găsit locul şi cu dorinţa să-l păstreze cît mai mult. Avea pentru acel palat o dragoste de proprietar egoist, cît şi grijă, teamă, pentru vreo împrejurare care i l-ar putea înstrăina. Nu concepea că ar fi putut vreodată locui aiurea sau avea altă existenţă.

Îndepărta problema căsătoriei ca inoportună, cu un fel de dispreţ, de indignare chiar, pentru oamenii cari ar fi putut avea pretenţia să-i schimbe numele şi traiul; ca şi cum acei candidaţi temerari ar fi pretins la succesiunea unui tron. Aimée se identifica cu averea, cu faima, cu numele lui Walter, exagerînd valoarea lor. În nevoia ei de dominaţie şi confort nu se amesteca nici un alt sentiment, afară de vanitatea ei imperativă, aşa de bine satisfăcută. Căuta să se consolideze în acea feudă; toate drumurile, pe care ieşea din citadelă, erau pentru ea numai drumuri pentru a se întoarce înapoi acolo, mai bine înarmată.

La început, se distrase să înfrunte voinţa lui Walter pentru a-şi crea puterea; acum, îi plăcea să respecte legile care guvernau, legi făcute de ea şi care o cuprindeau în neştirbirea lor.

Firea ei încrezută şi indiferentă o slujea pentru a nu fi geloasă de celelalte femei. Supraveghea însă cu grijă orice schimbare de infirmieră sau de intendent al sanatoriului, nu cumva să vină elemente primejdioase pentru influenţa ei exclusivă.

Avea aceeaşi aprehensiune pentru oaspeţi; un timp, după plecarea lor, sta încă de vigilă singură

în marile saloane, ca şi cum astfel ar fi purificat locul de orice miasme care-i puteau primejdui linişteа. Abia apoi, în camera ei albă, adormea adînc, fără vise, un somn odihnitor, deplin, mecanic.

XII

Drăgănescu credea că va primi din Elveţia un răspuns imediat, de care era oarecît îngrijorat. După un timp, începuse a se îngrijora de lipsa oricărui răspuns; îşi zicea totuşi că cele scrise de el Elenei erau aşa cum putea ea dori mai bine şi că deci tăcerea ei însemna aprobare; urma însă a fi nedumerit de faptul că nu sosea măcar buletinul de sănătatea copilului, pe care pînă atunci îl primise cu exactitate. Să nu fi fost Elena bolnavă? Îşi fixase ideea asta în minte şi deriva toată neliniştea asupra ei.

Ţaţa Tana, care-l auzea spunînd mereu: „Să nu fie cumva Elena bolnavă!“ credea că fratele ei are cumva vreo informaţie.

— Dac-ar fi ceva rău te-ar anunţa!... Acolo sunt doctorii buni! opinia cu timiditate.

Mika-Lé, care acum nu se mai ascundea, plictisea pe Drăgănescu repetînd ca un papagal:

— Ce face sora mea Elena?

Îl plictisea cu atît mai mult cu cît îşi amintise că Elena depărtase pe acea soră, pe care nu o suferea.

De cînd cu deschiderea Camerei mai avea şi alte neplăceri: întîlnea mereu cunoscuţi care întrebau, ca şi Mika-Lé, cu persistenţă de Elena. Unii se arătau chiar indiscreţi:

— Unde ?... Cum ?... De ce ?...

Întrebările lor erau pentru el motiv de enervare ; față de ancheta acelora, lucrurile, mai mult sau mai puțin statornicite cu el însuși, redeveneau nesigure. Răspundea la întîmplare și felurit, după impresia momentului, contraziceri care apoi îl preocupau tot pe el.

Începuse a se teme de orice cunoscuți și trecea pe lîngă oameni grăbit, cu capul în jos și cu spaima de a fi oprit. Drept culme, într-una din zile, o doamnă oprise automobilul în dreptul lui pe bulevard, făcîndu-i semne insistente cu mîna. La început nu o recunoscuse, ceea ce îl zăpăcise încă mai tare ; cînd se apropiase de mașină, văzuse că era prințesa Ada și se turburase că n-a fost destul de grăbit cu o persoană atît de pretențioasă.

Cum se și temea, Ada îl oprise anume pentru a cere noutăți de Elena. Îi vorbise franțuzește, ceea ce iar îl stînjenise ; el îi dase pe românește răspunsuri evazive de bună petrecere a Elenei, amestecate cu preocupări de sănătatea ei. Tot românește și cu lipsa ei de jenă, Ada îl întrebase apoi dacă e adevărat că divorțează : așa se vorbea pretutindeni, dar ea dezmințea, deoarece, ca rudă, ar fi știut cea dintîi.

Lovit în creștet de acea versiune neașteptată, Drăgănescu se mai și chinuia întrebîndu-se cum și ce fel era rudă cu Ada. Deși apoi se arătase uimit de o presupunere așa de falsă, păruse Adei prea zăpăcit ca să fie sincer ; socotise deci că zvonul era exact și că-l tăgăduia pentru că nu-i convenea.

După întîlnirea cu Ada, Drăgănescu rămăsese obsedat de acel zvon : Cum, ce fel, de ce ieșise astfel de vorbă ? De fapt versiunea născuse de la sine, din absența prelungită a Elenei, alimentată de cancanuri, de altfel motivate.

Drăgănescu însă era deprimat, el socotea zvonul drept o calomnie ; nedeprins cu calomnia, îi părea că se urzește împotriva lui un complot ; în rețeaua lui imaginară se zbătea fără scăpare și cu respirația tot mai anevoioasă.

Nu găsise alt remediu decît să nu se mai arate nicăieri. Lipsise de la Cameră, dar, telefonul chemîndu-l insistent pentru nevoia unei comisii, sfîrșise prin a se duce la data convocării. Din neșansă, pe culoare se lovise de un domn cu veston strîmt și cu monoclu, care-l întrebase :

— Ce mai face frumoasa nepoțică ?

Gata să creadă că a fost o confuzie, se lămurise abia cînd colegul Jipa îi spusese :

— Ce secătură și Lică Petrescu ăsta. Nu s-a putut alege, dar nu dă două de pe sălile Camerei ! Se ține de samsarlîcuri !

Așadar, fusese Lică sau Basile Petrescu, bărbatul nou-nouț căsătorit al prințesei Ada, unchiul Elenei, și, desigur, întrebarea lui fusese întemeiată.

După întîlnirea cu Lică, Drăgănescu ceruse un concediu parlamentar motivat de boală. Comunicînd cu sanatoriul pentru certificat, Walter opinase că concediul era foarte indicat. Preocupat numai de complotul ce se urzea contra căsniciei lui, Drăgănescu nu dase atenție acelui avertisment medical.

Cu toată izolarea, nu putea să-și asigure liniște deplină ; de trei ori Aimée cercetase despre Elena pe care dorea s-o invite la unele serbări ; scrisese chiar lui Drăgănescu pentru a întreba dacă întoarcerea sorei ei era apropiată. Aimée acum cerceta numai din vanitatea de a avea pe Elena la primirile pe care le organizase fără de concursul ei. Drăgănescu însă suspecta insistența cumnatei în raport cu obsesia lui ; răspunsese că Elena va mai lipsi un timp destul de lung, sperînd astfel să curme demersurile. Abia însă

acel răspuns trimis, se temuse să nu fie greşit înţeles de Aimée : dacă Aimée era la curent cu zvonul divorţului va vedea în spusele lui o confirmare !... Sau Aimée va scrie cumva Elenei despre întîrzierea de care el o informase arbitrar şi atunci Elena ar putea socoti acea informaţie ca pe o acceptare a despărţirii lor !...

O mare neînţelegere, o intrigă se putea isca de acolo, de care el era de vină fiindcă nu ştia să se comporte. Acum nu mai dorea întîrzierea Elenei ca pînă deunăzi : Să se întoarcă pentru a spulbera zvonurile ! Ca şi cum nu şi-ar mai fi dat seama de dorinţa de despărţenie, precis exprimată, a Elenei. Călca mereu pe un teren care-i fugea parcă de subt picioare, iar pe pămînt călca din ce în ce mai greoi. Îi vîjîiau urechile, un ceasornic îi bătea în piept, dar nu lua în seamă. Zilnic pleca acum la Tana, cu graba cuiva care acolo ar găsi un sfat bun. O dată ajuns acolo, el tăcea şi bătrîna n-avea nimic de spus. Mika-Lé sau întreba :

— Vine curînd sora mea Elena ?

Sau afirma :

— Sora mea Elena vine în curînd !

Drăgănescu avea o tresărire interioară : „Oare şi asta bănuia ceva ?" Se calma zicîndu-şi că poate el a lăsat să-i scape vreo speranţă de întoarcerea Elenei faţă de Tana şi de fată. Dar, într-o zi, cu glasul jumătate, Tana îi spusese că fata a auzit în oraş zvon despre despărţenia lor :

— Gura lumii proastă ! cercase bătrîna, aşteptînd a fi lămurită.

Drăgănescu însă tăcuse, încă mai asuprit de ideea că un complot îl împresoară de pretutindeni ; cum însă Tana nu mai pomenea nimic, el o iscodise :

— Spuneai că s-aud prostii !

— Ba ce prostii !... Au şi măritat-o cu altul ! rîdea bătrîna, bucuroasă că-s toate minciuni.

Drăgănescu avea acum impresia că e vorba de chiar reputaţia Elenei, de care el era responsabil. Pe el avea să-l apuce Elena pentru acele ponoase ! Avea să creadă că el le-a pricinuit prin vreun cuvînt imprudent, că n-a ştiut să chibzuiască lucrurile.

Îşi amintea tonul, gesturile ei din momentele de nemulţumire, mîndria ei necruţătoare şi avea mîinile reci. Scobora atunci într-o tăcere pînă în temelii, căutînd acolo, înăuntru, ceva care să fi putut întări clădirea clătinată a căsniciei şi nu găsea, şi pentru că nu găsea, avea un soi de ghem în spate între omoplaţi, iar pentru că avea acel ghem i se îngreuna suferinţa :

— Vine ! Vine înapoi curînd ! răspundea acum lui Mika-Lé care-l privea fix fără a-l crede. Ar trebui să astupăm gura nesocotiţilor, spunea pe altă parte Drăgănescu Tanei, cu nădejdea absurdă a unui ajutor.

— Fireşte că trebuie ! răspundea Tana strîngînd pe ea broboada din neputinţa de a-l ajuta. Avea să găsească dumnealui ceva, un ac bun de cojocul lor ! căci fratele ei putea tot ce vrea, el care numai să fi primit îl făceau ministru... Numai că dumnealui acum o întreba pe ea, care nu era vrednică de nimic !

Bietei Tana i se zbîrcea mintea, ca şi obrazul, căutînd leacul zadarnic ; nu bănuia însă ce biet om necăjit stă în faţa ei ; credea mereu că fratele ei e un om tare, un om neînfrînt, la trup ca şi la suflet. Vizita la doctorul Walter, de care de altfel Drăgănescu îi spusese puţin lucru, cît şi schimbarea lui destul de vădită, nu-i clătise credinţa în puterile lui :

— Munceşte prea mult ! spunea cu ceva mîndrie.

De aceea îngheţase toată şi nu fusese bună de nimic, cînd, într-o după-amiază, abia sosit, Drăgănescu avusese o criză de inimă, urmată de o mică sincopă.

Alături de bătrîna înmărmurită, Mika-Lé păruse infirmieră îndemînatecă.

— Ce-i asta de la Dumnezeu ? se întrebase biata Tana.

I se înfipsese acum ideea că fratele, din multă trudă cu trebile politicii, căpătase un leşin cu năduf, din care putea muri dacă-l găsea singur în casă, şi de care putea fi lecuit dacă era bine frecat cu oţet. Dar cum să facă să nu fie singur ? Nu se gîndea la Elena din respect pentru trebile casnice ale fratelui.

Drăgănescu părea a nu lua în seamă crizele acelea, în schimb, pentru boala de care suferea căsnicia lui şi pe care o tăgăduia de altfel altora şi chiar sieşi avea un fel de încăpăţînare. Voinţa fermă şi clară . Elenei nu izbutise să-l convingă : un cerc gol la mijloc, prin care mintea lui trecea dincolo, pe cînd bine înfiptă sta în el convingerea că zvonul divorţului e mincinos, că el şi Elena sunt perfect uniţi.

Cînd, într-una din zile, Tana, mestecîndu-şi vorbele, cercase a-i spune că ar fi mai bine să nu stea singur şi ar putea sau ea... sau fata ceea, să se mute în Lascăr Catargiu, Drăgănescu se agăţase de propunere ca de o salvare. Tana ? Nu ! Nu era bine ! Să se mute cu sora lui, nu !... Dar fata, sora Elenei ! Stînd cu Mika-Lé, cumnata lui, la un loc, cine se mai putea îndoi de pacea căminului ?... Supărarea Elenei pe faţă, lucru mic, lucru vechi !... pe cînd folosul prezenţei ei !... Da ! Să se mute cu el Mika-Lé... Nu-i era plăcută, dar ce avea de-a face ! Apoi, cum avea să scrie Elenei să se întoarcă cel puţin pe un timp scurt, pentru a îndeplini unele formalităţi judecătoreşti cu privire la noile instalaţii făcute pe proprietăţile ei... Aceste două perspective, din care una imediată, îl liniştiseră oarecît.

Mika-Lé primise bucuros strămutarea. Baba o cam plictisea, casa era mai frumoasă dincolo şi avea automobil. Elena, care ar fi fost *pata neagră*, lipsea şi dorea să lipsească cît mai mult. Drăgănescu era, ce-i drept, ursuz, dar era şi îngăduitor.

Teama de Elena stăruia chiar de la distanţă, de aceea se instalase cu precauţiune şi subt protecţia Tanei. Cum corpul principal al casei, în afară de camera şi biroul lui Drăgănescu, sta închis, Tana alesese pentru fată o cameră pe dependinţe, alături cu a secretarului. Mai departe ceva era a lui Pavel, feciorul. Pavel era fără bunăvoinţă pentru Mika-Lé, încă de cînd locuise acolo rîndul cellalt. O considera ca pe o rudă de pripas a doamnei, şi dispreţul conţinut al Elenei pentru sora adulterină avea ecou în purtarea lui Pavel. Era corect, dar silnic.

Cu firea ei de gunoi mic, care duce la tăvăleală, Mika-Lé nu se turbura de atît şi se aclimatiza. Pe Drăgănescu îl vedea rar, mereu posac şi distrat... La dejun, Mika-Lé se credea obligată a plasa o formulă nouă despre Elena :

— Sora mea Elena poate acum să lipsească cît de mult, fără grijă !

Drăgănescu părea a nu auzi.

Cînd Mika-Lé vrea să facă escapade cu pseudo-logodnicul ei pretexta că se duce la Tana. Pretextul slujea mai mult pentru Pavel. Cu automobilul nu cutezase încă a se plimba, nici a cere voie. Într-o zi spusese cumnatului, cînd era gata de plecare :

— Vrei să mă duci şi pe mine în oraş ?

Un moment Drăgănescu stase la îndoială, apoi ideea îi păruse luminoasă : îl putea vedea lumea cu sora Elenei ! De atunci, mai adesea Mika-Lé traversa alături de cumnatul său străzile pline de lume, iar uneori se întîmpla să se întoarcă ea singură cu maşina.

Într-una din zile, Mika-Lé, cu timiditate, spusese cumnatului că n-a fost la Cameră niciodată şi ceruse

două bilete : pentru ea şi o prietenă ! Prietena era amantul de la care pornise cererea.

Drăgănescu nu ştia dacă trebuie să o conducă ; pînă la urmă o luase cu el, ceea ce-i îngăduise să spună colegilor :

— Am adus pe cumnata mea ! dar nu păruse a le face nici o impresie.

Vîlva divorţului trecuse. Strecurat în public la un moment cînd opinia n-avea alt subiect de clevetire, balonul de spumă, pesemne, se înălţase şi se spărsese. Drăgănescu însă lucra mereu pentru ceea ce credea întărirea căsniciei lui.

De la Elena n-avea nici o veste, deşi trecuse timp. Uneori se mira, în faţa lui Mika-Lé, de lipsa acelor veşti. Fata avea răspunsuri inofensive :

— Poate s-a pierdut scrisoarea !... Vine poate ceva azi !... Se întoarce poate chiar dumneaei !...

Din acest schimb de idei, Mika-Lé trăsese însă concluzia că e bine să supravegheze corespondenţa. Venise în conflict cu Pavel :

— Lăsaţi, domnişoară, că e treaba mea !

Fata urmase pe ascuns a-şi păstra interesul pentru ora factorului, cu intenţia de a ascunde scrisorile Elenei, ca fiind mai bine pentru liniştea ei. Scrisori de acolo însă nu veneau.

După dejun, Drăgănescu citea ziarele în biroul lui. Mika-Lé lua şi ea un ziar şi-l frunzărea ; era mai frumos şi mai cald în birou ca în camera ei de pe coridor. Crezînd că fata se crede obligată a sta acolo, Drăgănescu îi spusese :

— N-ai nevoie să rămîi !

— Dacă nu te superi, stau şi eu aici, n-am altă treabă, răspunsese.

Cu cît trecea timpul fără veşti, cu atît Drăgănescu pierdea noţiunea clară a legăturii lui cu Elena ; nici figura ei parcă n-o mai avea în minte desluşit. Uneori

acum i se părea că nu s-a căsătorit niciodată, că Elena l-a refuzat pînă la urmă. Tresărea dintr-un fel de amorţeală, se scutura ca din vis şi, văzînd pe Mika-Lé acolo pe un colţ de canapea, îi revenea realitatea lucrurilor.

Chiar gîndurile lui aveau acum către Elena stînjenire mai multă : Să-i scrie !... Cum să-i scrie ? Prezenţa lui Mika-Lé, dovadă a drepturilor lui de soţ, îl mai înviora.

Crize mari nu mai avusese, dar simţea adesea amorţeala care le era premergătoare : o pînză cenuşie îi sta un moment pe vedere, clipea atunci de mai multe ori pînă să vadă iar limpede ; întîlnea ochii rotunzi, miraţi ai lui Mika-Lé şi se silea să pară voios, ca şi cum Elena însăşi l-ar fi surprins astfel descalificat. Îşi zicea că fata ceea stă acolo cu el numai pentru a-l veghea şi că i se va fi urînd ; era gata să creadă că e o fată de treabă, uitînd că el singur dovedise cîndva contrariul.

Mika-Lé, tot frunzărind ziare, găsise — reproduse după cele străine — unele ecouri despre concertele lui Marcian. Cum, fără să fie inteligentă, nu era de fel proastă pentru intrigi, făcuse un : „A !" după care comunicase lui Drăgănescu că :

— Prietenul dumneavoastră, artistul cel mare, cîntă acum în toate ţările !

Peste două minute insinuase fără fineţă :

— Poate sora mea Elena lipseşte din Geneva, în plimbare !

Argumentul făcuse efect asupra lui Drăgănescu : Dacă, în adevăr, Elena lipsea ? Era un motiv care putea explica tăcerea ei ! Acum era convins că nevasta lui e, în adevăr, dusă pentru acele concerte şi se simţea mai liniştit. Dar, într-o dimineaţă, la sculare, avusese o criză mare, abia putuse suna pe Pavel. Chemată în grabă, Tana alergase ; pe doctor, Drăgănescu

nu dase voie să-l cheme: avea doctorii şi va sta în pat liniştit pînă se va face bine.

Mika-Lé se instalase de gardă cu o igliţă şi un ghem de *coton perlé*, pentru un eventual şal de gît lui Adolf al ei. Nemişcată pe colţul canapelei, se gîndea la soarta ei vitregă: cumnatul părea că nu vrea să se mai scoale din pat, deşi acum îi va fi trecut! Nu putea să se ducă cu Adolf la plimbare!

Cîţiva colegi deputaţi, care prinsese de veste, venise să vadă pe Drăgănescu. Le deschisese uşa Mika-Lé. Aceste mici osteneli îi devenise nesuferite. Pînă cînd o să facă pe infirmiera?

Drăgănescu, convins că Elena lipsea din Geneva şi de aceea nu-i scria, nu mai scria acum nici el. Întreruperea de raporturi îl întuneca însă şi era mereu mai ursuz. După o săptămînă de pat se sculase şi decisese să plece la ţară. Mika-Lé, în ajun, se certase cu Adolf, pe de altă parte credea că merită de la cumnat o recompensă:

— Aş merge şi eu cu dumneata! cerşise. N-am fost de mică la Prundeni.

Drăgănescu n-avea gust de tovărăşie, dar nu cutezase să refuze. Numai Pavel obiectase:

— Domnişoara are să vă încurce la treburi.

Tana însă, pentru a nu fi fratele ei singur în drum, luase partea fetei.

— Merge de rîndul ăsta şi dumneaei! împăcase Drăgănescu.

Pe drum nu scosese nici un cuvînt şi la Prunden oprise şi coborîse fata, lăsînd-o acolo, iar el trecuse la moşia de alături unde avea treburi.

— Ursu! Ursu! bombănise Mika-Lé, trecînd-o lăcrimile la ideea că va rămîne cîteva ceasuri singură cu îngrijitoarea. Ursu dracului!

Cîteva zile mai nainte, cînd se certase cu Adolf, îl făcuse atent asupra viitorului ce poate aştepta pe

cumnăţica unui milionar prost şi părăsit de nevastă. Acel viitor îi părea acum periclitat. Ce! Sora ei n-avea de gînd să vie o dată înapoi să scape ea de acolo?

Peste cîteva zile, pe scara Ministerului de Finanţe, prinţesa Ada oprise pe Drăgănescu. Îl felicitase că arăta bine — ceea ce era prima obrăznicie — apoi îl întrebase ce comision îi dă pentru Elena, deoarece pleacă în Elveţia cu bărbatul ei. Cum Drăgănescu, luat prin surprindere, tăcea, Ada, rîzînd, îl asigurase că va fi discretă în ce priveşte purtarea lui de văduv. Auzise că şi-a găsit o consolatoare chiar în familie, ceea ce era comod.

Cum Drăgănescu sta înaintea ei mut, cu un cap stupid de uimire:

— Ce? Credeai că nu se ştie? şi plecînd, Ada îl asigurase încă o dată de discreţia ei.

Scările ministerului lunecau subt ochii lui Drăgănescu ca un tobogan. Acuzaţia cădea pe capul lui din cer, din cerul oamenilor fără de greşeală şi cădea mai greu încă pe inima prinsă rău în nituri, cu suspensie proastă, săltată la orice hop.

Fapt era că ultimul timp se strecurase în public firul subţire al glumei proaste că Drăgănescu trăieşte cu cumnata lui. Ar fi putut fi aprobat şi nu fusese; din acea vîlvă nu ieşise fanfaron cum ar fi ieşit alţii; n-avea fizicul cerut de rol. Dimpotrivă, acţiunile publice ale Elenei se ridicase: Cu un astfel de bărbat! Capriciu al opiniei, platforma de cinstire a lui Drăgănescu cobora, pe cînd aventura Elenei îşi găsea scuză. Înapoia cortinei nalte a lui Mont-Blanc, în ignoranţă de tot ce se petrecea în ţară, Elena îşi relua ascendentul faţă de mahalaua bucureşteană, acum însă în domeniul complezenţelor şi al abaterilor obicinuite.

La gîndul că ar putea veni o scrisoare din străinătate, Drăgănescu acum se înnegrea la faţă, ca şi cum acea defăimare ajunsese la Elena. Îşi închipuia cu ruşine ce trebuie să gîndească ea de el. Avea cu privire la sfinţenia rudeniei cele mai burgheze prejudecăţi şi zvonul ticălos îl lovea nu numai în interesele lui casnice, ci şi în cinstea lui de om. Deasupra a tot sta însă opinia Elenei. Îşi amintea acum cu spaimă cum Elena îndepărtase cu supărare pe sora ei şi acum o adusese el înapoi în casă ca şi cum ar fi făcut-o anume pentru a o jigni. Îşi făurea singur acuzări cu care se pălmuia.

Cel dintîi lucru de făcut era să depărteze fata. Dar subt care pretext ? El doar o ceruse Tanei ! Ce explicaţie putea da Tanei, ce explicaţie fetei ? O roşeaţă îi umfla parcă capul şi gîtul la ideea că Tana şi fata ar fi putut cumva afla ponosul. Pe Mika-Lé n-o mai putea suferi, dar nu era în stare s-o gonească.

Lipsea acum mai în fiecare zi la ţară, ceea ce însă nu dregea nimic. Roţile uzinei celei noi, încă nestrunite în angrenaje, nu se învîrteau mai strident ca maşinăria din pieptul lui. La el gîndurile păreau a se frămînta în piept ; în spaţiul strîmt dintre stern şi coloana vertebrală încăpea un fel de moară cu aripi care fluierau, zgîriau acolo roţi cu zimţi şi sirene subţiri filtrau usturos suflarea parcă deodată cu sufletul.

Cu acel mecanism defect ajunsese a se deprinde, cu necazurile morale însă nu se putea învăţa. Despre boală îşi amintea că Walter a vorbit de un defect organic. „Aşa era el de cînd era !“ gîndea cînd se sufoca ca un strangulat, şi nu vrea să recunoască agravarea ; îl dispera însă ideea că Elena e nevasta unui bolnav şi unui defăimat... Aşadar, scrisoarea ei de despărţenie, închisă în casa de fier, era justificată. Nu

era vrednic să-i fie soţ... Totuşi, ceea ce stă scris în scrisoare nu trebuia să se întîmple !...

De cîte ori se întorcea în oraş de la moşie, Drăgănescu trecea pe la Tana, ca şi cum aştepta să-i ceară înapoi pe Mika-Lé. Fiind însănătoşit, ar fi fost simplu să propună el, dar calomnia, deşi cunoscută numai de el, îl oprea de la orice iniţiativă.

Pavel fusese cel care găsise soluţia. Sătul să tot facă comisioanele fetei, pe care n-o înghiţea, şi socotind-o de prisos în casă, spuse bătrînei, cu care îşi îngăduia oarecare familiaritate, că :

— Acum, cînd domnul şedea mai mult la ţară, era mai bine ca domnişoara să se întoarcă la dumneaei... Nu era nici o femeie în casă... Poate că doamnei nici nu i-ar fi plăcut s-o ştie acolo !...

Bătrînul fecior vorbise fără precugetare ; astfel de cutezanţă nici nu i-ar fi dat în minte. Ideea lui pornise mai mult de la o ceartă între Mika-Lé şi secretar. Ceartă degenerată în calificative pe care Pavel nu le credea în tonul casei. Să pîrască nu-i plăcea şi credea că domnul e cu mult prea îngăduitor în toate şi cu toţi ; cucoanei Tanei, însă, îi spusese.

Tana zisese numai :

— Ai dreptate, Pavel ! şi, încrucişînd mîinile peste şal se pocăise.

Cum de nu s-a gîndit ea mai nainte că nu e locul fetei, acolo, singură cu trei bărbaţi — cuprinzînd într-o singură formulă simplistă pe Drăgănescu, pe secretar şi pe Pavel — fără nici un gînd rău, numai pentru cuviinţă.

Însemnat fusese pentru Tana şi argumentul lui Pavel despre nemulţumirea probabilă a Elenei. Tana avea pentru cumnata ei mare luare-aminte.

A doua zi chiar, spusese lui Drăgănescu că dacă fata nu-i mai e de folos, i-ar fi de folos ei. Respiraţia

de satisfacţie a lui Drăgănescu se scufundase în piept, în haosul unui vid prielnic. N-avea totuşi linişte deplină. Mişelia putuse ajunge la urechile Elenei ; Ada şi Lică Petrescu erau acum ajunşi în Elveţia şi, desigur, vorbise. Înclina capul ca un vinovat. Elena va avea acum motiv de divorţ. Din nou, tăcerea ei nu-l mai nemulţumea ; ar fi vrut să dureze la infinit ; nici de întoarcerea ei nu mai avea interes. Deşi starea actuală echivala cu divorţul, singurul lucru de care se temea şi pe care nu-l vroia era divorţul.

Îi trecea timpul cu punerea la punct a uzinei noi, cu lupta răsuflării subt osul pieptului şi cu grija veştilor ce nu veneau şi mai ales a celor ce puteau dintr-o zi în alta veni. Vreo patru invitaţii succesive : chermesă, ceai, serată artistică, toate de la casa Walter, îi [dase] emoţii. Nu se gîndise, fireşte, să se ducă, nici nu se scuzase ; îi părea numai că iscodesc liniştea lui şi că pot aţîţa ceva din ceea ce el se silea să potolească.

Era invitat, ce-i drept, în calitate de cumnat. Aşadar, îl socoteau tot ca pe cumnatul lor ? Dar acolo era lumea, lumea care vorbea mişelii ! Mişelii pe care Elena acum, poate, le aflase ! Ce avea să facă Elena ?... În acel ceas chiar, poate că Walterii nu-l mai socoteau ruda lor !

Ca într-un ochi de baltă, gîndurile i se învîrteau, i se încreţeau, stagnante şi paludice.

XIII

Cu o carte în mînă, în salonul Lenorei, Coca-Aimée cercase în mai multe rînduri să facă pe mamă-sa să-i vorbească de unchiul Lică. Cincisprezece zile după balul la care-l cunoscuse, curiozitatea ei [era] încă vie. Dar Lenora nu-i răspundea, ci se frămînta pe canapea cînd pe o parte, cînd pe alta.

Răsfoind distrat cartea, Aimée îşi amintea surprinderea ei cînd aflase că acel domn îi este unchi, apoi mulţumirea că unchiul e bărbatul prinţesei Ada, căreia îi lăsa acum bucuros titlul uzurpat.

Conversaţia cu Lică luase imediat un ton amuzant, pe care nu-l mai întîlnise la nimeni. Ea, aşa de protocolară, suportase familiaritatea, ba chiar o căutase repeţit în cursul serii. O impresiona contrastul dintre profilul cizelat, silueta corectă şi vorba aceea nejenată. La stabilimentele balneare, după salutul reverenţios al personalului, mîinile nesfiite ale masorului îi dau o impresie la fel.

În seara balului ascultase de la oaspeţi toate variantele de stil şi de ton : fraze de politeţă, complimente mai îndemînatece sau mai stîngace, discuţii, groaie sau uşuratece, cancanuri, glume — unele chiar de mult spirit — cît şi jargonul junilor : juni amici clubişti.

Debitul începuse a-i pare obositor. Singure cuvintele rare ale lui Walter își aveau încă prețul, un preț în aur și pus la dobîndă ; pe dînsele le supraveghea și le colecționa cu îngrijire pentru a nu fi cumva rătăcite de la destinația unică a profitului ei.

Lică, cu limbajul lui inedit, picase la timp. Ca sunet, glasul unchiului era cam vulgar, dar, așezat într-o octavă de falset simpatic, vorbele erau spontane și le puteai desprinde una de alta sau înșira după voie ; nu simțeai că s-au legat ca o funie care ți se va împleti în auz în toată lungimea ei, dar nici nu te lăsau atîrnat ca unele stacate, în așteptarea nedumerită a ce va urma. Dacă cineva îl întrerupea, silaba se risipea ușor pe buzele lui Lică înlocuită de țigară, și un alt cuvînt, care niciodată nu părea întîiul, „solemnul cel întîi", se scutura cu scrumul în momentul următor.

Ce spunea ? Nimicuri pe care nici el nu le lua în serios, ceea ce le da o scuză și o calitate, dar care erau exprimate cît mai pitoresc. Aimée nu era familiarizată nici cu vorba de la mahala, nici cu stilul foițelor umoristice sau al cupletelor de vodevil, ca să-i poată identifica limbajul.

Alternînd printr-un joc abil cu țigara, vorbele fluturau înaintea ei de pe buzele rase, ca batistele de mătase colorată scoase din pălăria unui scamator ; complecta surîsul complice și privirea șireată a fasorului. Era ediția de prinț-consorte a vorbirii trubadurului Lică.

Dacă Aimée ar fi întîlnit unchișorul în alte împrejurări, ar fi ezitat poate să-i admită formula, și-ar fi înfrînat pornirea de simpatie, așa cum își refuza uneori gustul de a suge semințe sărate. Încadrat însă în familie, încorporat în convoiul balului, Lică fusese absorbit ca grăuntele de sare.

Lică era cam strîmtorat în saloane, numai prezența Adei slujea de parașută încercărilor periculoase ale zborului lui monden. Mulțimea totuși, în orice fel, era elementul lui, îl excita, îi da un fel de beție colectivă, ușoară ca un fum mic de vin cu sifon, care îl prindea. Se deprinsese, de altfel, cu boierii ; numai tinerii snobi cu aroganța lor sinistră îl cam plictiseau, dar îi socotea confrați de manopere felurite ; ei însă nu-l recunoșteau.

De femei era cu neputință ca Lică să se sperie, fie în orice saloane și subt orice model de rochii. Le dezbrăca numaidecît. Nu era nici lubric, nici imaginativ ; femeia nu însemna pentru el amănunte plastice, ci numai instinctul feminin elementar, trimis sau primit din treacăt printr-o privire, un cuvînt, un semn. În lumea aceea incomodă, tot cu femeile se acomoda mai bine. De aceea, cînd Coca-Aimée se apropiase măreață în faldurile de lame ale rochiei de stil, cu bucle aurii ca de perucă, își zisese neturburat : „Frumoasă păpușă !" Iar cînd Ada — *Dolmetsch* [1] fidel — intervenise spunîndu-i :

— Cum ? Nu cunoști pe domnișoara Hallipa, nepoata dumitale ?

Împrejurarea neprevăzută care-l înrudea cu păpușa de lux îl înveselise nespus.

Așadar, icoana asta bine poleită era fata soră-si Lenora ! Care dracu din ele ?... Aia mijlocie de la pension — Coca !... Căreia, cînd era mică, abia îi venea de hac purtînd-o pe umăr, atîta era de mutroasă.

— Mă bucur ! zisese fără complicație. Gîndise tot necomplicat : „Cum se face din pui vrabie !... Asta nu seamănă cu soră-mea, nici cu grecu ; cu cine Dumnezeu seamănă ?..."

[1] Tălmaci (germ.).

Îi lipsea simţul familial ; nepoata i se păruse prea picată din cer, fără să simtă către această rudă strălucită vreo obligaţie alta decît aceea către o femeie care îţi surîde.

Era mulţumit numai că rudenia îl scutise de mofturile etichetei. La început, palatul Walter, tablourile, ceremonialul serbării — pe care-l chema „regularea circulaţiei" — îl cam intimidase. Îi venea deci numai bine faptul că graţiozitatea nepoatei îl făcea acolo „de gazdă".

Aimée, dimpotrivă, îşi confrunta mereu impresiile despre el cu noţiunea de rudenie, de aceea, fizicul ca şi felul de a se purta, ca şi vorba lui, o surprindeau şi se perverteau în aprecierea ei. Nu parvenea de fel să-şi închipuie cum acel bărbat nostim era fratele mamei ei ; se ostenea zadarnic să-l încorporeze amintirilor trecutului, nu şi-l amintea de fel, aşa că rămînea mereu proaspăt.

Cînd Lică spusese Adei :

— Uite, domnişoara asta nu se purta bine decît dacă o luam călare pe după gît ! i se păruse că aude un cuplet îndrăzneţ, autorizat de cenzură.

Clipirea din ochi de care Lică nu se putuse dezvăţa şi care la faţa lui rasă lua acum formă de „tic" — un fel de monoclare fără sticlă — apoi un freamăt al buzelor care înlocuia fluieratul anevoie dezbărat, trupul subţire care subtiliza ceea ce aveau mişcările cam comune, un gest vag al mîinii substituit pocnetului din degete, glasul susurat cu nepăsare aproape de obraz, suflînd un vînt uşor peste gît, totul făcea pe Coca-Aimée să-i primească, ba chiar să-i placă, promiscuitatea lui.

În seara aceea de bal, Aimée făcuse cu un zel nou circuitul saloanelor, culegînd din treacăt frînturile de vorbe ce-i azvîrlea Lică, interpelări simpliste ce-i păreau savuroase. Numai pentru el urechile ei nu mai

erau de porţelan, şi vechiul fante, cu glumele lui calpe, dar îndrăzneţe, săvîrşise un fel de viol al timpanului.

Cînd balul luase sfîrşit, Aimée purta, în decoltajul larg al rochiei de stil, amintirea unchiului ca pe un fir de busuioc ascuns, care zgîrie puţin pielea şi miroase iute. Tot ce neamul arhivarului Pană din Mizil şi al arendaşului Hallipa distilase pentru a compune nobleţa fetei îşi regăsea în acel gest sucul indigen, pe care suc Lică îl păstrase intact.

La 4 dimineaţa, în rochia de bal încă, Aimée scrisese cîteva rînduri Hildei, din nevoia de a-şi împărtăşi şi prelungi impresiile. De obicei îi scria franţuzeşte, ca exerciţiu de stil şi ortografie — acum, plecată peste hîrtie cu diadema perlată pe frunte — găsise în chiar starea ei de spirit, familiaritatea acelui *Wianerisch*, obicinuit între ele la pension.

„...Ein klein Onkel ! Mehr sag'ich dir nicht ! Echt Bruder meiner Mutter wenn es dir gefällig ist ?... Aber wa' für a' Kerl !..." [1]

XIV

De la un timp, Lenora devenise capricioasă. După plecarea Hildei, din alintare sau de urît, se plîngea mereu de migrene şi cerca să oprească pe Aimée lîngă ea. Aimée, nevrînd să se facă obicei rău, nu-i ceda, dar o sfătuia s-o însoţească sau să iasă singură ; atunci, speriată că traiul ei sedentar e ameninţat, Le-

[1] Un mic unchi. Mai mult nu-ţi spun ! Frate bun al mamei mele, dacă vrei ?... Dar ce om grozav !... (germ.).

nora înceta a se mai plînge. Aimée totuşi purta oarecare grijă Lenorei şi, la o întrunire de comitet, se apropiase de Nory Baldovin, care era casiera societăţii, şi-i spusese că mama ei ar fi fericită s-o vadă fără etichetă, ca între rude. În mintea fetei, Nory era un fel de nepoată a Lenorei, nu ştiu cum şi ce fel.

— Am să viu ! Am să viu să văd pe coana Lenora, răspunsese feminista, fără intenţii serioase.

Într-una din zile însă, Aimée îi telefonase o invitare precisă, care suna aşa :

— Mama şi cu mine suntem singure şi te aşteptăm la ceai. Am trimis autoul !

Nory nu putuse refuza şi sosise cu gura mare ca de obicei :

— Uite, dragă, cum seamănă Aimée, fără pălărie, cu bunicu-su Eriste !

Lui Aimée îi plăcea să aibă strămoşi ; pretinsese Lenorei să caute fotografia acelui bunic, care trebuie să fi fost un om admirabil. Se stabilise astfel intimitate ; Nory Baldovin totdeauna plăcuse Lenorei, de pe timpul cînd venea la Prundeni la moşie să treacă vacanţa cu Elena. Pe atunci Lenora era în apogeu şi Aimée era o păpuşă frumoasă şi micuţă.

Aimée la acea întrevedere se arătase drăguţă, iar Lenora nu se mulţumise pînă cînd Nory nu-i fixase ziua cînd mai vine s-o vadă.

De la plecarea Hildei îi era, în adevăr, urît Lenorei şi cum nici nu se simţea tocmai bine, dorea să aibă pe cineva lîngă ea ; uneori îi era chiar teamă să nu fie cumva rău bolnavă şi ar fi vroit să aibă cu cine se consulta. Pe Aimée o cruţa şi n-avea de confidentă decît pe Maria servitoarea. Pentru nimic în lume n-ar fi spus lui Walter ceva şi se bucura că regimul camerelor separate îi îngăduie să ascundă. Îndată însă

ce Nory o cerceta mai de aproape, tăgăduia, ca şi faţă de Hilda.

Nory însă nu se da lesne învinsă :

— Ce ai, femeie ? Arăţi azi de pe altă lume !... Mai ieşi la aer ! Stai aci închisă ! M-aş lipsi de palat !

La ai ei de acasă, cînd o întrebau, Nory spunea :

— Lenora acum ? Parcă e îmbălsămată !... Cu bărbat doctor mare şi nu se caută. Aimée aia ori e proastă, ori e secătură !

Uneori, plictisită, Nory refuza invitaţiile Lenorei.

— Să mai vadă de alta !

După un timp îi telefona însă chiar doctorul Walter şi atunci n-avea încotro.

Walter simpatiza pe Nory Baldovin pentru firea ei deschisă, pentru franchețea brutală, pentru contrastul cu propriul lui caracter şi cu al celor două femei din casa lui.

Lipsa lui de mlădiere, rezerva rigidă, cuvîntul calculat, acele calităţi sau defecte ce-i erau proprii, făceau pe Walter să găsească mulţumiri complimentare în libertatea de idei, de gesturi, de cuvînt a feministei. Nory era ca un hol cu geamuri larg deschise în a cărui lumină trecea oricine şi chiar el, Walter, fără stînjenire. A putea sta nestînjenit în plină lumină era ceva mereu de mare preţ pentru doctorul Walter.

Nory îi strîngea mîna ferm, îl chema „doctore mare“ cu ton de convingere şi de familiaritate, despre sanatoriu zicea cu tărie : „Bravo !“ şi despre palat : „Halal !“ fără nici un plan dinapoia gîndului, căci credea pe fiecare liber să-şi facă viaţa aşa cum înţelege şi, în adevăr, socotea sanatoriul ca pe o operă mare.

Apoi Nory era inteligentă, calitate pe care Walter o preţuia cu deosebire, deoarece era calitatea pe care el însuşi o pusese în slujba binelui şi a răului şi de care era mîndru ca de o avere pe care o putea opune

celorlalte averi. Nory mai era și rudă — credea și el — fixa deci o dată mai mult pe Walter în noua lui existență, dincoace de perdeaua trasă, a unui trecut prescris ; înlocuia și pe Hilda, deci sublinia lipsurile, ce nu trebuiau subliniate, ale lui Aimée.

Ca și Hilda, Nory se slujea acum de Walter ca să sperie pe Lenora, cu diferență numai de procedare :

— Dacă nu-i spui că ți-e rău, îi spui eu îndată !

Lenora jura că a doua zi va spune, și la ziua viitoare asigura pe Nory că s-a restabilit complect.

Nory, de altfel, nu venea prea des. După o pauză cam lungă, avînd de vizitat un bolnav recomandat de ea sanatoriului, trecuse pe la Lenora. Cunoscută de personal, circula oarecum în voie pe coridoare ; la ușa camerei Lenorei întîlnise pe Maria care ieșea cu un teanc de rufe ghemuite. Nory se trăsese înapoi : duhneau !

— Ce e asta ?

— Am premenit pe conița ! Nu e așa bine azi ! răspunse Maria cu ezitare, privind bănuitor pe Nory.

Culcată cu fața în jos, pe un maldăr de perne ghemuite subt pîntece, Lenora gemea și se crispa ca un holeric. Nu auzise pe Nory intrînd ; o simțise abia cînd îi pusese mîna pe frunte. Cercase să se salte, dar nu putuse.

— Ce ai ?... Ai crampe ? anticipase Nory.

— Da ! Crampe mari ! N-am mai avut pînă acum ! Avea o biată voce.

— Nu-i nimic ! Un ceai, un termofor și Davila ! Ce face toanta de Maria de nu-ți dă ce-ți trebuie ?... Unde e Aimée ?... Doctorul știu că e la operație !

— Să nu cumva să-l chemi ! gemuse Lenora.

Nory atribuise teama ei la respectul către ocupațiile ilustrului. „Biata Lenora arată cam speriată în noua ei căsătorie !“ gîndise. Se apucase să îngrijească pe bolnavă ; reușise să-i facă un culcuș confortabil pe

sofa, căci Lenora se apăra de pat ca de moarte. O înconjurase cu sticle calde și o îndesase cu ceaiuri, nu fără să bruftuie pe Maria care se uita la amîndouă cu ochi holbați.

Lenora luase apărarea slujnicei :

— Maria mă îngrijește bine !

Cînd venise rîndul picăturilor, refuzase, zicînd că i-a trecut. Se scuzase că poartă un capot de flanelă și ceruse o pijama. Abia ajunsă acasă, Nory își amintise de rufele duhnitoare :

— Nu era bine femeia, și eu am îndesat-o cu călduri !

Peste vreo zece zile, Maria chemase la telefon pe domnișoara Nory, invitînd-o din partea Lenorei pentru după-amiază *negreșit*.

Lenora, cercuită cu vînătăi la ochi, care semănau cu două pansele negre cu miez albastru, ședea pe divan culcată. Era coafată, fardată, dar cu buzele pîrlite. În pijama de satin negru, brodat cu dalii, și cu blană de urs alb pe picioare, părea bine dispusă și reproșa lui Nory că n-a venit în ajun s-o felicite de ziua ei. De altfel, ea singură ar fi uitat, dar nu uitase mica ei Aimée : pijamaua era darul fetei ; ursul și un colier de perle, darul lui Walter. Nory admirase perlele, nu mari, dar care totuși reprezintau o sumă destul de frumoasă ; văzuse însă un gît subțire pe care două dungi mari făceau colier. O izbise cu atît mai mult cu cît mai demult admira la Lenora o gușă albă și umflată.

Lenora povestise cum fusese sărbătorită : Pejan, care fusese singurul oaspe, trimisese un coș cu flori minunate ; personalul sanatoriului, un lămîi înflorit care încînta pe Lenora ca o jucărie ; seara jucase cărți în patru în biroul lui Walter, apoi Aimée mane-

vrase un *Master's Voice* de acaju, ultim model, pe care Walter i-l lăsase tot ei în cameră.

— Sunt grozav de răsfățată ! suspinase Lenora, ca pe vremea lui Hallipa.

Îi păruse rău că Nory a lipsit și o chemase să bea șampanie. Față de astfel de stare de spirit, Nory nu-i mai pusese nici o întrebare ; cercetase numai despre Aimée, decisă să vorbească de sănătate cu fata, care era de treabă altfel, dar tînără și amețită de noroc.

Nory băuse șampanie bucuros și învîrtise cu intermitență vreo două ceasuri gramofonul, pentru a face Lenorei plăcere. Refuzase numai pe Caruso, spre decepția Lenorei, care pronunța numele tenorului ca pe al unei catedrale. Nory motiva că : prea rage ! Deși însăși cu clanță mare, avea auzul delicat. Pe Selma Kurz o admitea, pentru că nu mai auzise pe nimeni făcînd astfel de gargare.

De șampanie, de lichior, de mulțumire, Lenora prinsese ceva față și, probabil, se încălzise, zvîrlind ursul de pe picioare. Nory, care sta pe marginea aceluiași divan, la mișcarea Lenorei se trăsese fără voie înapoi, simțind că o taie peste față aceeași duhoare de deunăzi.

Zdruncinată de pe loc, Lenora își mușcase buzele ca de un junghi undeva înăuntru. Lăsase picioarele jos pe blana căzută, strînsese încordat genunchi lîngă genunchi în faldul pantalonilor de satin negru. Cum Nory o fixa de la mijloc în jos, acolo unde era ascunsă buba, Lenora zisese cu o voce ce scîrțîia de durere reținută :

— N-am vrut pantalonii pijamalei să fie strîmți, deși e moda.

La plecare, Nory o felicitase, urîndu-i pentru la anul cadouri și mai frumoase.

— Da să-mi faci și mie un cadou, cucoană Lenora !

Lenora se arătase voioasă.

— Uite ce e ! Ești azi mai bine ca totdeauna, nostimă cu picățele, dar te doare undeva. Mie nu vrei să-mi spui, dar fă-mi plăcerea și spune boierului Walter, bărbățelul dumitale, și el o să te arate doctorului Walter, care are să te facă bine ! și Nory rîsese cu haz de spiritul ei ieftin.

— E drept că mă doare puțin înăuntru... da numai acum, de o zi ! Am să-i spun sigur doctorului !

Lenora avea glasul cu care Nory își amintea că mințea pe vremuri. De aceea, la o nouă întrunire a comitetului pentru orfani, Nory căutase pe Aimée și, punîndu-i pe la spate mîna pe umăr, o chemase pe nume. Aimée se întorsese să vadă cine a cutezat, dar luase o expresie agreabilă dînd cu ochii de Nory.

— Aimée ! Mama ta are o infecție ! Cum Dumnezeu n-ați băgat nimeni de seamă ? azvîrlise Nory, apoi se depărtase ocupată aiurea, lăsînd pe Aimée roșie de surprindere, de grijă și ofensă.

Cuvîntul „infecție“ despre Lenora o jignise. „Ce originală“ gîndise despre Nory, în sens nefavorabil. Plecase înainte de sfîrșit, renunțînd la ceaiul pe care trebuia să-l ia la fetele Persu. Pentru mama ei făcea orice sacrificiu ! Avusese chiar o mică enervare. Dusese batista la ochii puțin umezi.

Acasă se repezise de la ușă spre Lenora, luînd-o de gît, cu sughițuri mici în glasul de copil.

— Ce ai, mamile ? Ce ai ?

Lenora, surprinsă, speriată de propria ei stare, fără a ști cum și de unde vine alarma, avusese un junghi mare, urmat de ceva ca o surpare pe tampoanele de vată. Secată de durere, se stăpînise totuși și mîngîiase pe mica ei Aimée, pe frumoasa ei Aimée, pe care o adora și de care era adorată.

Lucrul rămăsese la atît, deoarece în aceeași seară era la Walteri mare dineu urmat de muzică. Lenora, negreșit, fusese cruțată. Aimée, ocupată, abia avusese timp să spună lui Walter în treacăt :

— Mama nu e așa bine, nu vine la masă.

Nu era un caz excepțional și Walter nu se neliniștise. Mai gravă fusese problema unui tacîm rămas gol în ultimul moment. Aimée era foarte indispusă și se simțise o mică stînjenire înaintea aperitivului — un vermut cu savoare maladivă.

Eticheta obișnuită meselor din casa Walter în seara aceea păruse mai monotonă. Aimée, așezată lîngă Amedeu Anestin, era enervată de răsuflarea lui sforăitoare, probabil pricinuită de ceva polipi ; avea impresia că acel zgomot predomină masa, de aceea dase ordin ca primul număr muzical al serii, un duo de negri, să cînte în timp ce se serveau fructele.

Fusese o diversiune, totul se destinsese. Walter, încordat și el, desfăcuse cuta dintre sprincene, o dungă tăiată fin și oblic ca un accent grav în pielea netedă. Era micul semn, gravat acolo de bisturiul conștiinței ; un semn de care un amor de femeie s-ar fi putut agăța cu obstinare, dacă doctorul Walter ar fi fost menit să cunoască amorul sufletesc al unei femei. Acea linie, asemeni tatuajului unei cifre chineze, o observase Hilda Gert. Efigia perfectă a doctorului Walter ar fi fost monotonă dacă n-ar fi avut acel mic semn, bizar ca o dorință faustiană.

Înviorat de exordul exotic, concertul de după dineu decursese bine. Se aplaudase, se comentase și se făcuse cerc în jurul artiștilor. Aimée își regăsise calmul, și Walter satisfacția. Nory fusese printre invitații de după dineu ; avusese tactul să nu spună nimic în timpul serii ; abia la plecare, în vestibul, întrebase pe Walter :

— Și Lenora ?

— Bine ! răspunsese mecanic Walter, pe cînd își amintea cu un fel de grijă că Lenora a lipsit indispusă.

— Mie nu-mi miroase a bine ! adăogase Nory, dînd fuga pe scara de marmoră, după doamna Caramfil, care o lua cu mașina ei.

La acea replică, Walter rămăsese de bronz ca purtătorul de lampadar din hol. Apoi, sîngele urcat la cap păruse a-i da pumni și palme, împins de conștiința pe care cuvîntul lui Nory o brutalizase.

Circula acum în el, cu o repeziciune de invazie, evidența unei boale mai grave. Auzul fără greș al lui Walter izolase cuvîntul „miroase“, dintre celelalte, ca pe o diagnoză și ca pe un blam. Pumnul stîng pe care îl ținea închis îi tremura de enervare. O mare nerăbdare îl cuprindea, făcută din curiozitate și alarmă ; simțea parcă viteza unei armii de microbi care-i luase înainte. Era totuși prea tîrziu pentru a deștepta pe Lenora din somn. Walter nu era un impulsiv. N-ar fi zguduit fără de vreun folos real ușa bolnavei, numai pentru a o inculpa sau a se disculpa pe sine.

Walter dormise, ca de obicei, un somn scurt, dar destul de liniștit. Conștiința lui, care întotdeauna era activă, părea exercitată la odihna reglementată a somnului.

A doua zi dimineață nu mai avusese timp a-și relua dezbaterile conștiinței. Cînd se pregătea tocmai a surprinde pe Lenora în izul matinal al boalei, Pejan bătuse la ușă și cu un aer grav ceruse să-i comunice ceva urgent : în ajun, seara, la timpul prînzului, doamna Walter îl chemase discret și grabnic. Lui Walter numele îi sunase străin și ciudat în acel moment.

Ori, doamna Walter, după examenul ce-i făcuse, avea — aproape fără îndoială — un adenom uterin

care cerea o intervenţie imediată. Spera să nu fie tardivă, dar negreşit era întîrziată.

Ceva ca o undă depărtată de ură pentru femeia care-i ascunsese răul străbătuse pe Walter; apoi, imediat o altă undă de milă pentru femeia care din sfială şi cochetărie tăinuise astfel de suferinţă. Walter îşi scuturase repede impresiile, dase la o parte tot ce nu se făcuse din vreme şi la vreme, îşi aşezase conştiinţa ca acul ceasornicului la ora şi minutul de atunci; de acolo înainte începea datoria pe care era, deci, s-o îndeplinească riguros. Nu alergase spre nevastă-sa; trecuse cu Pejan în birou şi-i pusese toate întrebările, îi ceruse toate amănuntele. Îl însărcinase apoi să pregătească o cameră pentru Lenora în sanatoriu şi tot ce era cerut de operaţia iminentă.

Înainte de a se duce la Lenora, făcuse şi ancheta celor două femei care o serveau: fata din casă şi Maria, care ea făcea parte dintre infirmiere. Maria fusese concediată: o complezanţă şi o ignoranţă îngăduite unei servitoare, obicinuite nu puteau fi şi unei infirmiere.

Întrevederea cu Lenora decursese destul de bine. Walter o cruţase de reproşuri şi nu insistase s-o examineze din nou, ceea ce ar fi turburat-o. Ştia că Pejan nu s-a putut înşela, că peste cîteva ore examenul lui Corvin chirurgul avea s-o obosească şi, ce-i drept, simţea o aprehensiune a se ocupa el însuşi de ea medical.

În faţa acelei biete femei ce-l privea cu ochi sfîşiaţi de frică, Walter simţise nevoia pe o parte să-i cruţe adevărul, pe de alta s-o convingă de necesitatea operaţiei, ceea ce numai el putea obţine.

— Dacă te operezi imediat, eşti vindecată! îi spusese ferm şi blînd.

Lenora, tremurînd ca de friguri, bîiguise consimţămîntul. Spaima de cuţit lupta cu dorinţa vindecării, predominate de autoritatea lui Walter. Fusese o criză jalnică de nervi, bietul trup cutreierat de curenţii zadarnici ai emoţiei, pe cînd cuibarul fatal îşi dura în adîncimi opera harnică.

Prevenită de servitoare, Aimée fusese cea care făcuse scena mare de reproşuri. Conştiinţa ei trecuse lesne vina întreagă asupra victimei:

— Ingrată!... Răutăcioasă!... Să nu spună! Să ascundă de ea!...

Excesele nu prindeau bine pe Aimée. Gestul suna strident, plictisind pe doctorul Pejan. Deşi linia suavă era alterată, Walter nu observase; intervenise numai în surdină pentru linişte. Aimée încetase ca prin farmec.

Fusese o suspensie aşa de subită, că doctorul Walter simţise iarăşi acea emoţie prin surprindere al cărei traumatism i-l da Aimée. Walter stăruise ca Aimée să se retragă. Nu erau lucruri făcute pentru privirea ei.

Aimée nu ştia de ce fel de boală e vorba, dar se speriase de cuvîntul „operaţie". Împotriva stăruinţei lui Walter se aşezase lîngă patul bolnavei, ca şi cum nimeni şi nimic n-ar mai fi putut-o depărta. Era o statornicire pe zece minute.

A doua zi, la deşteptare, Aimée era limpezită. Nu alergase la Lenora, îşi zisese că de atunci încolo avea destul timp şi prilej să stea lîngă ea. Calcula ce anume turburare de program aducea operaţia Lenorei. Erau amînări de dineuri fără mare însemnătate şi pe care le ceda fără regret pentru mama ei. Gravitatea boalei n-o aprecia, necunoscînd-o, totuşi se îndreptase către biroul lui Walter dintr-o nevoie de a şti.

Walter nu dormise de fel şi, din vreme sculat, sta de cîteva ore la birou, asaltat de gînduri iscate de boala Lenorei. Ipotezele toate provocate de acea îm-

prejurare, cît şi toate consecinţele acelor ipoteze, duceau în gîndul lui un duel aprig, îşi încrucişau fierul cînd agresiv şi făţiş, cînd dosnic, pieziş. Cu fruntea crispată de ascuţişul unor anticipări turburătoare, Walter tresărise cînd intrase Aimée, ca şi cum ar fi apărut acolo fantoma conştiinţei lui.

Se sculase şi mersese grăbit spre uşă, nu ca o întîmpinare, ci parcă doritor s-o îndepărteze. Aimée, care nu-şi purtase încă închipuirea atîta de departe ca el şi nu-şi da seama clar de situaţie, neştiind ce atitudine să ia în faţa turburării lui Walter, alesese pe aceea de a se simţi intimidată şi murmurase oarecum sfios :

— Eşti ocupat ?

Acuzat de impoliteţă, Walter se crezuse dator să-i dovedească contrariul şi, apucînd-o de mîini cu un elan neobicinuit, o condusese lîngă birou. Coca-Aimée nedumerită, se lăsase aşezată pe scaunul lui, pe cînd el, ţinîndu-i încă mîinile, prelungea acum cu voinţă acel gest spontan. Erau împrejurări excepţionale care îngăduiau dezordinea acelui moment. Aimée, avînd aerul a nu băga de seamă, se întreba ce înseamnă acea expansiune. Walter n-o preocupase prea mult timpul din urmă, interesele şi le credea destul de bine aşezate ; n-ar fi vrut totuşi să piardă o ocazie aşa de bună. Era însă surprinsă nepregătit, ceea ce o lăsa fără iniţiativă, în schimb îi înlesnea un aer de naivitate firesc şi oportun.

Intrarea fetei hotărîse soarta duelului de gînduri pe care boala Lenorei i le provocase.

Pornită în chinuri ale conştiinţei, chestiunea „succesiunii“ se rezolvase aproape fără precugetare : doctorul Walter se descoperise pe sine în chiar momentul acţiunii, de aceea era foarte turburat şi Aimée îi simţea cu satisfacţie pulsul agitat, dar şi cu necazul c nu ştie ce are de făcut.

Walter ar fi dorit ca de rîndul ăsta să fie mai puţin inocentă ; era prilej unic de a se face între ei doi un pact ; un pact pentru care trebuia tocmai atmosfera confuză de acum, dar trebuia şi complicitate.

O dată pactul făcut în emoţia propice a momentului, lucrurile ar fi urmat mai lesne cursul lor. Obstacolul iniţiativei astfel înlăturat, drumul nepermis ar fi fost descurcat.

— Aimée ! zisese Walter, cu glas aproape străin.. Nu ştiu dacă-ţi dai seama ! Pierdem pe Lenora !

— A !

Aimée dase un ţipăt mic, ca şi cum ar fi înţepat-o o albină. Deşi vestea era neaşteptată, îşi consumase emoţia în ajun şi, preocupată de scena dintre ea şi Walter, cuvintele nu-şi aveau înţelesul lor deplin.

Walter nu se asculta decît pe el, astfel că nota ascuţită, dar falsă a exclamării nu-l izbise.

— O pierdem ! urmase, ca şi cum nu vrea să scape firul aşa de greu prins.

Făcuse apoi o pauză în care înnoda ochiul de plasă în care trebuia să apuce pe Aimée.

— O pierdem !... Dar nu vei fi singură !... Vei rămîne aici pentru totdeauna, dacă vei vroi... Aşa cum vei vroi !...

— A ! repetase Aimée ca şi cum ar fi stat pe un ac.

Înţelegea că Walter profita de boala Lenorei şi era plictisită fiindcă nu-şi găsea atitudinea. Walter nu băga de seamă ; vedea ca prin ceaţă ; în creier i se făptuia cu violenţă cutezanţa acelui proiect. Faţă de lupta lui cu sine, victorioasă, capitularea lui Aimée era secundară.

Aimée se sculase zicînd numai :

— Îţi mulţumesc ! în lipsă de inspiraţie, dar bine inspirată.

Rezultatul acela care sosea nepreparat de ea, nu-l putea destul aprecia. Cît despre boala gravă a Lenorei nu ştia dacă nu e un pretext de care se slujeşte Walter.

Îşi trăsese mîinile din ale lui, cu un scîncet uşor de durere care era sincer; ceea ce Walter strîngea aşa de tare nu erau mîinile ei moi, ci voinţa lui puternică care trebuia strunită.

— Pe cînd? întrebase Aimée.

Walter, buimăcit, nu ştia ce vroia să spună.

— Pe cînd operaţia? repetase cu un tremolo în glas.

Walter îşi revenise:

— Mai stai un moment, zisese cu ton normal.

Îi explicase că Lenora va fi preparată cît mai iute şi apoi operată. Operaţie care va reuşi fără a o vindeca. Cancerul se va reforma şi o soluţie fatală nu va putea fi înlăturată — după un timp mai lung sau mai scurt. Nu se putea exact prevede ce prelungiri vor da îngrijirile, nici ce surprinderi putea aduce boala... Cum putuse avea imprudenţa să ascundă atîta timp!

Aimée acum desluşea mai bine: Cancer! Primejdie! Impresia ei se concentra într-un fel de necaz pe Walter. Se uita lung la el cu ochii ei limpezi. Privire fără de expresie, căreia îi puteai da deopotrivă sensul unei întrebări, unui reproş, unei curiozităţi sau pe care o puteai lăsa fără interpretare, numai cu enigma stînjenitoare a ochilor limpezi.

— Ea singură e vinovată! hotărîse Walter fără a se putea justifica cu argumente ce-ar fi fost scabroase pentru urechile lui Aimée.

El se supuse pasiv rolului de soţ; Lenora, după voia ei, limitase acel rol, totodată Lenora stînjenită, Lenora bolnavă, se ferise de Walter, era exact.

Exactă asemeni pasivitatea lui. Vina era a amîndoura sau a nici unuia.

Răul localizat aparţinea însă numai bolnavei, care-l ascunsese cu şiretenie şi încăpăţînare: din pudoare, din ignoranţă, din cochetărie, din ruşine pentru acea anume infirmitate de care se credea dezonorată. Din fosta ei şiretenie îi rămăsese atît cît să nu trădeze secretul descalificării ei de femeie.

— Mama dumitale — zisese Walter, înlocuind titlul de soţie cu cellalt, ca pentru un divorţ prematur sau postum — mama dumitale poartă răspunderea nenorocirii... pînă la un punct... deoarece chiar îngrijită din timp, vindecarea era poate exclusă! S-ar fi cîştigat numai timp!...

— Maria ştia! adăogase Aimée cu rancună, căutînd un vinovat.

— Ce putem cere şi ce putem face Mariei?

Glasul lui Walter era scăzut, dar aspru.

— Mama e singură?

Aimée căuta o ieşire.

— Va trece chiar acum în sanatoriu, o poţi pregăti!

Liberată, Aimée se dusese la Lenora care nu îşi luase în serios atît boala cît rolul de bolnavă. Ceruse aşternuturi dantelate şi cutiuţele umpleau patul încărcat ca un trofeu. Văzînd pe Aimée se bucurase; nu-i făcuse nici o întrebare care s-o pună în încurcătură. Vorbise de camera ce va ocupa — cea mai frumoasă; de serbările ce vor fi amînate din cauza ei; de voiajul la Viena pentru raze, mai tîrziu, amintindu-şi numele magazinelor unde tîrguise altădată. Chiar numele lui Hallipa, nemaipronunţat atîta timp, revenise cu aceeaşi indiferenţă, ca cel al furnizorilor.

Auzind numele tatălui ei, Aimée se întrebase de cumva protocolul cerea să fie anunţat. Socotise mai

prudent să nu amestece pe nimeni dinafară în destinele palatului Walter, mai ales, aşa cum ele se anunţau.

Lenora părea acum că adormise; doborîtă de osteneala boalei, îndelung ascunsă, simţea nevoia patului. Din cînd în cînd deschidea ochii, din nevoia de a se supraveghea.

— Sunt aici, mamile!

Mulţumită, Lenora adormea iarăşi. Aimée se uita la ea cu grijă şi cu frică. Numele boalei şi gîndul operaţiei îi dădea acum o teroare ce se substituia altor sentimente. Traiul cuteza să aducă turburări proiectelor ei. Se liniştea amintindu-şi scena de adineaurea cu Walter. Cît era de emoţionat!... Şi cu ce grabă profitase de prilej! Nu mai fusese necesară nici o manoperă!... Atîta facilitate aproape o decepţiona... Dacă n-ar fi fost curiozitatea pentru Lică, n-ar mai fi avut acum nimic de lucru... Cît de mult îi da de lucru acum mama ei!...

Gînduri care se succedau fără logică aparentă şi fără convingere absolută.

Cum Lenora se uita la ea printre gene, vroise s-o întrebe iar de Lică ca de ceva urgent, dar bolnava închisese iarăşi ochii. De altfel, nici n-ar fi aflat lucru mare. Surprinsă de întrebările fetei, nu reuşea să-şi adune amintirile asupra unui timp cu totul părăsit. Pentru a fi fetei pe plac, cerca să-şi reabiliteze sentimentele frăţeşti, dar sărăcia inteligenţei o împotmolea.

Aimée nu putuse obţine decît episodul incomplect al pasiunii prinţesei Ada, în versiune poetizată şi amănuntul interesant că Lică îi era frate Lenorei numai de mamă.

„Numai de mamă! îşi zicea Aimée, reducînd bucuros la neant rudenia pe care totodată o menţinea prin obsesie. E fratele mamei! Ce amuzant!"

Pasiunea Adei pentru Lică o interesa. Imaginaţia ei nu se oprea la nimic realist în acel amor: pasiune, voluptate, toate erau din porţelan şi din emailuri. Afară totuşi de vocea şi vorbele lui Lică, care o făceau să dea din umeri, cu o uşoară părăsire de sine, cu o mică deplasare a pozei, cu o alterare a liniei perfecte.

Se auzise o bătaie uşoară la uşă; intrase infirmiera-şef. Lenora se săltase cu ochii speriaţi care întîlnise o targă ultim model. Aimée îşi astupase cu mîna pe buze o exclamare. Pejan apăruse cordial:

— Nici o oboseală în vederea operaţiei! Atîţia paşi cîţi cruţaţi azi, îi cîştigaţi după! Domnul doctor aşteaptă să vă instaleze el singur! Pe urmă rămîneţi musafira mea!

Pejan avusese totdeauna către Lenora un ton de respect galant care-i cîştigase simpatia. La început urmărise chiar un mic gînd galant şi nerespectuos, pe urmă o cultivase în vederea păpuşii Aimée; renunţase apoi la amîndouă aspiraţiile şi rămăsese numai cu simpatia pentru femeia care „şi-a greşit domiciliul", zicea el la început, şi acum pentru bolnava „fără părinţi", cum o caracteriza. Lenora avea încredere instinctivă în el.

— Eu nu pot vedea! Îmi face rău, şoptise Aimée şi se strecurase în camera de toaletă.

Un minut, două, cît stase acolo, îi bătuse inima tare. Cînd zgomotul uşor al convoiului păruse a se fi depărtat, deschisese uşa, dar o închisese brusc la loc.

Penumbra perdelelor şi patul gol o impresionase. Fugise apoi în camera ei şi, pentru a nu se simţi singură, luase telefonul. Glasul mat al lui Walter o liniştise. „Atît timp cît Walter veghea!..." Ideea că boala slujea bine pe Walter îi adusese un surîs echivoc. Trecuse brusc la gîndul că poate Walter dorise

acea boală, apoi, mai departe, la cel paradoxal că a provocat-o. Se întorsese la reproşul moderat că n-a observat-o la timp. Sunase iar cu o ardoare imperioasă.

— Ce face mama ? ca şi cum ar fi vorbit de la depărtări.

Walter, ecou bun, insistase să fie calmă, să n-aibă nici o grijă. Aimée se complăcuse în alarma ei :

— Te rog ! Te rog !... Tot ce se poate... Voi fi rezonabilă ! suspinase ca de pe un alt continent.

— Nici o grijă ! repetase Walter.

Dialog absurd şi consecvent totodată. Walter vrea să păstreze pe Aimée neatinsă, iar egoismul ei caută în el un ajutor zelos. Era felul lor de a se împerechea.

Nici unul nu se gîndise să prevină pe Elena. Înlăturau tacit martorii supărători. De altfel, Elena şi mama ei aveau raporturi şi sentimente împuţinate.

XV

În Elveţia nu se cunoştea nimic din dramele — făţişe unele, ascunse altele — care agitau pe cei din casa Walter. Elena n-avea legătură cu nimeni de acolo şi nimeni nu se gîndise s-o pună la curent. Preocupată de propriile dezbateri conjugale, uitase aproape pe Lenora şi Aimée. Nu putea fi acuzată. Mama ei n-o iubise niciodată şi, acum în urmă chiar, nu manifestase nici o dorinţă de apropiere. Elena, nici ea n-o iubea. Îşi făcuse însă totdeauna datoria şi ar fi făcut-o încă, dacă i s-ar fi cerut. Poate totuşi că în momentele de acum s-ar fi dezinteresat şi de

acea datorie, atît era de turburată. Unui apel însă mai grav nu i-ar fi putut rezista.

N-o chemase însă nimeni şi nu se gîndea de fel într-acolo. Drăgănescu şi Marcian erau cele două poluri exclusive ale interesului ei.

Domol şi surîzător, Marcian intrase în camera luminoasă care slujea Elenei de birou şi de salonaş. În picioare, în faţa mesei de scris, ţinînd o foaie de hîrtie în mînă, Elena, deşi preocupată, îi simţise prezenţa şi întorsese spre el o faţă descompusă, cercînd totuşi un surîs. Marcian înţelesese că se petrecea ceva neobicinuit ; deşi sensibil, aparenţele lui însă nu trădau emoţiile interioare, păstra mereu înfăţişarea cam placidă pe care o popularizase numeroase fotografii.

Înaintase tot cu pasul lui lat, dar cu o strînsoare în gît, care-i întîrziase întrebarea ; se uita cu grijă la Elena, care avea o mişcare nervoasă a buzei, ce o împiedica parcă de a vorbi, îi întinsese în tăcere foiţa ghemuită a unei scrisori. Plicul rămas pe birou arăta după timbre că scrisoarea venea din ţară. Marcian citise, recitise, lăsase foaia pe masă şi se aşezase pe fotoliu, ca şi cum ceea ce aflase l-ar fi obosit.

— Aşadar, trebuie să pleci ! zisese după un timp.

Elena lăsase să-i curgă două-trei lacrimi, apoi trăsese un scaun alături de Marcian, îi luase mîna şi începuse a discuta împrejurarea care le schimba planurile. Scrisoarea era de la bătrîna Tana şi în adevăr neaşteptată. Atît stilul cît şi caligrafia erau mărturie că bătrîna scrisese chiar cu mîna ei şi neajutată ; dacă o cunoşteai, puteai lesne închipui cîtă osteneală şi cîtă stînjenire o costa acea scrisoare. Cu bunul ei simţ, Tana niciodată nu încetase a se socoti inferioară Elenei, dar atitudinea ei modestă

rămînea respectabilă prin vîrstă și demnitate. Elena o stima. Era lucru de la sine înțeles că niciodată Tana n-ar fi cutezat să se amestece cu ceva în căsnicia fratelui ei; trebuise deci o mare disperare pentru a o hotărî să scrie cele cîteva fraze încîlcite de sfială și mîhnire. Bătrîna, care avea judecata ca și cuvîntul, simple dar lucide, reușise acum să fie obscură și cu atît mai îngrijorătoare.

Începea prin a cere iertare Elenei: ea era de vină că se zvonise acele prostii despre fata Lenorei (cum chema ea pe Mika-Lé). Apoi, anunța pe Elena, „cît mai era vreme", că starea bietului ei frate era rea, la suflet și la trup. Doctorul spusese la fel, dar ei încă mai mult îi spunea inima. Aștepta de la Elena bunătatea și dreptatea ei de totdeauna.

Elena și Marcian reconstituiră înțelesul celor privitoare la Mika-Lé. Era vorba de un reportaj al prințesei Ada, căruia Elena nu-i dase nici o importanță. O nemulțumise numai că Drăgănescu primise iar în casă pe Mika-Lé, pe care ea o depărtase, nemulțumire pe care o adăogase cu satisfacție la celelalte motive ce avea pentru divorț. Se agățase de prezența lui Mika-Lé în Lascăr Catargiu, ca de un bun pretext. Deunăzi, cînd era decisă a pleca în țară pentru a începe formalitățile divorțului, anunțase pe Drăgănescu că va descinde de-a dreptul la moșie, fără alte explicații. Călătoria ei avînd de scop unic despărțirea, devotamentul lui Drăgănescu ar fi fost plictisitor, pe cînd o greșeală a lui de cuviință, către ea, slujea bine. Nici un altfel de resentiment sau de suspiciune n-o incomodase.

Bătrîna Tana însă și Drăgănescu își închipuise, pesemne, că în cele scrise de Elena intra vreo vexație conjugală; aveau amîndoi încă iluzia că Drăgănescu mai ocupă vreun loc în sentimentele ei.

În primul moment, Elena avusese pornirea să se indigneze pe Tana, socotind scrisoarea ei ca o cercare de împăciuire; își amintise însă repede că bătrîna cumnată avea tot atîtea zbîrcituri cîte răbdări și că era cinstită la suflet și la vorbă. Numai o primejdie reală o putuse hotărî să trimită atît de departe un astfel de apel. Aci chiar sta marea însemnătate a acelei vești turburătoare.

Elena trecuse ușor asupra celor privitoare la starea morală a lui Drăgănescu, cruzime firească a sentimentelor ei de acum. Dacă dezbaterile sufletești ale lui Drăgănescu n-o interesau, cellalt capitol — al sănătății — îi crea îndatoriri.

Din îndeplinirea datoriei, Elena își făcuse un precept de viață, care venea acum în conflict cu idealul ei nou de fericire. Pînă la sosirea lui Marcian se frămîntase nehotărîtă, așteptînd poate ca Marcian să găsească un argument care să le vie în favoare; cînd el constatase necesitatea plecării, simțise o decepție, dar și o liniște, o împăcare cu sine.

Nu se îndoia că sfătuind-o să plece în împrejurarea de acum, Marcian făcea un sacrificiu. Avea încredere în sentimentele lui. Fără șovăire în dragoste ca și în muzică, Marcian da în adevăr o impresie prielnică de siguranță; un finit perfect al sunetului de suflet ca și de vioară. Toate substraturile la el erau limpezite de armonie. Ca artist, poseda formula unei arte deplin stăpînite; ca om, era o ecuație simplă. Sobru prin temperament și precept, singuratec prin gust și calcul, nu era nici excentric, nici capricios. Suprafața plană a caracterului îngăduia aterizări fără accidente. Elena, pentru a doua oară, își încredința mîndria în mîini bune, acum însă deodată cu iubirea.

Marcian sta pe fotoliu așa de amărît că Elena se ostenea să-l încurajeze; alături de acel aliat sigur,

tot atît de mîhnit ca și ea, se simțea mai îmbărbătată. Un elan de admirație pentru virtuțile prietenului îi da o ușoară exaltare care-o făcea să privească împrejurările vitrege cu mai puțină descurajare. La mîhnirea ei se adăoga un soi de bucurie; sărea peste timp și obstacole pentru a se gîndi la ceea ce avea să fie „după". Acel „după" nu era de fel lămurit, dar aspira spre el cu pasiune; nu se gîndea precis că viitorul era condiționat de însănătoșirea sau de moartea lui Drăgănescu, simțea numai nerăbdarea de a atinge un termen. Graba ei scurta timpul și distanțele; era cuprinsă de o frenezie neobicinuită care precipita fapta destinului prin obsesie și exaltare.

Totul avea să fie numai provizoriu. Amîndoi consimțiră să satisfacă apelul Tanei, mai mult nu li se putea cere! În loc să plece pentru a îngriji de divorț, pleca pentru a îngriji sănătatea bărbatului ei; era un sacrificiu care o scutea de orice alte obligații! Marcian era acum cel oropsit, cel părăsit; era firesc deci ca toată mila ei să fie pentru dînsul. Își făcea datoria, era destul!

Marcian judeca lucrurile mai calm și mai îngrijorat. Prevedea o despărțire lungă, pricinuită de o boală fără termen, boala de inimă.

Elena va fi confiscată și divorțul suspendat; n-avea nici o îndoială cu privire la statornicia hotărîrii ei de a divorța, dar obstacolele dinafară se agravau. Dorea însănătoșirea lui Drăgănescu pentru liberarea Elenei, iar ipoteza morții lui nu și-o punea înainte, ca fiind prea satisfăcătoare. Închipuia acea posibilitate cu fatalism, fără cruzime. Drăgănescu nu-i păruse pînă atunci un obstacol serios; respectase căsătoria Elenei fără a o crede servitute; i se părea firesc și nu făcea melodramă din desfacerea unui contract, obstacolele însă în viață ca și în muzică îi dau o impresie dublă: îi erau asupritoare și trebuiau învinse.

Deocamdată era deprimat și nu-și regăsea timbrul normal al vocii, de aceea tăcea; Elena, în schimb, vorbea cu o animație nefirească. Buna lor înțelegere micșora pentru ea fatalitățile, și fericirea, deși cu gust amar, punea în relief conștiința de a se iubi deodată cu conștiința obstacolului.

Comentînd scrisoarea Tanei, la un moment Elena rîsese chiar la ideea trudei ce va fi pus biata bătrînă ca să scrie. După acel moment copilăros trecuse la severitate, dezaprobînd consultarea medicală a lui Walter. Întotdeauna Drăgănescu făcea greșeli. În ce privea pe Mika-Lé, nici vorbă că nu va mai găsi acolo pe acea nesocotită. Totuși prefera să meargă la țară... Afară dacă boala... Dar ce boală? Tana omisese tocmai principalul: o boală de inimă! Acele indispoziții ale lui Drăgănescu?... Dar anume ce boală? Boalele de inimă apăreau Elenei, mai ales, foarte lungi.

— Am să stau atît cît va fi strictă nevoie, iar dacă se prelungește, atunci faci așa ca să vii tu?

— Desigur, așa! răspunsese Marcian preocupat.

Amîndoi doreau tot ce-i putea apropia, dar viitorul părea umbrit și îndoielnic.

Un concert la Bâle scurtase cu trei zile timpul ce aveau a mai sta împreună. Deși chemarea Tanei nu avea un caracter precis de urgență, plecarea Elenei nu putea fi prea mult întîrziată. O dată decizia luată, li se părea la amîndoi că totul se va rezolva mai lesne dacă pleacă mai curînd. În orice caz, puteau fi informați mai exact asupra stării de lucruri. Elena avea să-și înceapă de îndată preparativele, iar după întoarcerea lui Marcian de la Bâle va pleca. Dezbătuse dacă apartamentul din Geneva trebuia liberat; găsise că e preferabil să-l păstreze.

Elena condusese acasă pe Marcian şi-l ajutase să-şi facă micul bagaj. Maman Baudin nu mai avea rol. Emoţia lor se manifesta acum printr-o mare tandreţă. Elena dorise să-l conducă la gară, şi pe parcurs se ocupase numai de amănuntele concertului, lăsînd deoparte celelalte griji. Marcian răspundea printr-o strîngere de mînă, cu gîndul dus mai departe ca împrejurările imediate.

Abia după ce trenul plecase, Elena îşi amintise că n-au stabilit nimic cu privire la copil. N-avea parcă răbdare să aştepte pînă se întoarce. Ce face cu băiatul ? Îl ia sau îl lasă ? Cum oare cerea datoria ? Ce aşteptau cei de acolo ?

Altădată cu iniţiativa proprie, sta acum în dilemă aşteptînd soluţia de la Marcian. Greşea crezînd că Drăgănescu are vreo pretenţie cu privire la copil. Obsesia lui era unilaterală şi o privea exclusiv. Desigur însă că prezenţa copilului i-ar fi garantat mai mult pe a ei. Ea făcea însă socoteala că pentru copil ar fi fost mai bine să rămînă pe loc. Boala nu putea fi chiar aşa de gravă încît să ceară prezenţa copilului ! Un copil aşa de mic ! Nu se oprea să cerceteze desluşit în ce ar fi putut sta gravitatea şi ce cauze puteau cere ca băieţelul să fie acolo. Dorinţa ei intimă era să lase copilul la Geneva pentru a avea un motiv puternic de a se reîntoarce... Dacă totuşi era mai firesc să-l ia ? Plecarea ei ar fi fost astfel mai definitivă. Un vid i se făcea în trup ca pe puntea unui vas la pornire. Ce oare avea să decidă Marcian ?

Începuse a se prepara de plecare, dar avea în ea mereu o frenezie asemuitor cu aceea a unei nunţi pe care ar fi melancolizat-o plecarea unuia din soţi pentru a aduce de peste un rîu preotul. Incidentul de acum scotea în evidenţă legătura ei cu Marcian în chip mai deosebit ; pînă atunci îi părea c-a fost o taină a lor între străini ; acum, fără nici o schimbare către alţii, avea impresia unui fel de strigare publică care o umplea de zgomotul şi de ruşinea fericirii.

Către cei care silnic o reluau simţea un refuz sufletesc violent şi un gust violent al vinovăţiei către cei care ar fi vrut s-o acuze. Erau stări exaltate care contrastau cu gesturile ordonate ale împachetării. Chiar feluritele demersuri, cumpărăturile, le făcea cu acelaşi ciudat avînt nepotrivit cu împrejurarea. Toată mişcarea ei lua forma unei fericiri dureroase sau a unei dureri încîntătoare. De la concertul din muzică de Bach nu mai avusese astfel de stare.

Uneori se trezea din acea beţie cu un fel de superstiţie.

„Să nu fie cumva «cîntecul lebedei» ? să nu fie a rău !"

A rău pentru ea şi Marcian, fireşte.

Vizita la copil pusese pedală acelui brio absurd. Vorbise cu directorul şi cu superioara de lipsa ei probabilă şi făcuse recomandările necesare unei absenţe. Băieţelul, docil de obicei, începuse neaşteptat a plînge — un plîns închis, temător, de copil care se sileşte a fi cuminte, un plîns jalnic şi sfiicios care-l făcea urît şi mişcător.

Elenei i se făcuse milă ; căuta acum motive de a-l lua. Poate cei de acolo aveau chiar pretenţia ! Poate tatăl lui era grav bolnav ! Ca şi cum era vorba de lucruri poruncitoare, dar de oameni străini. Febra ei scădea ; totul îi părea obositor şi anevoios ; o greutate îi trăgea gîndurile la pămînt.

De la 7 dimineaţa, în ziua întoarcerii, aşteptase pe Marcian, care în adevăr sosise la ora ceea, dar temîndu-se a nu fi prea matinal nu venise la ea decît la 10. Elena îl primise ursuz, ca pe cineva care a întîrziat. Ar fi vrut să-l întrebe îndată despre

copil, dar nu-i veneau cuvintele. Își închipuia că va zice poate că trebuie să-l ia și asta o agasa. Declarase că are migrenă și vrea să dejuneze undeva în oraș.

Marcian constata cu drag și mîhnire cît de mult o turbură despărțirea lor. Turburarea ei altera și calmul lui și îi răscolea simțirile. Îl îngreuna o voluptate pe care nu vrea s-o recunoască.

Propusese să dejuneze la o grădină din marginea orașului; lacul, munții, decorul vechi le provoca o admirație proaspătă. Elena, care încă se plîngea de migrenă, mîncase puțin și tăcuse mult, cu un fel de îndîrjire care era și plăcere și tristețe amoroasă. Marcian avea o bucurie în simțiri care-l punea în încurcătură și pe care o agrava tăcerea Elenei. După ce lăsase un timp ca frumusețea peisajului, clevetirea onestă a chelneriței despre o chermesă, să umple vidul primejdios, Marcian pornise povestirea concertului de la Bâle. Elena tresărise ca cineva deșteptat din somn și, plină de remușcare, ceruse amănunte. Marcian, cuibărit în fotoliul de trestie, își savura beatitudinea. *Braubier*[1] sau emoția îi roșeau puțin fața de obicei sarbădă și dau ceva lumini turburi ochilor cu albăstrimi de obicei clare.

Pe la 4 Elena propusese o plimbare pe jos pînă la portul de vapoare și o vizită la copil. Marcian găsise pretexte pentru a se veseli copilărește. Cu băiețelul se înțelegea de minune. Dimpotrivă, de cîte ori avea în față copilul debil, Elena nu-și putea ascunde decepția; l-ar fi vrut mai robust și mai vioi; marea prietenie a lui Marcian cu micul Ghighi corecta însă vina inocentă a copilului. Cînd erau toți trei laolaltă, rolul Elenei era mai plăcut; privea pe cei doi cum se joacă înfocat; uitau

[1] Berea neagră (germ.).

aproape prezența ei și-și aminteau amîndoi de ea cu același aer de șiretenie și de vinovăție că au lăsat-o singură. Prestigiul copilului astfel creștea.

Pe bancheta de pe puntea vaporașului, Elena și Marcian stase aromiți de aceeași lîncezime. Abia la cîțiva metri de poarta institutului, Elena întrebase brusc pe Marcian:

— Ce fac cu copilul?

— Rămîne! strigase Marcian, așa de vioi, că un ecou de undeva reprodusese ultima silabă.

Cu brațele subțiri încărcate de mingi și de cercuri, după o goană cu *Ami Vic* prin parcul pensionului, băiețelul declarase autoritar Elenei din proprie inițiativă:

— Tu te duci la *papa de Bucarest.* Eu rămîn aci cu *Ami Vic!*

Elena se uitase la amîndoi cu mirare, crezuse în vreo conivență; cei doi însă erau iar prinși într-o pasă de box. Subt formă de joacă, *Ami Vic* căuta a împuternici mușchii firavi ai mititelului, urcîndu-i acțiunile față de Elena, iar ei dîndu-i iluzia unei maternități fără umilire.

Cele cîteva zile din urmă, Elena și Marcian părură a fi resemnați la noua stare de lucruri. Nu mai discutau asupra împrejurării, Drăgănescu era acum acoperit de argumentul boalei și resentimentul lor se îmbunase în fața acelei forțe majore. Se abțineau de a-l mai disprețui și acuza. În reacția lor nouă era poate o nădejde nouă.

„Bietul om!" gîndea Marcian cu o compătimire iezuită. Ceva molcom îi învăluia pe amîndoi; tristețea părea aromită, îmbălsămată ca subt înțepătura unor calmante. Erau prelucrați în adîncuri de tandrețe și nervii, pînă atunci dureroși, erau amorțiți.

Se vedeau la toate orele şi se plimbau mult, înnodaţi de mînă sau prinşi de talie prin aleile bulevardelor mărginaşe, ca doi amanţi sau logodnici oarecari. Tăceau mult, deoarece nu mai aveau un program al prezentului, iar viitorul rămînea suspendat. Tăceau şi din acea lene blajină care-i cuprinsese laolaltă, făcîndu-le prin asemănare de senzaţii un trup parcă unic. Simţeau, fără a-şi fi spus-o, fără a o fi gîndit chiar, că înaintea plecării îşi vor reînnoi bucuria posesiei — noaptea unică de la Zürich.

Singura activitate fusese o scrisoare a Elenei către Drăgănescu prin care-şi anunţa ziua sosirii. Îi spunea că vine să-l îngrijească aflînd că e serios bolnav, că nu ia copilul pentru a nu-l obosi cu călătoria, că doreşte să stea la Prundeni. Adăoga că poate se vor reîntoarce curînd împreună în Elveţia, unde climatul şi repausul îi putea ajuta însănătoşirea.

Marcian, care peste umăr citea pe măsură ce ea scria, se roşise de mulţumire şi surprindere la ideea bună a venirii în Elveţia, care putea scurta mult despărţirea. Cum nu le venise mai demult în minte, de pe cînd se trudeau în nedumerire asupra devenirilor şi putinţelor? Faptul că Elena va locui la Prundeni părea o delicateţă către el.

În preziua plecării, Marcian venise de la 8 dimineaţa şi rămăsese acolo toată ziua. Dejunase amîndoi improvizat, printre geamantane.

— Diseară mergem undeva în oraş! propusese Elena.

Aleseră împreună o grădină-varieteu. Spectacolul, deşi frivol, în atmosfera Genevei lua aere tot oneste. Ei asistau totodată amuzanţi şi neatenţi.

Pentru Marcian un cuplet libertin sau un nud feminin erau aspecte auditive şi vizuale fără alte reacţii. Spectacolul acela excitant nici nu stimula, nici nu frustra cu nimic sentimentul lui pentru Elena. Alături de el, ea sta fără grijă. Cînd Marcian, la un refren mai bătăios, rîdea în hohot, Elena îl privea surîzînd şi cînd aplauda voios vreo fetişcană mai talentată, Elena aplauda şi ea discret. Avea în el ceva salubru, care se respira prielnic ca şi aerul Elveţiei. Pe la 11, Marcian începuse a da semne de nerăbdare, scoţînd din cinci în cinci minute ceasul printr-un gest instinctiv. Elena consulta şi ea des programul încă lung. Amorul circula în ei după legi simple şi acceptate.

— Să mergem! zisese Marcian cînd un cuc ieşise dintre frunzele de lemn ale unei pendule elveţiene pentru a bate 12.

Pe trotuar amîndoi au avut un moment de ezitare, apoi amîndoi deodată chemară o birjă ce trecea goală.

— La tine! spusese Elena.

„Aşadar, la el!" gîndise cu graba cu care se asimilează bucuria.

XVI

Walter luase parte activă la instalarea Lenorei. Mecanismul perfect al sanatoriului, subt ochii stăpînului, îi dase toată măsura. Trebuise un cancer şi o operaţie iminentă pentru ca Lenora să fie alături de Walter „stăpîna". O stăpînă sperioasă, încă mai nimicită de parada ceea îngrijorătoare. Walter, în neputinţa de a-i fi dat pînă atunci un loc în interesul lui, acum o compensa. Mai inofensivă încă decît înainte, i se puteau fără riscuri proclama

drepturile de soţie. Pînă atunci, ceea ce făcea pe Lenora inofensivă era îngheţul pe care i-l da vecinătatea lui Walter; fără de acel baraj al lui, poate că firea ei s-ar fi vădit totuşi. Acum însă zidul rece şi lustruit al indiferenţei lui Walter era înlocuit de boală, nu mai avea nevoie să se apere, se simţea liber, destins, şi îşi oferea solicitudinea de medic-soţ.

O dată însă instalarea terminată, personalul se trăsese deoparte şi Walter se găsise izolat la o distanţă oarecare de patul Lenorei, iarăşi fără atitudine către ea. Devenea din nou ameninţătoare, cerîndu-i alte îndatoriri decît ale medicului. Walter se apropiase de pat, luase mîna bolnavei şi-i spusese:

— Acum ai să te simţi mult mai bine!

Lenora, neştiind ce să zică şi să facă, închisese ochii ca şi cum ar fi dorit să doarmă. Walter, uşurat, lăsase delicat mîna jos din a lui.

Îşi amintise deodată că Aimée lipseşte, că a plecat brusc de acolo, atunci anume cînd el, printre celelalte dispoziţii luate, decisese că Aimée va dormi acolo în sanatoriu, în camera alături de cea a Lenorei.

Măsura îi păruse firească şi necesară; acum abia îşi zicea că Aimée putuse fi jignită. Trebuia s-o fi lăsat să decidă singură; el n-avea dreptul să dispună de ea, fie chiar în acea împrejurare.

Walter simţise iar nemulţumirea de sine, sentiment ce-i era intolerabil şi pe care Aimée ştia să-l provoace adesea; jenă, plăcere a expiaţiei, nevoie de a se absolvi. Dezbătea acum în nesiguranţă — oare ce avea de făcut faţă de supărarea fetei. Spusese cu ton aspru doctorandului şi infirmierei:

— Eu sunt aici! ca o ameninţare a oricărei indiscipline, cum şi ca un gest suprem de protecţie

conjugală, apoi urcase spre biroul lui de sus, care îi era refugiul în orice împrejurări.

În birou se plimbase cu paşi regulaţi de-a lungul aceleiaşi poteci ruginii a covorului. Era un mers totodată asurzit şi nichelat, ca şi cum tălpi metalice pierzîndu-şi sunetul ar fi păstrat însă sonoritate. Se oprise apoi brusc, parvenit probabil la statornicirea soluţiei pe care astfel o urmărise.

Sta acum rezemat cu cotul de acel *bahut Empire*, sarcofagiu masiv încrustat de bronzuri şi de sidefuri, una din bucăţile cele mai însemnate ale colecţiei. Ridicase capul şi întîlnise cu privirea portretul Salemei. Salema priveghea; prezenţa ei acolo îi era prielnică; avea impresia că-l poate ajuta să rezolve conflictul dintre el şi Aimée. Acelei nedumeriri subtile a lui, în viaţă Salema i-ar fi adus fie o ignorare grosolană, fie o indulgenţă iscusită. Walter îşi muşca uşor buza de jos, ceea ce da gurii desenul unei dungi bizare unduiate. Nu! El n-avea căderea să intervină în sentimentele fetei către Lenora! Cele două se iubeau pe un plan unde el era „străinul". El n-avea rolul de a lua măsuri părinteşti faţă de Aimée. Fata, pe bun drept, se ofensase de amestecul lui în ceva aşa de intim. Îi da acum dreptate cu o complezenţă care o scotea faţă de el din rosturile familiale şi chiar de aceea se acuza aşa de bucuros. Drumul prieteniei lor îi părea întrerupt de micul incident enervant. Acordul lor bun din ajun se măcina şi ar fi vrut să-l consolideze. Îi va cere scuze. Imaginea glacială şi perfectă a fetei părea a luneca departe în fundul pupilei lui fosforescente. În punctele aurii ale ochilor, doi licurici se aprindeau şi se stingeau din inconştient pe ecranul conştiinţei, ca două lanterne oarbe.

Se aşezase la birou. Lenora avea deci un adenom uterin înaintat cu aderenţe, mai curînd ori mai tîrziu funest.

Cu un creion trăsese pe o hîrtie o bară fermă, apoi un semn grafic oblic, care reproduceau ideea aproape pasionată a morţii unei soţii. *Lenoras Tod!* [1] pe sunete solemne ca şi *Azes Tod.* Punctase cu creionul cercuri mici, perfect egale, cifre precise, socoteli fără greş asupra sfîrşitului femeii de acolo, din salonul opt, cărui i se luase tăbliţa pentru a-l diferenţia de celelalte camere ; un punct şi o linie fixase apoi soluţia implacabilă. Aproape cenuşii acum, ochii lui Walter aveau un polei de gheţar ceţos.

Dincolo de acest traseu care ducea la moartea Lenorei, nu formulase nimic ; nu depăşise cu nici un gînd evenimentul fatal.

Se auzise o bătaie timidă la uşă şi chipul blajin al dactilografei apăruse :

— Domnişoara Aimée întreba dacă i se poate aduce în camera de jos telefonul.

Walter o concediase fără de răspuns, cu un semn liniştitor al mîinii. Era un lux al lui acela de a nu avea cu femeile ce-l împresurau nici un fel de conivenţe galante. Nu se bagateliza. În atmosfera lui boreală putea astfel răzbate mai pur prin filonul de otravă şi, subt gheţari, zigzagul scînteii reci a pasiunii tăia drumuri netede de hartă.

Un telefon alături de bolnavă nu era permis, totuşi era vorba de Aimée şi de mama ei. Nu va refuza. Coborîse iarăşi la Lenora şi găsise pe Aimée aşezată pe un scaun, cu o carte în mînă lîngă patul bolnavei. Părea enigmatică.

Aimée în primul moment fusese furioasă că e

[1] Moartea Lenorei ! (Germ.).

obligată a-şi părăsi camera şi plînsese ; pe măsură însă ce disperarea ei egoistă îmbrăţişa cuibul de lux de care trebuia să se despartă, i se dezvolta ideea că interiorul preţios era strîns legat de voinţa lui Walter. Acelaşi plîns îşi deviase atunci mobilul şi Aimée suspinase :

— Mamile !

Drept consecinţă a confundării egoismului cu sentimentele filiale, decisese că se va strămuta, devotîndu-se. Cînd însă coborîse lîngă Lenora, elanul se încetinise. Somnul curmat de gemete ale Lenorei o impresiona ; îi fusese frig în aerul curat al camerei cu temperatura grăduită strict, iar în apropierea patului îi păruse a simţi un halo impur răspîndit de trupul canceros. Îi era silă şi frică ; trăsese totuşi un scaun şi sta acolo ca în drum.

Cînd intrase Walter, Aimée se sculase grăbit şi, luîndu-l deoparte, cercetase despre boală şi operaţie. Era un cancer înaintat, totuşi de natura cea mai lesne de operat...

Tonul grav impresionase pe Aimée şi umpluse cu apă limpede de lacrămi, ochii ei largi. Nimic nu cursese însă pe de lături. Înduioşarea estetică încîntase pe Walter.

— N-ai nevoie să dormi aici. În primul moment crezusem...

Fata protestase.

— Nu ! Nu va pleca de lîngă mama ei...

Walter insistase.

— Era chiar mai bine pentru bolnavă, care nu trebuia să aibă nici un fel de emoţie.

— Cancerul era contagios ? întrebase neaşteptat Aimée.

Cum Walter rămăsese perplex, Aimée se corectase : Ereditar ? vroise să zică şi cuvîntul schiţase

parcă drama acelei frumuseţi intacte, pîndite de o tragică moştenire.

— Ce idee! Ce idee! Walter o mustrase aproape tandru, schiţînd un gest protector, împotriva unui duşman imaginar.

Subt forma amînării de pe o zi pe alta, de la un ceas la altul, Aimée rămăsese deci încă în camera ei. Asista la consulturile medicale, era mereu, ce-i drept, în preajma Lenorei, îşi rezervase însă toate cursele în oraş. După-amiază îmbrăca un taior simplu şi pleca să caute consolare la fetele Persu, sau să previe pe Nory Baldovin. Uneori fetele Persu o luau cu ele în treacăt la club, sau intrau numai pentru un minut la vreun comitet.

Aimée pretutindeni vorbea de supărările ei filiale. Graţie ei, Lenora se bucura de o reclamă deosebită. Cancerul ei uterin devenise un eveniment monden. Sanatoriul Walter fusese nevoit să deschidă un registru de înscrieri şi o rubrică de informaţii, şi limuzinele descriau în faţa peronului curbe nenumărate. În camera ei ce da spre parc, Lenora era la adăpost de acel zgomot şi se lăsa acum în voia boalei şi a unei frici dezordonate. Laşitatea ei dezlănţuită complica răul, şi Walter se văzuse nevoit să intervină. Totodată sever şi generos, îi poruncise să se cuminţească şi îi promisese să o vindece. Trebuia să fie foarte liniştită în vederea apropiată a operaţiei: un mic raclaj în urma căruia se va simţi bine.

Asprimea şi minciuna laolaltă îşi făcuse efectul şi Lenora se domolise; numai din cînd în cînd, din rădăcinile adînci ale trupului se ridica în ea iarăşi spaima şi rebeliunea. Avea acum un facies ca de absint, de o frumuseţe specială, pe care-l admira doctorul Pejan care o îngrijea cu mult zel, atît pentru patron, pe care-l judeca dar pe care-l stima, cît şi anume pentru ea, pentru femeia rătăcită acolo, care-i păruse totdeauna ridicolă şi mişcătoare. Acel facies pe Aimée o speria; clipea de teamă şi se uita împrejur căutînd ajutor. Bucuroasă că nu e singură, surîdea aproape graţios lui Pejan. Uneori, cînd Aimée arăta ceva simplicitate şi bun-simţ, Pejan îşi zicea că fără de vanitatea ei nesuferită ar fi putut fi o fată bună. De obicei însă o dezghioca de învelitoarea ei frumoasă, contemplînd sîmburele prodigios al egoismului, apoi o învăluia la loc cu îngrijire în formele ei armonioase, tratînd-o cu un amestec bine dozat de respect şi de ironie. Cînd Aimée rămînea singură cu Lenora, atitudinea ei avea ceva brusc şi constrîns; respingea braţele ce i le întindea Lenora cu alintare, mustrînd pe mama ei că face mişcări nepermise. Lenora se întrista; din regiuni obscure i se urca o intuiţie sinistră asupra boalei; se întorcea spre perete, strîngînd pe lîngă ea plapoma ca pe un giulgiu şi închidea ochii privind în întunericul pleoapelor ceva spăimîntător. Se simţea descalificată faţă de Walter, de Pejan, de toţi bărbaţii de pe lume, pentru că nu mai era intactă ca femeie.

De îndată ce Lenora adormea sau părea adormită, Aimée pleca în oraş. Dintre cursele ce avea de făcut, una singură avea mereu insucces: aceea la casa Drăgănescu. Aimée se enerva; găsea că defecţiunea era de neiertat. Pe cînd ei se zbuciumau, Elena şi bărbatul ei nici nu binevoiau a fi puşi la curent. Fiecare ar fi vrut bucuros să se plimbe în străinătate în duo muzical, dar erau pe lume şi alte datorii.

Aimée era bucuroasă să macine puţin din statuia mîndră a Elenei, dar nu se grăbea de fel a o anunţa.

După mai multe demersuri zadarnice, se hotărîse să cheme la telefon; răspunsese feciorul că domnul

lipsea. Aimée ar fi putut lăsa un răspuns, tăcuse însă, vroind să vadă pînă cînd acea fortăreaţă îi va rămîne închisă. Nory Baldovin lipsea în provincie; pe doctorul Rim nu se putea pune mîna. Nu te puteai bizui pe nimeni dinafară. Palatul Walter apărea iarăşi fetei ca o citadelă prielnică; atît numai că acum se juca în interiorul ei tragedia vieţii şi a morţii. O scutura un fior; rămînea atunci în camera ei cea frumoasă şi se odihnea — Lenora trebuia să trăiască! Aimée îşi repeta dezideratul ca şi cum n-ar fi fost cel mai firesc cu putinţă. Foşnetul îndemînatec al cameristei în jurul ei o mulţumea. Familia Walter în palatul Walter! Lenora, Walter şi ea! Atît! Ei trei! Ceaşca de porţelan de China o încălzea mai mult ca ceaiul fierbinte; luxul circula în ea ca o sevă. Lenora trebuia să trăiască! Se încăpăţîna într-o voinţă pe care nimeni nu i-o disputa. A doua zi era să fie operată: Lenora va scăpa! O ştia totuşi dinainte.

Cînd Aimée, în dimineaţa aceea, pe la 10, coborîse în sanatoriu, totul era liniştit. Îi ieşise înainte Walter cu un aer tainic. Operaţia s-a făcut în condiţii bune! Apoi grăbit se dusese spre patul Lenorei şi o dezmierdase pe mîini şi pe păr, ridicînd peste piept cuvertura lunecată. Foarte palidă, Lenora nu se deşteptase încă. Cum Aimée consternată nu spunea nimic, Walter o luase de umăr şi o trăsese deoparte. Aimée se supusese; avea un singur şi acelaşi gînd: casa şi familia Walter!

— Uite ce sunt eu de părere, spusese Walter. Ar fi bine ca pentru zilele ce rămîn pînă la restabilire, să vie la noi domnişoara Hilda. Bolnava noastră o iubeşte mult.

Walter totdeauna evita să dea Lenorei în faţa lui Aimée un nume definit. Înainte era: „mama dumitale", acum: „bolnava noastră".

— Numai să vrea să vie! răspunse Aimée, căreia propunerea i se părea avantajoasă.

— Va vroi! Domnişoara Hilda se sperie mai lesne de petreceri decît de suferinţă.

Remarca lui Walter displăcuse fetei. Alesese din ea cuvîntul suferinţă. Avusese o destindere nervoasă care adusese lacrimile. Ochii albaştri se acoperise cu o pînză subţire, care acum însă lunecase pe obrazul de porţelan. Batista fină acoperise rictusul mic al gurii; glasul avea o disperare sinceră:

— Am fost la cumnatul meu... Nu e vizibil! Sora mea lipseşte şi nici nu-i ştiu adresa... Nory Baldovin nu dă nici un semn... Sunt singură!... Starea mamei e rea şi mi se ascunde!... Nu vreau pe nimeni. N-am nevoie de nimeni!...

— Dar nu e de fel aşa! Lenora e acum mai bine de o sută de ori ca înainte!... Nu eşti singură! Mă ai pe mine!

Walter sublinia unul cîte unul cuvintele, emoţionat de acel strigăt orfan al fetei.

Aimée se calmase ca printr-un resort. La nesfîrşita repetire a gîndului: „Casa şi familia Walter!" Walter dase acum un răspuns.

XVII

Hilda primise de la Aimée o scrisoare prin care o punea la curent cu boala și operația Lenorei ; fără altă aluzie, Aimée, făcînd socoteala serviciilor ce-i putea face Hilda și incomodității ce-i putea aduce ei personal, decisese să n-o cheme.

Venise însă drept răspuns o scrisoare prin care Hilda dădea curs sentimentelor ei bune, anunțînd totodată că va veni lîngă scumpa ei amică în momentele de supărare, ea care fusese invitata lor fericită, în timpuri de bucurie. În nemțește frazele se lungeau lirice și oarecît bombastice. Impresionată de nenorocirea ce se abătuse asupra prietenilor, Hilda uitase atmosfera cam neplăcută care încheiase petrecerea ei la Walteri.

Bunele intenții ale Hildei erau prea evidente pentru ca Aimée să poată obiecta ceva. Se mulțumise să gîndească că „*diese arme*[1] Hilda" avea un stil cam exaltat.

Pe Hilda o primise la gară de rîndul acesta domnul intendent și domnișoara secretară. Aimée fusese mulțumită că se poate dispensa, deoarece amiciția ei pentru Hilda era mereu mai micșorată, nemțoicuța trecînd pe un plan lateral și inferior al preocupărilor ei.

Hilda, care-și închipuise că va cădea acolo în plină dramă familială, fusese descumpănită de aspectul normal al lucrurilor. Lipsa de efuziune a lui Aimée către ea o pusese totuși pe socoteala mîhnirii : „Sunt atîtea feluri de a reacționa la supărare".

O dată venită, Aimée profitase de prezența Hildei pentru a-și ușura sarcina pe lîngă Lenora care, deocamdată, era salvată ; cît despre pericolul prevăzut pentru viitor îi părea acum ceva depărtat și poate chiar exagerat. Își zicea uneori că acel pericol putuse fi numai un pretext pentru Walter de a se declara.

Din neglijența lui Aimée și din neprevederea celorlalți, camera Hildei nu fusese din timp pregătită, de aci o mică indecizie asupra instalării ei. Hilda declarase că ar dori să fie cît mai aproape de doamna Lenora, deoarece a venit anume pentru dînsa. Aimée îi cedase, deci, locul ei în camera de lîngă bolnavă, loc pe care nu-l ocupase nici un moment efectiv. Prin acel aranjament, fetele se vedeau destul de rar și mai niciodată singure.

În afară de Aimée, toți ceilalți arătase Hildei multă recunoștință pentru venirea ei.

— Îți mulțumesc, *kleine Freundin !*[1] îi spusese la sosire Walter și urmase a o trata prietenește.

Lenora, firește, o primise cu lacrimi de emoție și bucurie. Pejan își arătase mulțumirea prin glume :

— Acum am cu cine să mă cert !

Personalul se învoia admirabil cu nemțoicuța. Uneori Aimée, agasată de acele demonstrații, cerea fără de rost „liniște" pentru bolnavă. Circula atunci un vînt rece. Mai adesea însă Aimée arăta destulă bună

[1] Acea sărmană (germ.).

[1] Mică prietenă ! (Germ.).

dispoziţie. Era mulţumită de însănătoşirea Lenorei asupra căreia îi convenea să anticipeze. Sentimentele triste şi grave, ca şi stofele de culori închise, n-o prindeau. Dezorientată faţă de necazuri, suportase rău boala Lenorei. Acum, cînd boala era înlăturată, avînd pentru viitor, în orice caz, asigurările lui Walter, Aimée redevenise păpuşa graţioasă de altădată.

Păstrase totuşi obiceiuri mai matinale, era punctuală la ora dejunului Lenorei şi aproape zilnic punctuală la ora 4, luînd mai din vreme ceaiul, cu Hil[illegible] Walter şi Pejan, pentru a putea după aceea [illegible] pînă seara, cînd asista la culcarea bolnavei. Len[illegible] era fericită de atenţiile fetei ei scumpe. Ceilalţi, [illegible] asemeni, n-aveau a se plînge de ea. Regimul bune[illegible] lor sentimente la ore fixe convenea lui Aimée. Devotamentul ei ocupa cel mult trei-patru ore din zi, restul timpului îi aparţinea.

Cum pentru moment nu se puteau primi vizite, Aimée ieşea mult. Şoferul staţiona mereu în aşteptarea ei în faţa peronului mare, acum nefrecventat.

În rochiţă de ziuă — negreşit elegantă, subt haina de casa cu guler simplu de lutru, cu pălăriuţă neagră discretă — Aimée cobora cu precauţiune scara pustie de marmoră, ca şi cum vroia încă la acea distanţă să respecte liniştea bolnavei. Împingea cu o sforţare uşa masivă a cărei cheie o luase la ea şi, cu o privire împrejur, dintr-o impresie obscură de mister, alerga spre Buickul discret în eleganţă ca şi ea. Urmau felurite curse însemnate pe agendă şi complectate, zilnic aproape, cu o staţie mai lungă sau mai scurtă la fetele Persu. Se simţea acolo mai bine ca oriunde: Minette era atentă şi inofensivă, şi amiciţia admirativă, dar rezervată a Corei o măgulea din ce în ce mai mult. Omagiul acelei pretenţioase estete îi părea mai de preţ chiar ca al lui Walter. Cu toată afecţiunea ce-i arăta, Cora nu-şi lua privilegiul de familiaritate obicinuită între prietene, ci persevera într-un fel de cochetărie amicală. Aimée auzise adesea preceptul Corei: „Nu se pot complecta în frumuseţea lor decît două fiinţe de acelaşi fel!“ dar nu se alarmase de el, căci nimic în atitudinea Corei nu îngăduia alarmă.

Inocent acceptată, prietenia ei era prielnică lui Aimée, pe care avansurile bărbaţilor o ofensau în [illegible]ustul ei de acurateţă, insinuările şi complimentele lor [illegible]ndu-i impresia a-i deflora rochia sau a-i mînji por[illegible]ınul. Deşi ea însăşi rece, Aimée poate că totuşi ar [illegible]dorit pe Cora mai drăgăstoasă. Totdeauna alături [illegible] ea, fumînd o havană opiată, Cora spunea lui Ai[illegible]mée cu glas limpede şi calm că ea e singurul ei idol. Aimée se simţea stînjenită şi ar fi preferat mici gingăşii ca ale Hildei, pe care totodată le dispreţuia.

— *Cette pauvre*[1] Hilda! se exprima Aimée în faţa Corei, din grija ca nu cumva să fie îndoială asupra preferinţelor ei.

Teamă neîntemeiată, căci Cora nu cunoştea competiţie, şi Hilda îi era perfect indiferentă.

Singurul semn mai vizibil al amiciţiei Corei Persu era dorinţa de a se găsi cît mai mult cu Aimée. De la o cursă în oraş făcută împreună, trecuse la deprinderea de a le face pe toate; de la coincidenţa unei vizite luau acum înţelegere pentru toate vizitele. Aimée nu accepta încă nici o invitaţie la petreceri, dar împreună cu Cora se ducea la unele reuniuni intime de comitete a societăţilor de binefacere, de la care întruniri tineretul se abţinea în genere. Cele două fete strînsese astfel raporturile cu persoane mature şi importante. În camerele de locuit şi în ţinută de casă, acele doamne pierdeau din prestigiul lor; conversaţia se nivela, fetele se simţeau mai austere şi doamnele patroane mai

[1] Sărmana (fr.).

frivole ; se vorbea de treburi, dar şi de cancai …ei
Doamna Caliga avea totdeauna băuturi excele…ele
Cora aprecia un lichior sec autentic şi Aimée …n-
bucuroasă două păhăruţe de Malaga. Doamna Ca…
mărturisea că găseşte în alcool un mare auxiliar … ad
tivităţii ei neobosite. Împreună cu secretarul, …
tînăr licenţiat în Drept foarte agreabil, stau în pat
plăcut şi intim, după plecarea celorlalţi. Aimée n…
era de felul ei „flirt“, şi Cora era Cora, atmosfera
nu era deci turburată, cei patru de acolo formau ca
şi două perechi, şi doamna Caliga aprecia mereu mai
mult pe cele două prietene, chiar dacă despre prietenia lor avea de făcut vreun comentariu.

Uneori cele două se duceau şi la Clubul Sport, dar numai la orele cînd nu era lume multă. Erau acolo zece-cincisprezece clubişti care cercau paşi noi de dans sau imitau numere de la *Music Hall, à s'y méprendre.* Cora şi Aimée stau deoparte. Cînd uneori tonul petrecerii era mai ridicat, Cora părea interesată de impresiile lu Aimée. S-ar fi zis că aşteaptă să se producă un fenomen a cărui întîrziere o dezamăgea. Cum Aimée rămînea impasibilă, dar îşi exprima mirarea pentru acele „nebunii“, Cora propunea să plece şi, făcîndu-şi drum printre „nebuni“, ducea după ea pe Aimée docilă.

Întoarsă acasă, Aimée se urca de-a dreptul în camera ei şi recapitula întrebuinţarea zilei, totdeaun… rezumată în tovărăşia Corei. Prietenia Corei îi d… venea tot mai necesară, deşi o preocupa uneori obstacolul întîlnit în caracterul amicei. Era îngrijorată că nu mulţumeşte îndestul pe Cora, fără urma vreunui gînd echivoc.

Lenora mergea repede spre bine. Dimineaţa, la pansament şi seara, la culcare era încă bolnava fricoasă şi capricioasă, restul timpului, mereu mai înviorată, părea a renaşte.

li… ţa acum cîteva ore pe şezlong şi aştepta cu nerăbdare permisia de a face primii paşi. Graţie tonicelor avea o mină bună, şi tenul îi era mai frumos … pricînd. Îşi regăsise cochetăria. Walter se arăta … m soţul perfect al unei soţii incurabil bolnave. … ezenţa aproape permanentă a lui Walter şi cordialitatea lui nouă, redase oarecît Lenorei aplombul. Nu mai era faţă de bărbatul ei atîta de încremenită şi adesea, la glumele lui Pejan, rîdea cu rîsul ei pe care Nory Baldovin îl chema „sexual“. Avea chiar o stare de nelimpezire, un gînd latent, un tors în gîtlej, o nădejde senzuală, care-i strălucea în ochii verzi de pisică, cu pleoape îngreunate de arsenicul tonicelor ; mutilată cum era acum, imboldul ei devenea tragic, sau numai ironic.

Tratamentul era din ce în ce mai abreviat şi progresele mai accentuate. Coaforul şi manichiura fusese admişi. Lenora se gîndea acum la rochii. Printr-o manevră şireată ruga pe Aimée să treacă pe la casele de modă în faţa lui Walter, ştiind că fata astfel n-o va putea refuza, iar de consimţămîntul lui Walter fiind asigurată. Conspirase cu Hilda să se tundă pentru a face surpriză lui Walter şi lui Aimée. Walter se arătase încîntat, dar Aimée se supărase pînă la lacrimi.

— De ce te-ai masacrat aşa, mamile, fără să mă întrebi ? Nu mai eşti mamile a mea !

Nemulţumirea fetei se descărcase asupra Hildei ; … ind rămăsese singure îi spusese tăios :

— Nu ţi se pare că-ţi depăşeşti atribuţiile ?

Era felul în care o putea mai mult jigni. Hilda rămăsese rău dispusă cîteva zile ; glumele lui Pejan nu reuşeau s-o înveselească ; Lenora o îmbulzea zadarnic cu întrebările şi Walter se arăta îngrijorat.

Treptat, Hilda se înseninase, ceea ce fusese subliniat de Pejan cu :

13*

— Aşa da ! Eşti iar drăguţă !

Aimée, cu glas melodios, opinase că poate Hildei îi era dor de logodnic. Hilda protestase : Nu era logodită.

Pejan a doua zi o întrebase :

— Ce e cu logodna, domnişoară Hilda ?

Hilda îi explicase că Aimée probabil făcuse o glumă despre un văr al ei seminarist, cu care părinţii în copilărie o logodeau, tot în glumă.

Aceeaşi întrebare i-o pusese apoi şi Walter :

— Aşadar, eşti logodită, *kleine Freundin ?*

Un :

— *Nein !* accentuat atrăsese atenţia tuturor.

Se vorbise atunci de Viena, şi Walter declarase că de îndată ce lucrul va fi posibil, va duce pe Lenora la Viena pentru un tratament cu radiu.

— Domnişoara Hilda va putea rămîne cu amica ei sau pleca cu ei la verişor, aşa cum va dori, glumise Walter.

Hilda se grăbise să spună că a venit anume pentru doamna Walter, deci va pleca cu ei o dată pînă la Viena, unde cu regret îi va părăsi — dar nu pentru logodnic.

Lenora se bucurase de voiaj ca de o petrecere. Avea acum unele aere misterioase din faptul că pregătea lui Aimée ceea ce ea credea a fi o mare surpriză. O vor lua cu ei. Credea că o călătorie cu Hilda şi vizitarea Vienei şi a pensionului o vor încînta. Într-o zi, nemaiavînd răbdare, mărturisise lui Aimée proiectul : rămînea consimţimîntul lui Walter, care...

Aimée o pironise cu privirea :

— Sunt obosită ! De aceea nu pot şi nu vreau să merg. Cît despre consimţimîntul lui Walter...

Lenora nu putuse pricepe de ce intenţia ei

frumoasă fusese primită de Aimée cu iritare şi dispreţ.

În aceeaşi zi Aimée spusese lui Walter în faţa celorlalţi :

— Trebuie să rămînă cineva aci cu casa şi ţin să mă sacrific eu !

Walter se roşise fără a spune un cuvînt. El nu se gîndise că Aimée ar dori să meargă. Evita de fapt pe Aimée, de cînd avusese cu ea acea explicaţie care angaja viitorul. De la capitalul pe care i-l oferise, dobînzile le înturna asupra Lenorei.

Cînd timpul plecării sosise, Walter orînduise totul cu privire la sanatoriu, factor responsabil rămînînd doctorul Pejan. Cu privire la casă nu orînduise nimic, Aimée fiind stăpîna. Walter îşi recapitulase şi tot ce mai putea avea de făcut la Viena ca aprovizionare medicală. De la căsătorie nu mai trecuse frontiera. I se părea mult de atunci şi socotise cu mirare că în realitate nu erau nici trei ani deplini. Numai trei ani şi era ajuns la acel epilog funebru ! Constatase lucrul cu un fel de cruzime, cum priveşti opera acelui valoros căpcăun ce e Natura. Îşi făcea totodată socoteala că la Viena va avea el singur toată grija Lenorei şi că-şi va face toată datoria. Hilda îi părăsea ; era o pierdere regretabilă, dar de neînlăturat. Nu puteau sechestra fata.

Lenora suportase bine drumul, încîntată de fiece lucru în voiaj. Walter regăsise cu plăcere decorul familiar al călătorului pasionat ce fusese altădată. Despărţirea de Hilda se făcuse la o staţie mică de bifurcare. Lenora era gata să facă o mică scenă, dar o oprise Walter, ca fiind inoportun pentru sănătate. Arătase el o recunoştinţă mai expansivă de cum îi era obiceiul, pentru a o compensa. Fata aceea era de treabă şi în voiaj fusese chiar agreabilă, ca şi cum îşi

regăsise personalitatea o dată cu patria, sau poate era dintre femeile cărora le şade bine cu drumul.

Viena era unul din marile amoruri de tinereţe ale doctorului Walter. Puţina lui sensibilitate fusese totdeauna rezervată locurilor şi lucrurilor, nu oamenilor. Îşi alcătuise un program ordonat al împărţirii timpului. Lenora era instalată într-un sanatoriu pentru înlesnirea tratamentului, dar în pauzele tratamentului circula în voie. La ore fixe deci, Walter se ocupa de ea. Îi rămînea timp pentru vizitele la confraţi, la felurite laboratorii, la furnizori şi chiar la anticari, unde proceda cu precauţiune, ca unul care şi-a făcut suma achiziţiilor. Lenora nu se putea obosi şi se plimba pretutindeni cu autoul. El, în schimb, făcea curse lungi cu piciorul pe Ring sau la Prater, ca un simplu muritor, fericit că e în concediu. În Prater, Walter se surprinsese fluierînd. Îşi amintise zilele petrecute cîndva, demult, acolo cu Salema şi bancherul Efraim, care la Viena era baronul Efraim.

Pe cînd Efraim urmărea bursa, el avea cinstea să plimbe pe bancheriţa care avea o predilecţie pentru Luna-Park. Timpul anulase mînia de atunci a tînărului Walter, pus în solda şi la capriciul femeii elefantiaze şi lăsase intactă numai plăcerea studentului de a cunoaşte frumosul oraş vienez. Walter fluiera acum un refren de vals, asemeni acelor finale de operetă în care cortina căzută a acoperit viziunea tenorului scund ce înlănţuie talia grasă a duegnei, lăsînd numai melodia în surdină a viorilor.

În fiecare seară aproape, Walter conducea pe Lenora în vreunul din acele teatre a căror spectacol e sfîrşit la ora 10. În pragul sanatoriului o săruta pe frunte — gest atunci inovat — apoi pleca la una din cafenelele mari, unde rămînea pînă spre 1 din noapte, înlocuind rar cafeneaua vieneză cu vreun alt local mai dubios.

Din ţară, Walter primea buletine aproape zilnice de la Pejan şi de la administrator. Aimée trimisese o singură scrisoare cu tonalitate cam sarbădă, vorbind de misiunea ei acolo în ţară şi de petrecerea lor nevoită departe de cămin.

Rămasă singură, Aimée avea timpul întreg la dispoziţie. Se întorsese deci cu totul spre viaţa dinafară. Restabilirea Lenorei îi îngăduia să ia parte la petreceri : asistase chiar la o redută costumată a Sportivului, peste tot însoţită de Cora Persu.

Aimée era acum ca şi mutată în casa Persu. Ilustrul Persu era plecat la un congres în America şi doamna Persu mereu pe drumuri pentru agonisirea coşniţei. Aimée avea, desigur, grijă să nu fie pricină de cheltuieli pentru prietenele ei, aducea însă în dărnicia ei multă delicateţă. Faţă de generozitatea prietenei, Cora avea atitudinea cuiva care nu bagă de seamă ; Minette, dimpotrivă, arăta o recunoştinţă expansivă.

Cînd fetele rămîneau acasă, se puneau în discuţie chestiile de familie şi îndeosebi neajunsurile pricinuite de amorul Minettei pentru acel escroc, acel Marcoff plin de toate viţiile, la care, fără îndoială, asocia pe biata Minette. Voinţa dîrză a Corei nu putea nimic împotriva feminităţii depravate a celeilalte.

— Atunci, să te ia de nevastă ! poruncea cu glas vibrant Cora.

— Nu vrea să mă ia ! se văieta Minette.

O luptă cu atît mai dureroasă cu cît mariajul atît de dorit era o unire degradatoare.

Alteori Minette declara că ea nu vrea să se mărite pentru că pe urmă n-are s-o mai iubească.

— Trebuie !... Dacă nu, ţi-l iau eu !

Cora, evident, nu vrea decît să ameninţe. Aimée se îngrozea de situaţie, dar nu observa cinismul Corei. Dureroasă însă era robia aceea a simţurilor la fragila

gospodină cu chip delicat și prematur veștejit, care-i cerea lui Aimée ajutor.

În afară de mondenități și de intimitatea amicală, Cora era un prețios Cicerone intelectual pentru Aimée. O conducea la conferințe interesante trecîndu-i de-a gata opiniile ei. Cora iscodea încă și tot felul de plimbări noi și amuzante. Ieșeau adesea pe jos, simplu îmbrăcate, ducînd după ele de-a lungul vreunui bulevard sau pe străzi întortocheate vreun domn matur și galant; urcau apoi brusc în vreun taxi sau tramvai, lăsînd donjuanul perplex și furios. Aimée, cu seriozitatea ei suavă și Cora, cu gravitatea ei arogantă nu ieșeau niciodată umilite din acele experiențe.

Nu repetau același număr; ar fi fost banal și compromițător. Mai interesant erau oamenii din popor: vreun bătrîn libidinos cu haine sleioase, în care cutezanța se aprindea corosivă și defăimată. Obsedat și excitat, stînjenit totodată cu un fel de ură, trăgîndu-și buzunarele rupte și basmaua de gît murdară și cu aceeași furie privind hainele luxoase ale fetelor, ca și cum numai acele vestminte ar fi fost obstacolul, apoi copleșit și cu o indicibilă expresie de milogenie și servitute, fetele îl duceau în dîra parfumului lor ca pe un vînat duhnav, pînă unde, la vreo traversare, încetineau și victima le venea aproape, încălzită. Aimée atunci se înfiora de dezgust, pe cînd Cora, necruțătoare, îl sfida:

— La o parte, cerșetorule!

O serpentină electrică trecea prin bruta pe care instincte ce n-au clasă socială o făcuse un moment să niveleze distanțele. Era atunci o prăbușire dublă: bărbătească și socială, care delecta o secundă pe Cora. Lui Aimée un moment îi era încă frică, apoi amîndouă rîdeau.

În schimb, haimanalele tinere răzbunau pe cele bătrîne. Fără să mărturisească, dar ghicită de amica ei, Aimée era oarecît impresionată cînd vreun tînăr lucrător sau apaș avea subt caschetă ochi frumoși, cămașă descheiată pe pieptul tînăr și mîneci suflecate pe brațe musculoase. Cora găsea și ea pe aceia mai puțin ignobili ca pe restul bărbaților, erau însă experimentele care se arătau mai primejdioase. O dată asmuțiți, lupii tineri nu se lăsau lesne păcăliți, nici nu se intimidau ușor, ceea ce da Corei lucru mai anevoios. Decisese că acele experimente trebuiau rezumate la un obiect definit și asupra căruia să existe o putere de coerciție. Alesese deci pe Paul șoferul, cu care știa că Aimée făcuse eseuri de cochetărie.

De vreo cîteva ori Paul le ieșise în cale și Cora decisese că Aimée va avea aerul că nu-l vede sau că nu-l recunoaște. Nedumerirea tipului, care nu știa dacă trebuie sau nu să se divulge, păruse Corei lucru savuros. Aimée nu înțelesese ce-a voit amica ei cu acel incognito. Într-o altă zi, prin contrast, Cora spusese lui Aimée să-l strige pe nume și Paul, surprins, frînase așa de brusc că autoul săltase. Fetele se urcase și se plimbase pînă la Băneasa, fără alt semn de recunoaștere. Paul rămăsese cu banii în mînă cu un aer stupid. La prima ocazie însă, fetele îi vorbise mult cu ton glumeț și familiar. Erau etapele unui plan subtil, elaborat de Cora. Paul nu înțelegea dacă atitudinea lor era provocătoare sau firească, oscilînd între cele două ipoteze, dar vădit prelucrat de ideea fixă.

Cum fetele, într-una din plimbări, nu-i dase indicație, Paul enervat întrebase:

— Unde?

— Unde vrei! răspunse Aimée, stilată de Cora.

Fusese o cursă dezordonată pe bulevarde, pînă cînd Paul apucase prin mahalalele mărginaşe, cotind mereu cu un fel de furie prin acele cartiere pe care Cora le găsea „interesante". Se înserase cînd autoul oprise brusc pe un fel de teren vag, care se înfunda în nişte magazii vechi.

Abia după somaţii repetate şi pipăind în poşetă revolverul mic ca o jucărie, Cora reuşise să facă pe Paul să întoarcă spre casă, întoarcere care pentru Aimée fusese un calvar al fricii.

Ajunse, Cora concediase pe Paul fără de plată şi cu ameninţarea poliţiei. În camera fetelor, Aimée avusese un acces de lacrimi şi Minette îi adusese apă zaharată.

— N-a fost lesne! zisese Cora, ca un campion după o victorie care a trecut foarte aproape de înfrîngere, turnîndu-şi un păhăruţ de coniac.

— Şi unde pui că nici nu era încărcat browningul! De acum înainte, orice-ar zice Ticuşor şi oricît ar scînci Minette, îl încarc.

— Ţi-a fost frică? îngăimase Aimée care încă nu-şi revenise.

— Mie, frică? N-ai văzut c-am intervenit abia în ultimul moment?

Făcînd acele escapade, Aimée se credea tot ireproşabilă, socotind onoarea ca pe ceva material şi avînd numai scrupulul făpturii ei de mătase şi de porţelan. Cora era amorală cu gravitate şi convingere.

Ea, de altfel, urmărea numai impresiile lui Aimée; o interesa mingea perversă astfel aruncată de la ea la acei bărbaţi şi de la ei la Aimée: triunghiul acela subversiv al senzaţiilor. Partenera însă se arăta insuficientă. Aimée, după spaima cu Paul, reacţionase, spunînd Corei că-i e frică şi e mai bine să renunţe. Cora răspunsese rece:

— Negreşit!

Fusese între ele o nemulţumire. Aimée avusese impresia că de atunci Cora îi arată mai puţină admiraţie; ofensată, nu venise cîteva zile la casa Persu. După cele cîteva zile revenise, nerăbdătoare să vadă care e starea de suflet a Corei. N-o găsise acasă şi trebuise să asculte doleanţele de amor şi de gospodărie ale Minettei. Plictisită de aşteptare, cercetase unde e Cora.

— Cine ştie? Aşa e ea, cu toane! rîsese Minette.

De atunci întîlnise pe Cora tot cam grăbită, subt pretextul a felurite curse, asupra cărora nu-i da explicaţii. Aimée era dezamăgită. Profitase de acele viduri pentru a scrie misive lungi şi tandre Lenorei, pe care-şi da seama abia acum că a neglijat-o. Cu aceeaşi ocazie împrospăta şi admiraţia — desigur neştirbită — a lui Walter.

În afară de efuziunile familiale, vroise a da şi buletinul casei. Trebuia să-şi ia în serios rolul de custode, inspectînd totul. Descoperise defectarea unui aparat în laboratoriu şi un mic furt la provizia de lemne. Făcuse observaţii arogante care jignise personalul.

Cercase a se amesteca şi în domeniul medical, dar Pejan o înlăturase:

— Nu te osteni, domnişoară! Vezi-ţi de plimbări! Aici e răspunderea mea.

Îi păruse obraznic şi decisese ca la întoarcerea lui Walter să se plîngă. Întoarcerea o aştepta acum cu nerăbdare. Veştile primite de la Lenora vorbeau de tîrguielile făcute în vederea unei apropiate reveniri. „Walter e foarte drăguţ!" spunea Lenora. Calificativul, deşi nepotrivit, era îndreptăţit de supleţea doctorului Walter, care-şi însoţea nevasta în magazine dîndu-şi chiar şi avizul. Erau fenomene pe care le producea în chip precis desexuarea Lenorei prin boală şi, în chip vag şi latent, perspectiva văduviei, ca şi

cum Walter era recunoscător Lenorei că a venit oportun în existența lui, pentru ca, tot oportun, să plece.

La întoarcerea de la Viena, Lenora era de nerecunoscut: frumoasă, siluetată, vioaie, elegantă. Personalul nu-și credea ochilor și Pejan își declarase amorul, cerînd profesorului voie. Aimée se arăta foarte voioasă. Lenora venise, de altfel, încărcată de cadouri pentru toți și firește că Aimée fusese tratată princiar. Drept revanșă, Coca-Aimée anunțase Lenorei o mulțime de serbări proiectate pentru întoarcerea ei. Fusese o nouă epocă de mondenități în casa Walter la care Lenora luase parte activă: flirta, dansa, era neobosită și avea mult succes. Fusese de ajuns ca Aimée, la curent cu dorința nouă a Lenorei, să spună unui dansator care se înclina în fața ei: „Invită pe mama!" cu un ton de reproș, pentru ca normalizarea Lenorei cu mediul să se facă. Doamnele recunoscură în ea o semenă și Lenora se încorporase acelui angrenaj, pînă atunci rămas străin de ea și care atîta timp o speriase, pentru că nu știuse să observe că era vorba numai de „mode" ale vorbirii și ținutei, că numai „rețetele" îi erau neobicinuite, dar că altfel era de a lor și erau de ai ei.

Lenora nu era de fel îngrijată acum de sănătatea ei; se credea vindecată. Avea ideea naivă că nimic rău nu o poate amenința, fiind soția lui Walter și avînd medicina la dispoziție. E drept că consemnul riguros respectat făcuse să nu-i ajungă la auz cuvîntul funest de cancer, care i-ar fi risipit încrederea și iluziile. Îi plăcea deci să vorbească de boala ei ca de un lux și se enerva cînd i se amintea să nu se obosească.

— Vedeți ce frumoasă s-a făcut măicuța mea! Dar ce spaimă ne-a dat! era noul refren al lui Aimée.

Grație acelor recepții, Cora și Aimée se vedeau iarăși des. Pe tărîmul neutru al petrecerilor fusese o reluare de raporturi cu formă nouă de cochetărie amicală. Cora trimitea lui Aimée de la distanță surîsul ei și Aimée o căuta mereu cu privirea. Din cînd în cînd se opreau pentru a schimba cuvinte fără importanță, dar cu subînțelesul unei solicitudini reciproce.

Cînd, după aceea, Aimée se dusese la fetele Persu acasă, întîlnirea ei cu Cora avusese un caracter savuros de plăcere și constrîngere. Minette era culcată pe o canapea, biată peticuță palidă, învelită în pleduri roase. Cora pusese pe Aimée la curent:

— Iarăși mica operație. Debilă cum e, o va omorî!

Dintru întîi Aimée nu înțelesese, apoi se lămurise. Trecuse cu Cora alături în biroul ilustrului. Era un moment prielnic de intimități și confesiune; Cora tăcea așteptînd, Aimée se simțea însă stînjenită și nu găsea cuvintele cuvenite pentru împăcarea lor tandră. În loc de tandrețea ce aștepta, Cora întrerupse tăcerea cu aprecieri directe asupra sentimentelor, așa cum le concepea:

— Cu cît era mai frumos amorul între două femei!

Deși într-o chestie, ce socotea încă de principiu și care deci îi era indiferentă, Aimée nu găsise un răspuns, dezamăgită că prietena nu-i vorbea de neînțelegerea și de împăcarea lor două.

După un timp de tăcere, Cora se sculase ca cineva care renunță definitiv și provocase plecarea cam grăbită a lui Aimée.

Acasă, Aimée, nespus de agasată, mai găsise și un conflict familial; îl pricinuise Pejan, atrăgînd atenția lui Walter că Lenora se obosește prea mult. Walter făcuse reproșuri Lenorei, ceea ce dase drumul unei crize de nervi; Aimée luase partea Lenorei care după

boală avea dreptul la compensaţii. Walter o privise lung, ca şi cum făcea o cercetare minuţioasă a conştiinţei fetei ; întîlnise numai inconştienţa ei arbitrară. Căzură toţi de acord ca Lenora să fie mai moderată.

În aceeaşi seară, Aimée fusese foarte contrariată, primind pe o carte de vizită şi în termeni convenţionali scuza Corei de a nu putea participa la recepţie. Pe la 11, Walter adăogase la iritarea ei, venind s-o roage să intervină ca Lenora să se retragă :

— Nu pot da lumea afară ! răspunsese cam arogant fata.

Din mijlocul unui grup vesel, cineva o chemase pe Aimée. O mînă îi astupase ochii şi alta îi apucase ca un cleşte subţire pumnul. Se auzise un rîs pe note de alto şi vocea răguşită a prinţesei Ada.

— Noi ! Unchiul şi mătuşica !

Aimée revenise la lumină şi la libertate cu un fel de plăcere sperioasă. Erau chiar Ada şi Lică ; rămăsese acolo la vorbă şi la rîs, cu un fel de ardoare împotriva Corei şi a lui Walter. Privind pe rînd pe Ada şi pe Lică se întreba cine-i astupase ochii. Ada învîrtea în mîini un lornion ; mîinile lui Lică, libere, erau albe — deşi obrazul îi era oacheş — cam scurte, agile şi plebeiene : mîinile cu care-i astupase ochii.

XVIII

Cînd Coca-Aimée, pentru a treia oară în aceeaşi săptămînă, cercetase la casa Drăgănescu despre sora ei, feciorul, care nu avusese ordine precise, răspunsese că „boierii" sunt la ţară. În felul acesta el era

acoperit ; nici nu ascunsese, nici nu denunţase sosirea Elenei.

Coca-Aimée nu băgase de seamă pluralul şi plecase cu decepţia că Elena tot nu s-a întors. Era nerăbdătoare s-o vadă ; acum însă pentru alte motive ca cele dinainte. Scopul ei monden şi-l ajunsese fără de Elena, dar ar fi vroit să implice pe sora ei în existenţa pe care şi-o făcuse, iar dacă Elena ar fi avut ceva de zis împotriva felului ei de a fi şi de a face, ar fi vroit să poată preveni acele obiecţii. Aimée nu mai avea acum siguranţa absolută că tot ce face e bine şi vroia să-şi consolideze atitudinea. Riscurile nu-i plăceau şi dacă trecuse dincolo de unele limite ale prudenţei fusese din ambiţie faţă de Cora, care totuşi o trata ca pe cineva care nu e de calitatea ei, indiferent că acea calitate era blamabilă. Indiferenţa uşor dispreţuitoare a Corei durea pe Aimée.

Aimée mai avea necazuri şi cu lumea de la club, care, după ce-i făcuse avansuri mari, îşi oprise acum parcă favoarea pe loc şi n-o lăsa să pătrundă mai departe în intimitatea ei. Îşi da seama că aşteptau de la ea o dovadă, un act de legămînt şi de garanţie reciprocă. Fusese admisă acolo pentru reputaţia ei de virtute cu condiţia subînţeleasă de a o pierde. Ca tuturor celorlalţi, i se cerea să rămînă investită cu îngîmfări exterioare, abdicînd însă pe cele intime. Făcuse dovadă că ştie să strălucească în saloane, să sfideze, să-şi proclame bunul plac, să pretindă şi să umilească ; mai trebuia acum să-şi aibă, ca fiecare, „cazierul", să achite dijma de compromisuri cerută de corporaţia celor o sută care reprezintau cîteva mii, dar cari, pentru Aimée, erau *lumea.*

Indiferent dacă temperamentul ei nu se potrivea cu astfel de compromisuri, era acolo vorba de un ritual, de o solidaritate. Dovada *din urmă* Aimée întîrzia s-o facă şi simţea că începe a fi suspectată,

că i se închid nesimţit barierele mediului din care — deşi unele obligaţii îi repugnau — vrea cu orice preţ să facă parte.

Respingerea ei nu venea numàidecît din virtute, din absenţă totală a viţiului şi mai ales din cochetărie care cerea, pentru riturile ei, toată persoana lui Aimée : tenul, talia, toată fiinţa ei avea nevoie, pentru a-şi menţine formula de icoană, să fie neatinsă. La virginitate se gîndea ca la un ermetism necesar frumuseţii pe care ar fi preferat să-l păstreze pentru a-l valorifica în mariaj ; de aceea, dintre toate probele, cea care ar fi displăcut mai mult lui Aimée era macularea ; mai tare însă o speria primejdia de a rămîne pe frontierele vieţii mondene şi mai ales o durea dispreţul glacial al Corei Persu a cărei atitudine din urmă era vexatorie şi enigmatică : un *malaise* care nu lua formă definită pentru a-i arăta desluşit ce avea de făcut.

La club, Aimée vedea cum se fac şi se desfac împerecherile subt ochii ei şi simţea că i-a venit rîndul ; decisă să trişeze pe cît posibil, era decisă şi la unele sacrificii, nu era însă de fel ajutată ; deprinşi să fie solicitaţi, tinerii stau într-o rezervă care avea acum o nuanţă ostilă. Cochetăria ei incestuoasă către Walter o slujise bine un timp, jocul însă nu se putea duce mai departe, din atîtea pricini. De altfel, Aimée simţea că printr-o ciudăţenie, lumea aceea cinică, în ochii căreia incestul avea încă valoare excitantă, n-ar fi admis lucrul între ea şi Walter.

În astfel de impasuri, Aimée căuta pe Elena pentru a o face să admită anticipat ceea ce nu cutezase încă, dar care trebuia cutezat. Mai avea şi altă grijă : dacă capriciul ei pentru Lică ar fi fost ştiut de clubişti, putea fi compromisă. Un flirt cu „fratele mamei" era în principiu socotit foarte şic de banda ei de prieteni, dar Lică personal era abia tolerat de

hatîrul prinţesei Ada. Printr-un mister al adaptării, Ada fusese deplin adoptată de lumea aceea ; i se acorda scuza valabilă a amorului senzual. O delimitare arbitrară făcea ca vulgaritatea Adei să intre în cadrul snobismului, şi aceea a lui Lică, nu. Hainele de la croitorul mare şi mustaţa rasă — care un moment îi dase aerul unui „domn bine" — nu putuse acoperi apucăturile lui de fante de mahala maturit. Vorbind de el, fiecare suspina şi recurgea la freudism pentru a scuza pe Ada. Ada însăşi nu mai avea pentru el admiraţia care dădea lui Lică aplomb, şi personalitatea lui în acel mediu se decolora. Numai simţurile mai susţineau căsătoria, iar certurile mari şi mici nu conteneau. Ada nu cruţa lui Lică reproşurile usturătoare care porneau de la gelozie şi ajungeau la insulte asupra insuficienţelor lui sociale. Lică, care nu era suferitor, nu se da în lături de la argumentul ultim al unei palme sau unui picior :

— Na, prinţesă !

Rămînea însă jignit şi de aceea ocolea lumea sau era provocator. Singura lui reputaţie bună era cea de obrăznicie. Nu numai o dată avusese „chestii" ; se aplanase pentru [că] : *„L'on ne pouvait pas se risquer avec ce sabretache"* [1]. Îl credeau spadasin.

Aimée nu cunoştea amănuntele acelui dispreţ, simţea însă că unchiul nu era la preţ şi că nici chiar ea n-ar fi avut destul prestigiu ca să-l reabiliteze. Pete de familie avea fiecare, dar erau cît mai bine ascunse sau zgomotos renegate. În adevăr, epoca de acum era rea pentru Aimée, cea mai rea pe care o trecuse. Epoca turbure din pricina lui Lică, a boalei Lenorei, din pricina răcirii de Cora, cît şi din rezerva enervantă a clubiştilor.

[1] Nu puteai risca cu acest spadasin (fr.).

N-avea nici confident, nici sfătuitor. Către Hilda nu mai avea nici aceeaşi libertate, nici aceleaşi sentimente dinainte. Între ele două sta Cora, fără ca Hilda şi Cora să-şi fie duşmănoase. Răul sta, mai ales, în Aimée ; nu mai era indiferentă la tot : obrăzniciile lui Lică o iritau, părăsirea Corei o mîhnea şi umilea, rezerva clubiştilor o neliniştea, se adăoga boala Lenorei. Pe Walter aproape că-l lăsa deoparte, pe el îl avea cel mai bine asigurat, era succesul ei cel mai lămurit. Uneori i se părea că şi Walter e mai puţin subjugat, atribuia lucrul egoismului lui care ar fi vrut s-o vadă mereu acolo în sanatoriu, s-o priveze de orice libertate.

Aimée avea acum o tendinţă de rebeliune ; îi trebuiau distracţii, muncise destul : captarea lui Walter era săvîrşită, cucerirea Bucureştiului în suspensie, prietenia Corei în eclipsă — la gîndul defecţiei Corei Persu, o enervare, un mic spasm în gîtlej, asemeni unui plîns ce sta gata, turbura pe Aimée. Se socotea o victimă, n-ar fi putut bine spune a căror împrejurări.

Către Lenora îşi îndeplinea datoriile : intra de cîteva ori pe zi în camera ei, îi punea întrebări cu glasul ei obicinuit de alintare, fără a auzi bine răspunsul. Cu Walter avea atitudinea obicinuită : surîs angelic, gest fragil, glas delicat, privire albastră transparentă, aşa fel că, dacă chiar ar fi pregătit Walter vreun reproş, n-avea prilej să-l facă. Totuşi purta grijă de părerea lui Walter : ştia că nu aprobă pe Cora, iar pe Lică l-ar fi dezaprobat încă mai mult. Nu-şi lămurea ce impresie exactă face Lică lui Walter, dar simţea o strîmtoare, ceva de ordin inferior, diferit de cazul lui Paul, grădinarul-şofer.

Înainte de a pleca la hipodrom să vadă pe Lică, Aimée trecea pe la Lenora, deschidea încet uşa, rămînea un moment în expectativă, apoi tot încet se

întorcea pe coridor şi nu pleca definitiv decît un sfert de ceas mai tîrziu, cînd se asigura că n-o recheamă nimeni. De acele vizite nu spunea nici Lenorei nimic, căci credea că mama ei n-ar fi înţeles ; de altfel, ea singură nu-şi lămurea desluşit rostul lor. Se ducea poate tocmai pentru că n-ar fi aprobat-o nimeni ; mergea pentru a se răzbuna de afronturi nedesluşite prin afronturi vădite ? — cu spaima totuşi să nu afle nimeni. În mare parte, desigur, dintr-o impulsie care era misterul idolilor de porţelan.

XIX

Lenora, culcată pe divan lîngă geamul deschis, deşi timpul era rece, citea viaţa şi aventurile lui Rudolf Valentino. La un moment se întrerupsese şi zisese cu o jumătate de glas :

— Coca !

Aimée ridicase capul de pe registrul unde studia cu gravitate cifrele diferitelor cheltuieli prilejuite de ultima serbare. Întreruptă, nu se enervase ca alteori, ci aşteptase ceea ce Lenora avea să-i spună. E drept că Leonora striga adesea : „Coca !“ pentru cine ştie ce lucru de nimic, însă nu în felul de acum. Totuşi nimic nu urmase.

Aimée se uitase la ea atent. De cîteva zile observase iarăşi o schimbare : faţa trasă şi tenul galben subt pudră şi fard. Din nou arăta rău. Lenora îşi plimba cu oboseală lornionul pe carte ; se aplecase şi trăsese o banchetă mică, pe care urcase picioarele cu precauţiune, ca şi cum ar fi avut vreo durere.

Simţind privirea lui Aimée, care o stînjenea, ridicase cartea în dreptul ochilor.

— M-ai chemat, mamile ?

— Nu !... Nimic... Am uitat... Despre Valentino !

Aimée urmărise mai departe coloana de cifre : Artificii... Fluturi... Baloane !... Se uita din cînd în cînd cu grijă la Lenora. Îşi amintise că timpul din urmă Walter o întreba mereu dacă nu se simte bine, ceea ce părea a o plictisi.

— Coca ! auzi Aimée, cu aceeaşi ezitare în glasul Lenorei.

— Da, mamile ! Ţi-ai adus aminte ?

— Uite ce-aş vrea ! Să aranjezi tu cu Pejan ca să mă examineze fără ştirea lui Walter. Sunt niţel răcită.

Aimée se sculase şi venise spre ea cu o grabă îngrijorată. Lenora îi surîdea, fără însă s-o privească.

— De ce nu întrebi pe Walter ?

— Nu, nu vreau ! Să nu faci cumva asta ! Furioasă, aruncase cartea şi la tot ce cercase Aimée a-i spune, repetase cu nervozitate : Lasă-mă ! Lasă-mă !

Atitudinea ei neobicinuită impresionase pe Aimée. Ieşise, ducîndu-se drept spre biroul lui Walter care însă lipsea în oraş la vizite medicale. Negăsindu-l, îşi zisese că era poate mai bine să nu treacă peste voinţa Lenorei. Era poate numai o răceală, aşa cum spunea, ceea ce Pejan avea să dovedească. Cu rezerva Lenorei faţă de bărbatul ei era deprinsă, nu observa că acum în urmă era o pudoare a cochetăriei. Coborîse în sanatoriu cu dunga sprîncenelor ridicată, ca pentru o grijă mare. Pejan era ocupat cu pansamentele ; cum accesul sălii era complect interzis, auzind uşa, doctorul strigase :

— Afară !

Cînd dase cu ochii de Aimée rămăsese surprins. De ce putea fi vorba ? Aimée obicinuia a-şi chema

subalternii la telefon ; aşadar, caz excepţional. Cu o simplicitate neobicinuită, Aimée îi făcuse semn şi-l trase deoparte, explicîndu-i că Lenora are nevoie grabnică de el, dar în secret de Walter.

— Urgenţă mare ?

— Zice că e răcită !

— Bun ! Termin îndată şi vin !

Aimée găsise pe Lenora calmă, dar aşezată în pat, cu tot decorul de dantele. Aproape imediat sosise şi Pejan. Pentru a nu stînjeni consultaţia, Aimée trecuse în salon, dar foarte repede Pejan ieşise de la Lenora. Vrea să-l întrebe, cînd auzise glasul alintat al mamei ei care o chema :

— Pejan zice că trebuie iar un mic raclaj. Aş vrea să mi-l facă fără să ştie Walter.

Aimée vroise să obiecteze, dar pentru a nu o contraria se dusese la Pejan :

— Te roagă mult să nu ştie Walter !

Pejan se uitase la ea lung :

— Cu neputinţă ! E recidiva care era de temut !

Alarmată, Aimée sunase pe rînd servitorii, apoi, neştiind de ce i-a chemat, ceruse să vină doamna Bidu, infirmiera-şef. Trecuse apoi la secretariat, întrebînd unde poate fi găsit doctorul Walter. I se părea că fiecare moment ce trece e un moment pierdut.

Secretarul cercase a spune că domnul doctor va fi înapoi peste un ceas.

— Nu se poate aştepta un ceas ! tăiase Aimée şi îi ceruse să telefoneze la domiciliul pacienţilor.

Se supusese pe orice riscuri. A doua încercare reuşise. Walter tocmai pleca de la un client de pe Calea Dorobanţilor.

— Ce s-a întîmplat ? întrebase aspru.

Răspunsese Aimée :

— Pejan crede că mama trebuie iarăşi operată.

— A !... se auzise. Apoi : Vin îndată !

Mai liniştită, Aimée se dusese lîngă Lenora, care începuse a discuta amorurile lui Rudi. Ea prefera pe Pola Negri. Aimée era atentă la orice zgomot dinafară ; auzind, în sfîrşit, paşii lui Walter, îi ieşise înainte. Walter se şi informase de la Pejan.

— Cancerul ! răspunsese întunecat întrebării mute a lui Aimée.

Fusese minutul culminant de îngrijorare pe care amîndoi îl dăruise Lenorei. Gata să intre la bolnavă, Walter, cu un deget pe buze, dase lui Aimée consemnul de discreţie :

— Lenora nu trebuie să ştie !

Fără preciziuni absolute, cuvîntul „cancer" consternase pe Aimée ; deşi era acum o consecinţă ce se putea prevede, lui Aimée îi părea o a doua nenorocire neaşteptată, ivită în plină desfăşurare a existenţei. Cu o migrenă cumplită, care o cruţase de orice alte gînduri, se retrăsese în camera ei ca într-un adăpost. Cu încetul începuse a se reculege. Făcea socoteala consecinţelor. Petrecerile în curs aveau să fie întrerupte, tocmai cînd Lenora era aşa dispusă să se amuze. Probabil că a doua zi Aimée nu se va putea duce nici la hipodrom, cum avea de gînd... I se păruse că doctorul Walter adineauri nu fusese destul de atent cu ea... Cerceta atitudinile recente ale lui Walter, pentru a le compara, dar nu-i veneau în minte, ca şi cum ultimul timp nu se petrecuse nimic. În adevăr, ce fusese oare timpul din urmă ? Lipsa lui Walter cu Lenora la Viena ! Ea rămăsese cu prietenele... cu Cora Persu ! Apoi întoarcerea şi toana de petreceri a Lenorei... Între Cora şi ea deodată o răcire fără de motive... Proiectul de a lua lecţii de călărie cu Lică... proiect secret şi asupra căruia trecea cu un fel de jenă... Aşadar, cu Walter nimic ! Linişte ! Ceva indiferenţă a ei, e drept, de aceea

poate nu-şi da seama de atitudinea lui, tot bună, tot perfectă, neîndoios... Telefonul ! La telefon Walter, ca şi cum erau peste lume. Walter îi spunea că el nu era de părerea lui Pejan cu privire la operaţie. Căzuse de acord pentru plecarea din nou la Viena, cît mai curînd. Vocea lui Walter părea a veni în auzul lui Aimée dintr-un loc depărtat şi străin : „Viena ! Viena !"

Dacă Aimée vrea cumva să-i însoţească ! Propunerea o găsea nepregătită la un răspuns :

Nu ! Nu credea să meargă ! Afară dacă era nevoie de ea !

Absolut nici o nevoie !

„Absolut" ! Ce antipatic ştia Walter uneori să se exprime !... Fireşte, Walter ar fi ţinut s-o ia cu ei la Viena ! Egoismul lui obicinuit ! Proiectul suferise însă schimbări : nici operaţie, nici transport la Viena. Periculoase amîndouă. Îngrijire cît mai bună cu putinţă, fără altă nădejde decît o prelungire a cărei durată nu se putea prevede. Dar într-o acalmie a răului şi faţă de dorinţa stăruitoare a Lenorei, fusese totuşi condusă la Viena. Călătorie fără rezultate şi prescurtată de voinţa Lenorei de a se întoarce acum, curînd acasă.

La Viena, nervoasă, mohorîtă de data asta, Lenora exprimase dorinţa să cheme lîngă ea pe Hilda de la Sals am Thale. Walter ar fi fost bucuros, dar lucrul era delicat ; pe lîngă deranj mai era cheltuiala pe care era greu s-o pretinzi, greu s-o suplineşti. Totuşi Walter scrisese cîteva rînduri prin cari anunţase prezenţa lor la Viena, starea de indispoziţie a Lenorei şi plăcerea ce ar fi avut s-o vadă.. În loc de răspuns, peste patru zile Hilda sosise la Viena şi Walter simţise folosul prezenţei ei poate mai mult ca Lenora, căreia nu se simţea în stare să-i ţină de urît.

Cînd femeile se învoiesc între ele au metoda lor de a se înţelege; Lenora reuşise să convingă pe Hilda să-i însoţească la Bucureşti. Era să fie o mare surpriză pentru Aimée cu care în scurtul timp aproape nu corespondase.

XX

Capriciul lui Aimée pentru unchiul Lică nu era, din fericire, cunoscut de nimeni şi mai ales de Cora. În lume atenţiile ei pentru el erau socotite ca o amabilitate pentru Ada, sau o concesie pentru Lenora. Nimănui nu i-ar fi dat în minte că Aimée făcea unchişorului unele vizite matinale la hipodrom — de altfel, inofensive. Totuşi Aimée purta în ea o teamă.

Cu tot felul de griji personale, Aimée era nevoită să participe la boala Lenorei, ce părea fără sfîrşit, şi atmosfera de boală era fetei nesuferită. Pe lîngă toate necazurile, era şi neocupată; aşa cum ea înţelegea. Pentru recepţii era sezon mort; raporturile cu fetele Persu erau rărite fără motive precise; singura ocupaţie era Lică, şi Lică era un capriciu anevoios, nu numai pentru că nu era bine văzut, ci prin chiar apucăturile lui. De cînd îl vedea mai des şi aiurea decît în saloane, gesturile, vorbele lui o jigneau, nu atît din pudoare, cît din estetism. Totuşi Lică îi plăcea şi îl căuta, ca şi cum în acel gust atavismele materne îşi cereau drepturile de care fuseseră deposedate.

Lică n-o plăcea. O impresie ca a unui cărbunar care umblă cu o păpuşă de ceară: dacă n-ar atinge-o ar fi umilit, dacă o atinge şi o murdăreşte, mai umilit încă. Departe de a-şi da vreo osteneală, simţea plăcere să sperie pe nepoţica cea rîioasă. Din libertinaj şi din necaz pe boierie, îi plăcea să dea drumul în faţa fetei la vorbe „tari“, sau la anecdote „iuţi“ şi să ciupească obrazul de porţelan neatins. Era momentul cînd, indignată, Aimée pleca; era şi momentul cînd prezenţa ei începea a-l plictisi. La fiecare dată, Aimée jura că nu va mai veni, dar nu se ţinea de cuvînt. Lică, cînd o vedea plecînd, zicea:

— Las să se care! Se-ntoarce ea!

Iar cînd, după o pauză, revenea, Lică simţea o satisfacţie dispreţuitoare. Pretextul călăriei, Lică nu-l luase în serios; îi convenea mai bine ca vizitele să n-aibă alt motiv decît persoana lui. Îi reamintea conchistele din trecut şi îl răzbuna de Ada. Că era vorba de nepoata lui de soră, nu se turbura. Pe vremuri, Lenora era pentru el cucoana Hallipa; subt forma de doamna Walter, încă mai înstrăinată.

Doctorul Walter însă îi inspira un mare respect; drept semn al acelui respect nu-l dăruia, în intima lui cugetare, cu nici un adjectiv calificativ din repertoriul lui bogat. Persoana lui Walter, palatul Walter erau pentru el un continent temut, dar respectat; cîrdăşia nepoţicăi înfumurate îl compensa de intimidarea pe care i-o da doctorul. Aimée, nici ea nu mai avea impresia pe care i-o dase la început Lică, totuşi era o contravenire necesară firii ei, dozajul unor toxine complimentar necesare puritanismului ei, aşa cum puritatea ei fusese un aport turburător şi necesar pentru Walter.

Vizitele la Lică, ultimul timp, erau stricate de prezenţa lui Mika-Lé. Cu instinctul ei de lene şi de apărare, Mika-Lé, primejduită în interesele ei: domiciliul şi popota pe care le avea asigurate la Tana şi Drăgănescu, descoperise pe unchiul Lică

care se trezise cu acea creatură pitică, cu ochi ciudaţi şi ficşi, venind la el fără altă explicaţie decît :

— Am venit, nene, la dumneata !

Lică se temea să provoace vreo explicare, se temea, asemeni, de ce ar fi zis Ada despre solicitudinea nepoatelor. Mika-Lé îl amuza cu nemişcarea şi tăcerea ei de animal primejdios. O prefera domnişoarei Aimée, o simţea mai rudimentară şi perversă. Sta totuşi în defensivă ; îşi închipuia că poate ca şi Aimée, mititica îl place, dar nu-i lipsea bănuiala că şireata i-ar putea cere ceva : N-avea bani de dat ; abia îi era de ajuns ceea ce zgîrcenia Adei îi îngăduia.

Oricît era de şiret, nu bănuia că Mika-Lé tot aşa de regulat şi de tacticos făcea vizite doamnei prinţese şi că aerele ei de căţeluş linguşitor plăcuse Adei care o tolera şi care îi da ici-colo o sută de lei bacşiş. Mika-Lé specula pretutindeni misterioasa şi nociva putere inertă a tăcerii şi nemişcării. Pe Aimée prezenţa ei o plictisea în multe feluri. Lenora, de cînd era doamna Walter mai ales, nu suferea să i se pomenească de acea fată. Aimée avea aceeaşi indignare pentru „pata“ aceea de familie. Apoi aci, la Lică, ce caută această mironosiţă ? Chiar ceea ce ea, Aimée, căuta acolo devenea mai neexplicabil şi jenant faţă de această martoră cu ochi largi şi gura închisă.

Ca şi apa, viaţa are cercuri ; o dată inelele formate se repetă. Emoţia plăcută de la prima ei întîlnire cu Lică devenise acum o emoţie stînjenitoare : o emoţie totuşi — adică ceva care pentru o păpuşă de porţelan era de oarecare preţ. Acasă, boala Lenorei o dezgusta şi o speria ; la Lică, obrăznicia lui plebeiană o irita. Părăsirea Corei o umilea, iar rezerva din ce în ce mai mare a elanului monden o neliniştea. Deşi credea că lipsele ei dese sunt neobservate, i se părea că doctorul Walter e mai puţin sclav al frumuseţii ei ca înainte. Totuşi nu putea sta în mirosul medicamentelor de gustul lui. Romanul epistolar cu Hilda era încheiat ; o altă ocupaţie îi era necesară.

Avea grijă, înainte de a pleca, să coboare în fugă treptele spre camera Lenorei ; deschidea uşa, se apropia cu paşi plutitori, pleca cu mers catifelat, rămînea un moment în uşă cu meditaţie tristă, se tîra melancolic pe coridor şi nu ieşea în oraş decît după un sfert de oră dacă nu o chema nimeni. Mai mult nu putea face.

XXI

Cîteva zile după ultima ei vizită la Lică, Aimée era încă aiurită şi se învîrtea locul cu ea. Mişca, vorbea fără să vadă, fără să audă bine, subjugată de necaz, de ruşine, de indignare. Nu putea crede c-a fost astfel ofensată ; ar fi vrut ca lucrurile să înceapă de la capăt pentru a se petrece altfel ; fiinţele care-o jignise le-ar fi vrut pedepsite, nu putea admite existenţa lor liniştită după afrontul ce-i făcuse.

Lică şi Mika-Lé nu erau la fel de turburaţi, nici de învrăjbiţi. După ce gonise pe Aimée, Lică avusese oarecare remuşcare :

„Am fost cam prea-prea !...“

Apoi, pentru a se scuti de plictiseală : „Ce-a fost a fost !... Las că vine ea iar !“ gîndise fără multă convingere totuşi.

„Dusă să fie !“ conchisese, nu fără grijă de Ada, de Lenora și mai ales de doctorul Walter, pentru cazul cînd fata s-ar fi plîns cuiva de tentativele și de grosolănia lui.

Ca de obicei, încheiase cu o înjurătură.

Adică, pînă la urmă, ce se întîmplase : Aimée întîlnise acolo pe soră-sa a mică și făcuse mutre... ca s-o împace o luase pe genunchi și cercase s-o dezmierde... Aimée, smulgîndu-se ca o apucată, el luase în loc pe Mika-Lé care înțelegea de glumă. Boieroaica de nepoată-sa se făcuse foc și ceruse să gonească pe a din flori. Plictisit de ifose, îi spusese „vreo două“ și-i arătase ușa... Domnișoara plecase c-o falcă-n sus și una-n pămînt !

Nu erau cine știe ce lucruri grozave. Pîn-la urmă, ce tot cată la el acolo ?... Ce cătase, găsise.

Cît despre Mika-Lé, ea nu se gîndea la sora ei de la palatul Walter cu disprețul ce-și închipuia Aimée și care-i da un fel de turbare. Mika-Lé era numai plictisită pentru că, după plecarea disperată a lui Aimée, nenea Lică o zvîrlise cît colo după genunchi și, cînd venise ca o pisică să-i toarcă iar pe lîngă picioare, luase un „Cară-te !“ care ar fi dat satisfacție lui Aimée.

Aimée însă nu știa decît afrontul întîmpinat ; era prima rușine, ruptura barierei de orgoliu pe care Cora cea întîi o clătinase cu disprețul ei politicos cu o indiferență ce nu i-o putea nici măcar reproșa și care era pentru Aimée usturătoare.

Fără defecțiunea Corei, poate că nu i se întîmpla lui Aimée ce i se întîmplase cu Lică, iar dacă Cora ar fi cunoscut vizitele ei la Lică, ar fi disprețuit-o încă mai mult. Era un cerc vițios care o împresura cu gîndurile rușinii și umilirii.

Nu putea nici sta în camera ei și nici lîngă Lenora ; nu putea suferi nici să fie singură, nici prezența celorlalți ; tot și toți o agasau : Walter o crispa cu fața lui palidă de meditație și cu muțenia care conținea, pesemne, tristeță, reculegere, preocupare pentru Lenora, poate însă și reproșuri pentru ea, lucruri destul de însemnate de care însă nu se putea interesa. Totul pentru ea se oprea acum în pragul acelui necaz rușinat, unit cu dorința neputincioasă a răzbunării. Preocupările ei n-aveau raport cu ceea ce se petrecea în apropierea imediată — vedea prin ceață ochii cu pleoape vinete și priviri cerșetoare a Lenorei ; cînd bolnava îi lua mîna și i-o strîngea, aștepta un minut, două, trăgîndu-și mîna. Lîngă acea mamă care o alintase atît, ar fi vrut să dea drumul unei crize de nervi, așa cum făcea uneori în copilărie, pentru ca Lenora, punîndu-se în stări exaltate din pricina ei, prin țipete și dezmierdări s-o consoleze acum ca și atunci. Vedea, firește, că starea Lenorei cere crușare și se credea persecutată de împrejurări. Nu putea face proporția lucrurilor : între suferința femeii care-și trăia ultimele zile și suferința ei de orgoliu nu era în stare să deosebească.

„Mama e bolnavă rău !“ își repeta mașinal fără a pipăi sensul exact al cuvintelor și sta în picioare lîngă patul Lenorei un timp ce-i părea neisprăvit ; apoi, cînd ochii Lenorei încetau a o privi cu cerșetorie, Aimée, subt un pretext pe care nu i-l cerea nimeni, se depărta. Prezența permanentă a Hildei acolo la bolnavă o agasa nespus, abia oprindu-se să i-o manifeste.

Se îmbrăca și pleca în oraș fără scop precis, cu un fel de patimă de a face „ceva“ ; ceva rău, ei sau altora, nu știa nici ea ce. Intra în magazine, se ducea de două-trei ori pe zi la club, un minut numai ca și cum căuta acolo pe cineva. Voise să întrebe de Cora, dar se oprise din mîndrie și în

grabă nimerise numele lui Bubi Panu. Cînd Bubi venise la club, băieţii îl asaltaseră cu noutatea :

— Te caută prinţesa Aimée !

Era un nume pe care i-l dase ei de un timp, jumătate în derîdere.

Bubi rămăsese mirat :

— Pe mine ? Sunteţi siguri ? Nu ştiu să aibă ceva cu mine !

Aimée, care se slujise de numele lui Bubi la întîmplare, ar fi dorit de fapt să aibă o explicaţie cu Cora, explicaţie care credea că-i va da sigur o satisfacţie de amor-propriu. Revenirea Corei la sentimentele bune dinainte ar fi fost o revanşă de care avea nevoie. Cora însă ultimul timp nu mai venise la club, iar Aimée părea a nu-şi da seama că vizitele ei nemotivate acolo păreau suspecte.

De vreo două-trei ori, Aimée luase de la Ateneu Chryslerul lui Paul şi ocolise Bucureştiul tot, fără rost, trecînd pe la casa Persu şi sfîrşind cu o plimbare la şosea, unde cîţiva cunoscuţi se mirase văzînd-o singură într-o maşină de piaţă. Ea nu-i văzuse ; se simţea mai bine acolo, la aer. Paul văzînd că nu e amatoare de vorbă, conducea după ideea lui şi văzînd o pălărie moale ce se apleca ritmic şi repetat, se oprise. Îşi închipuise că era vorba de un *rendez-vous*, de mult căutat, acuma izbutit.

Era Bubi Panu în a cărui minte tachineriile băieţilor făcuse drum şi care credea că Aimée „vrea ceva" cu el.

— Coborîţi ? întrebase galant Bubi, şi Aimée maşinal coborîse.

Se plimbase cu Bubi fără să ştie bine de ce ; se credea poate obligată de faptul că a întrebat de el la club. Cu asta chiar începuse conversaţia lor.

— M-ai căutat, domnişoară Aimée, şi nenorocitul de mine nu eram acolo !

Aimée nu găsise pe loc nimic pentru a explica de ce l-a căutat.

— Da ! zisese evaziv.

Bubi, cu o oarecare dreptate, socotise lipsa de motive ca pe un motiv de a se îngîmfa. Pentru a se arăta abil şi delicat, conversase despre altele cu verva lui obicinuită şi cu atîta curtenire de cîtă era capabil. Se despărţise tot fără lămurire, nici asupra plimbării, nici asupra acelei „căutări".

Cîteva zile în şir, Bubi venise la aceeaşi oră la şosea, crezînd că va întîlni pe Aimée. Fusese decepţionat şi îi spusese în gînd un : „*Va te faire...*"[1] cînd, a patra zi de plimbare inutilă, văzuse pe Aimée trecînd şi cu semne disperate oprise maşina. Grăbindu-se ca nu cumva şoferul să pornească şi să-l lase mofluz, Bubi era într-o dispoziţie de *chien*[2] pentru păpuşa care-l sucea de pomană — pe el tocmai.

„Îţi arăt eu ţie... *pe urmă !*" îşi zicea pipăindu-şi gulerul puţin năduşit.

Aimée n-ar fi vrut să oprească, dar nici nu cutezase a porni fără să-l aştepte. Sta ţeapănă, aşteptînd. Bubi luase însă un ton de adoraţie exuberantă ce n-avea legătură cu nimic, dar care se potrivea cu răsuflarea lui scurtată şi cu părul deranjat de vînt.

Luată prin surprindere, Aimée nu ştiuse ce să zică şi să facă :

— Coboară-te sau mă urc, se ruga Bubi intrat în rolul de nebun din amor, pe cînd în forul lui era înrăit din ideea de a reuşi, ca şi cum ar fi fost vorba de un pariu de pierdut sau de cîştigat.

Cînd, în sfîrşit, Aimée coborîse, Bubi respirase adînc ca cineva care a trecut pe lîngă o ofensă.

---

[1] Du-te de te... (fr.).
[2] Cîine (fr.).

Paul dase maşina înapoi, oprindu-se la zece metri mai departe, ca pentru o aşteptare lungă.

Cum tonul de exaltare nu putea sluji mai departe, Bubi redevenise normal, adică începuse provocări şi echivocuri care descumpăneau pe Aimée. Un Bubi obraznic era lucru obicinuit, dar nu obraznic cu ea. Îşi amintise totuşi de indiferenţa Corei ca de un cuţit care te taie şi vroise să se pună la diapazonul celorlalte clubiste. Căutase a rîde a face spirit la prostiile ce-i debita Bubi. Plimbarea în plin aer uşura situaţia şi trecerea maşinilor acoperea oarecît cu zgomotul necuviinţele.

Totuşi insolenţele şic păreau lui Aimée o revanşă asupra vulgarităţii lui Lică: „Aşa vorbeau tinerii snobi cu partenerele lor!“ idee care o ajuta să suporte măgăriile lui Bubi. „El sau altul!“ îşi zicea gîndindu-se la tributul monden ce avea de plătit şi gîndindu-se cu necaz la Cora. De altfel, faptul că era undeva cu cineva o distrăgea de la cancerul obsedant al Lenorei, de la prezenţa rigidă a lui Walter, de la aceea agasantă a Hildei, de la amintirea ruşinată despre Lică şi Mika-Lé. Avea o rupere de echilibru în care Lică şi Cora avea rolul cel mare. Cora va vedea că Aimée se poate lipsi de ea!... Că are un *copain*[1] ca celelalte... Va vedea că Aimée nu e totuna cu fetele Persu!... Gînduri de resentiment, inegale, contradictorii. Şi Lică!... La amintirea grosolăniei îndurate, o treceau lacrimi.

Bubi se plictisise înşirîndu-şi repertoriul la urechea acelei neroade şi ar fi vrut să scape; Aimée nu ştia cum să se despartă mai iute de el, fără însă ca „flirtul“ să fie compromis. Amîndoi căutau cu ochii maşina şi pornise într-acolo. Aimée acum grăbea pasul; văzînd-o mulţumită că pleacă, Bubi, iarăşi stimulat, îi sărutase mîinile cu meşteşuguri de cinematograf şi se urcase neaşteptat alături de ea:

— Ia-mă! Ia-mă! făcea din nou pe nebunul.

Aimée însă pălise, cu un gest spre şofer; trecea lume.

— Te conduc pînă acasă, scumpă prinţesă! zisese Bubi cu glas uscat. Cred că suntem destul de buni prieteni ca să nu mă laşi pe jos la ora mesei!

I se simţea în voce un fel de ameninţare, amestecată cu ironie şi ranchiună, cît şi o afirmare de drepturi.

Aimée s-ar fi răzvrătit, dar făcea socoteala că asta era doar ceea ce dorea, că aşa fel probabil se făceau legăturile pe care le invidia, pentru a dobîndi încrederea acelor mondeni; numai aşa va putea da o lecţie Corei Persu!... Numai aşa Lică!...

În drum, Aimée nu schimbase un cuvînt cu Bubi. Ajunsă la sanatoriu, pusese graţios mîna în a lui Bubi care, ţîfnos, o ajuta să coboare. Bubi ridicase pălăria în silă şi se pregătea să-i întoarcă spatele, cînd auzise glasul melodios al lui Aimée:

— Paul! Conduci pe domnul Panu pînă acasă!

Bubi se uitase la Aimée şi văzuse un surîs frumos pe faţa frumoasă. Aproape cu stîngăcie se urcase înapoi în maşină.

„Ei!... Ei! îşi zisese în nedumerire: Ei! Ce-i cu ea?“

Rafinat şi cinic cum era, se lăsase totuşi un moment amăgit. Îşi revenise repede: „Nu cumva mă joacă păpuşica asta?“ Rămînea de văzut.

Cînd coborîse la hotel Bulevard se uitase la Paul şi-i întinsese o ţigară drept bacşiş. Făcuse spre şofer cu ochiul:

— De piaţă?

— Da! răspunsese Paul cu un surîs complice.

[1] Prieten (fr.).

— Cum, ce fel ? cercetase Bubi, curios să afle ce raporturi erau între şofer şi mîndra Aimée.

Paul stase cu capul plecat pe motor, ca unul care n-avea nimic de adăogat.

— De unde o cunoşti ? insistase Panu.

După o pauză Paul spusese cu ton indiferent :

— Am fost grădinar-şef la palatul Walter.

Bubi clipise ochiul semnificativ, dar Paul nu păruse a vedea. Tipul era un *„macher“* [1] şi n-avea să vorbească fără să fie *„eclerat“* [2]. Bubi îşi pipăise de formă buzunarele. Ce, era prost să *„casqueze“* [3] ? Nu-l interesa peste măsură. Putea apriori hotărî că Aimée şi şoferul...

Făcuse un semn vag spre maşină şi intrase în hol la Bulevard. „Cu atît mai bine dacă păpuşa Aimée *«marşa»*“ [4]

Aimée, zilele următoare, arătase zel mare pentru mama ei. Se instalase îndelung în camera bolnavei, ceea ce îngăduise Hildei puţină odihnă. Aimée ceruse tuturor nesfîrşite lămuriri şi ostenise pe Lenora cu întrebările.

Îi trebuia o platformă de consolidare faţă de terenul nesigur pe care umbla de cîtva timp afară din casă. Simţea nevoie să-şi pună în evidenţă virtuţile filiale ca pe o asigurare împotriva accidentelor posibile. Acolo, lîngă bolnavă, putuse constata ceea ce era bine ştiut de toţi, adică starea gravă a Lenorei. Prezenţa ei nu reuşea să învioreze pe Lenora care sta mai mult cu ochii închişi şi întoarsă spre perete.

— Te doare, mamile ? întreba Aimée cu alintare.

— Nu ! răspundea silnic.

[1] Şmecher (fr.).
[2] Fără să i se dea bani (fr.).
[3] Să plătească (fr.).
[4] Consimţea (fr.).

Pentru cîteva ceasuri grija cuprindea pe Aimée : „Ce se putea oare întîmpla ? Se putea oare întîmpla o nenorocire ?“ Se oprea la întrebare fără a cuteza să tragă concluzii. O preocupa atunci situaţia ei de care demult nu se mai preocupase ; se socotea, e drept, asigurată, fără preciziuni însă. I se părea că ar fi trebuit noi întăriri... Dar cum să le obţină ? Să vorbească lui Walter nu-i era la îndemînă. Deşi Walter n-avea de unde şti ceva de Lică şi de Bubi, totuşi se temea să nu-i pună vreo întrebare neplăcută. Simţea însă nevoie să vorbească cuiva de ea, de viitorul ei. Cu Hilda nu mai avea nici o confidenţă amicală. I se părea stupid să fie prietena Hildei, cînd nu mai era prietena Corei. De la Hilda la Cora fusese un progres... şi acum să se reîntoarcă ! Un necaz aproape, pe nemţoicuţă, ca şi cum ea strica ceva.

Avea şi o urcare a egoismului pe care o revărsa asupra Lenorei. Mama ei mică era bolnavă şi nu se ocupa de fel de ea ! Lenora se uita fără să înţeleagă şi fără să cerceteze.

Aimée o socotea egoistă. Lenora nu ştia, fireşte, că Walter o asigurase în chestia viitorului ; de ce atunci nu se preocupa de fata ei pe care pretindea c-o adoră ? Avea momente de necaz către fiinţa ceea mohorîtă.

Infirmiera explicase lui Aimée că bolnava [1] ar fi avut dureri mari, dar doctorii combăteau durerile cu felurite injecţii. Oprită astfel de la ravagii violente, distrugerea se făcea latent, chinurile erau suprimate, dar le înlocuiau o indispoziţie morbidă care încarcera tot organismul.

Trupul acela condamnat nu simţea astfel nici energiile unor dureri care-l puteau uşura prin moarte şi nici nădejdea unei vindecări. Peripeţiile luptei dintre

[1] În ediţia din 1932 : *boala*.

organism şi flagel erau împiedicate, puterile de atac erau reduse la neputinţă, cele de rezistenţă însă nu existau nici ele.

Aimée cerca mereu a vorbi Lenorei de viitorul ei.

— Fă-te iute bine, mamile, ca să mă mărit!

Lenora tresărise. Niciodată încă Aimée nu-i vorbise de căsătorie. Cu anevoinţă se întorsese cu faţa spre cameră.

— Vrei să te măriţi cu cineva? întrebase îngrijorată.

— Nu! Dar vreau să te gîndeşti la fetiţa ta!

Lenora păruse nemulţumită ca de o sarcină peste puterile şi prevederile ei. Poate că frămîntase chestia în sufletul ei, căci vreo două seri avusese febră, ceea ce tratamentul nu îngăduia. Doctorii nedumeriţi se consultase: local, totul părea a fi aşa cum trebuie. Acel „aşa cum trebuie" însemna amorţirea virusului care, în loc de a lucra aprig, dibuia ca în somn. Mai însemna o lună sau chiar mai mult de viaţă, adică tot ce se putea ambiţiona.

Febra — de altfel mică — încetase iarăşi. Lenora, într-o zi, după pansament, se săltase pe cele cîteva perne şi ca o mare ispravă întrebase pe Aimée dacă i-ar place să se mărite cu Pejan. Era tot ce putuse găsi în truda ei.

Aimée se roşise de contrarietate. Atît credea mama ei bun pentru viitorul ei! Să treacă din palatul Walter în căsuţa doctorului Pejan! Noroc că ea avea de sine mai bună opinie şi mai bună grijă. Răspunsese acru:

— Să nu te apuci să spui doctorului Walter astfel de lucruri!

Reîncepuse totuşi în altă zi litania: Se gîndea Lenora la fetiţa ei?

Pe la 5, Lenora era totdeauna cuprinsă de un *malaise* mai mare. Era ceasul cînd durerile ar fi trebuit să fie mai active, poate chiar culminante şi asuprirea medicală făcea atunci conflictul mai dîrz. Bolnava era agitată şi doctorii împrejurul ei o supravegheau. La un moment, Lenora depărtase cu mîna pe Pejan şi spusese lui Walter şoptit şi febril:

— Aimée! Trebuie să porţi grija lui Aimée.

Walter pălise. S-ar fi zis că acea îndatorire îl lua prin surprindere. Aprobase din cap numai, întrebîndu-se ce însemna grija subită a Lenorei. Nu cumva, împotriva prevederilor, faza ultimă a boalei sosise?

— Nu te agita! Nu te gîndi la nimic! răspunsese, că şi cum în adevăr nimic nu-l interesa decît liniştea ei.

Ce alt putea spune Lenorei? Angajamentul ce-şi luase către Aimée păruse intolerabil în acel moment.

A doua zi dimineaţă, după o noapte de duel al lui Pejan cu rebeliunea boalei, Lenora, mai calmă, pusese mîna ei încă frumoasă pe a lui Walter:

— Eu m-am gîndit la Pejan, dar Aimée, să ştii, nu vrea cu nici un preţ.

Walter se roşise şi nu găsise nimic de răspuns, deşi Lenora părea că aşteaptă.

Seara, deşi termometrul nu se mai urcase, Lenora fusese neliniştită. Hilda sta lîngă ea. Walter şi Pejan, retraşi alături, discutau în şoaptă asupra unei comunicări medicale ce trebuia făcută. La un moment, Pejan se întrerupsese:

— Poate că ar trebui prevenită domnişoara Aimée!

— Nu e încă urgenţă absolută! obiectase Walter cam nervos.

Ştia că Pejan are dreptate, dar nu-i plăcea ca un străin să găsească pe Aimée în greşeală.

Timpul din urmă, prin dezordinea programului, prin dezechilibrul atitudinilor, Aimée începuse a se clătina pe piedestalul ei în opinia lui Walter. Ace-

leaşi lucruri poate altă dată le-ar fi acoperit pentru a nu le vedea; acum era însă foarte lucid.

— Nu e încă sfîrşitul! repetase după un timp Walter lui Pejan.

— Nu... Chestie de... zile!

Walter tresărise ca şi cum n-ar fi ştiut tot atît de bine. Starea aceea specială a medicului către un bolnav al familiei exista şi la el, deşi mai puţin accentuată. Morbul familial prinsese totuşi prea puţin asupra lui, fiindcă n-avea în el greierul acela din coşul sobei al cărui cuibar nevăzut stăruie, însoţind cu ţirîitul lui[1] monoton toată simfonia vieţii celor mai mulţi; totuşi se resimţea oarecît. La Aimée se gîndea cu severitate. Devotamentul Hildei, ce-l avea subt ochi, făcea contrast cu purtarea lui Aimée. Era un contrast care agasa pe Walter, fără să ştie bine împotriva căreia din două. Se ferea totuşi să atragă atenţia lui Aimée, ca şi cum dinadins ar fi vroit să prelungească greşeala ei, dacă nu chiar s-o încurajeze. Nu lăuda niciodată pe Hilda în faţa lui Aimée, ba împiedeca şi pe Lenora; nu ştia însă desluşit dacă o face din dorinţa de a nu micşora pe Aimée în faţa Hildei, sau din aceea de a o lăsa în inferioritate mai departe. De altfel, faţă de Aimée avea aceeaşi atenţie ca mai nainte.

Aceeaşi curiozitate şi aceeaşi enervare îl stăpînea şi pentru devotamentul Hildei, dar nici ei nu-i da semnal, aşteptînd parcă s-o vadă pierzîndu-şi răbdarea şi egalitatea de caracter, supunînd-o la un examen pentru a dovedi pînă unde poate duce perfecţia conduitei. Se arăta cu ea prietenos totodată. Împrejurările suprimau distanţele şi Walter era mult mai cordial ca înainte cu Hilda şi cu Pejan, cei doi auxiliari.

[1] În ediţia din 1932: *ei.*

Uneori, cînd Lenora se simţea mai bine, cerea să joace *room.* Partenerii erau Hilda, Pejan şi doamna Bidu; Walter rămînea adesea şi el ca privitor; era una din ocaziile bune de a lua atitudine de soţ alături de nevasta bolnavă. Urmărea cu atenţie îndemînările Hildei, care aşeza cît mai comod pe Lenora, apoi abilitatea de a-i da cărţile şi fisele, aşa ca să-i înlesnească jocul. Acele dexterităţi îl interesau şi prin intenţii şi prin armonia mişcărilor; o bizarerie a firii lui concentrîndu-i adesea atenţia asupra unor lucruri secundare.

Între Hilda şi Pejan era o complicitate cu scop de a face pe Lenora să cîştige partida, fără însă a observa că i se fac concesii. Walter studia perversitatea caritabilă a celor doi. Pentru scopul lor onest, cei doi oameni oneşti ştiau totuşi să mintă cu îndemînare. Cerceta resorturile acelei perversităţi: un ceasornic fără defect pe care dinadins îl aşezau să sune altă oră. Acele observaţii îl ajutau să stea răbdător în spatele jucătorilor.

La un moment, Hilda se scula — Walter nu ştia pentru ce — trăgea un scaun şi invita pe doctor să ia loc cu un semn mic însoţit de un surîs; abia cu un moment înainte Lenora ridicase capul de pe cărţi uitîndu-se spre Walter cu grijă, nu cumva să se plictisească. Pentru el sau pentru ea se ostenea Hilda? Walter avea o sucitură a voinţii: va mai sta acolo sau va pleca? dar Hilda îi arăta scaunul cu un semn mai autoritar şi cu acelaşi surîs care-l corecta. Se aşeza.

La un timp, Pejan declara că:

— E destul pentru azi! şi Lenora se lăsa culcată ca cineva care, în adevăr, a ostenit; aţipea aproape îndată pentru puţin timp.

O infirmieră lua locul celor trei care treceau alături în odăiţa ocupată acum de Hilda şi luau

ceaiul. Pejan era coproprietar al odăii — zicea el — din pricina unui dulap cu cărţi şi registre; după ceai îşi mai găsea, deci, de lucru, iar Walter îl aştepta să termine, ca şi cum erau obligaţi a ieşi laolaltă. Walter se întreba dacă Pejan are, în adevăr, de lucru sau stă acolo pentru Hilda. O simpatie între cei doi nu s-ar fi putut dezaproba: era o fată admirabilă şi Pejan un băiat excelent. Poate totuşi că nici nu se gîndeau; nu era obligatoriu, se înţelegeau bine şi atîta tot. Cine nu se înţelegea bine cu Hilda! chiar Walter devenea mai *kamerad*, deşi faţă de el Hilda avea o nuanţă de deferenţă. Walter îşi amintea atunci că Aimée a refuzat net ideea unei căsătorii cu Pejan; l-ar fi putut refuza şi Hilda la fel.

— Să lăsăm fata asta la treburile ei! hotăra Walter.

Pejan strîngea hîrtiile şi ieşea o dată cu patronul, adesea se reîntorcea, fie că, în adevăr, avea de lucru, fie numai pentru a mai vorbi cu Hilda. De cînd Lenora era din nou bolnavă, Pejan îşi trecea mai tot timpul în sanatoriu, împărţit între serviciul obligatoriu şi cel suplimentar la care se obligase singur. Nu era oare Lenora simpatia lui încă de cînd sosise acolo ca o oaie rătăcită de turmă? „Biata femeie!“ zicea de pe atunci de ea, deşi înclinarea lui poate că nu era numai de compătimire. Încă acum, în starea în care era, Lenora mai păstra atracţia ei de femeie, aşa de accentuată altădată.

Seara, discutarea boalei se făcea tot la Hilda, prelungită cu un sfert de oră de conversaţie. Hilda şi Pejan de predilecţie se certau pe chestia literaturii: Hilda susţinea pe cea germană şi Pejan iubea ruşii. Walter punea ici-colo o întrebare; pe el îl interesau numai cărţile ştiinţifice, dar întîrzia

bucuros cu ei, fiindu-i urît de cînd viaţa apartamentului de familie fusese întreruptă. Aimée sta în camera ei sau lipsea, apoi prefera să aibă pe Lenora cît mai mult subt ochi; biroul lui vast, sus, îi părea rece şi posomorît. De îndată ce nu mai avea în jur atmosfera boalei, Lenora devenea pentru el, ciudat, absentă — nici vie, nici moartă — o impresie neplăcută, interpunerea unei stafii în conştiinţa unui sceptic.

Se întîmpla uneori seara ca Aimée să deschidă larg uşa camerei unde cei trei stau de vijilă; rămînea în prag înstrăinată, luînd însă aerul unei persoane îndurerate, faţă de altele ce nu sunt. Hilda îi făcea semnul tăcerii, căci isonul lor acolo făcea parte din murmurul neschimbat ce însoţea suferinţa bolnavei, pe cînd o uşă deschisă dinafară era un zgomot străin care strica odihna Lenorei.

Aimée întreba cu glas normal ce mai e nou, luînd Hildei un interogatoriu care chiar adresat doamnei Bidu ar fi fost uscat. Pejan se zbîrlea şi lua asupră-şi interogatoriul:

— Dumneaei e numai *l'ange gardien*[1].

Aimée nu-l fulgera cu privirea pentru ca să nu cuprindă în dispreţul ei planul unde se afla şi Walter. Puţin iritat de zgomot, Walter, cu un fel de curiozitate, aştepta ca Aimée să i se adreseze; dar fata, o dată interogatoriul luat de la subalterni, cu mîna pe clanţă, se întorcea graţios, cu un aer mîhnit, spre Walter care o însoţea atunci la patul Lenorei. Bolnava deschidea puţin ochii foarte turburi ce păreau a-şi trage anevoie vederea spre lumină din tenebrele confuze ale suferinţei. Aimée o săruta uşor pe frunte, îşi muşca buza şi, pe vîrful pantofilor, ieşea condusă pînă la uşă sau

[1] Îngerul păzitor (fr.).

pînă la marginea coridorului de Walter cu care nu schimba decît un bună seara, graţios şi melancolic.

Ajunsă în camera ei, se spăla pe mîini, se uda cu colonie, îşi stropea rochia sau o schimba :

„Cancer ! Cancer !" îşi repeta cu o frică ce creştea, scuturată de un tremur, persecutată de ideea eredităţii, a contagiunii. Spaima îi strica momentul culcării pe care îl credea astfel sacrificat durerii filiale. Spaima înlocuia acum celelalte griji ce avea, supărătoare : Cora, Lică... şi umplea vidul ceasului de seară, aşa de pustiu de cînd mondenităţile erau suspendate.

„Mami a mea ! Mami a mea !" pînă adormea.

Raporturile fetei cu Hilda, încetinite epistolar încă de mult timp, cu sentimentele împuţinate de cînd Aimée contractase alte prietenii, acum erau foarte reci.

De cum Walter şi Lenora se întorsese de la Viena împreună cu Hilda, Aimée rămăsese neplăcut surprinsă, ceea ce fusese observat de Hilda. Aimée nu concepea ca Hilda să fie oaspele casei Walter alt fel decît după dorinţa ei. Ceilalţi o cunoscuse prin ea, era prietena ei, în funcţie exclusiv de iniţiativa ei. Walter nu putea fi răspunzător, căci nu putuse refuza Lenorei acel gust, Lenora iarăşi, ca bolnavă nu putea fi învinuită de un capriciu mai mult ; rămînea vinovată Hilda, care n-ar fi trebuit să primească o invitaţie neconfirmată de ea. Tratase înainte pe Hilda cu oarecare condescendenţă, acum o trata aproape ca pe o inferioară, cu intenţia ca Hilda să-i simtă nemulţumirea.

Hilda nu putea admite o astfel de atitudine ; nu cerea recunoştinţă, deşi ar fi fost poate cazul, dar răceala şi indiferenţa vădite a lui Aimée o jigneau. Nu cătase să aibă nici o explicaţie, deşi nu ghicise motivul de vanitate ; tot ce putea face pentru trecutul prieteniei fusese să nu se indigneze, să nu aprofundeze. Situaţia ei era oarecum dificilă ; nu putea pleca fără a mîhni pe Lenora şi a provoca oarecare senzaţie. Rămînînd, era iarăşi anevoios, atitudinea lui Aimée fiind, pe o parte, un blam indirect pentru Lenora, căreia Hilda i se devotase exclusiv, pe altă parte neglijenţa lui Aimée faţă de mama ei punînd pe Hilda în situaţie delicată. Păstra, deci, cît mai multă neutralitate, evitînd a pune în relief ciudăţeniile de conduită ale lui Aimée. Hilda observase schimbarea ei de fire şi de apucături cu o îngrijorare pricinuită de vechea afecţiune. Ar fi fost gata să-i asculte confidenţele şi să o sfătuiască, dar Aimée nu-i da prilej.

Aimée simţea dezaprobarea tăcută a Hildei şi era încă mai nemulţumită. O plictisea un martor de prisos şi pe nedrept o chema în gînd : spioana.

În primele zile după sosire, mai mlădioasă, acum însă era din ce în ce mai ostilă şi uneori chiar duşmănoasă.

În prezenţa altora, Aimée era însă oarecît cuviincioasă, cînd însă rămîneau uneori singure lîngă bolnavă, lua brusc din mîna Hildei vreun obiect sau îi da vreo replică agresivă. Hilda era pe punctul de a reacţiona, dar mîna bolnavei se înfigea disperată în a ei. Era singura manifestare a Lenorei, care nu scuza pe Aimée faţă de Hilda, nici nu lua apărarea fetei. De altfel, starea Lenorei era aşa de rea că nu i se putea cere nimic, de aceea, o plecare — la care Hilda se gîndea mereu — ar fi părut un gest urît, oricît ar fi fost de motivată. În afară însă de Aimée, toţi acolo înconjurau pe Hilda cu mare simpatie şi Walter se arăta din ce

în ce mai prietenos. Sta deci răbdătoare, în defensivă față de Aimée a cărei purtare meschină măcina admirația ce-i purtase altădată. Acum se simțea superioară lui Aimée și excludea pe fosta ei prietenă de la orice apreciere pentru a nu fi silită s-o aprecieze rău. Voioasă cu toți, în prezența lui Aimée era ceva mai trufașă ca înainte, singura reacție.

Împrejurările, de altfel, erau favorabile Hildei; puneau în evidență calitățile ei și îi acopereau lipsurile. Fizicul ei, chiar, se potrivea cu ținuta simplă de infirmieră; îi sta bine cu șorțul alb și cu coroana de coade împletite pe cap. Caracterul ca și drăgălășia ei — căci nu era frumoasă — erau făcute pentru intimitate; ceea ce în firea ei era prea serviabil și obedient căpăta prestigiu acum.

Aimée simțea acele avantaje și le socotea nepermise. Le-ar fi spulberat, dar ar fi trebuit să ia locul Hildei lîngă bolnavă, acum tocmai cînd era implicată în conflicte anevoioase. La atîtea motive de iritație venite dinafară — de la Cora, de la Lică, de la acel joc suspect și neplăcut cu Bubi — se adăoga și iritarea împotriva Hildei, sau poate că trecea asupra Hildei necazurile celelalte; avea oarecît conștiința serviciilor aduse, totuși ar fi fost bucuroasă ca Hilda să-și anunțe plecarea. De aceea cercetase pe doctorul Pejan despre Lenora. Pejan avea pe Aimée un fel de pică din felurite motive: un minut, cîndva, se gîndise poate la o căsătorie cu pupila doctorului Walter; renunțase repede și deplin, dar îl șicana încă ideea că Aimée l-ar fi putut refuza; acum, cu ocazia boalei Lenorei, blama atitudinea insuficientă a lui Aimée; apoi Pejan simpatiza pe Hilda, cu care era foarte bun camarad, și atitudinile disprețuitoare ale lui Aimée îl înfuriau:

„Pe ce!" își zicea cu ironie, deoarece avea unele presupuneri asupra purtărilor — nu chiar așa de acurate — ale domnișoarei Hallipa. Pejan avea defectul mahalagismului pe care-l vopsea drept „spirit de observație". Din curiozitate, pîndise pe Aimée de cîteva ori, bucuros s-o prindă în greșeală. Fusese oarecît slujit de împrejurări; de vreo două ori o zărise stînd de vorbă în oraș cu Paul, șoferul-grădinar. Ce putea avea de conversat nobila domnișoară cu un ex-servitor? Mai bine slujit încă fusese de curînd, în drum spre un client la șosea, zărind pe Aimée cu Bubi Panu în duo, pe alee. Pejan căutase să afle mai mult, dar nu reușise, nefiind din aceeași lume cu Bubi Panu. Își formase însă un cazier de suspiciuni, întărit de amiciția lui Aimée cu fetele Persu, compromise și compromițătoare.

De aceea, cînd Aimée îl interogase cu tonul ei superior asupra Lenorei, îi dase o lungă explicație profesională, exactă, dar în termeni tehnici, rîzînd în sine că nu-l înțelege și dovedind-o incultă cu plăcere.

Aimée revenise cu întrebarea: dacă, în sfîrșit, boala va dura mult timp. Pejan se uimise. Întrebarea era sau prea cinică sau prea naivă.

— Negreșit! răspunsese, cu un ton ce păruse fetei echivoc.

Nu putuse bănui că Pejan i-ar fi putut da un răspuns inexact sau batjocoritor. Împotriva evidenței, deci, dar potrivit cu interesul ei, Aimée crezuse că Lenora va mai putea totuși dura.

Era, de altfel, prinsă într-un cerc de obsesii ce-i stricau limpezimea. Pînă atunci unitară în scopul ei — și, de aceea chiar reușind — acum nu mai aducea lucrurilor și oamenilor din casa Walter decît optimi de interes, dăruind restul unor sco-

puri dezbinate. Se ocupa deci de Lenora şi de Walter cu o parte numai din atenţia ei deconcentrată. Cea dintîi consecinţă ce-i plăcuse să tragă din răspunsul lui Pejan fusese putinţa ca Hilda să plece ; iar dacă n-ar fi plecat de voia ei, dreptul de a orîndui ea însăşi acea plecare. De fapt — credea Aimée — fie că s-ar fi aflat în stare mai bună, fie că în stare mai gravă, era bine ca Lenora să fie lipsită de Hilda, ca de o deprindere rea, avînd în jurul ei destule infirmiere şi pe ea, Aimée. O contraria lipsa din Bucureşti, tocmai atunci, a lui Nory Baldovin şi o indigna defecţia Drăgăneştilor, deşi persevera a nu-i anunţa şi, în adînc, nu era de fel sigură că ar fi dorit prezenţa lor. Îşi înstrăinase interesul de casa Walter, fără însă ca pretenţia asupra integrităţii acelui fief să fi scăzut.

Deocamdată prezenţa Hildei îi era nesuferită ; decisă a o îndepărta, avea totuşi unele ezitări, fie din vreun scrupul, fie numai din prudenţă.

Pentru a fi acoperită în ce privea cuviinţa, făcuse planul ipocrit de a insista ca Hilda să nu se sacrifice mai departe şi ei să nu abuzeze mai mult de bunătatea ei. Mai găsise şi ideea bună de a cere lui Walter ca el să descarce pe Hilda de povara acelui rol. Era un abuz !... Ce putea zice doamna Gert ? se pregătea să insinueze, sigură că la ideea de abuz Walter va reacţiona în sensul dorinţei ei şi totuşi avea o aprehensiune nelămurită.

Cu astfel de intenţii, într-o după-amiază, la ora cînd ştia că Walter e singur în biroul de sus, Aimée intrase cu pas uşor şi cu faţa cît mai graţioasă şi se trezise în faţa Hildei, care, aşezată la un capăt al biroului, scria, pe cînd, în picioare lîngă ea, Walter dicta.

Aimée n-avusese timp să-şi explice lucrul în nici un fel. Acolo, în palatul ei, unde ea poruncea, prezenţa Hildei în sanctuarul unde ea însăşi pătrundea cu grijă — lucrul o izbise ca o palmă. Rămăsese la doi metri de uşă, fără atitudine. Din surprindere uitase diplomaţia şi prudenţa, şi necazul îi transformase brutal cuvintele.

— Venisem tocmai să-ţi spui că deoarece domnişoara Gert ne părăseşte, trebuie să căutăm pentru mama altă damă de companie ! S-a întîmplat bine că e de faţă !

Înfuriată, Aimée regăsise tupeul cu ajutorul căruia de atîtea ori riscase şi cîştigase. Deşi în acelaşi cadru şi faţă de acelaşi om, avea totuşi acum o grijă nedeslușită pe care o înfrunta. Orice-ar fi !

Surprins de intrarea ei, Walter nu băgase de seamă insolenţa abia conţinută a tonului şi a cuvintelor. Se uita pe rînd la cele două fete ca cineva care nu înţelegea, ceea ce enerva pe Aimée.

Hilda se ridicase în picioare cu un gest de servitor concediat şi, fără a răspunde, se uita şi ea uimită, cînd la Aimée, cînd la Walter. Văzînd-o aşa de turburată, Walter, care-i reproşa în minte că a ţinut secrete intenţiile ei de plecare, cerca a-i căuta scuze ; nici unul însă din ei trei nu vorbea.

Simţind că mînia îi alterează frumuseţea, Aimée ieşise brusc din birou ; îndată după ea ieşise şi Hilda. Walter le credea împreună, pe cînd fiecare se dusese spre camera ei. Aimée n-ar fi putut suferi în faţa ei pe acea ipocrită : aşadar, se insinuase ca infirmieră, apoi ca secretară a lui Walter, pentru a se pricopsi ! Urmărea poate să se mărite cu Pejan ! Observase între ei mare înţelegere şi, negreşit, pentru asta avea nevoie de protecţia lui Walter ! Ea nu putea permite ; nu admitea ca Hilda să aibă vreun rol în sanatoriu, să facă parte din aceeaşi societate cu ea. Pejan se

putea însura cu oricine, afară de Hilda! Prin bunele ei procedări, Hilda, aşadar, nu-şi urmărea decît interesul!... Foarte la timp decisese să dea afară pe acea intrigantă! Avusese scrupule; nu le mai avea; o va goni!

Un curaj nou, energii noi îi veneau care o făceau să spere că va realiza tot ce avea de realizat. Acel acces de violenţă părea c-a uşurat-o de alte poveri.

Doctorul Walter fusese cel care exprimase în faţa Hildei dezideratul de a face unele comunicări Asociaţiei medicale din Viena şi Hilda se oferise bucuros ca traducătoare. Erau zece zile de cînd lucra cu Walter.

Nici un moment Walter nu bănuise exactitatea spuselor lui Aimée. Era convins că Hilda intenţiona în adevăr să plece şi că Aimée era confidenta ei. De ce totuşi nu le spusese şi lor: lui şi doctorului Pejan? Probabil se temuse să nu fie reţinută. Totuşi Hilda — aşa cum o cunoştea — n-ar fi părăsit pe Lenora tocmai atunci, fără de motive serioase. Îşi lăsase atîta timp familia! O chema, desigur, ceva important! Un logodnic poate? Ce ştia el de gîndurile ei, deşi ar fi crezut că nu le ascunde. O fată aşa de bună şi de frumuşică era firesc să fie iubită. Ei toţi de acolo o iubeau... Nu numai Lenora păgubea prin plecarea ei, ei şi el. Acele comunicări şi traduceri îi păreau foarte importante. Nu putea însă avea nici o pretenţie. Hilda se purtase admirabil: colaborase cu el la îngrijirea Lenorei, îl ajutase în munca lui intelectuală... Nu-i putea cere mai mult şi nu-i putea da nimic în schimb.

Tonul de agresiune şi insolenţă al lui Aimée nu-l observase, îl izbise numai cuvîntul „damă de companie" în chip neplăcut. Cum de întrebuinţase Aimée o expresie aşa de improprie şi de vulgară? Cuvîntul acela necugetat descalifica pe Aimée, dar Walter nu

i-o va spune, căci prefera să treacă lucrul neobservat, nediscutat. Lăsa decepţia lui nedescărcată să surpe numai în interior. Faţă de Hilda nu ştia bine ce are de făcut: să-i reproşeze că nu le-a spus intenţia sau să accepte tacit.

Pe Hilda ofensa lui Aimée o lovise în plin. Nu se mai putea gîndi la Lenora, la nimeni şi la nimic. Căuta numai o retragere onorabilă; se mulţumea ca nimeni să nu ştie adevărul. Scrisese îndată doamnei Gert s-o recheme telegrafic din România. Nu-i dase nici o explicaţie. Chiar faţă de mama ei îi venea greu. Walter, Lenora, Pejan nu trebuiau cu nici un preţ să bănuiască. Aşa cum bine spusese Aimée: ea era cea care vroia să plece şi aveau a-şi căuta acolo altă damă de companie. Copleşită de umilinţă, nu sublinia batjocura cuvîntului, ci îl primea. Aproape era recunoscătoare lui Aimée că n-a gonit-o făţiş; dar oamenii, casa, tot îi da o înfiorare de dezgust şi de teamă.

Spera că în apatia ei de acum, din urmă, Lenora nu va avea nici o reacţie. Ar fi agasat-o nespus rugăminţi sau reproşuri.

Walter, a doua zi cînd o revăzuse, nu-i vorbise nimic, dar accentuase atitudinea amicală şi găsise formule de recunoştinţă ce pînă atunci erau subînţelese. Hilda făcea o sforţare enormă ca să nu izbucnească în lacrimi. Pejan o întrebase:

— Dar ce e? Ce ai?

„Aşadar, nici Pejan nu ştiuse nimic", gîndise Walter cu un fel de satisfacţie.

Pe Hilda, un fel de antipatie nouă, de înstrăinare o oprea de la orice comunicativitate, chiar de la vorbele strict necesare. Numai să aibă răbdare pînă la sosirea telegramei! Numai să scape de acolo cu faţa curată! Fără să se îmbolnăvească de supărare! Fără să-şi piardă stăpînirea de sine! Se silea să nu se gîndească la Aimée pentru a nu-şi altera ideea de drep-

tate divină, preceptul ei de morală şi credinţă protestantă pe care cu atîta căldură cerca să-l facă admirat şi admis de Walter şi de Pejan în convorbirile ce aveau acolo alături de bolnava pe care Hilda o iubea tot după acel precept. Se credea pusă la cercare de providenţă şi nu era destul de virtuoasă pentru a primi cercarea fără durere, dar nici cumva nu vroia să blesteme; de aceea închidea pe Aimée într-un cerc de izolare a gîndului, ca pe cineva contaminat de un rău fără nume. Cum pentru fapta lui Aimée nu putea exista judecată fără asprime, n-o judeca.

Pejan era singurul care-i crea dificultăţi tot întrebînd-o:

— Ce e? stăruind din răsputeri ca Hilda să rămînă, de cum aflase de plecarea ei.

Abia dacă în zelul lui se abţinea să facă apel la Lenora. În faţa tăcerii ei neclintite şi a lipsei de ecou la Walter şi la Aimée, simţise că se petrece ceva şi încetase a mai stărui. Regreta plecarea acelei fete simpatice cu care se deprinsese.

„Ce ar fi să găsesc eu un mijloc de a o face să rămînă?" gîndise, ba chiar spusese.

Walter ridicase o sprinceană, căutînd care puteau fi mijloacele aşa de puternice ale lui Pejan. Hilda surîsese maşinal, fără a fi auzit bine, mereu subt efortul de a nu-şi pierde cumpătul.

Mijlocul la care se gîndea Pejan era simplu şi radical: s-o ia de nevastă. „Adică de ce nu?" îşi zisese încă a doua zi dimineaţa, îmbrăcînd halatul şi decis. Seara, cînd dezbrăcase halatul, era mai sceptic. Doctorul Pejan însurat! A treia zi părăsise ideea, nu însă fără de regret şi Hilda nu avusese a se mai teme de stăruinţele lui; devenise taciturn ca cineva care şi-a refuzat o satisfacţie şi e îmbufnat pe sine. Seara, Pejan pretinsese Hildei să joace împreună table pentru că avea presimţire că va cîştiga. Walter prinsese aluzia, decepţia lui Pejan părea a-i face plăcere şi se aşezase ca privitor al partidei.

Pe la mijlocul partidei sosise Aimée; deşi nu era nimic neobicinuit, cei trei avusese o mişcare de surprindere, ca şi cum fusese deranjaţi; de aceea Walter crezuse bine să întrerupă tăcerea cu ceva de seamă:

— Nu putem dovedi îndestul domnişoarei Hilda cît ţinem cu toţii la ea! zisese, aruncînd vorbele ca aurul pe talger, convins că repară astfel cu delicateţă unele greşeli şi că are asentimentul subînţeles al tuturor.

— E drept că de aci înainte nu-i vom mai putea dovedi cît o iubim, deoarece, cu tot regretul nostru, pleacă chiar mîine dimineaţă.

Şi în tăcerea consternată a celor trei, care aflau iarăşi un lucru nou, întinsese Hildei carnetul complicat al unui bilet de drum clasa I cu *wagon-lits*.

Hilda înmărmurise cu mîna pe zar şi zisese în minte: *Domine te!...* ca şi în ceasul cînd murise subit tatăl ei.

Un ţipăt scurt se auzise de alături. Aimée, Walter, Pejan se grămădiseră spre Lenora.

— Seringa! poruncise Walter cu nervozitate, ca şi cum rebeliunea boalei îi era insuportabilă.

Lenora se zvîrcolea gemînd:

— Mă doare! Mă doare! Nu vreau să mă doară!

Aimée o dezmierda, Pejan, îndemînatec, pregătise injecţia şi luase braţul care zvîcnea dureros. Walter sta încordat, cu ceva cald în tîmple şi urechi. Nu! Nu trebuia s-o doară! Aşa vroia şi el, aşa îi promisese, atîta putea face pentru ea!

Rămasă singură, Hilda se dezmeticise şi, cu un gest violent, zvîrlise biletul de călătorie. Dezbrăcase apoi şorţul, îşi luase haina pe-o mînă, pălăria

în alta și ieșise, trecînd prin camera bolnavei fără a vedea nimic și neobservată de nimeni. Se întorsese peste vreun ceas. Lîngă Lenora, aromită, veghea doamna Bidu, care, prea disciplinată pentru a se amesteca, n-o întrebase nimic.

Fără a se interesa de Lenora, Hilda trecuse alături, unde, încuind cu cheia cele două uși, începuse a-și face bagajul cu grabă, ca și cum ar fi plecat pe moment. Găsise un tren la cinci dimineața care o ducea pînă la Brașov, unde după patru ore prindea coincidența acceleratului de Viena.

Să plece oare fără nici un rămas bun de la Walter? Sta la îndoială. De ceilalți toți nici nu era vorba, dar pe Walter îl punea încă deoparte, ca pe o ființă de excepție. Legenda necurată a averii și carierei lui, spusă demult de Aimée, nu prinsese în memoria ei. În opinia ei, Walter era înzestrat după merit cu tot ce viața poate da mai bun și mai mult unui om.

Luase o carte de corespondență și scrisese două-trei rînduri de concediere, corecte și cam solemne. Își schimbase apoi rochia cu cea de voiaj, nevroind să doarmă noaptea ceea altfel decît îmbrăcată pe canapea, ca și cum astfel refuza ultima ospitalitate a acelei case.

Pe la 10 ieșise însă din cameră. Lenora dormea, o privise un moment; urcase coridoarele spre apartament și bătuse la ușa biroului lui Walter. Walter era acolo chiar la birou, cu singura lumină a lămpii de masă și cu un volum dinainte pe care, probabil, îl consulta.

Rămăsese perplex la intrarea Hildei, care și ea era acum jenată de acel demers. Înaintase totuși cu o carte în mînă:

— Vreau să-ți înapoiez volumul împrumutat: *Les grands initiés*[1]!...

— Ne mai vedem, domnișoară Hilda! răspunsese Walter, apoi se indispusese de acel răspuns care putea face pe Hilda să creadă că l-a importunat cumva.

Nu se corectase însă, preocupat abia atunci unde dispăruse Hilda în timpul crizei Lenorei; dar n-o întrebase, nici nu-i spusese că acea carte el înțelesese să i-o ofere.

Hilda nu luase în rău cuvintele: „ne mai vedem", deoarece vocea doctorului vibrase asurzit și afectuos. Era, din toți cei de acolo, acel pe care oroarea ei momentană de loc și oameni îl punea deoparte. Plecase din biroul lui, zicîndu-i un: „Bună seara, domnule profesor!" cam solemn. Walter îi strînsese afectuos amîndouă mîinile. Hilda era mulțumită că n-a plecat fără cuviință din casa unui om așa de bun și distins. Era prima oară că cineva clasifica pe Walter „bun". Walter se întreba iar de ce Hilda nu le spusese mai dinainte decizia și nici data plecării. Ce o chema atît de imperios? Se temuse, desigur, că o vor reține. N-avea nici o altă bănuială. În fața celor două cărți, cea pe care o consulta și cea adusă de Hilda, se mai întreba fără a înțelege și care fusese rostul vizitei ei tîrzii. De ce nu-i trimisese cartea?... sau de ce nu așteptase să i-o dea a doua zi?... Plecarea ei în faptul zilei, fuga aceea înainte de ora izgonirii rușinoase fixată de Aimée, nu-i putea da în minte și era un lucru pe care n-avea să-l afle niciodată.

A doua zi dimineața Pejan culesese în camera Hildei, de pe jos, carnetul de tren și, după ce-l întorsese pe dos și pe față, bombănise ceva ce nu i-ar

[1] Marii inițiați (fr.).

fi plăcut lui Aimée să audă ; dar presupunerea lui nici el n-avea s-o spună nimănui. Fiecare din ei gîndea, lucra pentru sine, moleculă ce se dezagregase din conglomerat, păstrînd subțiată și dureroasă un timp partea cu care aderase...

Încă de la 8 dimineața, în chip excepțional, Aimée coborîse. Aflase de la intendent că Hilda a plecat la ora 5 dimineața în bună regulă. Fusese surprinsă, dar nu arătase. Nu vroia să dea nici o importanță lucrului, nici față de alții, nici față de ea însăși. În orice fel, bine că plecase ! Avea de rezolvat chestii mai de seamă și ar fi fost bucuroasă să le poată lichida la fel de bine.

Se instalase lîngă Lenora pentru a suplini pe Hilda și a curma orice presupuneri și comploturi. Sărutase pe frunte eroic pe Lenora, spunîndu-i că Hilda e cam bolnavă. Lenora nu obiectase și Aimée își zisese că putea să fi făcut lucrul mai demult. Mai pe urmă abia, Lenora întrebase dacă Hilda era bolnavă rău.

— Nimic grav, dar trebuia să stea în pat și pe urmă să plece acasă.

Lenora, care nu mai avea putere să reacționeze, își luase nădejdea. Poate că nici nu mai înțelegea prea bine lucrurile, sau se dezinteresa de orice. Părea preocupată numai de criza avută în ajun.

— Am avut și dureri ! repeta.

Cu toate că starea ei mohorîtă venea din oarecare conștiință a boalei, credea totuși că lipsa durerilor fusese un simptom bun și, dimpotrivă, criza din ajun o socotea ca pe un accident de rău augur. Ținea mereu ochii închiși și nu mișca o fibră, pentru a nu mai avea dureri. Își amintea din cînd în cînd că Aimée e acolo și că o cinstește cu îngrijirile ei și atunci cerca a spune un cuvînt care să-i fie pe plac.

— Ce să fac eu pentru păpușa mea ?

Fie că era o grijă rămasă acolo în slaba circulație de viață ce se mai strecura prin stagnarea silnică a boalei. Era, biata de ea, pe jumătate putredă, pe jumătate bălsămită.

— Nimic, mamile ! Să stai liniștită ca să te faci iute bine.

Lenora avea o slabă mulțumire. Peste puțin, Aimée însă adăoga :

— Ce mă fac eu, dacă tu nu ești bine ?

Lenora se întuneca. Așadar, credea că nu se mai poate vindeca.

În dimineața următoare, Lenora, de cum văzuse pe Aimée îi spusese :

— Vreau să mă ocup de tine !

Avea glasul clar, nu așa îngroșat, încleiat, ca în ajun. Aimée se grăbise a crede că îi merge mai bine, acolo unde era numai un moment mai limpede și o sforțare.

Walter aflase și el de la Pejan despre plecarea matinală a Hildei și cercase să lege acea plecare de vizita ei din ajun seara, fără a putea fi sigur că fusese un adio, deoarece intendentul îi adusese și biletul ei de concediu.

Plecarea Hildei nu-i părea destul de satisfăcătoare, dar nu acuza pe nimeni de nimic. Deși curios, nu întreba pe Aimée, din teama că răspunsul ei să nu micșoreze cumva serviciile aduse de Hilda.

Sosise și telegrama doamnei Gert, pe care Aimée o întinsese lui Walter oarecum ostentativ, ca pentru o justificare. Walter făcu socoteala că Aimée e cea mai încercată de plecarea Hildei de lîngă Lenora, căci bolnava, în faza disperată în care se găsea, trebuia să aibă pe Aimée aproape de ea, deoarece murea.

Walter gîndea cuvîntul „a muri“ fără sonoritate crudă, cu glas sufletesc învăluit în milă, dar limpede și inexorabil, profesional.

Aimée se uita însă cu îngrijorare la seringile care se succedau și la flaconul pe care sta scris : „la nevoie“. Întrebase pe doamna Bidu la ce servea acea doctorie.

— Ca să nu sufere ! îi răspunsese sumar.

Lui Aimée îi displăcea să vorbească mult cu inferiorii în chestii ce nu erau avantajoase și în acest fel boala Lenorei mereu o umilise, rămăsese deci nelămurită și neliniștită, dar fără precizie și termen. Cum însă Lenora sta toată ziua aproape nemișcată, cum avea medicamente pentru cazul cînd ar suferi, Aimée se gîndise că s-ar putea ocupa puțin și de cele începute afară din casă, căci altfel tot ce făcuse pînă atunci rămînea fără folos. Abia parvenise să înjghebe flirtul cu Bubi și dacă mai persevera puțin credea că va fi destul pentru a satisface clubul. Vrea de asemeni să poată prinde o dată pe Cora și s-o întrebe, s-o judece. Avea un rechizitoriu pregătit : Ce făcuse și ce nu făcuse ea pentru Cora ! De fapt n-ar fi putut spune ce făcuse, dar avea conștiința că a făcut mult. Acel mult era locul mare ce i-l dase și încă i-l da în prețuirea ei. Cora, desigur, nu aștepta, poate, decît ca Aimée să facă primul pas. Mai era și Lică !... Dacă i-ar fi făcut favoarea să se ducă pe acolo, trebuia ca cealaltă să fie gonită. Era singura condiție.

Aimée începuse deci o traiectorie obositoare între bolnavă și oraș. Cum sta destul de mult lîngă Lenora, nu se mai ascundea ca înainte cînd lipsea, dar lipsa ei era acum mult mai vizibilă.

Walter observase acea nouă agitație, fără a se osteni să înțeleagă ; era cam distras de la interesul capital al faptelor lui Aimée. Îl obseda mult problema morții care se pregătea acolo. Pînă atunci moartea clienților fusese un episod sau un incident care ocupase în preocuparea lui numai momentul medical al decesului. Acum problema morții îl preocupa dinainte cu o priveliște mai omenească. Salema nu murise, dispăruse, îi fusese recunoscător ; Lenora îl silea la o obligație nouă cum îl silise la căsătorie și iarăși căpăta un prestigiu în ochii lui.

Cortina cețoasă ce învăluia atmosfera de acolo din preajma muribundei da lui Walter o păienjenire pe care o socotea drept emoție, cu acel fast ce-l acorda impresiilor lui. Se stima într-o nouă formă a existenței. De aceea privea vag la trepidațiile neorînduite ale Aiméei, ca la un zgomot inoportun. Pejan însă se uita curios după ea cînd pleca, venea, iar pleca și venea, zicîndu-și abia, dacă nu tare :

„Ce-o fi cu asta ? Curat lucru nu e !“

La club, lucrurile nu mergeau chiar așa lesne cum crezuse Aimée. Șiretenia ei nu era în stare să înșele rafinarea celorlalți.

— Ce e cu tine, Bubi ? Te plimbă păpușa *„à [l’]oeil“* [1] ?

— Sezon mort ! răspundea Bubi rîzînd, dar tachinarea prindea.

Adică, în adevăr, ce era el ?... Fantoșa domnișoarei ?... O va lăsa odată paf ! Păcat că atunci cînd o să-i întoarcă spatele n-o să-i vadă mutra !... Va arăta el Icoanei o probă de Bubi !

Prietenii însă descoperise altceva nou și așteptau pe Bubi cu nuvela. Zossima văzuse săptămîna trecută pe Aimée ieșind la 10 dimineața de la hipodrom. Nu putuse dovedi ce căta acolo, dar era *ceva.*

---

[1] Pe gratis (fr.).

„Icoana" avea deci un cazier! Bubi era *berné*[1]. Bubi era manta de ploaie... Alibi!...

Bubi aflase acel fapt din zece guri şi cu o sută de epitete măgulitoare. Îl mînca palma, dar n-avea în cine da. Băieţii îi deschideau doar ochii!

— Bubi Panu chibiţ!... Bubi Panu mofluz!...

— Avea să se vadă! Avea să se vadă! Atît răspunsese şi toţi tăcură, satisfăcuţi în pretenţie.

Bubi nu ştia de fel cam ce avea să se vadă, dar se simţea obligat. Deocamdată nu mai putea fi vorba să planteze pe domnişoara. Din contra! Oscila între două planuri: Să afle care-i buba... şi pe urmă a se vedea! Sau mai expeditiv, să se asigure el că nu e mofluz şi pe urmă: basta cu ea.

Aimée simţea că se petrece ceva nou cu Bubi, dar nu-şi închipuia ce să fie şi se gîndea că poate e amorezat de-a binelea. La club, asemeni, îi părea în jurul ei o mişcare, dar nu putea ghici care şi ce fel; timpul ca şi atenţia îi erau aşa de împărţite. Era foarte obosită; programul ei de igienă a frumuseţii era zdruncinat. Abia dacă o restaurau cele opt ore de somn liniştit. Pe pantofii mici, deprinşi cu paşi lunecaţi şi uşori, călca scîlciat şi armonia ei exterioară ca şi interioară era scîlciată. Se uita la Lenora cu ochi aproape tot atît de păienjeniţi şi absenţi ca ai bolnavei.

În ziua ceea Aimée ar fi vrut să se ducă la hipodrom pe la 3. Lică venea şi după-amiază, dar ea nu fusese decît dimineaţa, din prudenţă. Era curioasă să-l surprindă, mai ales că dimineaţa nici n-ar fi fost chip să lipsească de lîngă bolnavă. Lenora se deşteptase gemînd, refuzase să se lase atinsă, nu primise doctoriile, abia cu mare greutate putuse fi pansată, şi după pansament se liniştise puţin. Aimée o

[1] Luat în bătaie de joc (fr.).

zorise cu alintări, cu stăruinţe. Nu se controla însă şi lăsa să-i scape cuvinte absurde, nedelicate:

— De ce nu vrei tu să te scoli?... De ce vrei să fii mereu bolnavă? Scoală-te să ajuţi fetiţa ta care nu poate nimic fără mama ei!... Nici nu ştiu măcar ce e al meu!

Lenora, cu sforţări şi scîncete, se întorsese spre perete.

— Rea, mami a mea! Rea! Nu iubeşte pe fetiţa ei!

Distrată, Aimée nu-şi da seama că exprima în chip crud travaliul secret, făcut în mintea ei şi concluziile lui funebre. O irita tăcerea Lenorei, o irita starea rea a boalei şi se simţea încă mai zorită să termine cu Lică, cu Bubi, cu Cora.

Pe la 2 şi jumătate, văzînd că e stagnare completă la bolnavă, plecase decisă să se întoarcă peste o jumătate de oră. Îndată după plecarea ei, Lenora avusese o criză. Pejan, cu o răbdare admirabilă, ajutat de stăruinţa blîndă, dar imperativă totuşi a lui Walter, o putuse ajuta puţin. Lenora deschisese ochii, privind în jur ca întoarsă de pe altă lume. Fixase lung pe Walter, întinzînd spre el mîna, apoi din ochi, cu o schiţă de surîs pe buzele decolorate, mulţumise lui Pejan, care, cu glas muiat, cercase a glumi:

— Eu sunt amorul dumitale. Nu se supără domnul profesor! şi se trăsese deoparte.

Lenora accentuase surîsul ei sărăcăcios şi ofilit. Răvăşirea grozavă, masca canceroasă, antidesenul mortuar, tot nu reuşise a o urîţi complect.

Walter se aşezase pe marginea patului, luîndu-i mîna pe care Lenora i-o strînsese prin crispaţii mici. Nu înţelegea dacă dinadins, sau dacă era un reflex.

— Te mai doare ceva, Lenora ? Ai vreo jenă ? Sau poate doreşti ceva ? îi spusese cu dulceaţă neobicinuită.

Mai mult din mişcarea buzelor înţelesese :

— Mai pe urmă... Vreau să-ţi spun ceva !...

Walter vroise să zică : „De ce nu acum ?" Un scrupul îl oprise.

— Oricînd vrei şi orice vrei !

Rămăsese aşa cîteva minute, pînă cînd Lenora, obosită, scăpase mîna din a lui şi încetase a-l privi închizînd ochii.

Walter trecuse alături unde era Pejan. Se abţinea abia de la nevoia stupidă de a-l întreba, deşi ştia tot aşa de bine : uremia, pulsaţiile încetinite...

Pejan, ocupat cu un dozaj de eprubetă, se temea să se uite spre Walter, care, întunecat, îmbrăcase alt halat pentru a trece la vizite, făcînd lui Pejan un semn spre patul Lenorei.

— Fără grijă ! îl asigurase respectuos şi aproape afectuos Pejan.

De la vizite, Walter se urcase sus în birou şi ceruse acolo un bulion şi o fructă. Simţea un vid care era sufletesc, dar pe care restaurarea trupească îl ajuta. Ezita să coboare cu o aprehensiune pentru patul acela de agonie. Rupînd un moment continuitatea, îi părea acum că are a înfrunta ceva nou şi aprig. Cu mîini reci, care tremurau puţin, netezise pe fruntea lui o mică sudoare. Se aşezase la birou, trecînd pe registru unele fişe de observaţie ale bolnavilor şi pe cea a Lenorei. Printr-o dedublare, acolo pe hîrtie păstra toată luciditatea şi recăpăta aplombul.

Pe la 5 şi jumătate, Aimée apăruse deşteptînd pe doctorul Pejan dintr-un simulacru de siestă pe un fotoliu şi-l întrebase şoptit ce mai e nou.

— Nimic nou ! răspunsese Pejan sumar.

Era tot ranchiunos cu Aimée.

După o mică ezitare, Aimée se retrăsese în vîrful picioarelor, dar Lenora care o simţise o chemase prin semne făcute doamnei Bidu, care sta neclintită lîngă pat. Aimée se apropiase cu grabă şi o sărutase pe păr. Tot prin semne, Lenora o oprise să vorbească, apoi, printr-o sforţare care-i da glas de ventriloc, pronunţase :

— Ce vrei, tu ? Spune ! Ce vrei ? cu ceva disperat şi imperativ care nu suferea opunere.

Aimée, emoţionată, începuse a tremura şi spusese la întîmplare :

— Am pe doctorul Walter ! El poate tot ! Nu te turbura !

Lenora închisese ochii.

Aimée rămăsese acolo încă un moment, uitîndu-se cînd la doamna Bidu, care sta placidă, cînd spre Pejan a cărui privire n-o întîlnea. Nu cutezase să mai întrebe nimic, nici pe unul, nici pe altul. Ieşise încet, muşcîndu-şi buza cu gîndul turbure că toate merg rău. Întrebase pe o infirmieră care trecea :

— Ce crezi ?

— Nu te speria, domnişoară ! o încurajase.

Aşadar, poate că încă nu !... N-ar mai fi vrut să iasă... Îşi zicea însă că spaima ei e cobitoare... Hotărîse să dea o fugă pînă la club şi înapoi.

După ce terminase fişele, Walter coborîse grăbit acum, ca şi cum cineva îl mîna din spate. Intrase aproape fără răsuflare şi fără a cuteza să se uite.

„Dacă cumva !..."

Era imposibil, fireşte, ar fi fost prevenit. Se uitase întîi la pendulă ; era şase fără un sfert. Abia apoi mutase ochii încet şi văzuse pe doamna Bidu, pe Pejan la locul lor. Răsuflase. Abia apoi se uitase spre Lenora şi faţa i se crispase.

— Unde e Aimée ? întrebase încet şi răguşit.

— Pe aici, pe undeva !... A fost adinioarea aici ! informase Pejan.

Walter nu mai cercetase nimic, nici nu mai putuse mişca de lîngă Lenora. Era acum de lucru cu ea. Se ocupase de respiraţia îngreunată şi şuierătoare care lovea sternul de cămaşă, pe cînd mîinile căutau răsfirate sprijin. Walter şoptise :

— Oxigen !

Lenora refuzase cu o mişcare slabă a mîinii, cu un semn violent din cap. Walter, care din obicinuinţă o îngrijea fără s-o mai vadă, o privise atunci cu ochi care văd şi, pentru că nu privea încă un cadavru, i se păruse că a înviat-o şi i se udase ochii brusc. Un fel de fluierat venea dinspre buzele Lenorei. Walter se concentrase pentru a înţelege ce spune. Pejan se trăsese la o parte.

— Pentru Aimée !... Să aibi grijă !... Numai dumneata ! Dumneata singur !

Îi spunea iarăşi *dumneata*, acum cînd nu mai avea conştiinţa limpede pentru sforţarea de a-l tutui.

Walter nu răspunsese îndată, fiindcă nu-l slujise glasul, şi buzele lui aveau o mică convulsie.

— Aimée !... Numai dumneata ! sonor, ca printr-o ruptoare a laringelui, deşi vrea să fie confidenţială.

Între şoapta afonă însă şi acel diapazon, Lenora nu mai avea registru de voce.

Walter se trezise ca din somn, tresărind, şi tot tare promisese, asigurase, abia putîndu-se opri de la cuvîntul : „Jur !"

— Da ! şoptise aproape normal Lenora...

Apoi :

— Nu vreau balon !

...La 7, la 7 şi jumătate, apoi pe fiecare minut care trecea, Aimée era aşteptată, după ce fusese căutată... Din ce în ce mai aşteptată, nu sosea însă...

La 8 fără un sfert, printr-o embolie, cu un ţipăt mare, Lenora murise, accident care nu era nici prevăzut, nici exclus. Scutise astfel o agonie care mai putea dura zece, douăsprezece ore.

Era 8 şi jumătate seara cînd, pe vînt şi ploaie torenţială, cu pantofi şi ciorapi uzi, pentru că umblase pe Dorobanţilor cîţiva metri pe potop pînă la un auto care sta oprit, Aimée coborîse la sanatoriu. Vroind să plătească, observase lipsa poşetei şi prin viforniţă, ca printr-un vis ciudat, observase subt gluguşul pelerinei de ploaie pe Paul, şoferul, la volan. Prin ce bizară întîmplare tocmai el ! Poate că dinadins, chemat sau spionînd pe cont propriu.

Paul, cu ochii fixaţi pe geamul cutremurat de vîrtejul ploii, avea aerul că nu ştie pe cine a condus, nici unde a oprit. Aimée căuta poşeta febril, pipăindu-şi mereu mîinile, ca şi cum vederea şi pipăitul nu i-ar mai fi fost sigure. Poşeta nu era nicăieri ; o lăsase deci aiurea... acolo... Sta în vînt şi ploaie, fără a şti ce să facă, deşi ar fi fost simplu să se urce şi să trimită pe cineva să achite taxiul.

Prin vîrtejul ud, o umbră zorea spre taxi. Cu pardesiul săltat de vînt, subt o pălărie trasă pe ochi, era doctorul Pejan. Ajuns lîngă Aimée, zisese cu glas răguşit şi alterat :

— Folosesc eu taxiul !

Răzbită de viforniţă, Aimée alergase spre peron, ca şi cum astfel se rezolvase problema taxiului şi poşetei. Din cauza timpului acela oribil, a frigului ce-o tremura şi a capului ce-o durea cumplit, trecerea lui Pejan pe lîngă ea fusese fantomatică. Ajunsă în hol, trecuse mîna rece pe frunte ca pentru a-şi aduce aminte ceva. Intrase în camera ei şi se schimbase în fugă ; n-avea conştiinţă exactă de oră, ci numai de o mare grabă. Deşi se simţea îm-

povărată, ca şi cum trupul i-ar fi fost umplut cu toată apa ploii, dar cu apă fierbinte parcă, tot în fugă alergase la camera Lenorei.

Ce văzuse? Ce auzise? Ce se petrecuse?... Criza grozavă care o apucase acolo pe covoraşul de la patul alb şi monoton al moartei... Toată răscoala conştientului şi inconştientului în spasmul trupului!... Tragedia acelei morţi, tragedia acelor ore de lipsă, pricinile vădite cum şi cele secrete ale disperării, sfărîmate acolo în acel acces a cărui violenţă scuza ceea ce n-avea scuză, rezolva ceea ce ar fi fost fără soluţie!... Împrejurul ei toţi se străduiau acum îngrijoraţi în loc de ostili!...

Disperare a cărei putere de adevăr şi de zbucium era la măsura împrejurărilor ştiute şi celor neştiute... Criza gravă fusese urmată de o lungă şi îngrijorătoare sincopă... Toată spaima de acolo şi de aiurea se refugiase în Aimée, liberînd pe ceilalţi de ambianţa sinistră a morţii prin spectacolul viu ce-l da fata. Walter regăsise echilibru, o atitudine. Reglementul putea acum înconjura cu protocolul lui rece pe Lenora... Ca două cortegii, preocupări reci şi mecanice orînduiau moartea, pe cînd într-o parte o trepidaţie purta un curent invers spre camera unde exasperarea nervilor, temperatura urcată, pulsul violent al lui Aimée, accelerau o vitalitate primejdioasă.

Cînd Aimée se gîndea mai apoi la groaza din acea seară, spaima morţii Lenorei lupta în ea cu spaima *cealaltă* şi o ajuta să se împace cu sine.

Acolo în Dorobanţi, în odaia care semăna cu a fetelor Persu, se dusese cu voia ei, o voie pentru care îşi înfrînase silnicia: trebuie! Datorie ciudată pe care n-o controlase, nici n-o confirmase cu nimic pentru a o înlătura.

La îndeplinirea acelei obligaţii o ajutase mai mult ca toţi şi ca tot, Lică. Cînd, la 3 ziua, atunci dase fuga la hipodrom, i se spusese lui Aimée că Lică nu e acolo, îl zărise trecînd în fund şi se dusese spre el. Un grăjdar îi tăiase drumul spunînd că domnul nu primeşte pe nimeni. Era ordinul lui Lică, care nu mai vrea plictiseli. Aimée trecuse pe lîngă grăjdar şi intrase după Lică în hangar. Fără să se întoarcă măcar, Lică îi spusese că n-are timp de ea... Zăpăcită, Aimée nu ştiuse pe unde să mai iasă şi Lică, crezînd că nu vrea să plece, răcnise la un jocheu s-o ducă la ieşire... Atunci Aimée se întorsese la sanatoriu şi văzuse pe Lenora încă în viaţă... O sărutase... Şi-o amintea ca pe un lucru satisfăcător pentru amorul ei filial, pentru datoriile filiale...

Ajutase mult şi Cora evenimentele de atunci. Pentru ea Aimée dase apoi fuga la club. Ştia că la ora aceea trebuia să fie acolo. Cum Cora o evitase iarăşi, Aimée i se pusese în cale. Cora se oprise cu aerul însă de a nu o vedea. Atunci Aimée, cu un nod de lacrimi în gît, îi spusese afectuos, confidenţial:

— Ai auzit versiunea?... Eu şi Bubi Panu!

Vrea să vadă ce va zice Cora! Ce impresie îi va face!

— N-am auzit!... Şi dac-aş auzi, n-aş crede! şi trecuse spre altcineva, cu o mişcare pe care n-o puteai chema necuviincioasă, dar al cărei dispreţ îl simţise Aimée dureros.

„N-ar crede!... De ce?... De ce n-ar crede?... Va trebui totuşi să creadă!..." În momentul acela nimeni şi nimic alt nu putea însemna ceva pentru Aimée, decît Cora şi revanşa. Era obsesie, era hotărîre. Dacă ar fi aflat atunci că a murit Lenora, ar fi cerut un răgaz absurd, pentru ceva mai însemnat de făcut.

O ajutase apoi Bubi Panu cu ambiţia lui înrăită. O mai ajutase furtuna. Vîntul mătura afară ploaia. Se dusese la Bubi şi-i ceruse s-o conducă acasă... În drum, îi spusese c-ar vrea să se plimbe puţin pe furtună... Bubi dase, fireşte, şoferului adresa lui din Dorobanţi şi puzderia care izbea în geamuri ajutase pe Aimée să nu obiecteze. *Vrea* să meargă, pentru Lică şi pentru Cora, care-i erau odioşi. Odios era şi Bubi, dar el era revanşa.

Furtuna o ajutase să se întoarcă acasă şi acasă o ajutase Lenora, o salvase... Atunci şi mereu în urmă, de cîte ori îşi aducea aminte... De cîte ori îi revenea scena penibilă din Dorobanţi — pe care luptase s-o suporte pînă la capăt — mizerabila ei silinţă... silinţa mizerabilă a celuilalt... graba de a pleca de acolo după... grosolănia *tipului* ofensat şi neînţelegînd... şi cînd înţelesese, poate, aversiunea şi ţinta cuvintelor lui care o urmăreau şi care o împingeau pe scară spre furtuna de afară... Pe toate le salvase Lenora cu imaginea ei oribilă de moartă.

— Mama ! striga şi acum Aimée, şi veneau lacrimi care spălau tot.

O ajutase apoi mult boala. Congestia pulmonară gravă care pusese chestia superlativă a *conservării*.

Convalescenţa punea acum tampoanele de amortizare. Aimée frămînta în minte cuvintele schimbate atunci, în seara cumplită, cu Walter. Cînd se trezise din sincopă, Walter îi spusese :

— Am promis mamei dumitale !

Atît !... Ţinea bine minte că i-a spus asta... dar numai atît.

Pe pragul holului, în ziua înmormîntării — se sculase numai pentru a asista la pornire, deşi îi era interzis — îi spusese atunci iarăşi :

— Am promis Lenorei !

Tot numai atît !... Acele asigurări Aimée acum le lua, le combina cu ceea ce-i dase ei mai demult, le unifica... Trebuia să aştepte realizarea lor. În ce formă ?... Nu ştia !... Nu putea provoca o explicare în plin doliu... Cît mai iute, mai bine !... Dar cum ?

Abia restabilită, spusese lui Walter :

— Eu acum ce rol am aici ?

— Ca şi mai înainte ! răspunsese.

Răspuns poate că satisfăcător, poate că insuficient.

Se sculase acum, începuse a părăsi camera şi umbla de ici-colo, umbră mică, subţiată de boala şi de rochia neagră, cu figura modelată mai prelung, mai palid. N-avea răbdare.

— Eu acum ce rol am în casa asta ? Poate ar fi mai bine să mă mărit !

Cercare periculoasă. Walter tăcuse ! Ce va fi gîndit în tăcere ?

Chiar a doua zi, Walter făcuse lui Pejan propunerea. Aimée dorea să se mărite şi el se ocupa deci cu grabă de dorinţa ei. Pejan era acolo, la îndemînă, candidat satisfăcător.

Pejan însă refuzase categoric :

— Era o mare cinste, dar...

Walter îl oprise cu un gest de la orice explicaţie. Explicaţiile le căuta totuşi. De ce oare refuzase Pejan, precis, fără termen de gîndire, fără cel puţin să se arate încurcat de refuz ? Ca cineva bine motivat, bine hotărît !

Pejan făcea încă vizite medicale lui Aimée, deşi era vindecată. Îl întrebase peste cîteva zile :

— Nu e complect restabilită domnişoara Hallipa ? Văd că încă o cercetezi ? Mai are şi altceva ? fără a se gîndi că întrebările veneau ciudat.

— Absolut nimic decît convalescenţa cu anemie-

rea ei! răspunsese precis, dar cu tonul cuiva care refuză orice dezvoltare a discuției.

Walter întrebase atunci pe Aimée, fără alt preambul, dacă are pe cineva în vedere pentru mariaj, deoarece doctorul Pejan nu era dispus să se căsătorească.

Aimée nu se ofensase, dar răspunsese tot deslușit:

— Nu! Pe nimeni n-am în vedere... Cu doctorul Pejan nu m-aș fi măritat în nici un caz.

— A!

Walter păruse a dospi o decepție. Așadar, sarcina lui față de ea rămînea întreagă... El trebuia să aibă grijă!... Așa promisese Lenorei.

Nu era curios și nici nu-l pasiona secretul vădit al lui Aimée, dar avea acum o certitudine... fără dovezi, pentru el însă deplină... Era sigur că Aimée... Amănuntele nu-l interesau... Era numai sigur... Cine?... nu importa.

Constata indiferența lui. Privea acea indiferență pe Aimée anume — sau era un principiu, o dezinteresare de medic pentru diferența infimă de ordin fizic dintre fecioară și femeie? Nu-și răspundea. Lăsa, nedecis cu sine, acum ca și altădată, dacă acea dezinteresare ar fi avut-o cumva față de orice femeie.

Își amintise între timp că lunga telegramă primită din Elveția de la soții Drăgănescu cuprindea un discret reproș pentru întîrzierea cu care fusese anunțați și care nu le îngăduise participarea. Atribuise acel reproș Elenei, care era mai direct în cauză și pe care o știa pretențioasă și protocolară. Pretenție în cazul de față justificată.

Scuze erau de invocat. În tumultul de atunci, cine se putuse gîndi la altceva decît la cele imediate. Ceea ce nu avea scuză era mediul de care

Aimée se înconjurase, pe cînd neglijase pe sora ei, care avea ținută și disciplină și îndepărtase pe Hilda, ființă exemplară.

Starea de sănătate a lui Aimée cerea încă menajamente; de Hilda, Walter nu-i vorbise, de Elena totuși da. Mustrase pe Aimée, care primise observația fără nici o protestare. În forul ei protestase însă: Elena, care nu-i dase nici un ajutor din cîte ar fi vrut să-i ceară! Elena, căreia tot îi reușea așa de bine!

XXII

Ajunsă în ţară şi luînd contact cu starea de lucruri de acolo, Elena constatase că boala lui Drăgănescu era o realitate. Acum ar fi preferat să fi fost un pretext. Faţă însă de acel obstacol serios, nu găsise nici un mijloc altul de a aşeza lucrurile prielnic, decît acel de a propune bărbatului ei ca după o lună petrecută la moşie să o însoţească în Elveţia. El putea primi sau refuza, după voie ; ştia doar bine că în Elveţia se află Marcian şi că e cuprins în propunerea ei ; mai erau acolo însă şi climatul şi convieţuirea lor — în locul divorţului — avantaje pe care avea a le cumpăni. Tîrgul era loial.

Drăgănescu primise cu grabă şi cu o mulţumire umilă, fără nici un fel de precizări. De îndată, Elena anunţase lui Marcian acel aranjament fericit, faţă de împrejurările nefericite.

La sosirea Elenei cu Drăgănescu la Geneva, Marcian lipsea la Zürich, unde îşi avea în adevăr editorul şi unde motivase că are de supravegheat tipăritul ultimei lui simfonii. De fapt, alesese dinadins acea epocă. Prima lui impresie cînd aflase

de întoarcerea Elenei cu bărbatul ei fusese de bucurie, a doua însă, şi cea mai durabilă, de regret după libertatea lor dinainte.

Desigur era o fericire neaşteptată s-o revadă după aşa scurt timp şi îşi da seama că acea întoarcere era operă săvîrşită pentru el, totuşi un alt egoism îl făcea să murmure împotriva noii situaţii. Noutate ! Era gelos pe Drăgănescu ; de aceea dezertase. Mai înainte nu cunoscuse urma măcar a unui astfel de sentiment, ba chiar se mira de simpatia nelogică ce avea pentru soţul Elenei ; nu era nici acum vorba de o gelozie pasională ; ştia pe Elena complect înstrăinată de Drăgănescu, suflet ca şi trup ; se deprinsese însă ca existenţa ei să-i aparţină exclusiv. Prezenţa, timpul, ocupaţiile, plimbările, totul să le fie în comun. Cumpărase împreună abajurul cu umbre chinezeşti şi perinele de divan, fiecare obiect avea acolo un istoric al lor doi, la un loc. Ce căuta acum cellalt între ei ?

Mai era gelos şi din pricina băieţelului. Duminicile la copil aveau ceva conjugal care-l mulţumea. În apa limpede a caracterului lui erau acum unde turburi : decepţia însănătoşirii probabile a lui Drăgănescu, reluarea traiului comun, răpirea copilului şi excluderea deplină, un moment sperată poate, prin moartea posibilă a lui Drăgănescu — erau atîtea copci de apă în care i se îneca ici-colo conştiinţa.

Deoparte, neamestecată în acea descumpănire, sta numai voluptatea cu suvenirile ei. Amorul lor consumat, cele două nopţi, constituia o aventură secretă, despărţită de cealaltă iubire, cea care sta la dispoziţia împrejurărilor.

În viaţa lui de pînă atunci, Marcian se ferise de primejdia pasiunilor. Acum avea o pasiune : pe Elena în ascuns de Elena. În firea lui bizuită pe claritate,

voluptatea era o ușă dosnică nou deschisă de care se apropia cu desfătare și cu precauțiune ca un profanator.

În acel domeniu privilegiat, Drăgănescu n-avea nici un amestec, era totuși obstacolul inform care putea încurca mrejele unui nou ceas predestinat pentru compunerea și descompunerea fabuloasă a gesturilor senzuale.

Elena, care nu bănuia ultimele complicații sentimentale ale amicului ei, fusese decepționată de absența lui la Zürich. Marcian îi scrisese, e drept, a fi luat acea decizie înainte de a fi cunoscut vestea întoarcerii — ceea ce era o minciună. O asigurase că de îndată ce o va ști sosită, se va înapoia și el la Geneva, fie oficial, fie discret, după cum ea va crede bine.

Deprinsă cu un program mai precis și cu reacții mai simple, Elena era nedumerită oarecît. Ea orînduise întoarcerea în Elveția după o logică simplă, care avea a satisface toate interesele ; nu putea ghici criza subită prin care trecea Marcian. În Geneva, deocamdată pustie, își îndeplinea lîngă bărbatul ei corvada, cu exactitate, dar cu nemulțumire.

Drăgănescu, care la început primise prezența Elenei ca pe o favoare nesigură, cu timiditate, începuse acum a se deprinde, și lipsa lui Marcian în primul moment al sosirii lor îl făcuse să spere că reluarea vieții comune, fără de condiții, era lucru posibil.

Cînd acceptase să însoțească pe Elena nu se gîndise de fel la boala lui, ci numai la mijlocul de a se împăca. Acum se gîndea la boală și însănătoșire cu o urcare a egoismului :

„De ce nu ?" își zicea.

Călătoria decursese monoton, dar satisfăcător. Elena se ocupase de tot în chip mecanic, ceea ce îi

păruse prielnic. Ea însă avea o stare de depresiune din pricina acelei brusce întorsături a lucrurilor ; abia cînd ajunsese în gara Geneva se întrebase unde vor locui. Înlăturase, firește, ideea de a descinde în micul ei apartament. Își amintise de un Palace oarecare, pe care, după două zile de repaus, îl schimbase cu un altul situat în marginea orașului și care, cu parcul său imens, realiza un fel de sanatoriu. Aci apartamentul de două camere, despărțite de un salonaș, era comod. Instalația astfel făcută, ocolea felurite neplăceri și îngăduia ca prezența apropiată a lui Marcian să rămînă oarecît separată — dacă el ar fi dorit-o astfel — căci Elena nu mai știa bine acum ce vrea Marcian.

Odată așezați, anunțase pe Marcian. Era enervată de a nu fi luat toate acele decizii cu el împreună.

Primind la Zürich vestea, Marcian fusese ușurat de grijă, repede însă începuse a se trudi pe chestia felului cum aveau a se vedea și pe aceea a băiețașului, pe care Elena îi scria că l-a luat cu ea, socotind că astfel lucrurile sunt rezolvate mai bine. Marcian crezuse întîi la fel, un nou talaz însă se urcase din funduri la ideea că Drăgănescu orînduise astfel dinadins pentru a-l împiedica să vadă liber copilul. Avea mereu o tendință spre deformarea faptelor ce nu-i era înainte obicinuită și acele exagerări se transformau în ostilitate pentru bărbatul intrus. Căuta apoi a se struni :

„Absurdități !" își zicea, dar reîncepea.

Întîlnirea lui cu Elena în oraș se resimțise de acel *malaise*. O întrebase cu grabă :

— E mai bine ? despre sănătatea lui Drăgănescu.

Stînjenită ca de o veste rea ce avea a-i da și cu un ton de scuză îi confirmase decepția.

— Da ! Mai bine mult.

Neomenia lui Marcian n-o nemulţumea. Avea nevoie de confirmarea afecţiunii lui, iar boala celuilalt ştia bine că are mersul ei neschimbat şi că ea făcuse sacrificii din pricina acelei boale.

— Şi fata ceea ? fusese a doua întrebare nepotrivită a lui Marcian.

— Care fată ?

Elena se ostenise să priceapă.

— Sora dumitale ! explicase, strîmtorat de a fi amintit Elenei acea calomnie care poate o jignea.

— N-am văzut-o de fel !

Elena, în adevăr, se simţise jignită, nu de calomnia uitată, ci de faptul că Marcian nu găsise alt subiect decît pe Mika-Lé.

Nici unul, nici altul nu erau prea teferi la inimă. O vrajbă din dragoste, neobicinuită, pe care se sileau s-o împace, dar care totuşi îi necăjea.

Marcian nu cutezase a-i mărturisi că în lipsa ei reîncepuse unele tratative pentru turneul american. Mai pe urmă îi va vorbi ca de un proiect înlăturat şi va vedea ce va zice. Îşi constata nesinceritatea şi acuza de ea pe Drăgănescu. Hotărît lucru, îi sta aceluia mai bine sănătos decît bolnav... şi mai bine încă mort — complectau unele ecouri din adîncimi. Ca pe Mont-Cenis, unde călăuza te învaţă să te apleci peste abis pentru a auzi cuvîntul tău descompus de ecouri, Marcian asculta acele ecouri ale unei conştiinţe de abis. Era indignat de cruzimea lui.

„Sunt un imbecil !" se preţuia, dar era crud mai departe.

De altfel, raporturile comune se stabilise destul de lesne şi comod. Dintr-un fel de curiozitate, Drăgănescu întrebase de muzicant şi Marcian venise oficial la Beau-Site. Găsise pe Drăgănescu mult schimbat la fizic şi la moral ; mai ursuz, deşi politicos, mai urît şi îmbătrînit. Schimbări ce se puteau atribui boalei şi de care Marcian profitase pentru a nu mai recunoaşte în el pe omul simpatic şi inofensiv de altădată.

La Geneva întîlnirile cu Elena aveau un caracter oarecît secret, care-l agasa cu o nevoie absurdă de a provoca confruntări supărătoare, nevoie izgonită acolo în adîncimile nevrozei. Elena fusese foarte mirată aflînd că şi-a concediat apartamentul din Geneva la plecarea lui spre Zürich. Stăruise să locuiască în apartamentul ei. Marcian ar fi refuzat dacă nu s-ar fi simţit vinovat şi bănuit de dezertare. Acum, în acel apartament, amîndoi erau la ei acasă şi amîndoi oaspeţi, şi de aceea descumpăniţi în bucuria ca şi în deprinderile lor.

Micul Ghighi nu părea nici el mulţumit de acele schimbări şi cerea cu energie să se plimbe cu *Ami Vic*. Marcian îl lua din cînd în cînd cu el, dar lipsa Elenei îi micşora buna dispoziţie. Copilul era totuşi mulţumit şi-l ţinea strîns de mînă, fără a pretinde joc, ca şi cum în capul lui mic înţelegea că nu mai e timpul de joacă.

Totul decurgea relativ satisfăcător, dar era destul o neînţelegere de oră, o întîrziere, un refuz de invitaţie la Beau-Site, pentru a le da amîndoura prilej de enervare.

Drăgănescu adesea pricinuia cu voinţă acele intemperii. Pornit de acasă cu hotărîrea de a fi cît mai puţin supărător pentru Elena şi de a menaja pe muzicant — căruia se credea îndatorat pentru revenirea ei — treptat, subt influenţa corupătoare a binelui, începuse a nu mai da curs zelului pregătit, ba chiar avea unele capricii.

I se întîmplase, pe cînd băieţelul se juca cu Marcian, să intervină nervos :

— Ai să plictiseşti pe domnul ! ceea ce ofensase pe Marcian, gata de susceptibilităţi.

Dacă starea de lucruri s-ar fi prelungit mult, poate s-ar fi provocat vreun conflict care n-ar fi fost soluţionat în favoarea lui Drăgănescu.

Sosise însă, oportună, o telegramă a administratorului, anunţînd un început de incendiu la una din fabrici şi cerînd instrucţiuni numeroase.

Fie din interes pentru afacerile lui, fie din vreo intuiţie care-l îndruma, Drăgănescu decisese să se întoarcă în ţară. Provizoriu însă şi cu dorinţa de a reveni în Elveţia, unde găsea că îi prieşte foarte bine şi unde plănuia să se stabilească.

Elena nu opinase în nici un fel ; propusese numai o vizită la doctor înainte de plecare. Risca, fireşte, ca Drăgănescu să fie oprit de la călătorie, dar îşi punea la adăpost conştiinţa.

Marcian avusese o reacţie identică :

— Nu e imprudent să plece ? zisese, încîntat de acea plecare.

Numai băieţelul bătuse din palme repetînd :

— *Papa de Bucarest s'en va !... Papa de Bucarest s'en va !*[1]

Elena, enervată, îl mustrase :

— E nerod copilul ăsta !

Ghighi avea logica lui, lipsită de aprofundări : iubea pe papa, fiindcă aşa trebuia ; iubea mult pe *maman Hélène*, deşi îl intimida ; erau datoriile lui filiale pe care le îndeplinea. Dar el, mică vietate spontană, iubea necondiţionat pe *grand Ami Vic.*

Medicii consultaţi permiseră voiajul. Diagnosticul lor era acelaşi cu al lui Walter : miocardită înaintată,

[1] Tatăl de la Bucureşti pleacă !... Tatăl de la Bucureşti pleacă ! (Fr.).

supusă evoluţiei ca şi accidentelor inerente. Nimic însă iminent. Climatul, odihna, starea morală îmbunase starea generală pentru moment.

Drăgănescu părea acum a regreta decizia luată ; gîndea că poate plecarea lui nu era atît de necesară, ar fi dorit să rămînă, dar în ţară îşi anunţase sosirea şi aci stăruinţele pe care le aştepta din partea Elenei nu-i venise în ajutor. Din pricina acelor oscilări de voinţă era indispus şi avusese insomnii.

La plecare, soţii se despărţise în gara Geneva ca cea mai burgheză pereche. Elena ridicase băieţelul în braţe ca să fluture bereta după *papa,* ea fluturase puţin batista şi trenul pornise.

Se întorsese cu băieţelul la hotel, căci nu putea fi vorba să părăsească Beau-Site, atît cît nu ştia cînd se va reîntoarce Drăgănescu. Avea însă sentimentul că abia acum e cu adevărat în Geneva şi abia acum revede pe Marcian.

Ghighi îşi luase pe *Ami Vic* în primire şi nu ţinea seamă de mustrările Elenei care-i interzicea să cheme pe tatăl lui : *papa de Bucarest.*

În mintea copilului nu era totuşi în acel nume o diferenţiere echivocă între Marcian şi Drăgănescu. Găsise nuanţa aceasta geografică pentru a se desluşi la pension cu micii lui camarazi, nuanţa care ar fi slujit bine gurile rele *de Bucarest.*

Pentru a dezobişnui pe Ghighi, Elena căutase sprijin la Marcian, povestindu-i cu indignare că băieţelul a întrebat-o :

— Acum pleci şi tu *maman* şi eu rămîn cu *Ami Vic ?*

Drept răspuns culesese de la Marcian un mic surîs viclean de satisfacţie.

Pe drumuri crucişe, acel surîs era semnul iubirii lui pentru ea, pe care îl primise surîzînd.

XXIII

În vagonul care-l ducea spre ţară, Drăgănescu frămînta planuri de viitor. Acum, cînd căsnicia lui se îndreptase atît de bine, acel muzicant, acel prieten al nevestei lui, era de prisos. Numai din deprindere Elena nu-l îndepărta, dar era sigur că n-ar fi costat-o de fel să nu-l mai vadă. Observase că atunci cînd Marcian lipsea, Elena era foarte calmă şi se ocupa numai de el şi de copil.

Drăgănescu avusese un pufuit de nemulţumire la amintirea ataşamentului ce-l avea copilul pentru acel Marcian. Asta se făcuse numai din pricină că el, „tatăl", lipsise. Nu-şi aducea aminte cît de reduse fusese totdeauna iniţiativele lui paterne, cît de sărac în manifestări şi de subordonat celui conjugal, sentimentul lui pentru copil.

Tot felul de revendicări, încurajate de atitudinea conciliantă a Elenei, ieşeau acum la iveală ; părea a nu avea de fel conştiinţă de motivele care de un timp dictau Elenei acea atitudine faţă de el. Îşi purta satisfacţia ca pe o tiară ce i-ar fi fost pusă pe cap şi din al cărei cerc de mîndrie ieşeau vîrfurile pretenţiei. Trecerea neaşteptată de la temerile lui de a-şi pierde nevasta — temeri ce-l găseau pînă deunăzi gata a face orice concesii pentru a o păstra — trecerea ceea norocoasă la pacea conjugală de acum îl îngîmfase. Îşi începea acum planurile şi privirea lucrurilor de la acea împăcăciune, ştergînd din socoteală tot ce fusese pînă deunăzi şi care încă era realitatea.

După aste noi socoteli, Drăgănescu, în vagonul care-l legăna, îşi zicea că pînă acum a lăsat pe Elena să-şi facă toate gusturile, dar că de aci înainte era dator a o pune la adăpost de critica lumii.

Sforţarea acestor gînduri neobicinuite şi dificultatea respiraţiei dau feţei lui buhăite de tonice o expresie comică de urîţenie, strîmbîndu-i puţin linia gurii şi profilul. Semăna astfel mai mult a un bancher veros, care meditează o infamie, decît a „domnul cumsecade" ce era de fapt.

De altfel, în ultimul timp, subminat de boală, se schimbase mult în rău, schimbare care contribuise la purtarea conciliantă a Elenei cu el.

Drăgănescu se simţea aşa de nerăbdător, încît se gîndea să scrie chiar din drum Elenei, sfătuind-o să curme, cum va şti ea mai bine, cu acel muzicant. Odinioară aşa de respectuos cu Marcian, îl trata acum în minte cu uşurinţă şi dispreţ.

Respiraţia ieşea de pe buzele lui întredeschise cu un zgomot regulat ca al cuiva adormit.

Va face lesne pe Elena să înţeleagă că prietenia muzicantului era cam îmbulzită şi că alintările lui nepotrivite stricau creşterea copilului... Elena, negreşit, se va conforma. Iată unde o dusese pasiunea pentru muzică !...

Declamatoriu, discursul lui mintal fusese întărit cu un gest larg, lovind uşor pe doamna ce-i era vecină în vagon. Se scuzase abia.

La afacerile care-l rechemau se gîndea ca la ceva plicticos. Prea se ocupa de multe ! Va începe a le lăsa pe seama altora şi îşi va vedea de sănătate şi de familie. Putea de aci înainte locui mai mult în Elveţia, unde-i plăcea şi unde-i pria aşa de bine. Se simţea mult restabilit... Numai oboseala drumului de nu l-ar da înapoi !... Avea o greutate în spate, jos în stînga, ca un fel de ghiulea, pe care nu-şi amintea s-o mai fi simţit. Respira acum pe nas anevoie, cu gura închisă şi botoşită.

Doamna, observînd că se congestionase la faţă, îl fixa. Privirea ei îl supăra. Ar fi vrut să fie singur.

Tot felul de lume voiaja. El, aşa de modest, aşa de democrat, avea acum o grandomanie ca un actoraş chemat pe neaşteptate să joace rolul regelui şi care începe a crede că e chiar vodă. Nemulţumit ieşise pe culoar şi dase drumul geamului.

Noaptea următoare, în cabina de wagon-lits, nu putuse dormi tot din pricina acelui bulgăr care-i atîrna greu în stînga. Trebuise să stea mai mult în sus şi dimineaţa îl găsise obosit şi cu aceeaşi greutate care plutea în spaţiul parcă acum golit, al coastelor. Ideile, în dimineaţa aceea, îi erau oarecum schimbate. Dacă cumva Elena va refuza să se despartă de Marcian?

Pe măsură ce trenul îl depărta de Elena, apropiindu-l de casă, firea de totdeauna a nevestei lui îşi relua consistenţă. Firea ei fermă şi mîndră.

Dacă Elena refuza, situaţia era nemulţumitoare. Sforăia mai tare din piept.

Avea încă unele urcări ale voinţei. Îi va scrie negreşit Elenei... Poate însă ar fi fost mai cuminte să avizeze pe Marcian... Astfel, Elena n-ar mai fi avut nimic de primit, nimic de refuzat.

Subt ideea asta piezişă sta acum ca subt o boltă de beci, clipind ochii mici, în întunericul gîndurilor.

La Predeal ploua. Era rebegit şi somnoros ; îi cădeau parcă şalele în călcîie, de oboseală, dar nu se culca pentru a nu dovedi iar că nu poate nici respira, nici adormi. Nu-i pria voiajul! Se va potoli după drumuri! Gîndul îi mergea acum mai mult spre Prundeni, spre soră-sa, Tana, adică spre haltele cele mai apropiate.

Cum la Predeal oprirea era mai lungă din cauza unei manevre, îşi amintise că Elena l-a rugat să-i scrie din drum. Se gîndea acum la ea cu respectul lui cel vechi. Figurantul depunea la vestiar coroana şi ţoalele domneşti, împrumutate vremelnic.

Dorinţa de a elimina pe Marcian subsista totuşi dosnică. Cumpărase de la un ambulant o ilustrată şi, cu sprincenele ridicate, cumpănea ce trebuie să scrie. Va scrie că a ajuns bine la Predeal. De altfel chiar era bine — afară de oboseală !... Dacă însă cu acel prilej ar scăpa şi de sfatul ce vroia să-l dea Elenei, strecurîndu-l acolo într-un cuvînt! O laşitate îl împingea şi îl oprea totodată. Adăogase în fugă : „Ar fi bine să răreşti pe maestrul Marcian din pricina băiatului pe care-l strică cu jocurile".

Pe carta imprimată cu : „Salutări din popasul Carpaţilor" şi ilustrată cu munţi albi, reflecţia pica din pod. El însă era bucuros că a lichidat. Va vedea mai apoi ce are de făcut cu privire la vreun demers direct către Marcian.

Gîndul îi cobora iarăşi în hrube, dar acum pe dibuite, purtînd o lumînărică veştedă, ce abia da zare treptelor pe care pasul poticnea.

După o a doua noapte nedormită, era ca o petică. La ducere spre Elveţia nu se simţise aşa obosit. E drept că Elena îl îngrijise bine. Îl trecuse lacrimi fără rost. Lipsa de somn ! Asta era la el ! Nu putuse de fel să doarmă !

Scosese ceasul pentru a socoti ora sosirii şi a-şi combina aterizarea. Sosirea la Bucureşti era la douăzeci şi patru şi cinci... Cum oare nu observase Elena ora cea tîrzie pentru ca să fi anunţat la timp acasă? Un minut se îmbufnase ; Pavel era doar mereu acasă, şi-i va deschide. Se liniştise.

...Ar fi preferat ca Pavel să fie deştept, să fie lumină.

...Avea o respingere parcă pentru sosirea ceea de noapte la uşa casei întunecoase, în camerele pînă atunci goale. S-ar fi zis că îi e frică... Vroise apoi să noteze ceva pe carnet cu privire la fabrica incendiată pentru care se întorcea. Dar curios lucru,

ideea focului îi da un fel de spaimă, şi închisese carnetul... De altfel avea tresăriri fără rost, abia ţinea creionul în mîna care tremura, deşi o înţepenea — dar atunci îi amorţea. Să fi avut friguri !... Nedormirea !

În cabină sus, un domn sforăia încă. El însă se ferea să nu adoarmă cumva, chiar aşa stînd în sus. Dorea somnul, dar se temea totuşi de el ca de o primejdie. Nu era conştient de teama asta ; nu şi-o mărturisea ; îşi căuta pretexte : avea să se odihnească bine acasă. Gîndul casei iarăşi îi era prielnic. Acasă ! Locurile străine de unde se întorcea se îndepărtau ca într-un panoptic ; obiceiul îşi relua stăpînirea. Omul vechi se înapoia la cuibul şi la nevoile vechi.

Totuşi în apropiere de Bucureşti aromise şi conductorul trezindu-l îl făcuse să sară din somn ca dintr-o capcană. Se deşteptase cu trupul greoi şi se reculesese anevoie la viaţă. Nu pusese de fel mîna pe bagaje, nici chiar pe sacul de voiaj sau pe mapă, simţind că i s-ar rupe parcă ceva înăuntru la cea mai mică sforţare. Pentru a urma pasul zorit al hamalului fusese însă silit să-şi oţerească mersul. Respiraţia îi fluiera iarăşi pe nas pentru că strîngea dinţii şi vinele i se încordau în tîmple şi în tălpi de silinţa pasului. Peronul i se legăna dinaintea ochilor. Nesomnul ! A treia noapte ! După ce aşezase bagajul, hamalul grăbit să plece, văzînd că „domnul" stă pe loc, îl poftise să se urce de vreo trei ori pînă să-l audă.

Drăgănescu îşi căutase cîteva minute punga prin toate buzunarele, deşi era la locul ei obicinuit. Dase, în sfîrşit, trei hîrtii de douăzeci hamalului, care acum aştepta să-i ceară restul. Şoferul aştepta şi el adresa.

Urcat în automobil, Drăgănescu n-avea habar de ei ; îşi scosese carnetul şi nota ceva pe o foiţă ; o rupea apoi şi însemna pe alta ; foiţele le vîra în buzunar. Şoferul dase drumul maşinii drept înainte şi hamalul rămăsese pe loc, privind uluit după automobil. Deşi era „berechet", pusese fără bucurie hîrtiile în buzunarul bluzei şi dăduse din cap, ca omul căruia nu-i place ceva — te miri ce !

În bulevard, şoferul nemaiştiind încotro, se întorsese spre client. Drăgănescu sta drept, cu ochii spre el, dar nu-i da nici un semn. Ciocănise în geam, dar tot nimic. Era surd, pesemne ! Oprise şi deschizînd uşa ţipase :

— Unde mergem, domnule ?

Domnul mişcase buzele, dar prin ele nu ieşise decît o sforăială.

— Sunteţi bolnav, domnule ?

Lui Drăgănescu i se spărsese o băşică în ureche : auzise sonor şi parcă sfîrîind cuvîntul „bolnav". Pînă atunci îi vuia în cap un zgomot ca de cataractă. Acum deodată capul i se limpezise de ceaţă. Era deci sosit la Bucureşti şi şoferul întreba unde să-l ducă. Scosese ceasul şi se uitase : unu fără douăzeci şi cinci.

„Bolnav ? Da ! Nu era bine de fel ! Ar fi poate mai nimerit să meargă de-a dreptul la sanatoriul Walter. Acolo era deschis la orice oră şi putea fi imediat îngrijit".

Spusese limpede adresa :

— Sanatoriul Walter — Şoseaua Kisseleff — Aleea 4-a, la poarta laterală...

Scosese din buzunarul hainei foiţele scrise adinioari, se uitase la ele şi le pusese la loc.

Fusese o insulă de lumină, după care iar i se împăienjenise :

...Cînd oare murise mama Elenei ?... Acum de curînd... sau mai demult ?...

Pe urmă nimic. Horcăitul respirației se amesteca cu al motorului, dar uneori era auzibil și șoferul se întorcea pe jumătate, apoi da viteză.

La poarta laterală șoferul sărise jos și, fără să mai întrebe, sunase violent și repetat. Îi deschisese destul de repede doctorandul de serviciu.

Drăgănescu nu-și dase seama că e coborît, cine-l conduce, nu văzuse pe unde trece și dacă i se vorbise nu auzise. Drept trup avea un balon impermeabil de cauciuc, pe locul capului o vastă cameră cu aer comprimat.

În făptura asta ciudată locuia încă un singur gînd : acela teafăr, proptit, omenos :

„Bine că Elena are lîngă ea un prieten care iubește copilul."

XXIV

Întoarsă la Beau-Site, Elena, în apartamentul liberat parcă prin plecarea lui Drăgănescu, se gîndea că bărbatul ei se va întoarce în curînd și pentru multă vreme. Atunci abia își da seama de teascul subt care stase prinsă voința ei timpul din urmă. A menaja pe Drăgănescu, a menaja pe Marcian — sub acel dublu teasc voința ei se strivise. În ajun, cînd se urnise trenul, figura lui Drăgănescu la fereastra vagonului îi apăruse surpată.

— Ce bătrîn e *papa de Bucarest !* spusese băiețelul.

Atunci îl ridicase Elena în brațe, ca să mai salute pe tatăl lui. Da, boala era serioasă ! Totuși doctorul

spunea că e o fază normală și îi permisese să plece. Din boală devenise așa de ciudat ; avea capricii, bosumflări, era iritabil, uneori aproape violent. Elena tolerase totul pentru a evita discuția, dar începuse a găsi că abuzează. Își amintea cu rușine de numeroasele „pișcături" adresate de Drăgănescu lui Marcian, care le suportase destul de bine, afară de data cînd fusese vorba de băiețel ; atunci Marcian se roșise și plecase fără concediere, așa fel încît Elena nu mai știuse cum o să se rezolve lucrul. Marcian însă revenise fără nici o explicare, tocmai în ziua cînd venise telegrama care rechema pe Drăgănescu. Ce avea să fie însă în viitor ?

Oricît ar fi vrut să evite discuția cu bărbatul ei, Elena va trebui să caute un moment în care să-i spună — cît mai blajin, firește — că ea bucuros îi ține mai departe tovărășie, dar îl roagă să-i respecte prietenii cît și capitolul creșterii copilului.

Va înțelege !... Dar dacă cumva nu vrea să înțeleagă ?... Va fi atunci nevoită a-și sublinia dorința. Îi revenea în minte faciesul acela surpat și îmbătrînit... Nu putea totuși suferi ca omul pe care-l cruța din generozitate s-o tiranizeze. Cu o panică retrospectivă își închipuia că Drăgănescu ar fi putut fi de la începutul căsătoriei așa nesuferit. Panică era însă și pentru viitor ! Va fugi ! Va fugi de toți : de Drăgănescu, de Marcian, de copil !... Va fugi în lumea toată !

A doua zi se sculase mai liniștită și decisă să profite de libertatea ei provizorie. Ca după un coșmar era dornică să respire larg, liber. Timpul din urmă o stupefiase promiscuitatea boalei și voința nouă ce-i năzărise lui Drăgănescu, care șicana traiul zilnic. O voință ca o fiară fără dinți ce se învîrte într-o colivie.

Dase drumul la geamuri, la uşi, la suflet. Fusese timp de două zile o sărbătoare permanentă în tovărăşia lui Marcian, cu băieţelul prins la mijloc de mînă, ca pentru o revanşă.

A treia zi sosise carta poştală bizară din Predeal !

„Sosit cu bine în Predeal. Ar fi bine să răreşti pe maestrul Marcian care strică copilul..."

Era oare în firea lui ? Mai sigur că nu. Cele scrise acolo erau totuşi în concordanţă cu unele atitudini. ...Dar nesocotinţa de a scrie astfel de lucruri pe o cartă poştală a cărui fel de om era ? O strîngea în gît un fel de spasm, din necazul de a nu putea califica, cum merită, pe omul bolnav.

...Aşadar, ea de două luni slujea de soră de caritate unui bădăran !... Şi de opt ani, era nevasta lui... şi cît avea să mai fie !...

Avea obrajii fierbinţi şi faţa aşa de alterată că băieţelul ţipase :

— N-am făcut nimic, *maman !*

— *Chut* ! [1] şuierase Elena, bătînd în masă.

Ar fi vrut să sfarme ceva. Nu putea să-i treacă ! Nu putea pune lucrul la punct !... Omul se arătase, e drept, mai urîcios ca înainte... ca un bolnav... dar atît !... Pe cînd carta ceea ! În gară, deunăzi, tot de un bolnav îşi luase rămas bun, aproape afectuos !... Şi douăzeci şi patru de ore mai tîrziu, acelaşi scrisese astfel de cartă !... Era un alt om dinăuntru pe care abia îl descoperise de cînd lipsea de acasă, pe care în urmă îl iertase, cu care se purtase admirabil şi care, drept mulţumire !... Omul avea să se întoarcă curînd şi va trebui iar să-l sufere alături, să-l cruţe !... Nu cumva îşi închipuia cu adevărat că se va supune, că va „rări" pe Marcian şi că va urma *preceptele* lui de educaţie ?

[1] Taci ! (Fr.).

— *Malade, maman ?* [1] se văietă băieţelul.

— *Chut !* îl înlemnise Elena.

Mînia ei se întorcea asupra copilului. Nu mai era prietenul mic al lui *grand Ami Vic*, era băiatul omului bolnav şi nebun... Va fugi înainte de a se întoarce tiranul acela imunizat de boală. Deoarece nu ştia să trăiască cu oamenii, să-şi caute unde şi cum va şti de sănătate singur !... Nu mai vrea să fie soră de caritate ! Pe copil avea să-l ducă într-un institut sever, unde să-i coreteze moştenirile rele ! Iar Marcian avea să facă şi el ce vrea !

Deocamdată va duce chiar atunci băiatul înapoi la *Peupliers*. Lui Marcian nu-i va spune nimic de acea inepţie ! La întoarcere de la pension îi săgetase prin minte nu cumva Drăgănescu ar putea... scrie ceva... lui Marcian. Cu neputinţă !... Dar dacă ?... Ce-ar face Marcian ?... Şi ea ce-ar face ?... Amîndoi ce-ar putea face omului neînţelegător... bolnav şi fără socoteală ?... Dacă ar scrie ea un cuvînt Tanei ? Era oare bătrîna la curent cu năzbîtiile fratelui ei ? Bolnav !... Îi plăcea să atribuie tot boalei ; dorea o scuză : pentru demnitatea ei, pentru soarta ei legată de a lui ; pentru omul pe care îl stimase, chiar dacă nu-l iubise ; pentru bolnavul cu faţa surpată... Boala putea dura mult — spusese doctorul — dar putea să nu dureze. Din atîta enervare o apucase un plîns.

Scrisese Tanei fără a mai sta la gînd :

„Cumnată Tana ! Vei fi primit cu bine pe Jorj, care nu e cu sănătatea mai rău ca înainte, dar nici mult mai bine după părerea celor mai mari doctori.

Eu mă cred datoare să-ţi spui că între mine şi Jorj, atunci cînd mi-ai scris că e bolnav, era deschis un proces de divorţ. Am socotit bine să nu-i dau

[1] Mama e bolnavă ? (Fr.).

urmare și să-mi fac mai departe datoria de soră, dacă nu de soție. Firește că nu i-am putut spune motivul pentru care am rămas, dar poate îl va fi înțeles, sau atunci e bine ca dumneata să-l faci să înțeleagă cum stau lucrurile între noi. Te îmbrățișează, Elena.“

I se luase o mare povară. N-ar fi vrut să fie nevoie de vreo încordare cu bolnavul și totuși ar fi trebuit. Era ora cînd trebuia să vie Marcian; totuși vrea să se ducă în grabă să expedieze ea singură scrisoarea recomandată.

Marcian venise chiar în urma ei. Servitoarea îi dase o telegramă atunci sosită. Cînd Elena grăbită se întorsese, Marcian ținea încă în mîini telegrama de la doctorul Walter.

Amîndoi simțise un gol subt picioare, în jur, pretutindeni. Era balastul ce le umpluse existența care dispărea dintr-o dată. Stau ca două baloane dezumflate în fața telegramei, plutind ca într-un haos:

„Domnul Drăgănescu decedat în sanatoriu ora 2 noaptea, sincopă cardiacă. Condoleanțe. Walter.“

XXV

Coca-Aimée observase că doctorul Walter n-a vorbit de loc tot timpul prînzului, prînz pe care el îl pretinsese și se sculase așa în halul în care era: indispusă, slăbită, abia ținîndu-se pe picioare; își făcea slujba de gazdă fără cruțare, pe cînd Walter sta mut. Îl ura.

Acei patru oaspeți, dacă-i scăpau din mînă, dacă nu-i ținea legați la boxa respectivă a conversației convenționale, dacă nu-i dai la coardă în manejul comun al banalităților, puteau lesne deveni bestii răufăcătoare de a căror copită sau mușcătură să te vindeci anevoie, și Aimée nu se simțea imună.

Rotundul și amabilul Cazanti, arheologul, știa să fie feroce cînd nu-i întindeai bucățica de zahăr; Balota, marele chirurg, era rău și mojic cînd nu-i deviai mojicia în exuberanță și răutatea în spirit mușcător; Pejan singur era un fel de aliat, dar ce aliat primejdios! Pejan urmărea cu privirea pe Aimée din grija profesională de a nu se obosi, dar cît pericol cuprindea solicitudinea lui! Cît despre ilustrul gramofon Orghidan, oratorul cunoscut la bară, la catedră și în saloane, el se acrea și fermenta drojdii, atunci cînd nu-i întorceai manivela ca să-și cînte partitura. Aimée, pentru a se putea odihni, îi dase drumul; se acoperea astfel tăcerea fără scuze a lui Walter, care niciodată nu vorbea prea mult, dar nu tăcea necuviincios ca acum niciodată. Necuviincios și primejdios poate! Cu necaz și cu grijă, Aimée își repeta că Walter n-a scos la masă un cuvînt; adică cel mult unul ca să blameze serviciul de băuturi, ca și cum n-ar fi fost el stăpînul acolo, responsabil de băuturile servite; ca și cum ea ar fi fost... ce?... intendenta pivnițelor Walter?

La cafea, Walter fumase țigară după țigară, tot mut; schimbase apoi trei locuri fără rost și încremenise cu cotul stîng pe căminul de marmoră, pe cînd de partea cealaltă, rezemat cu cotul drept, Orghidan debita cursiv paradoxe, cu legături și staccaturi savante.

Dacă n-ar fi fost decît necuviința către ceilalți și mai ales către ea, încă! Dar Coca-Aimée nu știa ce ascunde o astfel de atitudine; abia îi smulsese un

consimţămînt destul de vag, şi acum, cînd atîtea lucruri nepuse încă în discuţie puteau deveni periculoase dacă luau chip şi nume, de ce tăcea Walter ?

În stare de slăbiciune, ea sta acolo printr-o sforţare eroică, cu faţa decolorată, subţiată, hieratică şi frumoasă în rochia de tafta alb[ă] volanată, rochie parcă de porţelan ca şi tenul ei, pe cînd emoragia îi macula tampoanele. Sîngele nebănuit de nimeni, lipsind total înfăţişării ei diafane şi care se scurgea tainic, era odios lui Aimée... Şi ce putea rumega în tăcerea lui revoltătoare şi suspectă omul de care ea depindea ? Adunîndu-şi puterile, Aimée reconstituise o frază asupra valorilor economice, auzită în timpul prînzului. Fără a înţelege de ce e vorba, dar fără o greşeală, o propusese lui Orghidan. Orghidan culesese mingea din zbor şi luase atitudinea lui de şampion : piciorul drept întins, cel stîng puţin încovoiat înapoi, trupul cînd arcuit şi plecat înainte, cînd redresat, juca singur cu dexteritate de cele două părţi ale reţelei ideilor. Înregistra punctele, se prigonea cu argumente adverse, revenea victorios cu altele precumpănitoare. Cuvîntul îi era sau degajat ca gîtul unui jucător în cămaşa moale, sau dur, elastic ca mingea de cauciuc. Perora cu verva lui cam uscată dar bine şlefuită, menţinîndu-se totuşi în tonul discursului de salon — de salon superior totuşi şi unde se afla o femeie frumoasă. Strecura astfel în subiect cotituri galante.

Cu toată grija ei încordată, Coca-Aimée resimţea valoarea socială a oaspeţilor, performanţă aleasă ce fusese orînduită de ea şi gravita în jurul ei. Vanitatea lupta cu îngrijorarea. O undă scursă din ea lin, dar abundent îi învăluise un minut vederea şi auzul; cînd îşi revenise, Orghidan lovea cuvintele în serie, cu sacadări mici şi dese, care totuşi în saltul lor egal se îmbinau, prevestind apropierea finalului, dar

Walter nu mai era acolo lîngă cămin. Cu precauţiune, pentru a nu atrage atenţia nici a distrage, Aimée se uitase în jur ; nu era nicăieri ! Îşi trecuse degetele peste pleoape ca şi cum nu vedea bine, întîlnise privirea fixă a lui Pejan — dar Walter, în adevăr, lipsea.

Încetinit, dar fără oboseală, cuvîntul lui Orghidan, după jocul elegant al partidei cîştigate, se clătinase abil, apoi se imobilizase. Pejan îşi exprimase admiraţia, iar ceilalţi aplaudase discret şi măgulitor. Încîntat în fond, Orghidan făcea protestări de falsă modestie, atribuind apoi inspiraţia şi succesul lui frumoasei gazde, *Domniţa de zăpadă.* Nu părea nici unul a fi observat lipsa lui Walter.

Oportun, Pejan propusese o partidă de bridge. Coca-Aimée îi fusese sincer recunoscătoare ; un moment cumpănise sacrificiul ce făcea lui Walter refuzînd pe Pejan, ca şi cum în adevăr ea ar fi fost cea care refuză sau acceptă. Se gîndise apoi cît era de singură, cum Lina Rim nu putuse fi găsită, cum trebuise a face din Pejan confidentul ei, şi iarăşi în gînd suspinase : „Mamile !“ fără lacrimi, negreşit, acolo între oamenii ce vreau să se distreze.

Partida fusese repede înjghebată, în jurul mesei de joc din *pitchpin* încrustat din lamele divers nuanţate. Portretul *en pieds*[1] al lui Darwin îi priveghea. Era o bucată celebră a colecţiei Walter, prin istoricul ei mai mult decît prin valoarea picturală. Portretul era celebru prin procesul de refuz intentat pictorului de către Municipiul din Edinburg care-l comandase. Municipiul cîştigase cauza, făcînd dovada lipsei de asemănare şi portretul cunoscuse diverse peripeţii, pînă cînd Walter îl achiziţionase tocmai pentru defăimarea lui :

[1] În picioare (fr.).

— La ce bună asemănarea ? Cine se cunoaşte, sau cine se recunoaşte ? Cine s-a realizat pe sine deplin, în dubla sa înfăţişare fizică şi morală ? La distanţă de atîta timp cine mai putea logic face acum garanţia sau contestarea unei asemănări ? Amintirea exactă a chipului era ştearsă ; pe chiar spectrul luminii solare ultimele imagini ce le va fi proiectat făptura avusese timp a se dizolva şi a se descompune, fotografiile veştede refuzau şi ele adevărul. Atunci ?

Rămăsese de la Darwin drept portret adevărat numai încercarea lui cutezătoare de a pune pe om în faţa grimasei ancestrale ; de atunci fiecare om nu se mai sfia în oglinda conştiinţei de a fi bestie. Era una din pînzele care interesa mai mult pe Walter.

Neasemănător şi impasibil, Darwin priveghea deci partida de bridge venită la timp, căci Orghidan, după ce perora, rămînea ca o coajă de fruct stors, dar mirat încă de propria elocvenţă cerea celorlalţi să păstreze şi ei un timp de mirare şi de reculegere, neadmiţînd conversaţii. Se întîmplase deci bine ca toţi să fie absorbiţi în fapta jocului.

Aimée sunase pentru lichioruri ; trecînd pe lîngă o oglindă controlase silueta ei albă, imaculată, cu reflexe reci ale taftalei şi simţise că ameţeşte. Deşi foarte zorită, decisese că va mai aştepta totuşi, înainte de a porni în căutarea lui Walter a cărui absenţă lua acum în mintea ei gravitatea unei fugi. Părea chiar mai lesne de închipuit că Walter a fugit de tot, decît că a avut atîta uitare de sine încît să-şi părăsească nemotivat oaspeţii. Avusese răbdarea să nu întrebe pe fecior ; servise singură maraschinul fin şi maestrul elocinţei, luînd păhăruţul, pusese pe brăţara ei buzele subţiri, omagiul familiarităţii lui măgulitoare şi hîde. Cu un surîs, Aimée trăsese înapoia fotoliului lui Orghidan un scaun şi chinuind

în mîini batista mică se întreba unde va fi fugit Walter. Îşi zicea în batjocoră că poate a fugit la Viena şi gîndul ridicol isca în ea o răutate care strivea pe Hilda ca pe o muscă.

În birou, cu capul plecat tare peste hîrtie, doctorul Walter scria. Nu-şi da seama de fel de existenţa celor rămaşi dincolo, nici de timpul ce trecuse. Suportase prînzul cu impacienţă, ca pe un termen ce trebuia să treacă la ceasornic, după care termen decisese că se va duce să scrie Hildei Gert. Cînd şi cum se făcuse în el infiltrarea acelei idei nu se întreba. Vrea să-i scrie, trebuia să-i scrie, şi alesese ceasul acela.

În birou era aproape întuneric cu singurul bec de lîngă *buvard*, pe masa de scris ; Walter însă vedea cu o claritate perfectă conturul gîndului lui, o imagină de femeie şi foaia albă. Totuşi părea că acele lucruri limpezi sunt foarte anevoie de însemnat pe hîrtie, deoarece pe una din foile înlăturate erau numai două-trei cuvinte şterse, tăiate, şi pe cealaltă abia cîteva rînduri.

„*...liebe Freundin... beide... zusammengefühlt*[1]“...

Iar pe cea ce avea dinainte :

„*Domnişoară Hilda. Sunt cîteva săptămîni de cînd doresc să-ţi scriu. Scrisoarea de azi nu e însă aceea...*

Pe cealaltă poate n-o vei citi niciodată şi nu voi şti răspunsul ce l-ai fi dat... poate totuşi...“

Timpul trecea fără ca meditarea lui să înceteze. Dase deoparte şi a doua foaie. De la plecare, Hilda nu dase nici cel mai mic semn ! Motivul plecării destul de enigmatice, el nu-l cunoştea ! Cine ştie cît de deplasat, de ridicol, va pica acolo scrisoarea lui !

[1] „...dragă prietenă... amîndoi... cu afinităţi...“ (germ.).

El, omul serios şi rezervat! Totuşi ar fi vrut să ştie... ea să ştie.

Luase altă foaie şi mîna pornise cursiv:

„Scumpă domnişoară Gert!

Sănătatea lui Coca-Aimée, zdruncinată mult după moartea mamei ei, îmi creează unele îndatoriri de care aş dori ca dumneata mai ales să nu te miri cînd le vei afla, ci să le cumpăneşti cu frumoasa dumitale judecată.

Ar fi trebuit puţin lucru pentru ca acele îndatoriri să ia alt curs.

Nădăjduiesc că vei păstra o bună amintire de ţara şi casa noastră, deşi pari a ne fi uitat. De casa noastră în care am fi dorit să te păstrăm.

Regret că nu cunosc destul de bine limba germană pentru a-ţi scrie în graiul dumitale. Dacă aş fi avut norocul să cred în ceva, m-aş fi convertit la religia de care-mi vorbeai cu atîta persuasiune. Îţi trimitem salutul nostru cel mai scump,

Dr. M. Walter.“

Walter recitea scrisoarea; examina cuvînt cu cuvînt textul pe care era hotărît să-l trimeată. Se întreba dacă Hilda va înţelege şi ce va răspunde! Şi dacă n-ar înţelege! Ce va zice cînd va afla mai tîrziu de el şi de Aimée? Va avea vreo mîhnire? Ar fi fost grozav ca o neînţelegere... Îi era cald; dunga mică între sprincene era adîncită — „casă noastră în care am fi vrut să te păstrăm“. Pluralul era fireşte o formă. Cum va citi Hilda acele cuvinte? Calmă sau emoţionată?... Îşi ştersese iar fruntea umezită; îl înfiora şi avea parcă şi ceva intermitenţă. Poate era bolnav!... „salutul nostru scump!“ Cuvintele ardeau acolo hîrtia, mari, roşii ca un incendiu. Uimit de pasiune, Walter sta în faţa hîrtiei aprinse. I se părea

că acele cuvinte vor fi citite în flăcări, aşa cum le vedea el acum.

Îi era foarte cald. Nu se gîndea nici un moment că scrisoarea ar putea fi socotită banală sau diplomatică. Numai la ce va crede Hilda de sentimentele şi de faptele lui, dezbinate, se gîndea. Dacă cumva Hilda îl va crede laş!... Către care legături şi angajamente? Legături şi angajamente, care numai pentru el sau pentru ea existau? Le călca, silit de împrejurări — dar Hilda cu trupul ei de Ilse, îi apărea ca o fiinţă perfectă care va ierta.

Ar fi vrut să ştie că va suferi. Căuta sensuri subtile şi scruta fapte inconsistente. Dacă Hilda va suferi? Îşi trecuse mîna iar rece pe frunte... Nu trebuia să sufere, deoarece poseda sufletul doctorului Walter!... Scrisese acolo că ar fi vrut să adopte limba, religia ei! Scrisese lucruri destul de limpezi. Simţea că i se strînge grumazul. Îl durea în gît. Vreo anghină poate! Erau cazuri chiar în sanatoriu. Novice faţă de puterea impresiilor, medicul se putea înşela asupra naturii acelui spasm.

Rezemase mîinile de marginea biroului masiv, biroului de potentat, pentru a se odihni. Scrisoarea îi sta dinainte. Era mai calm acum, ca cineva care a săvîrşit un act solemn. Pentru acele sentimente pure, pentru acele intenţii nobile, se credea un om admirabil.

Simţi parcă o prezenţă. De partea cealaltă a biroului sta Aimée care intrase fără s-o simtă. Aimée se uita fix la hîrtiile ce stau în faţa lui Walter. Ce erau acele hîrtii?... Ce primejdie conţineau?... Ce ştia Walter şi ce vrea?... O scrisoare! Pentru ea, desigur! Ce era în scrisoare? Ce hotărîre? Ar fi vrut să afle atunci îndată şi nu se putea. Walter îmbinase sprincenele şi pusese mîna pe foile scrise cu un gest definitiv. Totuşi Aimée trebuia să ştie

cu orice preţ. Ce să facă? Să se prefacă a glumi şi să le ia, la nevoie să le smulgă. Atitudini nepotrivite şi cu momentul şi cu felul ei de a fi. Nici n-ar fi putut juca comedia... Atunci, ce? Să ceară, să pretindă! Era hazardat şi dacă Walter o refuza se stabilea un precedent rău. Simţindu-şi ochii aspri, îi lăsase în jos şi sta acolo imobilă, marmoreeană. În suflet însă ruşinea de a fi neputincioasă şi temătoare o făcea să urască pe Walter, ceea ce era totuşi un sentiment mai accentuat ca cel pe care îl avea de obicei pentru ei. Îi zise încet:

— Invitaţii noştri!

— Foarte bine! răspunse Walter, excluzînd orice deranj.

Aşadar, ea nu aflase nimic şi el nu se reîntorcea lîngă oaspeţi! De necaz şi de slăbiciune se clătinase, sprijinise mîna de birou, strînsese gura care se subţia mai mult; ar fi înfipt unghiile în fruntea netedă a aceluia. Un sentiment de ofensă, neiertător, se aşeza în ea ca un program de viitor. Deocamdată, de abia se ţinea pe picioare. Un diamant strălucise pe degetul ei mic — lumină împăciuitoare.

Walter observase efortul fizic şi faciesul hemoragic. Crezuse că femeia suferă în trupul ei rănit, scurs. Dispreţuise pe Aimée prin milă.

— Ar trebui să te retragi, Aimée!

Subt privirea pătrunzătoare, Aimée, speriată, crezuse că e un diagnostic, de două ori deci primejdie. Se decisese a-şi concedia singură musafirii; ieşind, îngrijise însă retragerea: braţul se sprijinise de uşă, apoi lunecase molcom de-a lungul şi căzuse învins pe cutele faiului alb; cealaltă mînă prinsese dolent ivărul, apoi prin spaţiul îngust al uşii dispăruse ca un joc de lumină.

Walter preţuise mişcarea; obiectul acela de artă era deci nevoit a-l aşeza definitiv în colecţia lui.

Privise scrisoarea; aceea era sufletul doctorului Walter! Doctorul Walter avea suflet! Scrisese adresa cu atenţia cu care ar fi făcut o operaţie capitală. Pulsul îi era accelerat şi mîna rigidă ca în faţa unui corp deschis; condeiul părea un cuţit care nu trebuie să greşească nici o fibră.

„Fräulein Hilda Gert — Johannes Strasse — Sals ain Thale."

Se sculase, stinsese becul unic, dar nu plecase, se dusese numai în fundul camerei şi se rezemase în ungherul unei draperii, lîngă coloana de onix, zveltă, fragilă, pe care sta un bust de copil orb. Lucrată în contururi libere, sculptura arăta un cap de băiat urît şi vulgar, studiat după natură. Avea nasul turtit, pîntecul proeminent, ochii erau goi. Încercare modernistă de a vulgariza un simbol! În afară de orice intenţii, studiul era însă perfect. Walter, în întuneric şi preocupat, nu-l vedea; plimba numai distrat şi cu plăcere degetele calde pe luciul rece al coloanei fine care susţinea capul brut al Amorului. Nu mai avea gînduri, le scursese pe toate pe foaia de hîrtie. Scosese o ţigară şi o aprinsese; o mică scînteie lumina acolo, la doi centimetri de buzele lui. Ceva alb i se aşezase atunci iar subt pleoapele întredeschise care urmăreau fumul subţire.

Coca-Aimée uşor, dar fără a se tupila, intrase. Credea că nu mai e acolo nimeni. Doctorul lăsase în jos mîna care ţinea ţigara şi aşteptase. Fata se dusese drept la birou şi cu un gest decis aprinsese becul. Fără a se uita împrejur, luase întîi foile, apoi scrisoarea şi ţinîndu-le subt lampă le citise. Din impresie nu i se reflecta nimic pe faţă, numai fruntea ridicată schimba oarecît expresia obicinuită. În acea situaţie echivocă, ţinuta ei încă era bună. Deodată, mîna care ţinea hîrtia avusese un gest brusc în vid.

Ochii lui Walter se golise ca şi ai capului de marmoră ; se aplecase puţin înainte :

„Dacă rupe scrisoarea o ucid !" pronunţase clar în gînd, cu o exaltare rece.

Mişcase braţul care ţinea ţigara printr-un spasm muscular. Ca şi cum gestul ar fi făcut zgomot, Aimée se întorsese într-acolo, ţinînd în mînă scrisoarea intactă. Walter acum dorea cu furie ca Aimée să facă gestul nechibzuit care să-l elibereze de ea. Ochii lui Aimée, care îl descoperise acolo în fundul biroului, stau fixaţi pe faţa lui dăltuită fin, care avea o expresie crudă. Fetei îi fusese frică şi iarăşi îl urîse, dar nu clipise, nu fugise, nu mişcase măcar. Numai mîna care ţinea scrisoarea se clătinase puţin subt bătaia de vînt a ezitării. O va rupe sau nu ? Socoteala asta îi ridica iarăşi fruntea neobicinuit. N-avea nimic de cîştigat rupînd-o. Walter va scrie alta care va fi mai puţin stupidă. Lăsase din mînă scrisoarea pe birou, ca pe o foiţă neînsemnată. Faţa îi era tot placidă şi în gesturi nici o panică. Stinsese becul şi pornise spre uşă, unde, fără voie, se întorsese spre colţul unde era Walter. Ochii ei albaştri de faianţă, pe care expresia nu prindea, larg deschişi din emoţie, întîlnise în întuneric ochii aurii ai lui Walter, mai metalici ca oricînd.

Trecuse în fumoar şi comunicase celor patru jucători că doctorul Walter se scuză fiind chemat în sanatoriu la un caz grav. Fusese dezlegarea. Toţi exclamau asupra orei tîrzii şi asupra exigenţelor profesionale. Balota, chirurgul, suspinase :

— Asta e partea noastră !

Cazanti era bucuros să suspende jocul, fiindcă cîştiga şi era meschin în chestii de bani. Orghidan se gîndea la seara bine petrecută şi la ocara care-l aştepta acasă de la nevastă. Manechinul elocvent şi rigid în public îşi regăsea între culise făptura sa de

cîrpă. Pejan singur nu crezuse improvizaţia lui Aimée şi se uita la ea cercetător, dar fata îi dase bună seara cu naturaleţe.

Aimée se dusese în camera ei şi cu grabă se culcase. Întinsă, nemişcată, cu spaima unei hemofilice, închisese ochii pentru mai deplină odihnă ; ovalul feţei, alb, curat sta desenat pe pernă ca al unei păpuşi. Nu dormea însă şi se gîndea. Pe Hilda o ura necruţător, ucigaş ; scrisoarea lui Walter era o înfrîngere pentru ea de care însă nu va ţine seama. Va ţine seama numai de victoria ei statornicită acolo în aceeaşi scrisoare. Captaţia era săvîrşită ; omul care încetase de a o idolatra n-avea nici o importanţă ; uita faţa lui contractată şi ochii metalici pentru a şi-l închipui ca pe un erou ridicol de romanţe nemţeşti adresate unei guvernante. Ce stupid ! Rîsese şi rîsul îi provocase o mică pierdere de sînge ; se imobilizase încă mai mult. Gîndul ei se întorsese spre Lenora. Lenora, mama ei scumpă şi admirabilă, îi hotărîse acel loc ! Loc bun şi care va fi bine ocupat. N-o turbura nici un scrupul ; legătura Lenorei cu Walter fusese un contract bun care trecea asupra ei ca moştenitoare. Sentimentele ei erau calme şi limpezi, analiza lor chimică n-ar fi dovedit nimic dubios ; numai etichetele lipite pe flacoanele convenţiilor sociale erau acolo supărătoare şi cereau precauţiuni. Socotise că era timpul să adoarmă.

În birou, Walter rămăsese pe loc decepţionat, nedumerit. Se întreba în nesiguranţă care era acum atitudinea ce va lua faţă de Aimée. Îl văzuse ?... O văzuse ?... Ieşirea ei aşa de naiv înşăilată încurca totuşi firele. Ce avea de zis şi de făcut a doua zi.

Pînă a doua zi i se părea timpul lung, deşi era tîrziu şi nu ştia ce măsuri va trebui să ia. Trecuse la birou, aprinsese, luase scrisoarea şi o pusese în portofoliu, apoi iar o pusese pe birou. Ca s-o gă-

sească acolo neclintită. Cu nădejdea că n-o va găsi şi va reacţiona. Dar poate că scrisoarea convenise lui Aimée. Era chiar în avantajul ei!... Atunci...

Se auzise soneria sanatoriului prelung. Luase telefonul silnic. Ce putea fi?... Aimée?... gîndise cu răceală. Că Aimée poate... o ipoteză însă absurdă. Dase din umeri. Îşi cunoştea doar bine acum idolul! Nu va renunţa. Se auzise glasul alarmat al doctorandului Cociu:

— Sun de mult în camera dumneavoastră de culcare!...

Apoi ceva ce nu auzise sau nu înţelesese şi ceruse să-i repete. Cociu bîlbîia, dar desluşise:

— Adinioarea... A sosit domnul Drăgănescu bolnav... I-am dat ajutor... dar a... sucombat într-o sincopă...

Walter îşi zisese că geniul răului, pe care-l socotea istovit de orice noutate, avea încă resurse noi. Celălalt bătea nerăbdător aparatul.

— Iată un om, în sfîrşit, liberat! zisese Walter.

Cociu crezuse că n-a auzit bine:

— Vă rog?... Ce-aţi zis?...

— Vin! tăiase doctorul.

Pe coridoarele slab luminate la intervale, Walter mergea în penumbră, privind prin geamuri o turtă de lună albă şi grădina care sticlea ca de polei. Avea un moment de confuzie a timpului, a spaţiului şi un fel de gînduri primordiale, informe.

În dreptul uşii deschise în lături a anticamerei de farmacie, se oprise. Acolo era! Îşi trecuse mîna între guler şi grumaz, ca şi cum l-ar fi strîns. Uşa camerei de farmacie era crăpată; se oprise şi îşi trecuse mîna pe obraz, mîna era umezită.

— Apă! murmurase tot absurd, apoi scosese cu grijă batista fină şi se ştersese încet pe faţă.

Cociu apăruse în uşă, răvăşit, cu părul în dezordine. În grabă, Walter resorbise acea umezeală şi cînd Conciu, trudit de responsabilităţi, cutezase a se uita la patron, îi văzuse faţa uscată, numai ochii plutind într-o ceaţă. Obrazul grăsuţ al lui Cociu luase expresia unei mirări naive şi respectuoase.

„Patronul era mişcat de moartea tragică a rudei sale? Aşadar, avea suflet?“ Întrebare pusă tocmai în momentul fugar cînd Walter lăcrăma după sufletul lui imolat. Cociu se lipise de uşă pentru a face loc lui Walter să treacă.

Cald încă, lăsat în poza în care sucombase pentru a înlesni constatările, numai haina desfăcută, cu gulerul smuls şi cu mîneca sumeasă pentru injecţia în braţul păros, Drăgănescu părea un om pe care beţia l-a toropit într-un colţ.

Walter se aplecase şi îl privise. Cociu aştepta examenul, dar Waler încheiase haina şi trăsese mîneca cu gestul simplu şi afectuos al cuiva care se teme ca un prieten adormit în frig să nu răcească.

XXVI

Urmase o activitate febrilă în sanatoriu. Sălile pierduse aspectul lor nocturn; cu precauţiuni pentru a nu supăra bolnavii, agitaţia cuprinsese tot personalul. Walter luase personal toate măsurile şi, graţie ordinelor lui netezi, totul se desfăşurase bine şi repede. La 4 dimineaţa corpul lui Drăgănescu primise toate îngrijirile şi sta întins în sala mortuară a sanatoriului, acoperit cu un cearceaf imaculat; în decorul alb al pereţilor goi, un bec îi lumina

la căpătîi, nimic nu altera corectitudinea rece şi simplă pe care ştiinţa o dedică fenomenului simplu al morţii.

După ce inspectase acel protocol, Walter trecuse în birou şi el singur lucrase la telefon, deşi secretarul, deşteptat în grabă, era la post.

Walter începuse prin a chema la aparat depozitul din Apolodor, anunţînd acolo nenorocirea. Surprinderea îndurerată a personalului îi dovedise cît era de iubit Drăgănescu de inferiorii lui. Ceruse apoi să vorbească cu bătrîna soră a lui Drăgănescu al cărei devotament pentru fratele ei îi era cunoscut. I se răspunsese că locuieşte provizoriu în Lascăr Catargiu, aşadar, în casa chiar a lui Drăgănescu. Răspunsese de acolo bătrînul Pavel. Walter cu răbdare căutase să se lămurească cu acel biet servitor al cărui glas tremurat îl impresiona. Vedea parcă pe sărmanul om atacat în plină noapte de duşmanul veştii rele, aiurit, ofilit, zburlit la păr, cu emoţia lui umilă şi căuta să-l ajute. Treptat, glasul sughiţat se mai limpezise. Walter aflase că bătrîna dormea într-o aripă laterală a locuinţei şi se scula obicinuit la 5 dimineaţa. Consultînd ceasul văzuse că e 4 şi un sfert. Un reflex fad, alburiu, se amesteca cu lumina becului electric; erau zorile undeva departe încă. Spusese lui Pavel să comunice la deşteptare vestea bătrînei doamne. La ideea acelei misiuni, glasul lui Pavel iarăşi se muiase, se fărîmiţase; atunci Walter propusese ca la ora 5, cînd bătrîna se scula, Pavel să-i anunţe că e cerută la telefon pentru a-i face el însuşi comunicarea. În cuvintele tipicare:

— Prea bine, domnule doctor! simţise în ureche răsuflarea de uşurare a servitorului.

Un fel de frenezie a umanitarismului stăpînea pe Walter.

Se gîndise apoi la Elena Drăgănescu, soţia rămasă la Geneva după o împăcare oficială a bărbatului ei.

Chiar loviturile brusce ale destinului slujeau armonios pe acea Elenă. Totul pentru ea, în orice împrejurări, era totodată corect şi favorabil. Profilul neted şi auster al văduvei i se desenase în minte avantajos. Scruta cuvînt cu cuvînt telegrama ce avea să-i trimită şi care trebuia să aibă ţinută protocolară cît şi tact familial. Calcula meticulos timpul necesar telegramei ca să parvină la Geneva, cît şi data sosirii probabile a Elenei, în vederea cărei date corpul urma a fi preparat să aştepte. Avea o grijă deosebită ca totul să fie bine în acea împrejurare, ca şi cum ar fi fost vorba să dea o revanşă armoniei ce văzuse acolo la Elena cu prilejul concertului din Bach. Pregătise apoi cu prevedere comunicatul pentru ziare: „Marele industriaş G. Drăgănescu, deputat, fost vicepreşedinte al Camerei, a cărui boală cronică de inimă păruse a fi ameliorată în cursul şederii sale în Elveţia, a sucombat brusc miercuri noaptea la ora 1, în sanatoriul doctorului Walter".

Mai dictase un comunicat al sanatoriului către Parchetul General şi altul către birourile Camerei. Procedări care răspundeau unor necesităţi, dar şi diletantismului de care era cuprins.

Mai limpezite acum, mai puţin leşioase, zorile invadase camera. Walter stinsese becurile controlînd dacă lumina de zi e suficientă; reaprinsese, stinsese iar, constatase combinaţia rea a luminii solare cu verdele abajurului de la birou, închisese becul acela, menţinuse unul în plafon, aducînd acelei operaţii minime un interes minuţios.

La lovitura seacă a pendulei, Walter constatase că e 5 şi un sfert; bătrînul Pavel deci aştepta; se complăcea închipuind pe bietul servitor, purtîndu-şi

ca un criminal secretul în jurul bătrînei. Căutase a-şi aminti cumva figura lui Pavel. Acum Walter se pregătea să comită asupra altuia fapta durerii ; pe faţa lui imobilă, ochii erau puţini piezişi subt pleoape netezi şi umeri fugari — complex al compătimirii, al cruţării, al cruzimii. Apăsase cu preciziune ramura telefonului ; i se păruse că aude trilul clar care trebuie să fi sunat dincolo în biroul lui Drăgănescu. Aşteptase.

Nu mai era acum vorba ca adinioarea de a răspîndi panica în lumina leşuită a nopţii destrămate, nici de a dizolva conştiinţa slabă a unui servitor. Pe bătrîna Tana, Walter o văzuse o dată la patul lui Drăgănescu. Ca sîmburele uscat sta ea în miezul durerii ce avea acum a fi stors de ultima lui zeamă. Sufletul acela era vrednic a fi pipăit în vîrful lăncii :

— Aci doctorul Walter !

În secunda de tăcere, Walter avusese conştiinţa imperativului pe care numele lui îl reprezinta. O rază de soare săgetase oblic prin geam.

— Ce poftiţi ? răspunsese simplu, aspru, stîngaci, femeia.

Walter înţelesese că Pavel, laş, n-o pregătise nici chiar cu o bănuială. Îşi calcula lovitura. Vroia să arate măiestrie ; alegea cuvintele aşa cum îţi ascuţi lama cuţitului cu care vei tăia. Era ambiţios faţă de ţaţa Tana şi îi era nespus de milă. De aceea chiar nu putuse tăia decît adînc, fără sînge, dintr-o dată.

Fusese o pauză desigur grozavă ; un ţîrîit firav al aparatului mărturisise durerea umilă. Acum Walter, pus iarăşi în faţa omenescului, se silea să ajute sufletului care se clătina în marginea de prăpastie a telefonului.

— Întăriţi-vă, doamnă ! N-a suferit de fel şi se odihneşte de toate suferinţele !

Aparatul tremurase, ecou al tremurului pe care îl dădea receptorului mîna zbîrcită.

— Vă aştept aci în orice moment.

Mai sta încă cu capul plecat pe aparat, ca şi peste acea durere.

Tăcere. Apoi un semn scurt al aparatului şi glasul bătrînei, acum firfiriu, istovit :

— Vă mulţumesc !

Walter scăpase receptorul ; izbit de masa masivă, lemnul fragil plesnise. Doctorul strînsese peste gura strînsă pumnul. Milă !

Sunase şi dase ordin ca un automobil să meargă îndată să aducă pe doamna Drăgănescu, sora mortului. Nu fusese mulţumit cu atît şi dispusese ca domnişoara Soiu, infirmiera, să se ducă s-o ia. Fusese momentul culminant al milei. Se reculesese ; auzise bătînd ora 6 şi avusese sentimentul că a trecut cu succes printr-o noapte anevoioasă. Îşi destinsese gîndul, aşa cum destinzi trupul după o încordare, pentru a-i constata elasticitatea şi a-l repune în formă. Era mulţumit de sine ca după o ispravă de care s-ar fi îndoit că e capabil. Înduioşarea de adinioarea îl satisfăcea ; se adresa în gînd unor adversari fictivi şi sfidători :

„Am putut ceea ce voi credeţi mai de seamă şi am putut ceea ce voi nu sunteţi în stare. Am putut binele şi răul şi voi trece mai departe pe un drum asemuitor cu şoselele care şerpuiesc pe suişuri, întoarnă unghiuri, taie peste prăpăstii pentru a sparge în tenebrele vreunei stînci un tunel dăltuit."

Walter auzi sunînd acum telefonul interior al casei. Circulaţia matinală deşteptase pe Aimée care întreba ce s-a întîmplat. Se uimise auzind că acel care-i răspunde e chiar Walter :

— Dumneata !

Walter o pusese în cîteva cuvinte la curent. Nu se temea că va fi impresionată. Aimée totuşi arătase

o turburare sinceră, care venea din marea ei anemiere.

— Nu purta nici o grijă. Am luat toate măsurile ; sper că sora dumitale va fi mulţumită.

Aimée ar mai fi vroit detalii, dar aparatul se închisese. Încă de la moartea Lenorei, avea impresia că ocupă un loc de al doilea plan în casa ceea. Rămăsese între perine, pe gînduri. Nevoia repaosului învingea totuşi preocupările : patul, camera ei, palatul, parcul, totul o împresura cu garanţia liniştii, dacă nu şi cu a dominaţiunii. Se gîndea la destinul altor fete :

— Mamă ! murmurase cu un elan de recunoştinţă pentru Lenora, care îi pregătise acel destin.

Sentimentul că existenţa ei e asigurată o emoţiona şi profita pentru a se crede mişcată de amintirea Lenorei, de doliul Elenei.

La Elena se gîndea cu ceva necaz : liberă şi bogată ! Un moment ura iarăşi pe Walter, îl ucise în minte, apoi îl reînvia. Simţea nevoie să vorbească cuiva de planurile ei, de viitor, deşi premature. Avu un imbold nou de ură către Hilda, apoi se gîndi că ar putea anunţa lui Nory Baldovin evenimentul trist şi cu acel prilej strecura ceva despre perspectivele ei viitoare. E drept că deocamdată, după decizia lui Walter, Aimée se pregătea să plece în Italia pentru a se întrema, însoţită de o guvernantă engleză şi de domnişoara Soiu — doi spioni. Totuşi, voiaj princiar de convalescenţă şi de tranziţie. Iar la întoarcere... sau poate Walter avea să vie după ea !... Era un lucru decis, era testamentul matern... Ar fi vroit însă ca Nory să afle cît de curînd ; era mijlocul să afle cît mai multă lume. În vîlva morţii lui Drăgănescu, scandalul acelei căsătorii se putea mai lesne risipi, apoi îneca în vidul absenţei ei din ţară. Durata absenţei, data celuilalt eveniment, Walter singur le ştia. Avu o nouă urcare de răutate împotriva lui... Aşadar, va anunţa pe Nory... Cum oare va primi noutăţile ? Ideea că sora ei va trebui şi ea cîndva să afle că ea şi Walter... o stînjenea. Norocoasă Elena ! Moarte subită !... şi cît se chinuise Lenora ! ca şi cum avea vreun raport. La 10 chemase pe Nory. Căutase tonul emoţionat, poate chiar lăcrămat ce se cuvenea.

— Dragă Nory, am o veste grozavă !... Bietul Jorj ! (Îi zisese oare vreodată pe nume cumnatului ?) Da ! S-a sfîrşit ! Cumplit !... Sărmana Elena !... O rudă atît de bună !... Walter şi cu mine... Walter şi cu mine am fi dorit (ce-ar fi dorit ?) ...să-l avem de sfătuitor pentru proiectele *noastre*, pe care le aproba (ce costa minciuna ?)... pentru acel proiect care era scump şi mamei !...

Nory răspunsese în monosilabe. Aimée era totuşi mulţumită. Cum de i se păruse greu ? Se slobozise iar pe perine. Se gîndea acum la Salema Efraim. Delicata Aimée stima pe diforma divinitate de aur şi de senzualitate. Preţuire din recunoştinţă, sau poate numai piatră spongioasă prin care se filtrau unele depozite sufleteşti.

După vizita de dimineaţă în sanatoriu, Walter se reîntorsese în biroul de sus. Acolo îi era adăpostul în ceasurile grave. Se încruntase privind într-un colţ al peretelui. Nu era cumva acolo firul unei pînze de paienjen pe cadrul portretului Salemei ? Îl zguduise o scurtă indignare. Gazda casei era bolnavă, avea deci o scuză. Aprinsese o ţigară. În fumul ei şi puţin obosit de insomnie avea o uşoară legănare a gîndurilor :

Ce frumos instinct pur îl înclinase spre Hilda ! O intuiţie bună îl cîrmuise în alegerea Lenorei cu Aimée indivizile, iar patroana — Salema era patroana — admirabilă femeie ! Prin ochii jumătate

închişi, dimensiunile îi apăreau solide, mari, aşa cum şi trebuia, pentru a-i fi deschis lui drum peste orice obstacole. O secundă pirotise, apoi, punînd mucul de ţigară cu precauţiune în cupa mică de *Argy-Rousseau*, se apucase de lucru.

XXVII

Cînd la 8 şi jumătate dimineaţa, abia sosită, deci cu cea mai corectă grabă, Elena coborîse la sanatoriu, învăluită în doliu de rigoare, pe care de altfel îl păstra de la moartea Lenorei, fusese primită la uşa de jos a palatului de însuşi doctorul Walter, care, cu o deosebită îngrijire, îmbrăcase un complet cenuşiu închis, aproape negru şi purta cravată neagră pe cămaşa fin dungată cu negru.

Ţinuta admirabilă a Elenei, gravitatea simplă a expresiei, desenul neted al siluetei sumbre, linia pură a profilului, măsura gesturilor, încîntaseră cu deosebire în această împrejurare pe Walter.

„Iată exemplarul cel mai reuşit al familiei!" gîndise.

Ceva invidie se amesteca admiraţiei pentru un destin aşa de bine proporţionat. Aci natura şi viaţa îşi luase asupra lor atît realizarea armoniilor estetice, cît şi comiterea crimelor necesare.

Walter condusese în tăcere pe Elena pînă în holul mare unde îi dase explicaţiile triste, spunîndu-i că după dorinţa bătrînei surori şi în lipsă de alte indicaţii, corpul se afla încă depus în capela din parc. Era capela boierească a proprietăţii mult timp dezafectată şi pe care Walter o pusese acum iarăşi în stare a sluji.

— Aţi făcut foarte bine ascultînd dorinţa cumnatei mele.

Elena se roşise puţin şi păruse apoi mai palidă. Cîteva lacrimi fuseseră şterse discret cu degetele fin mănuşate cu căprioară neagră.

— Vom respecta mai departe programul dorit de cumnata Tana, adăogase cu o melancolie nespus de binevenită.

Walter îşi da seama cu un fel de necaz binevoitor că aranjamentul dorit de Tana evita doliul în casa Lascăr Catargiu; de la capela sanatoriului, corpul avea a fi de-a dreptul transportat la cimitirul Sfînta Vineri, unde familia Drăgănescu îşi avea cavoul. Se săvîrşea astfel mai departe şi fără ostentaţie despărţenia soţilor.

Trecuse apoi de-a lungul coridoarelor din sanatoriu, printre personalul care circula după nevoi. Fusese calvarul văduvei pe care o priveau toţi cu atîta curiozitate cîtă îngăduia prezenţa lui Walter.

Elena înainta fără şovăire, fără grabă, cu un pas uşor şi automat şi cu ochii în dunga preşurilor, aplecînd uşor capul, drept răspuns înclinărilor respectuoase. În parc nisipul era umed şi Walter, care rămînea cu un pas înapoi pentru a evita conversaţia în clipele acelea oarecum solemne, se distra privind urmele mici şi ferme lăsate de pantofii Elenei.

Uşa capelei era întredeschisă şi se zărea reflexul trist al luminărilor. Elena se oprise un moment, apoi, cu un mic gest eroic, urcase treptele. Pe prag se oprise iarăşi: mumia neagră, mică, grebănată, a cucoanei Tana, sta nemişcată într-o strană.

Bătrîna era de un ceas acolo, lîngă trupul fratelui, cu ochii uscaţi, neclintiţi de pe chipul mortului, care, îmbălsămat, sta galben subt geamul de cosciug. Plînsul bătea neîntrerupt în pieptul slab al Tanei, care, cu mîini zbîrcite şi harnice, ajutase la îndepli-

nirea tuturor riturilor creştine. I se pusese la dispoziţie personalul sanatoriului pentru orice nevoi. Bătrîna părea istovită de durere.

Elena nu se uitase spre Tana, pironise ochii pe lespezile capelei, apoi îi ridicase drept pe catafalcul tapetat cu flori. După momentul lung de reculegere, Walter înapoia ei şoptise :

— Coca-Aimée vă aşteaptă oricînd, şi se retrăsese încet, ca un om care, deşi diletant, ştie să renunţe oportun la unele spectacole.

Întorcînd totuşi capul, văzuse pe Elena coborînd treptele catafalcului şi trecînd în strană, alături de bătrînă.

„Fără de greşeală."

Aşadar, cele două pete negre alăturate acolo reprezentau pentru Drăgănescu, în chip invers : dragostea şi datoria. Destul pentru un om.

Walter grăbise puţin pasul pentru a preveni pe Aimée să fie gata a primi pe sora ei. Se distra privind acum urmele lui pe nisip. Fişa antropometrică îi părea satisfăcătoare : picior lung, îngust, încălţat elegant.

...Aşadar, după confruntarea soţilor astfel săvîrşită în strictă intimitate, va urma parada oficială, apoi retragerea probabilă a văduvei pe timpul protocolar al doliului, mai apoi reîntoarcerea firească în Elveţia lîngă copil, şi mai apoi, tot în limitele convenienţelor, orice alte planuri de viitor. Mereu armonios şi prielnic... El, Walter, va trebui iarăşi să siluiască împrejurările ; acea sfidare permanentă a destinului care-l purta i se înfăţişa însă ca o formulă superioară şi pe măsura lui ; tot aşa de frumoasă în felul ei, ca şi armonia, destinului Elenei. Pe un fel de scară a gradaţiei, Walter socotea că ei doi sunt două exemplare culminante ale vieţii.

Coca-Aimée, sculată în pripă, răvăşise şifonierele fără a găsi cu ce să se îmbrace potrivit. Se decisese pentru un chimono lung, alb, de mătase, brodat cu păsări negre, nu însă fără a purta de grijă ce va crede Walter despre acea ţinută poate că nu destul de cernită. O plictisea perspectiva condoleanţelor. Elena o intimida ; trecuse în salonaş, neştiind dacă sora ei e la curent cu convalescenţa ei prelungită. Cînd Walter introdusese pe Elena cu un :

— Coca-Aimée ! imperativ, fata tresărise.

Elena o îmbrăţişase cu simplicitate şi stabilise atmosfera de intimitate cerînd un ceai, pe cînd ruga pe Walter să aibă disponibil pentru ea un automobil. Gesturile ei decurgeau logic şi exact, ca cifrele unei probleme bine aşezate.

Aimée — după ce sunase cu grabă pentru ceai — pusese amîndouă mîinile, cu aspecte de aripi albe, din cauza mînecilor, pe umerii Elenei, cu o mişcare de tandreţă. Ridicase ochii la Walter, care o încurajase cu un mic surîs. Albul acela fluid al hainei spăla din privirea lui petele negre de adineaori. Surorile, alăturate astfel, compuneau o nouă frescă funebră, sculptînd pe stela un contrast fericit. Îi părea că un basorelief de artă se adăoga colecţiei lui, ca recompensă pentru ostenelile rafinate ale nopţii în care murise Drăgănescu.

Sentimentul cu care Elena se depărta de sanatoriul Walter era al unei gravităţi mereu mai mare. Cu acel sentiment pornise din Geneva, cu el descinsese, şi acum o stăpînea drept orice durere.

În adevăr, tot ce ar fi putut fi pricină de înduioşare îi fusese cruţat ; nu asistase la moartea sărmanului ei soţ, sosise dintr-un loc străin şi găsise un sicriu de metal într-o capelă necunoscută, ca şi cum ar fi vizitat cu pietate un mausoleu, tot străin.

Prin geamul sicriului nu se uitase. O oprise o îndoită pudoare : nu vroia cumva chipul legat de amintirea unei vieţi de antipatie să turbure efigia corectă pe care simţul ei de măsură o compunea acum acelui care devenise „soţul ei defunct" — o persoană respectabilă pentru toţi şi pentru totdeauna ; nu vroia ca priveliştea mizeriei fizice, închise acolo, să altereze cu un fior de respingere reculegerea care era omagiul ei pentru cel dus.

În lunecarea maşinii de-a lungul bulevardului, Elena zări fosta ei casă, casa ei totuşi. Îşi aminti că n-a spus şoferului unde s-o conducă. Descinsese la Athénée Palace. Divorţul ei de Drăgănescu, ce nu avea nevoie de lege pentru a fi fapt, o oprise să coboare în Lascăr Catargiu ; un alt scrupul o reţinuse a trage la cumnata Tana.

Descinderea la hotel era cu totul provizorie ; după vizita la sanatoriu, decisese că va pleca la Prundeni. Moşia era în marginea Bucureştiului şi comunicarea prin telefon permanentă. Avu un gînd de dragoste pentru adăpostul Prundenilor ; se va simţi acolo mai mult ca oricînd la ea acasă.

Coborînd în faţa hotelului se gîndi că ar trebui totuşi să lase lui Walter adresa ei. Totul pentru înmormîntare era hotărît graţie măsurilor luate de Walter şi avea a decurge cu o precizie ce-i era pe plac ; dar pentru unele aparenţe care fusese păstrate, nu putea rămîne numai o musafiră la ore fixe. Scrisese pe o cartă de vizită cîteva cuvinte pentru doctorul Walter, pentru orice nevoie s-ar ivi. Ştia că nu se va ivi nimic ; mecanismul sanatoriului îi păruse solid, fără confuzii, nici accidente.

În aşteptarea plecării la moşie vroi să scrie lui Marcian, căruia îi trimisese numai o telegramă din gară. Nu se sfii de acest gînd. Amintirea lui Drăgănescu, rămăşiţele lui, nu-i separau, nu erau ostile.

Legitimarea legăturilor ei cu Marcian, care pînă atunci o preocupase, acum îi apărea ca o soluţie căreia nimic nu se opunea, nu numai dinafară, dar nici din conştiinţă. Elena nu cunoştea încă cele cîteva cuvinte scrise de bărbatul ei, dar avea un sentiment de securitate, venit din înlăturarea subită a obstacolelor, ca şi cum Drăgănescu de bună voie le îngăduia să intre în legalitate.

Pe canapeluţa camerei de hotel, pe cînd se odihnea de ostenelile drumului, dar mai ales de încordarea morală a ultimelor ceasuri, îi povestea mintal lui Marcian cele petrecute şi mai ales impresia ei despre sanatoriul Walter. Impresie care risipise de îndată îndoielile cu care sosise.

La Geneva vestea că corpul lui Drăgănescu se afla depus în sanatoriul Walter o contrariase. Socotise căsătoria mamei ei ca pe o nebunie, pe Walter îl cunoscuse puţin şi îl dispreţuise mult pentru origina necurată a averii lui, refuzase orice legătură cu ei, nici chiar interesul pentru Coca-Aimée n-o clintise. Nu regretase că n-a fost chemată la moartea Lenorei, deşi imputa lui Walter această lipsă de cuviinţă şi era nespus de plictisită de a fi acum obligată faţă de Walter, căci spiritul ei drept nu ocolea acele obligaţii.

În astfel de dispoziţii coborîse la sanatoriu şi sanatoriul o cuprinsese de îndată în atmosfera lui de calm, de ordine, de forţă, iar omul care de la intrare o primise se arătase a fi creatorul acelei atmosfere prielnice.

Elena înţelesese ce adăpost avusese acolo nenorocitul care ar fi murit în drum. Ideea că popasul casei Walter ar fi putut lipsi lui Drăgănescu îi da pentru întîia oară o slăbiciune, o deznodare a simţirii care era milă, dar şi afecţiune.

Tactul perfect al lui Walter către ea nu se dezminţise o secundă. Unde, în ce profunzimi se as-

cundea cellalt Walter, profitorul netăgăduit al unei situaţii infame ? Din acel fund nimic nu se ridica la suprafaţă.

Acum n-o mai supărau obligaţiile contractate. Pe cînd în parc Walter admira ţinuta Elenei şi urma piciorului fin, ea se simţise, graţie acestui om, liberată de toate neplăcerile şi o lucrare se săvîrşea care măcina dispreţul şi se oprea la un loc de unde ar fi putut începe stima.

În apartamentul particular al casei Walter impresia fusese mai primejdioasă : acolo locul şi luxul aminteau fără nici o altă scuză origina lor. Mai era şi Coca-Aimée. Care era acum situaţia ei în casa aceea ? Elena nu-şi pusese desluşit o întrebare care-i putea isca obligaţii de soră protectoare ce ar fi încurcat-o. Îi fusese de la sine cruţat orice neajuns : Aimée, instalată trainic ca gazdă, părea că nu are de fel nevoie de ea. Observase ce grijă purta surioara pentru stăpînul casei. Ochiului ei înstrăinat îi apăruse dintr-o dată ceea ce era încă ascuns : că acei doi erau o pereche. Deşi Aimée arăta mai copilăroasă ca oricînd, Elena observase că sora ei era acum *femeie.*

Necunoscînd isprava lui Aimée, atribuise acelei prefaceri şi aerelor de gazdă o aceeaşi origină. Nu putea bănui accidentul cu Bubi Panu. Pusă în faţa unei probleme de cinste mai imediate, care înlătura pe cea de imoralitate, gîndise : „O va lua poate de nevastă !" Ca un apel către Walter, nu ca o revoltă faţă de amintirea Lenorei. Elena se dispensase de îndatoririle filiale către Lenora, pe care tot Walter o culesese, o îngrijise, o adăpostise. Toate valorile se răsturnau... Dacă Coca-Aimée, febrilă, se trădase, Walter însă, în acel apartament care cuprindea laolaltă pe Salema, pe mama şi pe sora ei, rămăsese tot atît de corect, de desprins de faptele care-l acuzau.

Coborînd scara holului somptuos, condusă de Walter, Elena, împotriva situaţiei echivoce ce dovedise, reflecta că locul era bun pentru Coca-Aimée, impresie ce trecea peste orice argumente contrarii. Fără a cunoaşte comanda imperioasă care punea stăpînire pe Walter la momentele decisive, graţie cărei comenzi acceptase pe Salema, se slujise de Lenora şi acum păstra pe Aimée, simţea că pe acel om îl purta înainte, biruitor, o vocaţiune. Treptele casei somptuoase erau treptele unui drum ascuns, mai puternic ca orice raţiune.

Elena căuta în minte cuvintele prin care va explica lui Marcian cum căsătoria senzaţională a lui Aimée, ce se întrevedea, putea totuşi să nu fie odioasă. Nu numai pentru că era o necesitate, dar într-un fel ciudat ce nu se putea înţelege decît cînd te aflai în prezenţa lor. Ştia că Marcian socoteşte pe Walter „un cinic foarte ornamentat" şi, adăoga el : asemenea „subiecte" se pot întîlni adesea şi în partitura muzicală, ce se cheamă o falsă partitură.

Îşi dădea seama că noul proiect al lui Walter nu era de fel de natură a corecta calificarea aplicată de Marcian şi îi repeta :

„...Vei înţelege cînd vei vedea..."

Timpul întoarcerii lui Marcian era însă departe.

În graba şi turburarea plecării, Marcian întrebase pe Elena ce crede de turneul lui în America. Cu o privire tristă şi o strîngere de mînă expresivă, Elena aprobase exilul provizoriu. Înainte de plecare, Elena se va duce în Elveţia să-l vadă ; îl va aştepta apoi acolo cu copilul. Nu grăbea în ea nimic. Timpul îi părea egal, prielnic, definitiv.

Cîteva zile după înmormîntare, Aimée stătea întinsă pe un scaun de odihnă cu o blană de urs pe

picioare. Walter, în picioare, lîngă uşa terasei, îi vorbea cu pauze, privind spre aleea parcului.

— Te-am scuzat faţă de Elena... A înţeles că n-ai putut asista la ceremonie fiind încă prea slabă... E o femeie care înţelege tot... Mi-a spus cîteva cuvinte numai de mulţumire, dar cuvinte de preţ... Acum să cauţi ca în cinci-şase zile să fii destul de restabilită pentru a putea lua expresul spre Italia... La Trieste vei găsi pe *Miss* Clayr, o persoană superioară, pe cît sunt asigurat, şi vei căuta să profiţi de societatea ei... Cred că nu e nevoie să te sfătuiesc să fii extrem de prudentă *de aci înainte*... Păcat că nu poţi fi cu sora dumitale la un loc.

Aimée asculta în tăcere, cu un aer de atenţie şi supunere. Aştepta ce avea să urmeze, dar Walter aprinsese o ţigară, apoi plecase fără vreun alt cuvînt.

Aimée ar mai fi vrut să-l întrebe ceva, dar nu cutezase. După vreo zece minute, pierduse răbdarea şi se dusese după el în birou.

— Mi s-a părut că aud zgomot şi vorbă !

— Da ! Ghiceşte cine a fost ?... Numai un minut şi numai ca să vadă portretul lui Darwin !

Aimée nu ghicea şi era agasată de enigmă.

— Domnişoara Cora Persu, foarte nostimă, cu logodnicul ei, un băiat şarmant ! Se scuza că fiind foarte grăbiţi nu te poate vedea... Spera că vei fi primit la timp condoleanţele ei... Păreau foarte amorezaţi... cu distincţie, fireşte, şi... modern...

Vizita Corei agasase pe Aimée, cît şi logodna ei cu un băiat tînăr şi drăguţ... Venise la muzeul Walter şi pentru ea n-avusese timp. Nu găsise însă nimic să răspundă lui Walter ; căuta numai să vadă dacă în cuvintele lui fusese ironie : sta nedumerită, siluetă fină, neagră, cu faţa desenată mai delicat după boală, cu aer de copil fragil îndoliat.

Walter preţuise înfăţişarea juvenilă. Ai fi zis că e mai copilă ca înainte... Avusese un mic fior de repulsiune la ideea virginităţii... Niciodată pînă atunci nu se gîndise la acel obstacol ; acum însă, cînd era înlăturat, îi apărea ca o sforţare vulgară, de care el, oportun, fusese cruţat.

Tăcerea prelungită a lui Walter nemulţumea şi îngrijora pe Aimée. Căuta un subiect de vorbă.

— Unde o să aşezăm portretul mamei ? zisese văzînd cadrul mare încă acoperit cu o pînză, rezemat de perete.

— Asta o voi decide după avizul Elenei... Încă de mult ar fi trebuit să avem raporturi mai strînse...

— Mama era care...

— Lenora n-avea nici o vină. Dumneata ar fi trebuit să le împaci... N-aveai decît de cîştigat !

Aimée simţise că îi vin lacrimi de necaz şi ieşise grăbit. Walter nu păruse a fi observat şi măsura din ochi pereţii. Elena va găsi desigur o idee bună. Era o atenţie pe care Walter i-o rezerva.

În zarva de atunci, cu boala lui Aimée, Elena nu fusese avizată la timp şi nu luase parte la înmormîntarea Lenorei. Păcat !... Fusese o lipsă de neiertat pe care însă o va repara. Privirile lui Walter se oprise asupra portretului Salemei. Aceluia nu i se va schimba locul, era prea anevoie de strămutat. Salema sta acolo plină de carne şi de bijuterii încă stăpînitoare. Avusese în viaţă un precept pe care-l dăruise lui Walter şi care slujea multora :

„Nimic nu se poate face fără compromisuri, cînd vrei să ajungi unele scopuri".

Însăşi Aimée trebuise să-şi piardă tăria şi puritatea de porţelan, pentru a putea sluji vieţii... Walter trebuise să treacă prin Salema, prin Lenora, prin Aimée încă, ca prin terenuri insalubre, spre regiunile superioare... acele care-i aparţineau acum — credea

el. Erau gînduri, aci vagi, însoţite de un surîs precis... aci un surîs vag pentru gînduri precise.

Înăuntrul lui unele planuri lunecau din cadrul lor şi ceva se lichefia parcă în el în forma înduioşării. Un soi de invocare trimisă în sus. Nu crease el, Walter, o mare operă, nu era el un binefăcător ? Invocarea chema ca pe un martor capital pe Drăgănescu a cărui moarte acolo era o consacrare. În acea impresie înmuiată, Saléma sta pe tronul divinităţii, Lenora era o înduioşătoare martiră. ...Da ! va lua pe Aimée ! S-ar fi zis că în adevăr face o concesie Lenorei.

Un moment deplasate, planurile reintrau în cadrul rigid şi moliciunea se congela. O va lua pe Aimée pentru a o pune în serviciul cauzei, zidită ca şi celelalte două, în mînăstirea ambiţiei lui. Nu-i trebuiau oameni dinafară, îi trebuiau tovarăşi, complici. Implicase acum şi pe Drăgănescu şi pe Elena... Fără ascendenţi, fără descendenţi, acelui om îi trebuia nu numai o faţadă, ci chiar un aşezămînt. Va lua pe Aimée ! Dar ce va zice lumea ? Gîndul obstacolului stîrnea în el îndîrjirea care la orice rezistenţă se scula aprigă şi biruitoare. Lumea va accepta cum mai acceptase.

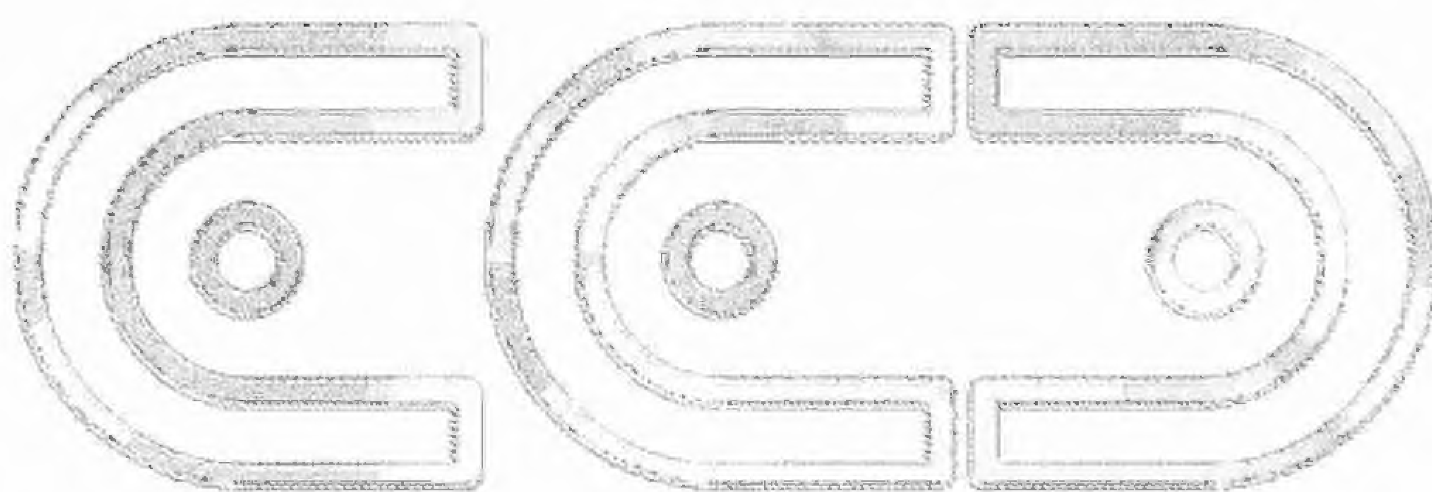
Walter ocolea amintirea Hildei cu o impresie de ruşine, de îngenunchere. Ştia că singură Hilda nu va accepta. Ea era critica care-i precumpănea succesul şi totodată i-l întărea... Mai sus !... Tot mai sus !... Dorea parcă o stimă mereu mai anevoioasă ce nu i se mai putea oferi.

În camera ei, pe marginea unei canapeluţe, Aimée se frămînta. Deşi sigură a-şi fi atins scopul, nu avea răbdare. Lunile de doliu o importunau, se întorcea spre Lenora ca spre un sprijin, pentru a-i cere s-o scutească de doliu... Oricare femeie : Cora, Elena, Nory chiar, putea fi o rivală, deoarece putea distrage ceva din puterea ei asupra lui Walter. O preocupa autoritatea ei de pe acum zdruncinată. Hilda fusese — credea — un capriciu, dar capricii puteau veni şi de aci înainte şi chiar în intervalul primejdios al lipsei ei. Fără legătură sufletească cu el n-avea nici o conivenţă... Şi după ce îşi va fi asigurat numele şi stăpînirea dorite, va fi lupta pentru a le păstra, o luptă permanentă cu omul ciudat lîngă care avea a-şi trece viaţa. Îl ura din pricina acelei perspective umilitoare, dar nici un moment nu întrevedea altă posibilitate de viaţă. Ideea că s-ar putea despărţi de palatul Barodin nu i se isca. Cu simţirea ei superficială se simţea nenorocită, dar iremediabil, cum iremediabilă era ambiţia ce-o lega de scopul ce nu înceta a-l crede însemnat.

Cerca să înlăture pe Walter din aspiraţia ei obsedantă spre avere, îl ucidea o secundă pentru a-l învia cu grabă. Stăpînirea, din care-şi făcea idol, nu se putea concepe fără de el. Îl ura mai mult pentru că era indispensabil, ură fără adîncime, care aducea un fel de echilibru iubirii absente... Ea îl va înşela.. cu prudenţă, fireşte, cu precauţiuni... Perspectiva de a trăda tiranul o înviora, apoi o azvîrlea în zona de frig şi de umbră a fricii. Îi era frică de el, frică mai ales să nu piardă fieful dobîndit anevoie. Nu putea trăi în zona de frig şi de umbră şi, renunţînd la dorinţa răzbunării, se întorcea la gîndul de a grăbi timpul care o despărţea de contract... şi iarăşi întîlnea programul ferm ce-i prescrisese Walter... Aşadar, acolo porunceau acuma toţi ?... şi ea trebuia să se supună... Mai subjugată, mai puţin mulţumită ca oricînd !... Şi mereu va fi aşa de aci înainte... Iată traiul ei. Orfană ! Era orfană !... Sughiţase un scîncet mic de plîns :

— Mamile !... Mamile a mea !

Scanare și prelucrare digitală

AVENTURA

de

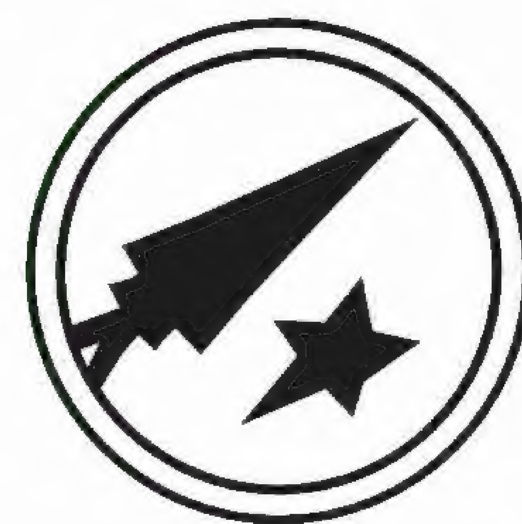

Anonim

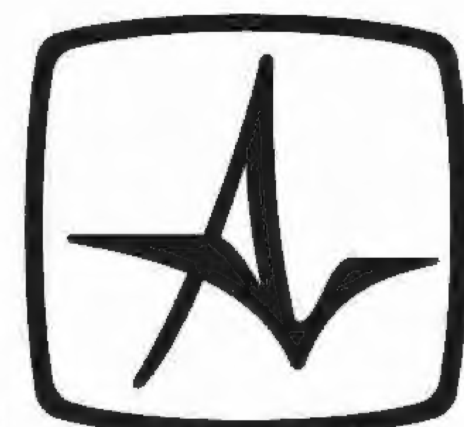
și

CAT Graur

Antwerpen

2024

